

Vele kunsten op goede grond

**Werken aan een gezond
cultureel ecosysteem
voor Groningen**

Advies cultuurnota's
gemeente en provincie
Groningen 2025-2028

Vele kunsten op goede grond

**Werken aan een gezond
cultureel ecosysteem
voor Groningen**

Advies cultuurnota's
gemeente en provincie
Groningen 2025-2028

Inleiding

Wat zijn we trots op alle culturele activiteiten die onze stad en provincie rijk zijn. Veel creativiteit, mooie voorstellingen, grote spektakels, individuele ontwikkelingen en fijne kunsten. De Kunstraad heeft de gemeente en de provincie Groningen geadviseerd over de aanvragen van culturele instellingen voor de periode 2025 – 2028. De culturele sector staat onder druk door kostenstijgingen, hoge werkdruk en een dreigende btw-verhoging. We zien tegelijkertijd op vele terreinen positieve ontwikkelingen. Denk aan professionalisering van de organisaties, samenwerking op verschillende terreinen, kruisbestuiving tussen de disciplines en vele vormen van talentontwikkeling om klaar te zijn voor de toekomst.

Groningen heeft in basis een gezonde culturele ecologie, die helpt cultuurarmoede tegen te gaan en tegelijk de maatschappelijke relevantie van kunst, cultuur en erfgoed steeds weer aantoonbaar maakt. Dat het maatschappelijk bewustzijn en de urgentie van een gezond cultureel klimaat wordt gezien en gedragen door het bestuur van Groningen, is te zien in het substantieel verhogen van het subsidiebudget de komende periode bij zowel de gemeente als de provincie. Met deze ingrediënten ziet de Kunstraad de toekomst van cultureel Groningen positief tegemoet.

Door het grote aantal aanvragen hebben we keuzes moeten maken, waardoor organisaties of producties buiten de boot vallen. Dit is pijnlijk, maar een gezond cultureel ecosysteem vraagt ook om doorstroming en vernieuwing. We zijn er trots op dat we, naast de iconen en de instellingen die we kennen, ook een flink aantal nieuwe initiatieven positief kunnen aanbevelen. Hiermee zien we dat er ruimte is voor vernieuwing in het cultuurbeleid van Groningen en dat de plannen en dromen gerealiseerd kunnen worden.

Dit cultuurnota-advies is tot stand gekomen in een gedegen en zorgvuldig proces. Met alle aanvragen hebben we een opnieuw inzicht gekregen in de initiatieven die we de komende jaren in Groningen kunnen verwachten. Een bijzondere positie waarbij wij volmondig kunnen zeggen dat ons mooie voorstellingen en spraakmakende activiteiten te wachten staan.

Kaders en werkwijze	4	o De Steeg	110
Opdracht en kaders	4	o De Wijk de Wereld	112
Subsidieplafond	5	o Der Aa-theater	114
Werkwijze Kunstraad	5	o Développé	116
Criteria	6	o Eurobrass	118
Rangorde	7	o Festival Hongerige Wolf	122
Subsidiehoogte	8	o Filmvereniging Groningen	124
Vaststellen, bezwaar en beschikken	9	o Folkingestraat Synagoge	126
		o Grasnapsky	130
		o GRID	132
		o Haydn Jeugd Strijkorkest	134
		o Het Groninger Landschap	136
		o Het Resort	138
		o ILFAS	142
		o Jonge Harten	144
		o Kamermuziekfestival Groningen	148
		o Kamerorkest van het Noorden	150
		o Kinderfestival Haren (De Boskamer)	152
		o Kunst te Gast	156
		o Kunstbende	160
		o Kunstcentrum De Ploeg	162
		o Landgoed Fraeylemaborg	164
		o Luthers Bach Ensemble	166
		o Museum Klooster Ter Apel	168
		o Museum Menkemaborg	170
		o Museum Nienoord	172
		o Museum Stad Appingedam	174
		o Museum Wierdenland	176
		o MuzeeAquarium	178
		o Noorderlicht	180
		o Noordgedacht	182
		o Noordpool Orkest	184
		o Noordstaat	186
		o NP3	188
		o Oorlogs- en Verzetscentrum	190
		o Openluchtmuseum Het Hoogeland	192
		o Oude Groninger Kerken	194
		o Pictura	196
		o Poëziepaleis	198
		o Profound Play	200
		o ShELFISH	202
		o SIGN	204
		o Stageband Jazz Orchestra	206
		o Swingin' Groningen	208
		o Terug naar het begin	210
		o Theatergroep WAARK	212
		o Veenkoloniaal Museum	214
		o Vereniging Stad en Lande	216
		o Visserijmuseum Zoutkamp	218
		o Wabi Sabi	220
		o WERC	222
		o X_YUSUF_BOSS	224
		o Zummeerbühne	226
		Bijlagen	230
		o Instellingen met achtjarige toekenning (Categorie I)	230
		o Samenstelling adviescommissie en bestuur Kunstraad	231
		Colofon	232
Inzichten en aandachtspunten	10		
Integraal advies	12		
Beleid	13		
Culturele veld	14		
Subsidiestelsel en ondersteuning	16		
Thema's in aanvragen	17		
Aanvragen in vogelvlucht	20		
Financieel overzicht	26		
Totaaloverzicht adviezen	26		
Adviezen gemeente Groningen	28		
Adviezen provincie Groningen	29		
Leeswijzer adviezen	30		
Adviezen			
Categorie I			
o Biblionet	32		
o Centrum Groninger Taal en Cultuur	34		
o Centrum voor Kunst en Cultuur (Haren)	36		
o Club Guy & Roni	38		
o Erfgoedpartners	40		
o Eurosonic Noorderslag	42		
o Groninger Museum	46		
o Het Houten Huis	48		
o Kunst & Cultuur	50		
o Kunstpunt Groningen	52		
o Monumentenwacht	54		
o NITE	56		
o Noord Nederlands Orkest	60		
o Noorderzon	62		
o NOORDWOORD	66		
o Simplon	68		
o SPOT Groningen	70		
o Steunpunt Cultureel Erfgoed (Libau)	72		
o VERA	74		
o VRIJDAG	78		
Categorie I en Categorie II gecombineerd			
o Forum Groningen	80		
o Grand Theatre	84		
o Museum aan de A	88		
Categorie II			
o Aurora Festival	92		
o Beeldlijn	94		
o Borg Verhildersum	96		
o Bruckman Projecten	98		
o Deinum	102		
o De Noorderlingen	106		

Kaders en werkwijze

Opdracht en kaders

In 2020 hebben de gemeente en de provincie Groningen ieder een achtjarig kader voor de culturele ambities 2021 – 2028 vastgesteld. Tijdens de looptijd van deze beleidskaders, stellen beide overheden twee cultuurnota's of uitvoeringsprogramma's vast. Van hieruit ondersteunen zij culturele instellingen onder andere met subsidies; enerzijds met achtjarige subsidies voor cultuurpijlers, steuninstellingen en kernvoorzieningen¹, en daarnaast met vierjarige subsidies. Het doel van deze laatste subsidies is activiteiten van professionele kunst- en cultuurorganisaties te ondersteunen die belang hebben voor de stad en/of provincie en bijdragen aan een kwalitatief, veelzijdig en gespreid cultuuraanbod, met een gevarieerd publieksbereik.

De eerste vier jaar van de achtjarige periode zit er bijna op. Voor het tweede deel, de periode 2025 – 2028, is opnieuw subsidie beschikbaar gesteld en is de Kunstraad gevraagd te adviseren welke instellingen in aanmerking komen voor subsidie. In dit hoofdstuk staat omschreven wat de exacte opdracht is geweest en hoe het adviestraject is vormgegeven.

De opdracht vanuit de gemeente en de provincie Groningen richting de Kunstraad bestond uit de volgende onderdelen:

- Reflecteer op de inhoudelijke plannen voor de periode 2025-2028 van instellingen met een achtjarige toekenning, zonder daarbij een financiële vertaling te maken. Reflecteer daarnaast op de ingediende plannen van een tweetal door de gemeente Groningen geormerkte ontwikkelingstellingen, ook zonder financiële vertaling.
- Maak een individuele beoordeling van de aanvragen die deel willen uitmaken van de cultuurnota/uitvoeringsnota 2025-2028. Hanteer bij deze beoordeling het vastgestelde beoordelingskader en geef hierbij een advies over de subsidiehoogte. Voorzie de beoordeling van een puntentelling per advies en rangschik het totaal aan adviezen.
- Bekijk bij de beoordeling de aanvraag in het licht van de samenstelling van de totale culturele infrastructuur.
- Reflecteer op de ontwikkelingen in de Groninger culturele sector. Welke kansen zijn er, welke ontwikkelingen zijn relevant, waar liggen de uitdagingen en welke mogelijke problemen doen zich voor in de toekomst?
- Werk hierbij met een evenwichtig samengestelde adviescommissie, met voldoende deskundigheid en onafhankelijkheid, en doe van daaruit recht aan de diversiteit van de thema's, vraagstukken en doelen in de beide beleidskaders.

Een belangrijke wijziging ten opzichte van eerdere opdrachten in het kader van de cultuurnota's is dat er niet binnen een budget geadviseerd hoefde te worden. Bij het beoordelen van de aanvragen is het subsidieplafond dus niet in ogenschouw genomen.

De Kunstraad heeft deze opdracht aangenomen en in de periode februari tot en met juli 2024 uitgevoerd.

De Kunstraad heeft daarvoor de volgende kaders gehanteerd:

- Strategisch beleidskader cultuur 2021-2028 provincie Groningen
- Kadernota Cultuur 2021-2028 gemeente Groningen
- Algemene Wet Bestuursrecht
- Algemene subsidieverordening gemeente Groningen 2019
- Procedureregeling subsidies provincie Groningen
- Subsidieregeling Kadernota Cultuur 2025-2028 provincie Groningen

Subsidieplafond

Aangezien de mogelijkheid bestond dat het subsidieplafond verhoogd zou worden gedurende het adviestraject, is geen financieel kader meegenomen tijdens het beoordelingsproces. In de aanloop naar dit advies is zoals gehoopt bij beide overheden meer budget vrijgekomen: bij de gemeente Groningen 500.000 euro en bij de provincie Groningen 1,3 miljoen euro. De uiteindelijke subsidieplafonds voor de periode 2025-2028 zijn als volgt:

Subsidieplafond		
	Achtjarige toekenningen	Cultuurnota 2025-2028
Gemeente Groningen	€ 24.117.348	€ 1.750.000
Provincie Groningen	€ 6.730.238	€ 3.096.400

Werkwijze Kunstraad

De werkwijze van de Kunstraad is beschreven in de *Handreiking meerjarige subsidieaanvraag cultuur 2025-2028*, welke is gepubliceerd via www.cultuurnotagroningen.nl, www.kunstraadgroningen.nl en daarnaast per e-mail naar alle aanvragers is gestuurd.

Voor de behandeling van de subsidieaanvragen heeft de Kunstraad een pool van vakspecialistische preadviseurs en een integrale adviescommissie samengesteld. De adviseurs zijn voorafgaand aan het adviestraject bekend gemaakt via de website van de Kunstraad. Een overzicht van alle betrokken adviseurs is opgenomen als bijlage bij dit adviesrapport. De commissie had een onafhankelijke, technisch voorzitter. Voor het hele proces zijn drie secretarissen betrokken geweest en er is een projectondersteuner aangetrokken.

Alle betrokken adviseurs hebben een integriteits- en vertrouwelijkheidsverklaring ondertekend voorafgaand aan het adviestraject. Adviseurs met een direct persoonlijk belang bij een van de aanvragen konden niet toetreden als preadviseur of in de integrale adviescommissie.

Als voorbereiding op het proces is voor alle adviseurs (preadviseurs en leden van de integrale commissie), voorzitter en secretarissen, een informatiebijeenkomst georganiseerd op 1 februari 2024. Tijdens deze bijeenkomst zijn door de gemeente en de provincie Groningen de opdracht en de regeling toegelicht. Daarna is door de Kunstraad het adviesproces en het beoordelingskader toegelicht.

Via een digitale omgeving (www.cultuurnotagroningen.nl) konden instellingen hun aanvraag indienen bij de gemeente en de provincie Groningen. Na de toets op volledigheid en ontvankelijkheid door de overheden kreeg de Kunstraad de te beoordelen aanvragen toegestuurd.

De aanvragen die ter beoordeling aan de Kunstraad zijn voorgelegd, zijn onder de preadviseurs en de leden van de integrale commissie verdeeld ter beoordeling. Bij de verdeling is rekening gehouden met inhoudelijke en professionele kennis van de adviseur van een bepaalde discipline, kennis van de stad en/of provincie, kennis van het Groningse culturele veld en algemene kennis van bedrijfsvoering. Tenslotte is ook praktisch gekeken naar een redelijke verdeling qua werklust over het aantal adviseurs.

Criteria

Er werd onderscheid gemaakt tussen twee categorieën instellingen:

Categorie I: Instellingen die al een achtjarige toekenning hadden ontvangen (2021–2028).

Categorie II: Instellingen die voor de periode 2025–2028 in aanmerking wilden komen voor een cultuursubsidie.

De adviseurs hanteerden bij de *reflectie* op de inhoudelijke plannen van instellingen in Categorie I en de individuele *beoordelingen* van de aanvragen van instellingen in Categorie II dezelfde drie hoofdcriteria: artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit, bedrijfsmatige gezondheid en maatschappelijke betekenis. In de handreiking voor de aanvragers zijn deze criteria verder uitgewerkt. De genoemde criteria, inclusief de onderliggende indicatoren, zijn bij de beoordeling en bespreking van elke aanvraag aan de orde gesteld. Handreikingen over de criteria zijn te vinden op www.cultuurnotagroningen.nl.

De adviseurs hebben hun oordeel gebaseerd op de door de aanvragers in categorie II ingediende stukken. Daarnaast is ook gekeken naar het verleden. De kwaliteit van activiteiten in het verleden, de ontwikkeling die de aanvrager heeft doorgemaakt en de reflectie daarop kunnen immers een indicatie zijn voor de toekomst. Daarom is de aanvrager ook gevraagd in het beleidsplan te reflecteren op de periode vanaf 2021 en later.

De Kunstraad heeft voor de twee categorieën aanvragen verschillende werkwijzes toegepast.

Reflecteren op Categorie I aanvragen

Per aanvraag heeft de Kunstraad twee commissieleden de opdracht gegeven de aanvraag grondig te lezen. Daarbij is een eerste lezer gevraagd schriftelijk, met een hiervoor ontwikkeld adviesformulier, een conceptreflectie te schrijven. Deze conceptreflectie was voorafgaand aan de vergadering beschikbaar voor de integrale commissie als ondersteuning bij de voorbereiding. Een tweede lezer is gevraagd eveneens een gemotiveerde reflectie voor te bereiden.

Voor de bespreking van alle ingediende plannen in Categorie I was één vergadering van twee opeenvolgende dagen nodig. Alle plannen zijn uitgebreid aan bod gekomen. De bevindingen van de 1e en 2e lezer vormden de basis voor de reflectie door de integrale commissie. Per criterium is een gezamenlijk gedragen reflectie geformuleerd. Daarnaast is onder het criterium maatschappelijke betekenis gekeken naar de invulling van de rol als steuninstelling, kernvoorziening of cultuurpijler.

Beoordelen van Categorie II aanvragen

De plannen van aanvragers die in aanmerking wilden komen voor de meerjarige cultuursubsidie 2025–2028 (categorie II) doorliepen een ander proces. Het grootste verschil was dat hier vakspecialistische preadviseurs werden ingezet in de beginfase van het adviestraject. Twee inhoudelijke adviseurs (preadviseurs) stelden onafhankelijk van elkaar een schriftelijk preadvies op. Zij hanteerden hierbij het eerdergenoemde beoordelingskader en gebruikten een gestandaardiseerd adviesformulier als hulpmiddel om de beoordelingen zo consistent mogelijk te maken. Deze preadviezen dienden als input bij de voorbereiding van de integrale commissie. Een 1e en 2e lezer hebben de bespreking aan de hand van dezelfde criteria en hetzelfde adviesformulier voorbereid. Vervolgens is iedere aanvraag in een integrale bespreking zorgvuldig besproken en is per criterium een onderbouwde waardering gegeven inclusief puntenaantal.

Een aantal organisaties heeft een aanvraag ingediend waarmee zowel bij de gemeente als de provincie subsidie werd gevraagd. De Kunstraad heeft dan ook voor de aansluiting op de criteria gekeken of dit bij de gemeente én de provincie aansloot. In de meeste gevallen was daar geen onderscheid in. Verschil in betekenis kwam vooral naar voren bij de beoordeling van de *Maatschappelijke betekenis*, waar ook verschil in doelstellingen van gemeente en provincie is.

Tenslotte is op basis van alle overwegingen een eindoordeel geformuleerd. Ieder commissielid had één stem. Bij verschil van mening is gestemd en gaf de meerderheid de doorslag. Uiteindelijk is er een gezamenlijk gedragen advies per aanvraag geformuleerd.

Voor de bespreking van alle categorie II aanvragen zijn vier afzonderlijke vergaderingen gehouden, telkens van twee opeenvolgende dagen. De totaalscore per aanvraag heeft een rangschikking van alle aanvragers opgeleverd. Deze kan een rol gaan spelen wanneer de positieve adviezen het beschikbare budget van de gemeente en provincie Groningen overschrijdt. In de laatste vergadering heeft de commissie een integrale blik op de totale rangschikking gegeven. Daarbij is speciaal gelet op consistentie. Ook zijn de meer overkoepelende thema's, zoals die uit de vorige vergaderingen naar voren waren gekomen, besproken.

Rangorde

Bij de beoordeling is gebruik gemaakt van een waarderingsschaal in woorden (zoals 'goed', 'voldoende', 'zwak') als conclusie van de inhoudelijke beoordeling per criterium. De waarderingsschaal in woorden bij elk criterium is een hulpmiddel voor een zorgvuldige en evenwichtige beoordeling van de ingediende aanvragen. Aan de waarderingsschaal in woorden zijn cijfers (punten) gekoppeld, voor een zorgvuldige vertaling naar een rangorde van de aanvragen.

De waarderingen met bijbehorende cijfers werden voor elk van de criteria – artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit, bedrijfsmatige gezondheid en maatschappelijke betekenis – als volgt toegepast:

Waardering	Score	Toelichting
Uitstekend	10	Er zijn geen punten van kritiek. Dit onderdeel is excellent/uitstekend uitgewerkt, de inhoud is excellent beschreven (want zeer zorgvuldig en uitstekend) onderbouwd en roept geen vragen op.
Zeer goed	9	Er zijn geen punten van kritiek. Dit onderdeel is zeer goed uitgewerkt, de inhoud is helder beschreven (want zeer zorgvuldig en overtuigend) onderbouwd en roept geen wezenlijke vragen op.
Goed	8	Er zijn slechts lichte punten van kritiek, de kritiekpunten zijn niet van cruciale betekenis. Dit onderdeel is goed uitgewerkt, de inhoud is helder beschreven en roept slechts een beperkt aantal vragen op.
Ruim voldoende	7	Er zijn enkele punten van kritiek, maar deze doen weinig afbreuk aan de inhoud. Dit onderdeel is ruim voldoende uitgewerkt en helder. De vragen die het oproept staan de uitvoering niet in de weg.
Voldoende	6	Er zijn wel punten van kritiek maar deze zijn niet van doorslaggevende betekenis, de positieve elementen hebben de overhand. Dit onderdeel is voor verbetering vatbaar, de verwachting is dat de aanvrager deze verbeteringen bij de uitvoering van het plan kan realiseren.
Matig	5	Er zijn punten van kritiek over specifieke aspecten, er zijn verbeterpunten die redelijkerwijs opgepakt kunnen worden. De onderbouwing van dit onderdeel is matig en/of concrete informatie ontbreekt op onderdelen.
Zwak	4	De punten van kritiek hebben de overhand, deze betreffen cruciale aspecten. Er zijn duidelijke verbeterpunten. Wezenlijke informatie ontbreekt en/of er is twijfel over de uitvoerbaarheid.
Ondermaats	3	Dit onderdeel levert veel kritiek op, er zijn bijna geen positieve elementen te benoemen. Er is gerede twijfel aan de uitvoerbaarheid. Dit onderdeel roept veel vragen op omdat deze ondermaats is uitgewerkt, essentiële informatie ontbreekt en/of de informatie inconsistent is.
Slecht	2	Dit onderdeel levert zeer veel kritiek op, er zijn bijna geen positieve elementen te benoemen. Er is grote twijfel aan de uitvoerbaarheid. Dit onderdeel roept veel vragen op omdat deze slecht is uitgewerkt, essentiële informatie ontbreekt en de informatie inconsistent is.
Zeer slecht	1	De punten van kritiek op dit onderdeel zijn dusdanig dat het niet uitvoerbaar wordt geacht. Er zijn geen positieve elementen te benoemen, het is zeer slecht uitgewerkt, essentiële informatie ontbreekt en de informatie is inconsistent.

¹ Het overzicht is te vinden in bijlage 'Overzicht van instellingen met een achtjarige toekenning (Categorie I)

Op alle drie de criteria kon dus maximaal 10 punten behaald worden. Het maximaal te behalen aantal punten op de hele aanvraag was 30 punten. Bij 6 punten en hoger per criterium spreken we over een 'voldoende'.

De strategie 'Sterke basis', geldend voor zowel het gemeentelijke als provinciale beleidskader, is opgebouwd uit de componenten artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit en bedrijfsmatige gezondheid. Artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit is het belangrijkste criterium. De kernactiviteiten van een instelling moeten genoeg artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit bezitten. Daarnaast wordt van een instelling professionaliteit in financiële, organisatorisch en bedrijfsmatige kwaliteit verwacht. Het behalen van een voldoende (een 6) op artistiek-inhoudelijke kwaliteit én op bedrijfsmatige gezondheid is een minimale vereiste om voor subsidie in aanmerking te komen. Bij een puntenaantal van 5 of lager op één of beide van deze criteria volgt een negatief advies.

Subsidiehoogte

Bij een positieve beoordeling op een aanvraag heeft de commissie ook een advies over de hoogte van de subsidie gegeven. Voorafgaand aan het openstellen van de regeling hebben de gemeente en de provincie Groningen een oproep gedaan tot het indienen van realistische plannen, met een realistische begroting. Dit zag de Kunstraad terug in de aanvragen.

Er is voor het bepalen van de subsidiehoogte per aanvraag gekeken of er sprake was van een realistische begroting en een overtuigende onderbouwing van eventuele wijzigingen. Een matige onderbouwing of niet realistische begroting is terug te zien in een lager puntenaantal op bedrijfsmatige gezondheid. Als het niet duidelijk werd waar (een deel van) het gevraagde subsidiebedrag aan besteed zou worden, of als de commissie het vraagbedrag echt niet vond passen bij de voorgestelde activiteiten en ambitie, is het adviesbedrag naar beneden bijgesteld.

Feitelijke onjuistheden

Voordat de Kunstraad de reflecties en adviezen definitief heeft vastgesteld, zijn de aanvragers in de gelegenheid gesteld om via een reactieformulier feitelijke onjuistheden in de adviesteksten kenbaar te maken. Eventuele bijlagen, aanvullingen op de aanvraag of nieuwe feiten zijn niet in behandeling genomen. De reacties zijn door de directeur van de Kunstraad, in samenspraak met de secretarissen van de adviescommissie behandeld. In sommige gevallen is de reactie aan de adviescommissie teruggelegd. Waar een reactie aanleiding gaf om het advies te herzien, is het advies aangepast. De aanvragers zijn persoonlijk op de hoogte gesteld van de wijzigingen die zijn doorgevoerd.

Aantal aanvragen

Informatie voor aanvragers over beleidskaders, criteria en procedures voor aanvragen en beoordeling zijn ontsloten via de website www.cultuurnotagroningen.nl en via de website van de Kunstraad Groningen. Daarnaast is er op 14 december 2023 een bijeenkomst georganiseerd door de gemeente en de provincie Groningen voor aanvragers om ze te informeren over de mogelijkheden om een subsidieaanvraag in te dienen.

De deadline voor het indienen van een aanvraag was 31 januari 2024 om 23.59 uur. In totaal zijn 82 aanvragen medio februari ter beoordeling voorgelegd aan de Kunstraad.

Aantal aanvragen in behandeling genomen¹

	aanvraag bij gemeente	aanvraag bij provincie	aanvraag bij beiden	totaal
Categorie I	8	5	10	23
Categorie II	13	27	22	62
Totaal	21	32	32	85

Vaststellen, bezwaar en beschikbaar

Alle reflecties en adviezen zijn vastgesteld door het bestuur van de Kunstraad en worden aan de besturen van de gemeente en de provincie Groningen aangeboden. Het college van Burgemeester & Wethouders en het college van Gedeputeerde Staten besluiten op basis van het advies over subsidietoekenning. Zij stellen de uitvoeringsprogramma's 2025-2028 vast en maken deze openbaar. Aanvragers hebben daarna de mogelijkheid om bij de desbetreffende overheid bezwaar te maken.

¹Drie aanvragers hebben een gecombineerde aanvraag ingediend in zowel categorie I bij de gemeente Groningen als in categorie II bij de provincie Groningen. De Kunstraad heeft die aanvragen in eerste instantie geteld als één aanvraag. In de beoordeling is wél onderscheid gemaakt naar een reflectie voor categorie I en een beoordeling voor categorie II. In de tabel zijn deze apart geteld, vandaar dat de totaalstelling op 85 in plaats van 82 aanvragen uitkomt.

Inzichten en aandachtspunten

Veel van de opvallende zaken die we tegenkwamen de afgelopen periode staan opgenomen in het volgende hoofdstuk, het integrale advies. Toch vraagt een aantal onderwerpen meer toelichting of extra aandacht.

Aangeleverde informatie

De Kunstraad heeft het advies gebaseerd op de door de gemeente en provincie aangeleverde informatie. Ondanks de gemaakte handreikingen, inclusief checklists en toelichting binnen de aanvraagmodule, heeft een aantal aanvragers niet alle stukken ingediend. Het aantal maar ook de kwaliteit van de stukken liepen sterk uiteen. Sommige begrotingen, het ontbreken van een risicoparagraaf of reflectie op de culturele codes maakten het goed beoordelen van de aanvragen soms lastig. Uiteraard is hier rekening gehouden met de grootte van de organisaties. Van een kleine, startende organisatie werd minder verwacht dan van een grote organisatie met meer expertise 'in huis' of ruimte om iemand voor bepaalde zaken in te huren. Bij een aantal Categorie I instellingen miste de toelichting op de regionale positie of de rol als Cultuurpijler.

Organisaties die ook landelijke aanvraag deden, mochten vanuit het oogpunt van gemak hun BIS-aanvraag indienen en hoefden geen apart plan te maken. Achteraf bleek dat aanvragers dit verschillend hebben geïnterpreteerd. In een aantal gevallen zijn de bijlagen niet meegestuurd, waardoor een deel van de informatie ontbrak. In het advies kan hier een opmerking over staan, maar het heeft in deze gevallen uiteindelijk niet tot een lagere beoordeling op het criterium geleid.

Beoordeling van de criteria

Het criterium maatschappelijke betekenis bleek lastig te beoordelen door de adviseurs. De indicatoren vertegenwoordigden de strategische lijnen die vanuit de overheden zijn vastgesteld. De aanvrager hoefde voor een goede beoordeling niet aan alle strategische lijnen te voldoen. De diversiteit van onderwerpen die onder de strategische lijnen vielen, waarbij deze ten dele ook nog overlapt, maakte een goede vergelijking tussen de diverse aanvragen op dit vlak niet mogelijk. Ook als een aanvraag uitblonk op één onderdeel, kon dit al leiden tot een hoge waardering.

Subsidiehoogte en -plafond

Voor het eerst zijn instellingen met een achtjarige toekenning apart behandeld van de aanvragers voor een vierjarige subsidie. Dit heeft een aantal belangrijke voordelen gehad. Het voorkwam dat hele grote instellingen met hele kleine moesten worden vergeleken. Ook gaf het budgettair meer ruimte aan de categorie II instellingen.

Aangezien het subsidieplafond van de provincie Groningen mogelijk opgehoogd zou worden tijdens het adviesproces (wat gelukkig ook is gebeurd), heeft de integrale commissie het totale budget niet meegenomen bij het beoordelen. Het individueel beoordelen van instellingen heeft gemaakt dat de adviseurs vrijer konden adviseren. In vrijwel alle gevallen is het aangevraagde subsidiebedrag als adviesbedrag overgenomen.

Uiteindelijk vallen alle positief geadviseerde instellingen binnen het budget van de provincie Groningen. Er is zelfs boven de zogenaamde 'zaaglijn' geadviseerd. Bij de gemeente Groningen valt wel een klein deel buiten het totale beschikbare budget.

Uiteindelijk is het aan de gemeente en provincie Groningen om te bepalen welke instellingen en met welk subsidiebedrag in de cultuurnota worden opgenomen.

Belangrijke aandachtspunten

Grote keerzijde van bovengenoemde aanpak is dat door de Kunstraad bij de beoordeling van de instellingen niet naar het totale palet aan aanbod van kunsten in Groningen heeft gekeken.

De Kunstraad vraagt extra aandacht van de gemeente en provincie Groningen voor de volgende zaken:

- Houd oog voor wat categorie I instellingen (financieel) nodig hebben. Door het gelijk houden van het subsidiebedrag komen fair pay of de innovatiekracht mogelijk in gevaar.
- Zorg ervoor dat de totale keten en het totale aanbod in stand gehouden wordt. Let vooral op de disciplines letteren, film en lichte muziek (jazz, HaFaBra).
- Ook vanuit de totale keten gedacht is het belangrijk om veel podia en speelplekken te koesteren. Ondanks de negatieve inhoudelijke beoordeling van een aantal erfgoedstellingen is hun functie in het behoud en openstellen van erfgoed wel van groot belang.
- Heb oog voor de spreiding van de regionale musea. Door de negatieve beoordelingen van een aantal musea komt deze mogelijk in gevaar.

Integraal advies

Groningen is rijk aan kunst en cultuur en heeft een breed en relevant aanbod. Tijdens het proces van beoordelen van de aanvragen voor de cultuurnota 2025-2028 ontstonden aanknopingspunten voor suggesties over het culturele ecosysteem als geheel. Die suggesties delen we hieronder. Het zijn onderwerpen die de Kunstraad in de komende periode verder zal uitwerken.

Beleid:

- Vorm een heldere visie op de rol van kunst en cultuur in het Groningse maatschappelijke ecosysteem.
- Maak heldere doelstellingen voor de positie van kunst en cultuur na de stelselwijziging in 2029 met oog op de maatschappelijke betekenis van kunst en cultuur in stad en provincie.
- Bevorder ontschotting en verbinding binnen het culturele veld en binnen de beleidsgebieden van de overheden.

Culturele veld:

- Geef Cultuurpijlers een duidelijkere rol in het Groninger culturele ecosysteem.
- Stimuleer verbinding tussen organisaties en faciliteer verdere professionalisering.
- Stroomlijn de ondersteuningsstructuur voor erfgoed.

Subsidiestelsel en ondersteuning:

- Evalueer de toekomstbestendigheid van de relaties tussen de huidige subsidieregelingen, incidenteel, tweejarig en structureel.
- Overweeg een aparte subsidieregeling voor festivals.
- Ondersteun organisaties om de bedrijfsvoering op orde te brengen.

Thema's die voortkomen uit de aanvragen:

- Talentontwikkeling.
- Culturele Codes.
- Maatschappelijke betekenis.

In het volgende deel staan deze onderwerpen nader toegelicht.

De gemeente en provincie Groningen hebben de Kunstraad gevraagd om naast het beoordelen van de aanvragen in het kader van de Cultuurnota 2025-2028 te reflecteren op de ontwikkelingen in de Groninger culturele sector. Welke kansen zijn er, welke ontwikkelingen zijn relevant, waar liggen de uitdagingen en welke mogelijke problemen doen zich voor in de toekomst? De input daarvoor is geleverd door de pré-adviseurs, de commissieleden van de integrale commissie alsmede het bestuur van de Kunstraad. De observaties in dit stuk zijn gericht aan de overheden – stad en provincie Groningen – en aan de culturele instellingen.

De Kunstraad is blij met het gevarieerde en vernieuwende culturele aanbod, dat vaak van (inter)nationaal niveau is. Groningen kan trots zijn op een grote hoeveelheid makers, producerende instellingen, podia, festivals en erfgoed. Er wordt veel gemaakt, bewaard en getoond in stad en provincie. Dit geeft een boost aan het culturele ecosysteem van de stad en de eigenheid van de regio.

Beleid

Gemeente en provincie Groningen kiezen vanuit de achtjarige kadernota ervoor om in te zetten op 'veel'. Kort door de bocht: cultuur voor iedereen, overal, met veel aandacht voor vernieuwing, samenwerking en talentontwikkeling en tegelijkertijd aandacht voor erfgoed en de Groninger taal. En dat binnen een krap budget. De strategische lijnen zijn breed geformuleerd, wat voor aanvragers ruimte geeft voor interpretatie, maar er ook toe leidt dat invulling lastig kan zijn.

Vorm een heldere visie op de rol van kunst en cultuur in het Groningse maatschappelijke ecosysteem.

De Kunstraad adviseert de Groningse overheden in de komende jaren te werken aan een heldere visie met betrekking tot de maatschappelijke rol van kunst en cultuur. Een heldere ambitie geeft het culturele veld duidelijker richting, hierdoor worden keuzes makkelijker gemaakt en deze ambitie dient dan als basis voor een doelgericht subsidie- en ondersteuningsbeleid. Want de Raad constateert dat de overheden aan de aanvragers op dit moment onvoldoende duidelijkheid geeft over waar de middelen voor worden ingezet. Dat maakt het beleid minder goed evalueerbaar, zoals werd geconstateerd door de Noordelijke Rekenkamer in zijn rapport 'Achter de Coulissen' (2024), maar is ook voor aanvragers lastig.

Een heldere visie is gebaat bij een analyse van het Groninger culturele veld – en die analyse verbinden aan ontwikkelingen in de rest van Nederland – zodat disciplines, genres, domeinen en culturele opvattingen die nog te weinig worden gerepresenteerd in de meerjarige regelingen worden gesignaleerd. Dat betreft bijvoorbeeld de disciplines jazz, film en letteren, die nu in de aanvragen achterblijven.

Maak heldere doelstellingen voor de positie van kunst en cultuur na de stelselwijziging in 2029 met oog op de maatschappelijke betekenis van kunst en cultuur in stad en provincie.

Het advies van de Raad voor Cultuur over het subsidiestelsel per 2029 bevat aanknopingspunten voor een actievere relatie tussen de landelijke overheid en de lokale overheden. Anders dan bij eerdere pogingen hiertoe pleit de Raad Voor Cultuur dit keer ook voor het hanteren van een breder begrip van kunst en kwaliteit en voor meer flexibiliteit in de financieringsvormen, waaronder een door de Groninger overheden vier jaar geleden al ingezette variant voor financiering over acht jaar.

Of en hoe het advies van de Raad voor Cultuur gerealiseerd zal worden is niet zeker, maar duidelijk is wel dat de aandacht voor de betekenis van kunst en cultuur in de regio met dit advies een stimulans heeft gekregen. Het is zaak de komende vijf jaar hierop effectief te anticiperen en daarbij de sector actief te betrekken.

Bevorder ontschotting en verbinding binnen het culturele veld en binnen de beleidsgebieden van de overheden.

Van een aantal aanvragen ziet de Kunstraad dat die eerder passen bij het domein van welzijn en zorg, dan bij dat van cultuur. Kunst en cultuur dragen onmiskenbaar bij aan maatschappelijke doelen en zelfs aan de gezondheid van mensen. Om de maatschappelijke werking van kunst en cultuur beter in beleid te borgen is aansluiting nodig bij de groeiende discussie over een domeinoverschrijdende benadering van de ondersteuning van kunst en cultuur. De Kunstraad stelt zich voor deze discussie de komende jaren op te starten.

Bij de grote stedelijke en provinciale cultuurinstellingen ziet de Raad een sterke stijging van de huisvestingslasten, die een steeds groter beslag op de begrotingen leggen. Dit gaat ten koste van de publieksactiviteiten. De Raad vraagt zich af of middelen voor culturele programma's in deze grote mate moeten worden besteed aan instandhouding en onderhoud van (historisch) vastgoed. De Raad constateert op dit moment dat financiële middelen al dan niet noodgedwongen zo breed worden ingezet, dat het ten koste gaat van publieke programma's, en nodigt de overheden uit om dit met de Kunstraad nader te bezien.

Culturele veld

Een sterke cultuursector is te vergelijken met een gezond en evenwichtig ecosysteem, waarin de elementen elkaar versterken, en er volop ruimte is voor diversiteit. Zo'n gezond en bloeiend ecosysteem ontstaat doorgaans niet vanzelf. Het vraagt om het creëren van de juiste condities, zodanig dat het ecosysteem tot bloei komt en vitaal blijft, met belangrijke elementen als samenwerking, talentontwikkeling, gezonde bedrijfsvoering en het bieden van de juiste ondersteuning. De volgende punten komen voort uit het adviestraject rond deze cultuurnota en betreffen ook de samenhang in het culturele veld als geheel.

Geef Cultuurpijlers een duidelijke rol in het Groninger culturele ecosysteem.

De overheden hebben ruimte gegeven aan de cultuurpijlers om hun rol zelf in te vullen. Een aantal instellingen weet zich de rol van cultuurpijler toe te eigenen en ondersteuning, concepten en verbindingen te realiseren binnen hun discipline.

Toch is die toe-eigening van de rol van cultuurpijler niet de regel. Een onduidelijke opdracht vanuit de overheden is hier mede debet aan, maar ook aarzeling van instellingen in de sector. De Kunstraad adviseert om met de cultuurpijlers duidelijke afspraken te maken over hun rol en de activiteiten die zij organiseren binnen het veld en hen daar ook verantwoording over te laten afleggen. Zo zouden cultuurpijlers of steuninstellingen expertise kunnen delen met andere organisaties die daar vraag naar hebben.

Stimuleer verbinding tussen organisaties en faciliteer verdere professionalisering.

In Groningen zijn er verschillende samenwerkingsverbanden die zorgen voor een gezond en dynamisch ecosysteem. Zo is er bijvoorbeeld aandacht voor jong talent waarbij zij ondersteuning krijgt van meer ervaren makers, en zich in een traject samen met verschillende kleine en grote organisaties kan ontwikkelen.

Opvallend zijn de theatergroepen die intensief samenwerken met bijvoorbeeld organisaties uit het maatschappelijk veld of erfgoed en natuur. Dit levert interessante producties op die kenmerkend zijn voor Groningen. De samenwerking binnen de Kunstwerf is wat de Kunstraad betreft voorbeeldstellend. Het laat zien dat goede huisvesting, goede voorzieningen en fysiek dicht bij elkaar zitten echt zijn vruchten afwerpt en samenwerking over de grenzen heen bevordert.

Binnen het groeiend netwerk van Groninger filmmakers dat zich verenigd heeft, ondersteunt men elkaar met workshops, lezingen en screenings. We zien dat dit netwerk de potentie heeft om samenwerking binnen deze sector verder te ontwikkelen, en roept haar op allianties te sluiten met podia, filmhuizen en festivals, om zo meer zichtbaar te worden. De Raad vraagt de overheden om deze initiatieven te steunen daar waar dat kan, bijvoorbeeld met opdrachtverlening en projectsubsidies. De aanvragen voor projectsubsidies laten al een duidelijke stijging zien de afgelopen jaren. Het tot bloei brengen van de Groningse filmsector vraagt en verdient de komende jaren een impuls.

Het valt de Kunstraad op dat samenwerking op verschillende manieren wordt uitgelegd. Aanvragers noemen weliswaar samenwerkingsverbanden maar zijn onvoldoende duidelijk over het doel ervan. Ook valt op dat veel instellingen onvoldoende zicht hebben op wat samenwerkingspartners kunnen bieden.

De Kunstraad adviseert overheden om samenwerkingen te stimuleren.

Stroomlijn de ondersteuningsstructuur voor erfgoed.

Binnen de sector erfgoed is er ruimte voor meer samenwerking door organisaties die zich richten op het behoud en beheer van erfgoed. De sector kent een relatief groot aantal ondersteunende instellingen, waarvan de rol- en taakopvattingen niet zelden overlappen. De beperkte middelen worden daardoor minder efficiënt benut. De profilering van de verschillende partijen is daardoor minder duidelijk en er is mogelijk een risico voor de slagvaardigheid van de sector, bijvoorbeeld om mee te bewegen met veranderende opvattingen over erfgoed, zoals geformuleerd in het Verdrag van Faro. De Raad roept overheden en de sector op om hier oplossingen voor te vinden.

Subsidiestelsel en ondersteuning

Evalueer de toekomstbestendigheid van de relaties tussen de huidige subsidieregelingen, incidenteel, tweejarig en structureel.

De Kunstraad stelt voor het stelsel van subsidieregelingen zodanig te herzien dat het meer samenhang krijgt en beter aansluit bij wat de sector nodig heeft. Het stelsel van bestaande regelingen suggereert onbedoeld een ontwikkeling van incidentele naar structurele ondersteuning, terwijl die doorstroom niet altijd mogelijk is. De sector heeft behoefte aan een grotere variatie van regelingen, waarin een relatie met overheden kan worden gerealiseerd die meer dan nu gebaseerd is op meer vertrouwen en leidt tot minder administratieve druk. De Kunstraad adviseert om, naast de cultuurnota en het huidige Incidentenbudget, een subsidieregeling voor 1- tot 2-jarige programma's te ontwikkelen en een regeling voor makers in lijn met het eerder 'Snelloket' in te stellen. De Kunstraad brengt hier binnenkort een apart advies over uit.

Overweeg een aparte subsidieregeling voor festivals.

De Kunstraad constateert een groot aantal aanvragen voor festivals en adviseert de overheden ook hier een aparte regeling voor in het leven te roepen, waarmee de specifieke kwaliteiten van festivals voor de regio optimaal kunnen worden gerealiseerd. Festivals hebben een grote, positieve impact op hun omgeving. Niet alleen voor bezoekers, maar ook voor presentatiemogelijkheden van talent, het ontwikkelen van nieuwe succesvolle formules, betrokkenheid van bewoners, en economische spinoff. Bij meerdere festivals ligt aansluiting voor de hand met natuur, cultuurhistorisch landschap en erfgoed, en met sociaal-maatschappelijke partijen en ondernemers in de regio. De Raad heeft van dit laatste prachtige voorbeelden gezien; denk aan de festivals die zich verbinden aan lokale economie en verenigingsleven, maar ook aan het Groninger erfgoed dat zich op bijzondere wijze weet te verbinden aan het landschap en daarover mooie verhalen weet te vertellen. Festivals bewijzen dat de drempel verlaagd kan worden voor mensen uit de buurt doordat ze mee kunnen werken of omdat het om de hoek is. De Raad ziet dat kleinschalige en middelgrote festivals die worden gedragen door het dorp of de regio daar veel trots en eigenaarschap genereren. Met gastvrije residenties en uitdagende op drachten worden makers bij elkaar gebracht. Er wordt zo doelbewust een goed klimaat voor makers gecreëerd, waar de festivals en het publiek vervolgens van profiteren.

Ondersteun organisaties om de bedrijfsvoering op orde te brengen.

Een voorwaarde van een bloeiend ecosysteem is ook dat het veerkrachtige en gezonde organisaties bevat die tegen een stootje kunnen en die van daaruit andere organisaties kunnen ondersteunen. De Kunstraad heeft geconstateerd dat hij een aantal inhoudelijk interessante instellingen heeft moeten afwijzen vanwege onvoldoende 'bedrijfsmatige gezondheid'. Hij mist vaak de aansluiting tussen het plan en de begroting. De Raad constateert dat veel kleinere organisaties te weinig expertise in huis hebben om een financieel goed onderbouwde aanvraag te doen maar- uitzonderingen daargelaten- vaak ook geen samenwerking in zoeken. De Raad adviseert de overheden op dit punt initiatief te nemen, bijvoorbeeld door binnen de bestaande regelingen samenwerking met ervaren instellingen te stimuleren. Denk hierbij aan financiële expertise, maar ook aan expertise op het gebied van marketing, communicatie, fondsenwerving, P&O-zaken en de culturele codes.

Thema's in aanvragen

Talentontwikkeling

Het begrip 'talentontwikkeling' komt in allerlei vormen in bijna alle aanvragen terug, constateert de Raad. Toch geven maar weinig instellingen specifiek aan waarom zij aan talentontwikkeling doen, op wie de talentontwikkeling zich richt, hoe de ontwikkeling eruitziet, wie erbij betrokken zijn, en hoe het proces wordt gerealiseerd.

Talent hoeft niet altijd jong te zijn of een opleidingstraject te volgen. Aandacht voor doorstromers en midcareer talenten is ook van belang in de hele keten. Goede ondersteuning en training van vrijwilligers valt naar de mening van de Kunstraad evengoed onder talentontwikkeling. Ook lijkt er ruimte te zijn voor talenten die meer ondersteunend zijn aan de cultuursector zoals technici en tentoonstellingsmakers en mist de Raad aandacht voor de instroom vanuit het MBO binnen de kunstsector.

De Kunstraad constateert dat een eerste kennismaking met de keten van talentontwikkeling minder vanzelfsprekend is geworden, door het verdwijnen van muziekscholen en kunstencentra, en ook door het veranderen van behoeftes voor educatie bij mensen. Voor organisaties waarvan de organisatiestructuur en -cultuur de afgelopen decennia niet wezenlijk is veranderd, zoals een deel van de muziekverenigingen in de HaFaBra-sector, heeft deze dynamiek nog grotere consequenties, en geeft hen het gevoel er helemaal alleen voor te staan.

De culturele codes

De Kunstraad heeft de manier waarop aanvragers omgaan met de diverse codes streng beoordeeld. De Raad constateert dat de landelijke aandacht voor de codes zeker heeft geleid tot ontwikkeling op het gebied van diversiteit & inclusie, governance en fair practice, maar constateert ook dat nog te weinig instellingen zich de codes echt eigen hebben gemaakt. Hij heeft er begrip voor dat het voor kleinere organisaties niet altijd eenvoudig is om de codes om te zetten in beleidsvorming en bedrijfsvoering, maar verwacht wel een reflectie op wat er wel en niet mogelijk is. Voor de grote organisaties mag actieve incorporatie van de codes in de organisatie naar de mening van de Kunstraad echter geen issue meer zijn. Hij verwacht van alle instellingen, indien dit toch zo mocht zijn, een heldere reflectie inclusief te ondernemen stappen om er wel aan te voldoen. Waar het gaat om de *Code Cultural Governance* valt het op dat een aantal organisaties onvoldoende transparant is waar het gaat om de achtergrond, nevenfuncties en mogelijke belangenverstrengeling van de bestuurders en toezichthouders. De Raad begrijpt dat in een compact gebied bestuurders en leden van Raden van Toezicht soms op meerdere plekken werkzaam zijn. Dat kan veel voordelen met zich meebrengen.

Veel (kleinere) organisaties geven aan te zoeken naar een goed bestuursmodel. Het komt de Raad voor dat er soms onvoldoende besef is van de risico's die een organisatie en daarmee de bestuurders lopen. Een bestuur op afstand bestaat niet. De Raad adviseert gemeente en provincie scholing te organiseren op het gebied van goed bestuur.

Op het gebied van de *Code Fair Practice* ziet de Kunstraad grote ontwikkelingen. Medewerkers - in loondienst, freelance, stagiair, en vrijwillig - worden steeds meer 'fair' betaald. Het is een belangrijke constatering dat verreweg de meeste aanvragers willen bijdragen aan een duurzame, eerlijke, toekomstgerichte betaling in de sector. Tegelijkertijd is nog niet bij alle instellingen een pensioenregeling getroffen, wat de Raad zorgen baart. Bij veel organisaties ziet de Raad dat zij nu een cao als richtlijn nemen waar ze dat voorheen niet deden.

Ook constateert de Raad dat Fair Practice een groot beslag legt op de financiële middelen, en daarmee op de inhoudelijke mogelijkheden van de aanvragers. Hierbij valt het de Raad op hoe verschillend hiermee wordt omgegaan. Sommige instellingen passen bewust hun beleid aan, bijvoorbeeld door een festival een dag korter te maken, anderen verhogen eenvoudigweg de aanvraag voor de Cultuurnota onder verwijzing naar Fair Pay. De Kunstraad begrijpt dat een (kleine) verhoging van de subsidie op zijn plaats is, maar verwacht ook dat organisaties bij zichzelf te rade gaan hoe ze dit

probleem kunnen oplossen.

Waar het gaat om de *Code Diversiteit & Inclusie* ziet de Kunstraad steeds meer bewustwording maar ook een grote worsteling. Een aantal kleinere aanvragers beschouwt de code voor hen als niet werkbaar of nodig.

Diversiteit & Inclusie gaat ook over toegankelijkheid voor slechtzienden of mensen met een klein bestedingsbudget. Het gaat over omgevingsbewustzijn, toegankelijkheid en meerstemmigheid. Voor wie ben je er? De Raad verwacht van instellingen hier een actieve opstelling in te hebben, of kennis hierover actief te zoeken bij collega instellingen.

De maatschappelijke betekenis

De Raad denkt dat het voor instellingen onvoldoende helder is hoe ze kunnen aansluiten bij het beleid ten aanzien van *Samenleven met Cultuur, Overal Cultuur, Thuis in Groningen* en *Ruim baan voor talent en vernieuwing*. Door het gebrek aan reflectie is het te weinig duidelijk op welke wijze zij zich tot de beleidsuitgangspunten verhouden, en hoe ze die verhouding uitdrukken in hun beleid, werkwijze en resultaten.

Niettemin ziet de Kunstraad veel mooie voorbeelden van hoe er serieus wordt gekeken naar aansluiting met de stad en provincie. De vele, vaak kleinschalige, festivals zijn voorbeelden van hoe aansluiting bij de omgeving kan zorgen voor een grote maatschappelijke impact door verbreding van publiek. Ook de nomadische programmering van de verschillende instellingen voor beeldende kunst helpt om kunst dicht bij de inwoners te brengen. Wel waarschuwt de Raad hierbij om te blijven kijken naar de duurzaamheid om te voorkomen dat het bij een eenmalige impuls blijft.

Bij verschillende Groninger erfgoed instellingen signaleert de Kunstraad steeds meer betekenisvolle initiatieven om het verhaal van Groningen op een nieuwe manier te vertellen en daarbij ook aansluiting te zoeken bij de omgeving. Dit draagt zeker bij aan de maatschappelijke betekenis van deze instellingen.

Ook binnen de sector klassieke muziek signaleert de Raad meer aandacht voor de maatschappelijke betekenis, en veel aanvragen in het theater vallen op door hun expliciete pogingen om aan te sluiten bij specifieke doelgroepen die anders minder snel in het theater komen.

Aanvragen in vogelvlucht

Opmerkingen

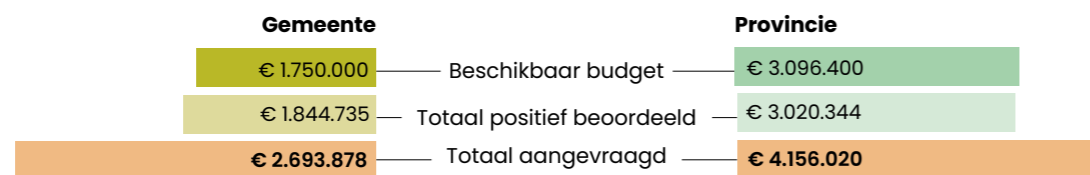
- Door het gemaakte onderscheid tussen categorie I en II zijn de aantallen en conclusies niet goed te vergelijken met het vorige cultuurnota-advies.
- De gehanteerde onderverdeling naar disciplines is ook licht aangepast ten opzichte van de periode 2021-2024. De **discipline BFN** is nieuw, waarbij beeldende kunst, fotografie en nieuwe media is samengevoegd. *Dans* is dit jaar als nieuwe discipline toegevoegd. Een van de twee aanvragen is positief beoordeeld.
- Ogenschijnlijk is binnen de **discipline lichte muziek** niet of nauwelijks aangevraagd. Dit beeld is wat vertekend doordat een deel van de aanvragers nu binnen de discipline 'festivals' is geplaatst.
- Binnen de **discipline festivals** zien we drie festivals rondom lichte muziek (brass en jazz), twee rondom klassieke muziek en vijf met een multidisciplinair karakter.

Opvallende zaken

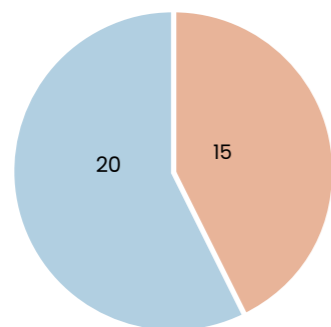
- Bij beide overheden zien we veel **discipline festivals** terug: 57% van de aanvragers bij de gemeente en 47% van de aanvragers bij de provincie ontvangt momenteel geen subsidie vanuit de cultuurnota.
- Het percentage **positieve adviezen** ligt bij de provincie iets hoger (71%) ten opzichte van de gemeente (63%).
- Van deze positieve beoordelingen zit 64% bij de gemeente en 63% van de provincie al in de **huidige cultuurnota**.
- Bij de gemeente Groningen valt op dat alle vijf de aanvragers die momenteel in **de tweejarige regeling bewezen talent** zitten, positief zijn beoordeeld.
- Bij de provincie zagen we **de meeste aanvragen** in de discipline *musea en erfgoed*: 18 aanvragen met een totaal gevraagd bedrag van bijna 2,4 miljoen euro. Daarvan werden 15 aanvragen positief beoordeeld.
- Bij de gemeente ontvingen we **de meeste aanvragen** in de discipline *Beeldende kunst, fotografie en nieuwe media* (BFN): 7 aanvragen met een totaal gevraagd bedrag van 745.500 euro. Alle vier de instellingen die al in de huidige cultuurnota zitten werden positief beoordeeld. Daarnaast nog drie nieuwkomers.
- Binnen de disciplines *letteren, film en lichte muziek* zien we, net als vorige jaren, de **minste aanvragen** terug. Helaas is de enige aanvraag binnen lichte muziek niet positief beoordeeld. Zoals eerder genoemd is een deel van de lichte muziek-aanvragen dit jaar onder de discipline festivals terug te vinden. Een van deze drie aanvragen is positief beoordeeld. Zowel binnen de letteren en film is maar één aanvraag positief beoordeeld.
- Vier jaar geleden was er zorg voor het verdwijnen van de discipline *klassieke muziek* uit de provincie. Nu zijn twee nieuwe aanvragen in deze discipline positief beoordeeld naast een festival met klassieke muziek.

Aanvragen in vogelvlucht

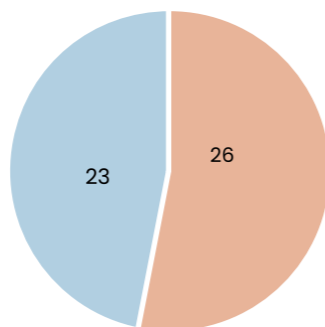
Beschikbaar, gevraagd en geadviseerd bedrag (per jaar)

Nieuwe aanvragers gemeente

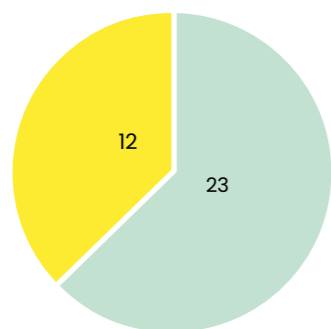

Nieuwe aanvragers provincie

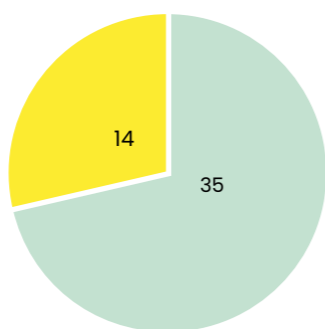

● Nieuwe aanvragers
● In huidige cultuurnota

Aanvragen en adviezen gemeente

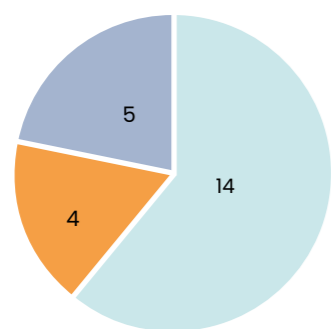

Aanvragen en adviezen provincie

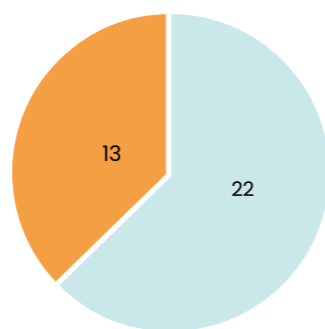

● Positief beoordeeld
● Negatief beoordeeld

Positieve adviezen gemeente

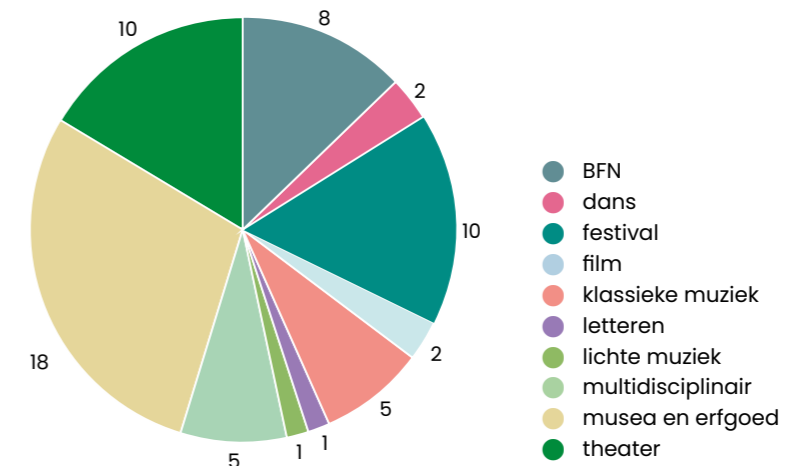

Positieve adviezen provincie

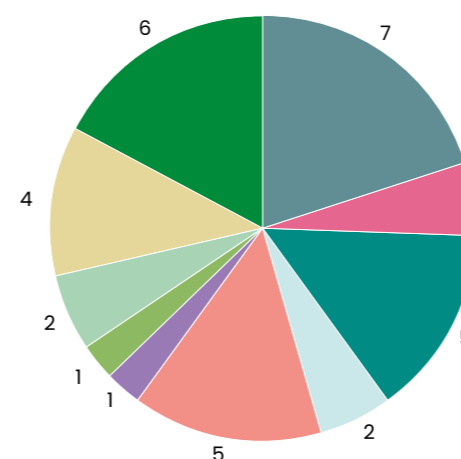
● In huidige cultuurnota
● Nieuwe aanvragers
● 2-Jarige talentregeling

Totaal aantal aanvragen

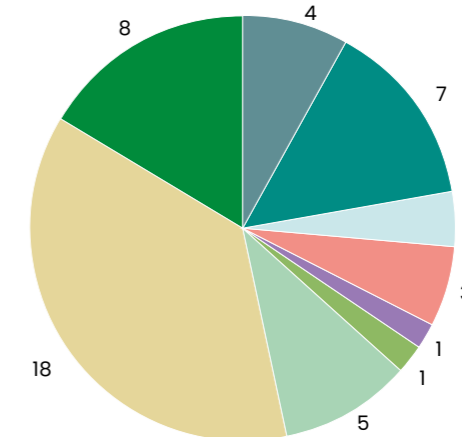

Aanvragen per discipline

Gemeente

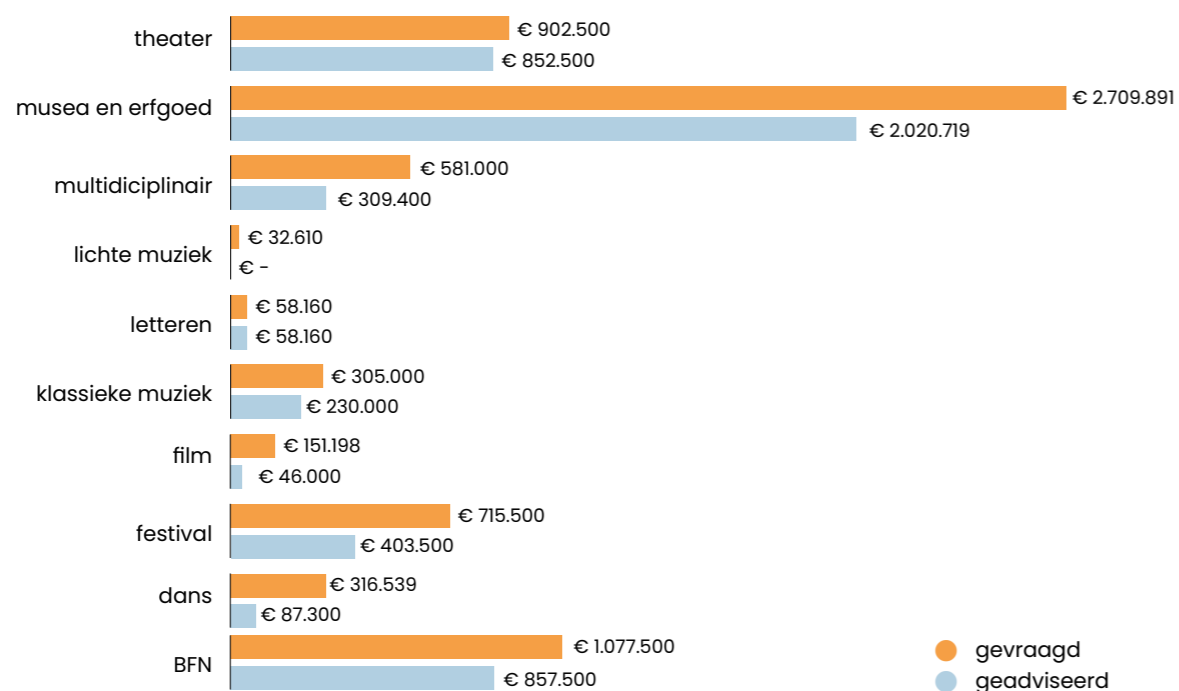
Provincie

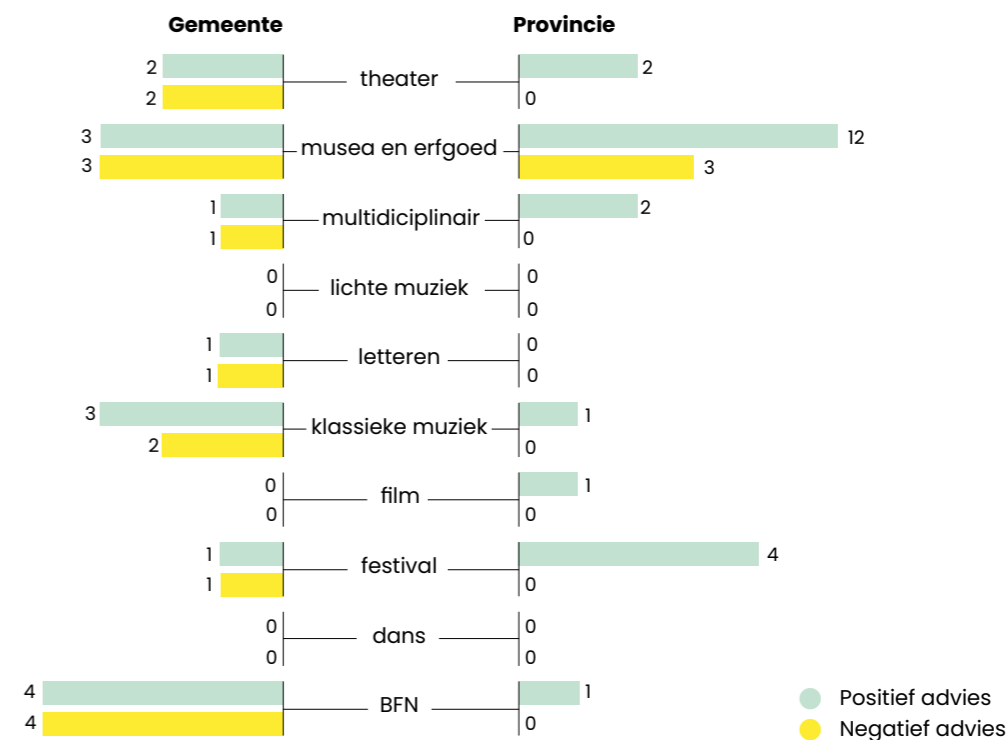
Discipline	Totaal			Gemeente			Provincie		
	aantal aanvragen	gevraagd	positief beoordeeld	huidig	gevraagd	positief beoordeeld	huidig	gevraagd	positief beoordeeld
BFN	8	€ 1.077.500	€ 857.500	€ 451.870	€ 742.500	€ 677.500	€ 142.200	€ 335.000	€ 180.000
dans	2	€ 316.539	€ 87.300	€ -	€ 316.539	€ 87.300	€ -	€ -	€ -
festival	10	€ 715.500	€ 403.500	€ 104.500	€ 369.000	€ 132.000	€ 123.600	€ 346.500	€ 271.500
film	2	€ 151.198	€ 46.000	€ -	€ 73.599	€ 21.000	€ 25.000	€ 77.599	€ 25.000
klassieke muziek	5	€ 305.000	€ 230.000	€ 129.250	€ 225.000	€ 150.000	€ 33.300	€ 80.000	€ 80.000
letteren	1	€ 58.160	€ 58.160	€ 31.000	€ 43.160	€ 43.160	€ -	€ 15.000	€ 15.000
lichte muziek	1	€ 32.610	€ -	€ -	€ 16.305	€ -	€ -	€ 16.305	€ -
multidisciplinair	5	€ 581.000	€ 309.400	€ 76.513	€ 149.000	€ 125.000	€ 106.200	€ 432.000	€ 184.400
musea en erfgoed	8	€ 2.709.891	€ 2.020.719	€ 164.715	€ 320.775	€ 220.775	€ 1.759.200	€ 2.389.116	€ 1.799.944
theater	10	€ 902.500	€ 852.500	€ 202.966	€ 438.000	€ 388.000	€ 133.100	€ 464.500	€ 464.500
Totaal	62	€ 6.849.898	€ 4.865.079	€ 1.160.814	€ 2.693.878	€ 1.844.735	€ 2.322.600	€ 4.156.020	€ 3.020.344

Aanvragen in vogelvlucht

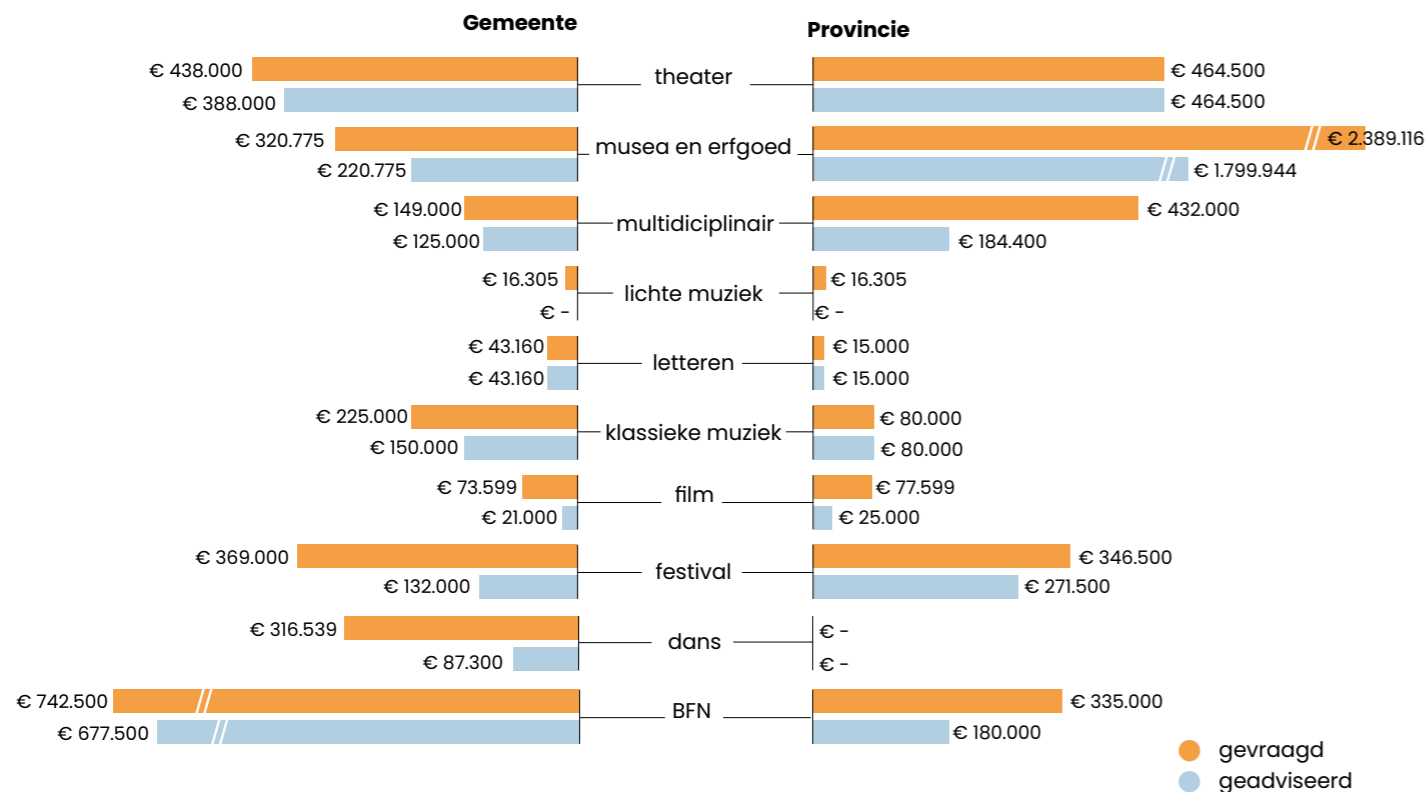
Totaal gevraagd vs geadviseerd bedrag

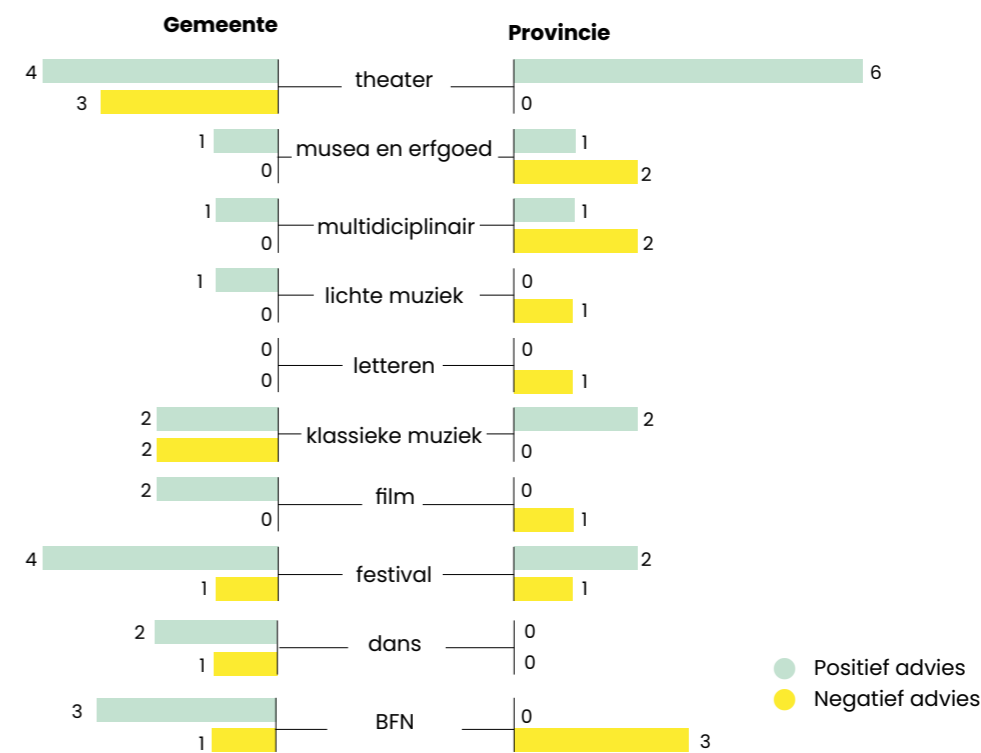
Huidige cultuurnota per discipline

Gevraagd vs geadviseerd bedrag - per discipline

Nieuwe aanvragers per discipline

Aanvragen in vogelvlucht

Financieel overzicht

Organisatie	Discipline	huidig* gemeente 2024	gevraagd gemeente 2025-2028	advies KR gemeente 2025-2028	huidig* provincie 2024	gevraagd provincie 2025-2028	advies KR provincie 2025-2028
Aurora Festival	klassiek	€ 68.000	€ 75.000	€ -	€ -	€ -	€ -
Beeldlijn	film	€ -	€ 21.000	€ 21.000	€ 25.000	€ 25.000	€ 25.000
Borg Verhildersum	musea/erfgoed	€ -	€ -	€ -	€ 202.000	€ 245.898	€ 245.898
Bruckman Projecten	theater	€ -	€ 33.000	€ 33.000	€ -	€ 33.000	€ 33.000
Deinum	multidisciplinair	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 125.000	€ -
De Noorderlingen	theater	€ 86.798	€ 110.000	€ 110.000	€ 122.400	€ 125.000	€ 125.000
De Steeg	theater	€ 116.168	€ 155.000	€ 155.000	€ 10.700	€ 16.000	€ 16.000
De Wijk de Wereld	multidisciplinair	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 60.000	€ 60.000
Der Aa-theater	theater	€ -	€ 50.000	€ -	€ -	€ -	€ -
Développé	dans	€ -	€ 229.239	€ -	€ -	€ -	€ -
Eurobrass	festival (LM)	€ -	€ 90.000	€ -	€ -	€ -	€ -
Festival Hongerige Wolf	festival	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 50.000	€ 50.000
Filmvereniging Groningen	film	€ -	€ 52.599	€ -	€ -	€ 52.599	€ -
Folkingestraat Synagoge	musea / erfgoed	€ 6.935	€ 56.810	€ 56.810	€ 12.300	€ 85.220	€ 56.810
Forum Groningen	multidisciplinair	nvt	nvt	nvt	€ 69.400	€ 168.000	€ 69.400
Grand Theatre	theater	nvt	nvt	nvt	€ -	€ 75.000	€ 75.000
Grasnapolsky	festival	€ -	€ -	€ -	€ 41.800	€ 100.000	€ 100.000
GRID	musea / erfgoed	€ 67.780	€ 110.000	€ 110.000	€ 20.300	€ 35.000	€ 35.000
Haydn Jeugd Strijkorkest	klassiek	€ 31.000	€ 40.000	€ 40.000	€ -	€ -	€ -
Het Groninger Landschap	musea / erfgoed	€ -	€ -	€ -	€ 49.000	€ 81.000	€ -
Het Resort	BFN	€ 72.870	€ 112.500	€ 112.500	€ -	€ -	€ -
ILFAS	BFN	€ -	€ 10.000	€ -	€ -	€ 10.000	€ -
Jonge Harten	festival	€ 104.500	€ 112.000	€ 112.000	€ 41.800	€ 45.000	€ 45.000
Kamermuziekfestival Groningen	festival (KM)	€ -	€ 32.000	€ -	€ -	€ -	€ -
Kamerorkest van het Noorden	klassiek	€ -	€ 40.000	€ 40.000	€ -	€ 15.000	€ 15.000
Kinderfestival Haren (De Boskamer)	festival	€ -	€ 60.000	€ 20.000	€ -	€ -	€ -
Kunst te Gast	festival (LM)	€ -	€ -	€ -	€ 10.000	€ 12.500	€ 12.500
Kunstbende	multidisciplinair	€ -	€ 24.000	€ -	€ -	€ 24.000	€ -
Kunstcentrum De Ploeg	BFN	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 130.000	€ -
Landgoed Fraeylemaborg	musea / erfgoed	€ -	€ -	€ -	€ 202.000	€ 225.000	€ 225.000
Luthers Bach Ensemble	klassiek	€ -	€ 30.000	€ 30.000	€ -	€ 25.000	€ 25.000

Organisatie	Discipline	huidig* gemeente 2024	gevraagd gemeente 2025-2028	advies KR gemeente 2025-2028	huidig* provincie 2024	gevraagd provincie 2025-2028	advies KR provincie 2025-2028
Museum aan de A	musea / erfgoed	€ -	€ -	€ -	€ 140.800	€ 136.762	€ -
Museum Klooster Ter Apel	musea / erfgoed	€ -	€ -	€ -	€ 148.200	€ 210.250	€ 210.250
Museum Menkemaborg	musea / erfgoed	€ -	€ -	€ -	€ 223.90	€ 235.000	€ 235.000
Museum Nienoord	musea / erfgoed	€ -	€ -	€ -	€ 143.600	€ 222.000	€ 222.000
Museum Stad Appingedam	musea / erfgoed	€ -	€ -	€ -	€ 73.500	€ 78.000	€ -
Museum Wierdenland	musea / erfgoed	€ -	€ -	€ -	€ 36.000	€ 86.000	€ 86.000
MuzeeAquarium	musea / erfgoed	€ -	€ -	€ -	€ 33.700	€ 40.000	€ -
Noorderlicht	BFN	€ 210.500	€ 240.000	€ 240.000	€ 142.200	€ 180.000	€ 180.000
Noordgedacht	festival (KM)	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 19.000	€ 19.000
Noordpool Orkest	klassiek	€ 30.250	€ 40.000	€ 40.000	€ 33.300	€ 40.000	€ 40.000
Noordstaat	multidisciplinair	€ 76.513	€ 125.000	€ 125.000	€ 36.800	€ 55.000	€ 55.000
NP3	BFN	€ 92.500	€ 125.000	€ 125.000	€ -	€ -	€ -
Oorlogs- en verzetscentrum	musea / erfgoed	€ 50.000	€ 53.965	€ 53.965	€ 18.400	€ 20.986	€ 20.986
Openluchtmuseum							
Het Hoogeland	musea / erfgoed	€ -	€ -	€ -	€ 153.600	€ 180.000	€ 180.000
Oude Groninger Kerken	musea / erfgoed	€ -	€ 100.000	€ -	€ 120.000	€ 205.000	€ -
Pictura	BFN	€ -	€ 55.000	€ -	€ -	€ 15.000	€ -
Poëziepaleis	letteren	€ 31.000	€ 43.160	€ 43.160	€ -	€ 15.000	€ 15.000
Profound Play	theater	€ -	€ 50.000	€ 50.000	€ -	€ -	€ -
ShELFISH	theater	€ -	€ 40.000	€ 40.000	€ -	€ 20.000	€ 20.000
SIGN	BFN	€ 76.000	€ 120.000	€ 120.000	€ -	€ -	€ -
Stageband Jazz Orchestra	lichte muziek	€ -	€ 16.305	€ -	€ -	€ 16.305	€ -
Swingin' Groningen	festival (LM)	€ -	€ 75.000	€ -	€ -	€ 75.000	€ -
Terug naar het begin	festival	€ -	€ -	€ -	€ 30.000	€ 45.000	€ 45.000
Theatergroep WAARK	theater	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 55.500	€ 55.500
Veenkoloniaal Museum	musea / erfgoed	€ -	€ -	€ -	€ 181.900	€ 198.000	€ 198.000
Vereniging Stad en Lande	musea / erfgoed	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 20.000	€ -
Visserijmuseum Zoutkamp	musea / erfgoed	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 85.000	€ 85.000
Wabi Sabi	theater	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 40.000	€ 40.000
WERC	BFN	€ -	€ 80.000	€ 80.000	€ -	€ -	€ -
X_YUSUF_BOSS	dans	€ -	€ 87.300	€ 87.300	€ -	€ -	€ -
Zummerbühne	theater	€ -	€ -	€ -	€ -	€ 100.000	€ 100.000
Totaal		€ 1.160.814	€ 2.693.878	€ 1.844.735	€ 2.322.600	€ 4.156.020	€ 3.020.344

BFN = Beeldende kunst, fotografie en nieuwe media
 KM = Klassieke muziek
 LM = Lichte muziek

* huidige subsidie binnen de cultuurnota

Financieel overzicht

Gemeente Groningen

Organisatie	gevraagd bedrag	geadviseerd door KR	totaal geadviseerd bedrag
Noordpool Orkest	€ 40.000	€ 40.000	€ 40.000
Profound Play	€ 50.000	€ 50.000	€ 90.000
Noorderlicht	€ 240.000	€ 240.000	€ 330.000
X_YUSUF_BOSS	€ 87.30	€ 87.300	€ 417.300
Het Resort	€ 112.500	€ 112.500	€ 529.800
SIGN	€ 120.000	€ 120.000	€ 649.800
Haydn Jeugd Strijkorkest	€ 40.000	€ 40.000	€ 689.800
Beeldlijn	€ 21.000	€ 21.000	€ 710.800
Kamerorkest van het Noorden	€ 40.000	€ 40.000	€ 750.800
Noordstaat	€ 125.000	€ 125.000	€ 875.800
Bruckman	€ 33.000	€ 33.000	€ 908.800
GRID	€ 110.00	€ 110.000	€ 1.018.800
Oorlogs- en verzetscentrum	€ 53.965	€ 53.965	€ 1.072.765
WERC	€ 80.000	€ 80.000	€ 1.152.765
Jonge Harten	€ 112.000	€ 112.000	€ 1.264.765
Luthers Bach Ensemble	€ 30.000	€ 30.000	€ 1.294.765
De Noorderlingen	€ 110.000	€ 110.000	€ 1.404.765
De Steeg	€ 155.000	€ 155.00	€ 1.559.765
ShELFISH	€ 40.000	€ 40.000	€ 1.599.765
Synagoge Folkingestraat	€ 56.810	€ 56.810	€ 1.656.575
NP3	€ 125.000	€ 125.000	€ 1.781.575
Poëziepaleis	€ 43.160	€ 43.160	€ 1.824.735
Kinderfestival Haren (De Boskamer)	€ 60.000	€ 20.000	€ 1.844.735
Kamermuziekfestival Groningen	€ 32.000	€ -	
Développé	€ 229.239	€ -	
Filmvereniging Groningen	€ 52.599	€ -	
Eurobrass	€ 90.000	€ -	
Oude Groninger Kerken	€ 100.000	€ -	
Kunstbende	€ 24.000	€ -	
Aurora Festival	€ 75.000	€ -	
Stage Band Jazz Orchestra	€ 16.305	€ -	
Swingin' Groningen	€ 75.000	€ -	
Pictura	€ 55.000	€ -	
ILFAS	€ 10.000	€ -	
Der Aa theater	€ 50.000	€ -	
Totaal	€ 2.693.878	€ 1.844.735	

Provincie Groningen

Organisatie	gevraagd bedrag	geadviseerd door KR	totaal geadviseerd bedrag
Museum Wierdenland	€ 86.000	€ 86.000	€ 86.000
Borg Verhildersum	€ 245.898	€ 245.898	€ 331.898
Grand Theatre	€ 75.000	€ 75.000	€ 406.898
Noordpool Orkest	€ 40.000	€ 40.000	€ 446.898
Terug naar het begin	€ 45.000	€ 45.000	€ 491.898
Noorderlicht	€ 180.000	€ 180.000	€ 671.898
Grasnapolsky	€ 100.000	€ 100.000	€ 771.898
Veenkoloniaal Museum	€ 198.000	€ 198.000	€ 969.898
Beeldlijn	€ 25.000	€ 25.000	€ 994.898
Kamerorkest van het Noorden	€ 15.000	€ 15.000	€ 1.009.898
Luthers Bach Ensemble	€ 25.000	€ 25.000	€ 1.034.898
Zummerbühne	€ 100.000	€ 100.000	€ 1.134.898
Nienoord	€ 222.000	€ 222.000	€ 1.356.898
Openluchtmuseum Het Hoogeland	€ 180.000	€ 180.000	€ 1.536.898
Oorlogs- en verzetscentrum	€ 20.986	€ 20.986	€ 1.557.884
Kunst te Gast	€ 12.500	€ 12.500	€ 1.570.384
Noordstaat	€ 55.000	€ 55.000	€ 1.625.384
Bruckman	€ 33.000	€ 33.000	€ 1.658.384
Landgoed Fraylemaborg	€ 225.000	€ 225.000	€ 1.883.384
Hongerige Wolf	€ 50.000	€ 50.000	€ 1.933.384
Forum Groningen	€ 168.000	€ 69.400	€ 2.002.784
Museum Menkemaborg	€ 235.000	€ 235.000	€ 2.237.784
De Steeg	€ 16.000	€ 16.000	€ 2.253.784
GRID	€ 35.000	€ 35.000	€ 2.288.784
Noordgedacht	€ 19.000	€ 19.000	€ 2.307.784
Museum Klooster Ter Apel	€ 210.250	€ 210.250	€ 2.518.034
Synagoge Folkingestraat	€ 85.220	€ 56.810	€ 2.574.844
Wabi Sabi	€ 40.000	€ 40.000	€ 2.614.844
De Wijk De Wereld	€ 60.000	€ 60.000	€ 2.674.844
Theatergroep WAARK	€ 55.500	€ 55.500	€ 2.730.344
Visserijmuseum Zoutkamp	€ 85.000	€ 85.000	€ 2.815.344
De Noorderlingen	€ 125.000	€ 125.000	€ 2.940.344
ShELFISH	€ 20.000	€ 20.000	€ 2.960.344
Jonge Harten	€ 45.000	€ 45.000	€ 3.005.344
Poëziepaleis	€ 15.000	€ 15.000	€ 3.020.344
Kunstcentrum De Ploeg	€ 130.000	€ -	
Het Groninger Landschap	€ 81.000	€ -	
Museum aan de A	€ 136.762	€ -	
Oude Groninger Kerken	€ 205.000	€ -	
Kunstbende	€ 24.000	€ -	
Stage Band Jazz Orchestra	€ 16.305	€ -	
Vereniging Stad en Lande	€ 20.000	€ -	
MuzeeAquarium	€ 40.000	€ -	
Deinum	€ 125.000	€ -	
Swingin' Groningen	€ 75.000	€ -	
Filmvereniging Groningen	€ 52.599	€ -	
Pictura	€ 15.000	€ -	
Museum Stad Appingedam	€ 78.000	€ -	
ILFAS	€ 10.000	€ -	
Totaal	€ 4.156.020	€ 3.020.344	

Leeswijzer adviezen

In dit hoofdstuk staan alle gemaakte reflecties en adviezen op een rij. Hieronder volgen eerst een aantal algemene opmerkingen als leeswijzer bij de adviezen.

Volgorde van de adviezen

De adviezen staan in drie delen, op alfabetische volgorde gepubliceerd:

- **Categorie I reflecties:** de reflecties op de plannen van de instellingen die een achtjarige toekenning hebben, zonder financiële vertaling.
- **Categorie I reflectie en Categorie II advies gecombineerd.** Dit zijn de instellingen die bij de gemeente een achtjarige toekenning ontvangen en daarnaast een aanvraag voor 2025–2028 bij de provincie hebben ingediend: Forum Groningen, Grand Theatre en Museum aan de A.
- **Categorie II adviezen:** de adviezen per instelling, met daarbij een vertaling naar een geadviseerd subsidiebedrag.

Aanvragen bij gemeente en provincie

Hoewel de gemeente en provincie Groningen ieder een eigen subsidieregeling kennen, konden de instellingen dit voor het gemak in één aanvraag combineren. De Kunstraad heeft de ingediende plannen wel voor de gemeente en provincie apart beoordeeld. In een aantal gevallen heeft dit tot een afwijkend oordeel geleid. Meestal was dit op het onderdeel maatschappelijke betekenis, maar soms ook op artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit. Dit is terug te lezen in het advies.

Gevraagd bedrag

Dit is het subsidiebedrag dat de instelling heeft aangevraagd. Tussen haakjes staat hier achter of het een aanvraag bij de gemeente of bij de provincie is.

Bij een aantal aanvragers leidde het invulveld ‘gevraagd subsidiebedrag’ in de aanvraagmodule tot verwarring. De Kunstraad is daarom voor het gevraagde subsidiebedrag uitgegaan van de gegevens die vanuit de gemeente en provincie Groningen apart zijn aangeleverd.

Geadviseerd bedrag

Dit onderdeel betreft de hoogte van de subsidie die de Kunstraad adviseert toe te kennen. In vrijwel alle gevallen heeft de Kunstraad het gevraagde bedrag overgenomen als adviesbedrag. Daar waar dit niet het geval is, is de onderbouwing daarvan in het advies terug te lezen.

Inleiding

De inleiding geeft een korte introductie van de organisatie. Dit is gedestilleerd uit de ingediende plannen en betreft een weergave van wat de organisatie zelf heeft aangegeven. Dit staat los van de beoordeling van de Kunstraad.

Criteria en beoordeling

In het advies is onder ieder criterium eerst het oordeel te lezen, zowel in woorden als in het achterliggende puntenaantal. Daarna volgt de onderbouwing van de beoordeling op de onderliggende indicatoren.

De aanvragen zijn beoordeeld op drie criteria: artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit, bedrijfsmatige gezondheid en maatschappelijke betekenis. Onder deze criteria liggen een aantal indicatoren, welke nader uitgewerkt zijn in de [Handreiking voor aanvragers](#).

Artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit

- vakdeskundigheid
- zeggingskracht
- oorspronkelijkheid
- vernieuwing
- artistieke samenwerking en afstemming

Bedrijfsmatige gezondheid

- financiën
- samenwerking en afstemming
- publieksbereik
- marketing en communicatie
- toepassing van de culturele codes

Maatschappelijke betekenis

In hoeverre activiteiten bijdragen aan realisatie van één of meerdere ambities en strategieën, te weten:

- Samenleven met cultuur
- Overal cultuur
- Thuis in Groningen (provincie)
- Talent en vernieuwing (gemeente)

Conclusie

Bij de conclusie staat het advies van de Kunstraad over het wel of niet toekennen van de subsidie. Ook wordt een eventueel afwijkend adviesbedrag nogmaals toegelicht.

Een voorwaarde om voor subsidie in aanmerking te komen, is een voldoende beoordeling (minimaal 6 punten) op zowel artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit als bedrijfsmatige gezondheid. Mocht dit niet het geval zijn, dan geeft de Kunstraad een negatief advies.

Tot slot

Het uiteindelijke besluit voor toekenning van de subsidiehoogte ligt bij de gemeente en provincie Groningen.

Biblionet

De Stichting Biblionet Groningen ontvangt een achtjarige toekenning vanuit het Strategisch beleidskader cultuur 2021-2028 van de provincie Groningen. De provincie Groningen heeft de Kunstraad gevraagd een reflectie te geven op deze aanvraag. Hierbij maakt de Kunstraad geen vertaling naar de hoogte van het subsidiebedrag.

Inleiding

Biblionet is de provinciale ondersteuningsinstelling (POI) voor het bibliotheekwerk in de provincie Groningen. De activiteiten van Biblionet zijn voor een belangrijk deel verankerd in de WSOB. De organisatie verzorgt als POI ook de distributie en reservering van boeken, gegevenslevering en ondersteunt de infrastructuur van (basis) bibliotheken in de verschillende gemeenten in de provincie. Biblionet realiseert als POI de innovatie van het bibliotheekwerk en ontwikkelt actuele programma's. Daarbij baseert men zich op drie maatschappelijke opgaven: geletterde samenleving, participatie in de informatiesamenleving en Leven lang ontwikkelen.

Artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit

Biblionet presenteert de bibliotheek als 'samenleving in het klein' en wil daarmee toegankelijk zijn als een basisvoorziening voor alle Groningers. Het principe van kennisdelen verschuift steeds meer naar deelnemen, de Kunstraad vindt dat een relevante ontwikkeling.

De steunfunctie koppelt het werk consequent aan de drie maatschappelijke opgaven, voortkomend uit het landelijk convenant 2021-2024, en benoemt 8 uitvoeringstaken waarin wettelijke en autonome taken zijn ondergebracht. Daarmee brengt de POI volgens de Kunstraad structuur aan in de veelheid aan dienstverlening, maar activiteiten en doelstellingen van de bibliotheekorganisatie en de POI steunfunctie lopen hierin ook door elkaar. Dat maakt het plan minder sterk, het is voor de Kunstraad niet helemaal helder wat men als POI steunfunctie concreet gaat doen. Daar komt bij dat de verwevenheid van de dienstverlening als POI en de uitvoering van bibliotheekwerk zelf bij Biblionet groot is. Een duidelijk onderscheid, of een toelichting op de mogelijke meerwaarde van die verbinding wordt niet beschreven.

De Kunstraad is van mening dat POI belangrijk werk verricht, de kaders daarvoor zijn goed geborgd. De steunfunctie, waar deze aanvraag primair betrekking op heeft, vult Biblionet met goede vakdeskundigheid in. Dat de Groningse aanpak aanspreekt blijkt uit voorbeelden die in het plan worden genoemd zoals de verkiezing van de bibliotheek Hoogezand tot beste bibliotheek van Nederland in 2022.

In de voorliggende aanvraag focust de steunfunctie op het innovatieprogramma. Na de uitrol van dat programma in de periode 2021-2024 is de aanpak voor 2025-2028, in overleg met de provincie Groningen, gekozen voor een geïntegreerd plan. Deze nieuwe aanpak is volgens de Kunstraad aansprekend, maar hij merkt ook op dat de beoordeling van dat totaal moeilijk is omdat de ingediende informatie uit het verleden alleen betrekking heeft op het innovatieprogramma en niet op de reguliere taken van de POI.

Met het groot aantal bibliotheekvestigingen had de Kunstraad graag meer gelezen over de betekenis van de POI en de beoogde activiteiten per individuele bibliotheek. Uit de aanvraag blijkt niet hoe de steunfunctie inspeelt op specifiek gemeentelijke situaties of vragen van gemeentelijke bibliotheken. Het is de Kunstraad onvoldoende duidelijk hoe de structuren binnen de bibliotheek organisatie Biblionet en die van de POI zijn en hoe verantwoordelijkheden zijn verdeeld. Met die informatie had hij zich een beter beeld van de werkzaamheden en impact van de POI kunnen vormen.

Nieuw in deze aanvraag is data-analyse als 8e uitvoeringstaak, de POI maakt een apart speerpunt van data extractie, -analyse, onderzoek en impact- en effectmeting. Deze ambitie wekt hoge verwachtingen. De Kunstraad onderschrijft het nut van meten van prestaties en impact, daar kan de steunfunctie voor de eigen organisatie zeker naar kijken, mogelijk kan het traject zelfs ook andere culturele instellingen ten goede komen. Hij is echter, net als in het advies uit 2020, ook kritisch op dit onderdeel. Uit de

aanvraag blijkt onvoldoende wat de POI hiermee beoogt en hoe de organisatie deze taak in wil vullen, de ambities zijn onvoldoende concreet uitgewerkt. De Kunstraad ziet wel dat er slagen zijn gemaakt in de afgelopen periode en dat men, onder meer op basis van Theory of Change, gefundeerd werkt. Hij volgt de ontwikkelingen op dit gebied met veel belangstelling.

De POI bestaat niet zonder samenwerking, in de aanvraag noemt men veel relevante samenwerkingspartners om de maatschappelijke opgaven mee uit te voeren. Hoe die samenwerking daadwerkelijk wordt ingevuld anders dan in overleg blijkt echter niet uit de aanvraag, de Kunstraad had hier graag wat meer concrete informatie over gelezen zodat de waarde die de POI creëert in de samenwerkingen voor derden of gezamenlijk duidelijker wordt.

Bedrijfsmatige gezondheid

De begroting is op hoofdlijnen weergegeven en globaal toegelicht. De Kunstraad mist een duidelijke specificatie van posten zoals de omvang van personeel in fte's, daarom is niet duidelijk of bijvoorbeeld de extra adviseur die men binnen het expertisecentrum wil aantrekken binnen het bestaande budget past of dat daar aanvullende middelen voor nodig zijn.

Er is geen marketingstrategie beschreven, dat is volgens de Kunstraad ook logisch omdat de POI zich niet rechtstreeks op publiek richt. Het bereik en effect dat de steunfunctie op en via de afzonderlijke bibliotheken heeft is wel relevant, daar had de aanvraag meer informatie over kunnen geven.

De Governance Code Cultuur is voldoende geborgd in statuten en reglementen van de bibliotheekorganisatie Biblionet waar de POI onder valt. De RvT evalueert jaarlijks de toepassing van deze code. Wat de Fair Practice Code betreft heeft de bibliotheekorganisatie Biblionet (en daarmee de POI) met een focus op duurzaamheid aandacht voor een relevant aspect. De organisatie past daarnaast de cao toe, ook voor zzp'ers. Door de grote hoeveelheid aan activiteiten ontstaat druk op de organisatie en het personeel. Daar is in het advies 2020 voor gewaarschuwd, en gezegd dat ook een interne transitie nodig is om dat waar te maken. Uit deze aanvraag blijkt niet in hoeverre Biblionet hier op geacteerd heeft en de Kunstraad vraagt zich af of de organisatie voldoende is toegerust om alle taken naar behoren uit te voeren. Er is een werkgroep gericht op diversiteit en inclusie, daarmee geeft Biblionet aan zich voldoende bewust te zijn van deze code.

Maatschappelijke betekenis

De Kunstraad is van mening dat de POI met het werken vanuit de 3 maatschappelijke opgaven vooral bijdraagt aan de doelstellingen van *Samenleven met cultuur*. De POI zorgt met een goede dienstverlening voor het versterken van de leefkwaliteit en brede welvaart in de provincie, onder meer door bibliotheken te stimuleren in te spelen op (digitale) laaggeletterdheid en eenzaamheid. De inzet op het versterken van het netwerk van Taalhuizen is een concreet voorbeeld van de uitvoering van deze doelstelling. Met gerichte activiteiten, verspreid door de provincie, bereiken de bibliotheken mensen die tot dan nog nauwelijks met cultuur in aanraking komen. Biblionet is met het onderdeel POI een belangrijke steuninstelling voor het bibliotheekwerk in de provincie.

Centrum Groninger Taal en Cultuur

De Stichting Centrum Groninger Taal en Cultuur ontvangt een achtjarige toekenning vanuit het Strategisch beleidskader cultuur 2021-2028 van de provincie Groningen. De provincie Groningen heeft de Kunstraad gevraagd een reflectie te geven op deze aanvraag. Hierbij maakt de Kunstraad geen vertaling naar de hoogte van het subsidiebedrag.

Inleiding

Het Centrum Groninger Taal en Cultuur is de steunfunctie op het gebied van immaterieel erfgoed (taal, verhalen, volkscultuur, gebruiken) in de provincie Groningen. De organisatie richt zich met een publieke – en wetenschappelijke taak vooral op streektaal. Het CGTC ondersteunt en adviseert organisaties in het netwerk, voert zelf activiteiten uit en draagt bij aan wetenschappelijk onderzoek. De organisatie stelt de behoeften van het werkveld daarbij zoveel mogelijk centraal.

Artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit

Het Centrum voor Groninger Taal en Cultuur (CGTC) benoemt erfgoed als het hart van de samenleving. Het verdrag van Faro is een belangrijk fundament voor deze visie op erfgoed, het stelt mens en samenleving en hun relatie tot erfgoed centraal. CGTC wil “meedoen en meebeslissen stimuleren, erfgoed inzetten voor sociaal-maatschappelijke doelen en openstaan voor andere erfgoedopvattingen”. Dat is volgens de Kunstraad een goed uitgangspunt, het sluit aan bij een veranderende en meer inclusieve benadering van het erfgoed. Het steunpunt vervult vanuit zelf gekozen en vertrouwde kerntaken een belangrijke rol in de ondersteuning van een relevant onderwerp.

Voor een groot deel beschrijft de aanvraag een voortzetting van de huidige werkzaamheden. Het inhoudelijke beleid is daarmee vooral operationeel ingestoken en afgestemd op een bekende vraag van het veld. Een groot aantal van de activiteiten is aansprekend en van bewezen kwaliteit. Het werk is echter nog niet volledig afgestemd op de uitgangspunten van Faro. Voor een goede uitvoering van die taak is volgens de Kunstraad een meer gearticuleerde inhoudelijke visie nodig en een logisch daaruit voortvloeiend activiteitenplan. Met enkele activiteiten zoals het project ENON laat CGTC een boeiende aanpak zien. De verbinding tussen actuele thema's als migratie, gevolgen van aardgaswinning en typisch Groningse tradities mag in het aanbod van CGTC echter sterker tot uitdrukking komen. Dat geldt ook voor het inzetten van vernieuwende vormen. CGTC zet in op spraaktechnologie om de uitspraak van streektaal te behouden en de Kunstraad vindt dat een interessante innovatie, maar ziet met de inzet van bijvoorbeeld podcasts en lokale media meer en ook meer toegankelijke mogelijkheden om dat doel te bereiken. Daarnaast kan extra aandacht voor de invloed van straattaal en jongerencultuur op streektaal ertoe bijdragen dat ook jonge doelgroepen worden aangesproken.

Het CGTC streeft ernaar meerstemmigheid te borgen, de organisatie wil dat alle Groningers zich vertegenwoordigd voelen en kent Verhalen van Groningen daarin een belangrijke rol toe. De Kunstraad vindt Verhalen van Groningen een aansprekend initiatief en onderschrijft het belang van een breed toegankelijk aanbod. Er mist echter informatie over hoe men doelgroepen wil bereiken en hoe de activiteiten van CGTC bijdragen aan participatie in een cultuurdiverse, meertalige samenleving. De Kunstraad vraagt ook meer aandacht voor het ontsluiten van de resultaten van wetenschappelijk onderzoek voor publiek. Daarmee komt deze taak bovendien vanzelf dichterbij de uitvoering van de visie.

Uit de aanvraag blijken verschillende samenwerkingen, bijvoorbeeld met de Rijksuniversiteit Groningen. De rolverdelingen tussen de verschillende deelnemers in deze samenwerkingen zijn niet helder genoeg beschreven. De Kunstraad is benieuwd naar een gezamenlijke agenda die ook duidelijk aantoont wat de positie van CGTC in de keten en ten opzichte van andere (taal)organisaties is.

Bedrijfsmatige gezondheid

Het CGTC laat een beknopte en eenvoudige begroting zien met een globale aansluiting op het meerjarenbeleidsplan. Het beroep op extra subsidie is slechts summier uitgewerkt, de Kunstraad mist een duidelijke onderbouwing voor dit verzoek en vraagt zich af of mogelijkheden voor andere financiering, zoals (internationale) fondsen voor wetenschappelijk onderzoek of bijdragen van de universiteit voldoende zijn onderzocht. De begroting geeft weinig inzicht in de financieringsmix, de organisatie lijkt erg afhankelijk van provinciale subsidie en is daarmee kwetsbaar.

De kleine organisatie is duidelijk inhoudelijk ingestoken, er is volgens de Kunstraad echter geen goed evenwicht tussen het aantal vakinhoudelijke mensen en de managementlaag. De bestuurlijke fusie met Erfgoedpartners is interessant, maar deze samenwerking is nog jong en de (beoogde) effecten ervan zijn niet duidelijk. De Kunstraad ziet wel kansen in een doorontwikkeling van deze constructie waarbij verdere professionalisering van met name de organisatie en het management, op basis van de Governance Code Cultuur prioriteit zou moeten hebben. Het nu gevolgde bestuur-directiemodel, met een bestuur op afstand, roept vragen op want het is niet duidelijk hoe CGTC dit invult. Een Raad van Toezicht model is volgens de Kunstraad meer passend bij de aard van een steunfunctie in deze tijd. CGTC wil de principes van fair pay volgen, maar geeft ook aan daarvoor afhankelijk te zijn van provinciale steun. De Kunstraad uit daarover zijn zorg omdat een eerlijke betaling op deze manier onvoldoende geborgd is. Voor de invulling van diversiteit en inclusie zet CGTC in op de Verhalen van Groningen. Ook geeft men beperkt invulling aan deze ambitie door mensen met afstand tot de arbeidsmarkt te betrekken en tools te ontwikkelen voor deelnemers met een beperking. De Kunstraad vindt deze maatregelen een begin, maar mist een meer diepgaande relatie met inclusie en diversiteit.

Maatschappelijke betekenis

In de aanvraag legt CGTC de nadruk op het beleidsthema *Thuis in Groningen*. De Kunstraad leest geen toelichting op deze keuze en vindt dat de invulling die CGTC geeft onvoldoende aansluit bij de uitgangspunten van het thema zoals de provincie die beschrijft. Een aansluiting bij De Collectie Groningen wordt niet genoemd en vernieuwende presentatievormen zoals het gebruik van spraaksoftware ontbreken hier, CGTC mag dat meer benadrukken. Dat geen relatie met *Samenleven met cultuur* wordt gezocht ziet de Kunstraad als een gemiste kans omdat de visie zich daar volgens hem goed voor leent.

Een steunfunctie op het gebied van Groninger taal en cultuur is relevant en CGTC benoemt voldoende aspecten die bij die rol passen. De kijk op erfgoed, en daarmee de vraag aan erfgoedorganisaties is fundamenteel veranderd. Daarbij is niet alleen het monument of object zelf van belang, maar vooral ook de verschillende betekenissen die het heeft. Dat sluit goed aan bij ontwikkelingen die te maken hebben met burgerinitiatief, co-creatie en de ook door CGTC beoogde meerstemmigheid. De Kunstraad is van mening dat CGTC in deze ontwikkeling meer mag meebewegen. Dat vraagt om een goed ingerichte steunfunctie die in staat is de gekozen uitgangspunten in beleid te implementeren, te borgen en passende activiteiten te ontwikkelen. De fusie met Erfgoedpartners is een eerste stap. Het CGTC is volgens de Kunstraad gebaat bij een verdergaande professionalisering.

Centrum voor Kunst en Cultuur (Haren)

Centrum voor Kunst en Cultuur in Haren is door de gemeente Groningen aangemerkt als ontwikkelinstelling. De gemeente Groningen heeft de Kunstraad gevraagd een *reflectie* te geven op deze aanvraag. Hierbij maakt de Kunstraad geen vertaling naar de hoogte van het subsidiebedrag.

Inleiding

Het Centrum voor Kunst en Cultuur (CKC) wil een plek zijn waar alle inwoners van Haren en omstreken op laagdrempelige wijze kunnen kennismaken en meedoen met cultuur, zowel passief als actief. Het in 't Clockhuys gevestigde cultuurcentrum is aanbieder van korte en langdurige cursussen in muziek, beeldende kunst en theater. In aanvulling daarop voorziet CKC in een breed scala aan gratis toegankelijke samenspelvormen zoals ensembles, bands, orkesten en koren. Ook biedt CKC jaarlijks een cultuurmenu voor basisscholen en aanbod op maat voor middelbare scholen en zorginstellingen. Na jarenlang onderdeel van de gemeente Haren en vervolgens de gemeente Groningen te zijn geweest, is het CKC pas zeer recent verzelfstandigd. De gemeente heeft daarom besloten de organisatie voor de periode 2025-2028 aan te merken als ontwikkelinstelling.

Artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit

De nieuwe stichting heeft naar mening van de Kunstraad een heldere missie en visie geformuleerd, evenals doelstellingen op hoofdlijnen die nauw aansluiten bij het gemeentelijk cultuurbeleid. Hoewel de Kunstraad begrijpt dat voor de verdere uitwerking van het nieuwe beleid wordt gewacht op de nog te werven directeur, lijkt de organisatie nu voorbij te gaan aan de ruim dertig jaar ervaring die het reeds heeft opgebouwd. Juist nu gekozen is voor het behoud van een lokaal kunstencentrum met een eigen signatuur ten opzichte van VRIJDAG, had de Kunstraad graag meer gelezen over de specifieke context en behoeftes binnen Haren, en de wijze waarop CKC hier reeds met zijn activiteiten op inspeelt of kansen toe ziet.

De Kunstraad ziet de waarde van CKC als ontwikkelplek voor creatief talent en is van mening dat CKC op het gebied van muziekonderwijs een omvangrijk en gedegen aanbod heeft met aandacht voor zowel instrumentbeheersing als diverse samenspeelvormen. Het theater en beeldende kunst aanbod is naar mening van de Kunstraad echter nog tamelijk beperkt en traditioneel van aard. Dat CKC zich ten doel stelt om cultuurdeelname in Haren verder te stimuleren en het aanbod te vernieuwen, vindt de Kunstraad daarmee een goede ontwikkeling. In het plan worden nu alleen in algemene termen trends als digitale media, nieuwe muziekgenres en kortdurende betrokkenheid benoemd. Op welke manier CKC dit vertaalt in een aansprekend aanbod dat zowel aansluit bij de leefwereld van nu als de specifieke behoeftes in Haren, zal nog moeten blijken. Wel ziet de Kunstraad dat er voldoende vakdeskundigheid bij de docenten aanwezig is. Ook vindt de Kunstraad binnen het muziekonderwijs het reeds bestaande Kiddy's Orchestra een mooi initiatief dat op laagdrempelige en speelse wijze de creativiteit van de jonge deelnemers stimuleert. De Kunstraad denkt dat er vanwege de populatie van jonge gezinnen ook kansen liggen op het vlak van intergenerationeel aanbod.

Uit het plan spreekt een open houding ten aanzien van samenwerking, maar zowel de reeds bestaande samenwerkingen als ook ideeën over samenwerkingen met nieuwe partners zijn dermate summier beschreven dat de Kunstraad hier geen inhoudelijk oordeel over kan geven. Wel concreet is het voornemen om in 2024 een cultuurcoach aan te stellen en samen te werken met VRIJDAG voor het opzetten van een wijkprogramma. Dit juicht de Kunstraad van harte toe, en denkt dat CKC ook op andere vlakken kan profiteren van de kennis, ervaring en het organisatievermogen van VRIJDAG.

Bedrijfsmatige gezondheid

Per 1 juli 2023 is het vaste personeel overgegaan van de gemeente Groningen naar de nieuwe stichting, en sinds 1 januari 2024 staat de stichting ook financieel op eigen benen. De meerjarenbegroting is helder en de stichting heeft bij de start van verzelfstandiging een redelijk buffervermogen en een frictiekostenbudget. Welke incidentele kosten er op dit moment worden voorzien is niet duidelijk. Zoals CKC tot haar eigen spijt aangeeft, laat de meerjarenbegroting een tekort zien, en heeft de stichting net als de rest van de sector te maken met stijgende energie- en personeelslasten. De Kunstraad ziet dan ook een belangrijke taak voor de nieuwe directeur om de financieringsmix te verbreden en de eigen inkomsten te vergroten, en ziet daarbij mogelijkheden voor het werven van projectsubsidies en donateurs.

Met betrekking tot governance mist de Kunstraad een toelichting waarom CKC als kleine startende organisatie heeft gekozen voor een Raad-van-Toezicht model. Zoals gezegd hangt veel af van de nog te werven directeur, maar een helder profiel hiervoor ontbreekt nog. In relatie tot de Fair Practice Code is de Kunstraad positief over de aandacht voor fair pay en het feit dat CKC de tariefstelling van freelancers heeft kunnen mee laten stijgen met de recente cao-loonstijgingen. Wel vindt de Kunstraad het van belang dat CKC ook visie en beleid op de meer 'zachte kanten' van fair practice ontwikkelt, zoals scholing van docenten en het benoemen van een vertrouwenspersoon. Over diversiteit en inclusie wordt in het plan nog helemaal niets gezegd, dus ook daar ligt nog een belangrijke opgave voor de nieuwe stichting.

Op het gebied van marketing, communicatie en publieksbereik ziet de Kunstraad dat CKC dankzij zijn lange bestaan en bijzondere locatie in 't Clockhuys naamsbekendheid heeft opgebouwd. Een marketingplan met beschrijving van doelgroepen, doelstellingen, strategie en middelen is er nog niet. Hoe CKC dit tot op heden aanpakt wordt evenmin toegelicht. Ook hier ligt naar mening van de Kunstraad een wezenlijke taak voor de komende periode. De Kunstraad acht het van belang dat nieuwe activiteiten en samenwerkingen voortkomen uit een heldere visie op beoogde doelgroepen en hun interesses en behoeftes. Positief is in ieder geval dat het aantal leerlingen afgelopen twee jaar fors is gegroeid.

Maatschappelijke betekenis

CKC geeft aan zich te focussen op een invulling van de gemeentelijke beleidsstrategie *Samenleven met cultuur*. De Kunstraad ziet dit duidelijk tot uiting komen in de geformuleerde doelstellingen voor de nieuwe stichting. CKC wil cultuurdeelname onder alle inwoners van Haren stimuleren, biedt zowel buiten- als binnenschools aanbod en ziet voor zichzelf een actieve rol in de wijken in samenwerking met maatschappelijke partners. Hoe CKC dit in de praktijk zal brengen is op dit moment nog niet duidelijk. Wel vindt de Kunstraad de reeds bestaande samenwerking met woon-zorgcentrum Westerholm hierin een mooi voorbeeld. Het project waarin brugklassers van het Harens Lyceum het levensverhaal van de bewoners van Westerholm hebben verbeeld in stripvorm spreekt daarbij tot de verbeelding. Met het oog op recente ontwikkelingen in het onderwijs zoals de verrijkte schooldag ziet de Kunstraad voor CKC verdere kansen tot het aanbieden van curriculum vervangend onderwijs.

Club Guy & Roni

Club Guy & Roni ontvangt een achtjarige toekenning vanuit het Strategisch beleidskader cultuur 2021-2028 van de provincie Groningen en de Kadernota cultuur 2021-2028 van de gemeente Groningen. De gemeente en provincie Groningen hebben de Kunstraad gevraagd een *reflectie* te geven op deze aanvraag. Hierbij maakt de Kunstraad geen vertaling naar de hoogte van het subsidiebedrag.

Inleiding

Club Guy & Roni is een internationaal dansgezelschap dat de grenzen verkent tussen dans en andere kunst disciplines. De artistieke activiteiten voor de komende periode zijn onder te verdelen in vier categorieën. Met *The Human Odyssey* richt Club Guy & Roni zich met samenwerkingspartner HIIIIT op internationale samenwerkingen met dansgezelschappen en muziekensembles buiten Europa voor de grote zaal. Daarnaast wordt de interdisciplinaire samenwerking met NITE, HIIIIT en het ASKO|Schönberg ensemble voortgezet. Naast de producties voor de grote zaal heeft Club Guy & Roni een 'fringe-lijn' waarin het meer experimenteel werk maakt gericht op het festival- en vlakkevoercircuit. *Borderless Art* tot slot betreffen digitale projecten. Naast de producties die Club Guy & Roni onder deze pijlers maakt, heeft het gezelschap verschillende talentontwikkelingstrajecten en realiseert het samen met NITE een uitgebreid educatie- en participatieprogramma.

Artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit

De Kunstraad is zeer positief over de artistieke kwaliteit van Club Guy & Roni. Het gezelschap heeft een unieke artistieke signatuur waarmee het een onderscheidende bijdrage levert aan zowel het Groningse als Nederlandse culturele aanbod. Na eerder het dansveld opgeschud te hebben door de clubscene naar het theater te brengen en het theater naar de club, heeft het gezelschap zich in de afgelopen jaren in nauwe samenwerking met NITE ontwikkeld tot hét interdisciplinaire theaterhuis van Nederland.

De Kunstraad is van mening dat het werk van Club Guy & Roni getuigt van vakmanschap en dat het ensemble met zijn uitbundige voorstellingen waarin een breed dansidoom, livemuziek en een krachtige beeldtaal worden gecombineerd, een belangrijke vernieuwer van het dansveld blijft. Club Guy & Roni weet zijn ambities helder te verwoorden en op passende wijze te vertalen in aansprekende producties en activiteiten. Het gezelschap is niet bang om te experimenteren, maar creëert tegelijkertijd langlopende programmalijnen en herkenbare formats, waarbij succesvolle samenwerkingen worden gecontinueerd, en nieuwe worden aangegaan.

Interdisciplinariteit en meerstemmigheid vormen het DNA van hoe het gezelschap opereert. (Sub)culturen van over de hele wereld en brede maatschappelijke thema's vormen de artistieke input voor de voorstellingen. Dat het gezelschap naast een gelijkwaardige samenwerking met professionele partners en (ervarings)deskundigen ook nauwe betrokkenheid van het publiek ambieert vindt de Kunstraad van belang, om zo culturele toe-eigening te voorkomen. De Kunstraad had graag nog wat meer gelezen over hoe het beoogde publieksengagement precies tot stand komt en waaruit blijkt dat dit succesvol is. Op het bereik en de impact van lopende initiatieven als *ClubNITE* wordt niet gereflecteerd. Duidelijk wordt in ieder geval wel dat *Venues of the Future* in de toekomst een belangrijke rol zal spelen in het vormgeven van publieksinteractie. De Kunstraad vindt dit een mooi initiatief waarmee Club Guy & Roni tevens zijn met het *NITE Hotel* ontwikkelde voorlopersrol op het gebied van technologie vasthoudt.

Bedrijfsmatige gezondheid

Op basis van de aanvraag concludeert de Kunstraad dat er sprake is van een professionele bedrijfsvoering. In de afgelopen periode is er een nieuwe projectmanagementstructuur ontwikkeld, en de organisatie hanteert een gedegen financiële controlecyclus. De meerjarenbegroting is helder en voorzien van een uitgebreide toelichting. De Kunstraad beoordeelt de financiële positie van Club Guy & Roni als gezond maar deze staat naar eigen zeggen van de organisatie wel onder druk. Mede vanwege de

covid steun (RAOCCC) die de organisatie ontving waren de solvabiliteit en liquiditeit afgelopen jaren hoog. Deze gelden zijn inmiddels volledig besteed, en hebben onder andere een negatief exploitatieresultaat in 2022 opgevangen. Post-corona staan de publieksinkomsten volgens de organisatie onder druk terwijl de kosten zijn gestegen. Club Guy & Roni benoemt welke risico's voor de bedrijfsvoering dit met zich meebrengt en vraagt hier aandacht voor, maar de Kunstraad had ook graag gelezen welke scenario's en mogelijke maatregelen de organisatie zelf ziet.

De Kunstraad is positief over de wijze waarop Club Guy & Roni zich verhoudt tot de culturele codes. De organisatie heeft heldere en intrinsiek gemotiveerde doelstellingen ten aanzien van de diversiteit in de eigen organisatie, al gaat hierbij vooral aandacht uit naar culturele diversiteit en minder naar diversiteit in fysieke mogelijkheden. Ten aanzien van fair pay volgt het gezelschap de cao Toneel en Dans en er is aandacht voor sociale veiligheid en scholing. Met betrekking tot de governance ziet de Kunstraad in de samenwerking met NITE twee entiteiten die steeds verder met elkaar vervlochten raken. De samenwerking oogt vruchtbaar en vanzelfsprekend, maar op zowel de meerwaarde als mogelijke risico's wordt niet gereflecteerd. Wat het bedrijfsmatig effect van deze en andere samenwerkingen precies is, is op basis van de aanvraag moeilijk te beoordelen. De Kunstraad merkt op dat transparantie hierin wel van belang blijft.

Met zijn activiteiten weet het gezelschap een jong publiek te bereiken dat openstaat voor avontuur. Er is een duidelijke merkstrategie en de organisatie investeert in meer datagedreven marketing. Wel valt het de Kunstraad op dat Club Guy & Roni het Whooz segmentatiemodel gebruikt om het huidige publiek te beschrijven, maar nog niet om richting te geven aan ambities of doelstellingen ten aanzien van de publieksamenstelling.

Maatschappelijke betekenis

De Kunstraad is van mening dat Club Guy & Roni op overtuigende wijze aansluit bij de gemeentelijke en provinciale beleidsstrategieën *Samenleven met cultuur en Ruim baan voor talent en vernieuwing*. In zijn voorstellingen kiest het gezelschap voor relevante maatschappelijke onderwerpen, al betreft het geen specifieke Groningse, maar juist universele thematiek. De onderwerpen worden niet als boodschap maar als ervaring een natuurlijk onderdeel van de voorstellingen.

Als partner van *De Wijk De Wereld en Bab Ad-daar* levert Club Guy & Roni een waardevolle bijdrage aan het stimuleren van cultuurdeelname. Dat het gezelschap in de afgelopen jaren bijna 40% nieuw publiek naar het theater heeft getrokken vindt de Kunstraad lovenswaardig.

In de aanvraag reflecteert de organisatie op heldere wijze hoe het zijn rol als gemeentelijke en provinciale cultuurpijler invult. Naast het tweejaarlijkse project *MOVE it!* dat het samen met het NNO organiseert, het penvoerderschap van het stedelijk lobbynetwerk en de rol als huismeester van de Kunstwerf ziet de Kunstraad die rol vooral als facilitator van makers en kleinere initiatieven. Maar ook de aanjagende functie die Club Guy & Roni als cultuurpijler kan hebben komt goed tot uiting in bijvoorbeeld het succesvolle *MENA IS HERE*.

Het gezelschap is een belangrijke speler binnen het cultuuronderwijs in Groningen. De Kunstraad is blij met de ambitie om met het scholenprogramma *CLUB@School* de komende jaren alle middelbare scholen in de Provincie Groningen te bereiken met schoolvoorstellingen en schoolactiviteiten, en denkt dat de fysieke aanwezigheid van Club Guy & Roni een enorme impact kan hebben op de jonge doelgroep in de provincie.

Club Guy & Roni speelt naar mening van de Kunstraad een onmiskenbare rol in de vernieuwing van de culturele sector, en vervult als BIS-gezelschap ook een belangrijke rol in talentontwikkeling binnen de dans. Het gezelschap biedt vernieuwende makers van zowel eigen bodem als internationaal op verschillende niveaus ruimte om zich te ontwikkelen. Van laagdrempelige workshops bij *ClubNITE* en het meedansen in grote producties tot het maken van eigen werk binnen de *Poetic Disaster Club* en *Club Guy & Roni Invites*. De Kunstraad waardeert dat met name die laatste lijn ervoor zorgt dat talenten niet alleen in het eerste begin van hun carrière worden begeleid, maar ook daadwerkelijk kunnen doorstromen en avondvullende voorstellingen met een landelijke tournee kunnen realiseren.

Erfgoedpartners

De Stichting Erfgoedpartners ontvangt een achtjarige toekenning vanuit het Strategisch beleidskader cultuur 2021-2028 van de provincie Groningen. De provincie Groningen heeft de Kunstraad gevraagd een *reflectie* te geven op deze aanvraag. Hierbij maakt de Kunstraad geen vertaling naar de hoogte van het subsidiebedrag.

Inleiding

De Stichting Erfgoedpartners is de steunfunctie op het gebied van materieel erfgoed. De organisatie ondersteunt en adviseert instellingen die op dit terrein actief zijn in de hele provincie Groningen (zoals (streek)musea, kerken, molens, borgen en orgels) en presenteert zich als expertisecentrum. Erfgoedpartners werkt vanuit de vraag van overheid en veld of inwoners en initieert desgewenst zelf activiteiten. Erfgoedpartners participeert in het netwerk van steunfuncties in de provincie Groningen en is actief in noordelijke, landelijke, en internationale erfgoednetwerken.

Artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit

Erfgoedpartners neemt het Verdrag van Faro als uitgangspunt van haar visie en stelt mens en samenleving en hun relatie tot erfgoed daarmee centraal. Erfgoedpartners plaatst erfgoed in het hart van de samenleving. Dat is volgens de Kunstraad een goede basis omdat het behalve op organisaties ook op het ondersteunen van erfgoedgemeenschappen is gericht. Daarmee kan Erfgoedpartners nieuwe doelgroepen aanspreken. Meer aandacht voor de samenleving komt concreet tot uitdrukking in educatieve activiteiten. Daar gebruikt Erfgoedpartners bronmateriaal uit de eigen omgeving en verbindt zo de lokale geschiedenis, die aansluit bij de leefwereld van jongeren, met een groter verhaal. De Kunstraad vindt deze aanpak getuigen van zeggingskracht en een aansprekende manier om jongeren te betrekken.

De vraaggerichte en ondersteunende houding van de steunfunctie is consistent opgepakt in de plannen. Die zijn op een operationeel niveau beschreven en worden met vakmanschap uitgevoerd door goede adviseurs met veel kennis van de sector. Hoe de plannen concreet bij kunnen dragen aan de realisatie van de visie is echter niet uitgewerkt. De Kunstraad ziet wel degelijk mogelijkheden om activiteiten meer in samenhang met de genoemde Faro uitgangspunten te brengen. Waar Erfgoedpartners zelf de noodzaak aangeeft om in netwerkoverleggen aan te haken bij de grote opgaven op het gebied van onder meer duurzaamheid en zorg ziet de Kunstraad ook mogelijkheden om in samenwerking met gemeenschappen daadwerkelijk relaties te leggen met nieuwe ontwikkelingen (bijvoorbeeld verzamelen van cultuurhistorische objecten in relatie tot duurzaamheid of het bijzondere karakter van de oostelijke veenkolonie). De Kunstraad mist in de aanvraag een heldere kijk van Erfgoedpartners op de vertaling van ambities in activiteiten en hun rol daarin.

Erfgoedpartners werkt aan een digitale infrastructuur voor al het Gronings erfgoed. Uit de aanvraag blijkt niet duidelijk hoe dit plan vorm krijgt en wat men met dit omvangrijke project wil bereiken. Daardoor is de Kunstraad er vooralsnog niet van overtuigd dat Erfgoedpartners haar ambities op dit vlak kan waarmaken. Het eerdere advies van de Kunstraad voor de periode 2021-2024, om meer te kiezen voor vernieuwende en innovatieve werkwijzen kan beter worden opgepakt. De mogelijkheden van nieuwe technologie lijken nu door Erfgoedpartners nog niet voldoende benut.

Samenwerking in het grote en diverse speelveld van erfgoed is noodzakelijk. De Kunstraad vindt de fusie met het Centrum voor Groninger Taal en Cultuur (CGTC) een logische keuze, omdat op die manier verhalen en objecten aan elkaar verbonden kunnen worden. Deze samenwerking, maar ook samenwerking met andere geëigende partners als bijvoorbeeld het Museum aan de A of Groninger archieven biedt veel mogelijkheden. De Kunstraad is benieuwd naar een nadere uitwerking daarvan. Erfgoedpartners ziet zelf mogelijkheden op het gebied van landschap en kunst in de openbare ruimte. De Kunstraad begrijpt die ambitie omdat de verschillende thema's onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn en de huidige tijd vraagt om een integrale blik. Dit brengt echter ook een risico met zich mee, rollen van verschillende organisaties kunnen door elkaar gaan lopen, zo wordt onduidelijk wie waar verantwoordelijkheid voor draagt.

Als steuninstelling werkt Erfgoedpartners voor erfgoedgemeenschappen en vooral voor organisaties waarmee ze al een lange relatie heeft. Men bedient zo een grote groep gevestigde organisaties waarvan de vraag bekend is. De ambitie om nieuwe doelgroepen te bereiken, die Erfgoedpartners uitsprekt in de aanvraag, vraagt volgens de Kunstraad om een bredere blik. Dat de organisatie daartoe in staat is blijkt wel uit het project Reizend erfgoed waarmee men een moeilijk bereikbare doelgroep (ouderen in woonzorgcentra en verzorgingstehuizen) aanspreekt.

Bedrijfsmatige gezondheid

De begroting is eenvoudig opgezet en geeft summiere informatie. De Kunstraad vindt de financieringsmix kwetsbaar omdat Erfgoedpartners voor een belangrijk deel afhankelijk is van provinciale subsidie. De kostenstijging, met name op het gebied van personeelslasten, wordt niet helder toegelicht. Voor activiteiten die in de periode 2021-2024 nog met incidentele middelen zijn gefinancierd, vraagt Erfgoedpartners nu structureel meer geld. De Kunstraad vindt dat onvoldoende onderbouwd en signaleert een risico voor de borging van deze activiteiten.

De bestuurlijke fusie met CGTC is interessant, het kan naast inhoudelijke synergie ook op bedrijfsmatig vlak efficiency opleveren. De samenwerking is nog jong, maar de Kunstraad ziet kansen in een doorontwikkeling van deze constructie waarbij verdere professionalisering, op basis van de Governance Code Cultuur prioriteit zou moeten hebben. Na de fusie is een groot bestuur ontstaan, een Raad van Toezicht model is volgens de Kunstraad meer passend bij de aard van een steunfunctie in deze tijd. Een directeur bestuurder krijgt daarbij meer ruimte om een overkoepelende lange termijn visie te ontwikkelen en implementeren.

Erfgoedpartners volgt in het beloningsbeleid de cao Welzijn en werkt met zelfsturende teams in een platte organisatie. Dit heeft een goede sfeer tot gevolg, maar de goede werkomstandigheden kunnen vanuit oogpunt van de Fair Practice Code beter geborgd. De wens om een afspiegeling van de samenleving te zijn vult Erfgoedpartners summier in. De Kunstraad vindt het daarmee nog wat vrijblijvend, ze is van mening dat de Code D&I goede handreikingen geeft hier meer invulling aan te geven.

Erfgoedpartners zegt actief gemeenschappen op te willen zoeken die nog niet worden gerepresenteerd en vanuit bestaand aanbod meer diverse doelgroepen bereiken. De Kunstraad vindt dat een goed streven, maar adviseert om ook vanuit ander aanbod te denken omdat dit mogelijk beter aansluit bij nieuwe doelgroepen. In het advies uit 2020 gaf de Kunstraad aan te missen hoe erfgoedpartners concreet verbinding gaat leggen tussen erfgoed en nieuwe Groningers. Uit deze aanvraag blijkt niet welke stappen op dat gebied zijn gezet.

Communicatie met het veld realiseert Erfgoedpartners met verschillende magazines en thematische websites. Daarmee maakt de organisatie het erfgoed op een passende manier zichtbaar. Een communicatiestrategie, met een toelichting op het beoogde bereik kan beter zicht op het effect van deze communicatie geven.

Maatschappelijke betekenis

De Kunstraad is van mening dat Erfgoedpartners bij uitstek bijdraagt aan de beleidsstrategie *Thuis in Groningen*, maar ook aan de strategie *Samenleven met cultuur* vanwege het (indirecte) publieksbereik via educatie en samenwerkingen. Voor *Overal Cultuur* refereert de organisatie zelf aan de rol als verbinder om beleid op het gebied van landschapsinrichting te koppelen aan erfgoed. Hiervan vindt de Kunstraad dat afstemming met andere partners als Steunpunt Cultureel Erfgoed van Libau zinvol is.

Erfgoedpartners betekent veel voor het grote aantal kleine erfgoedinstanties in de provincie Groningen en vult haar steunfunctie voldoende in. De organisatie sluit aan bij de vraag en bestendigt daarmee de bestaande toestand. De Kunstraad ziet echter goede mogelijkheden voor vernieuwing die in de huidige situatie nog niet voldoende worden opgepakt.

Eurosonic Noorderslag

Eurosonic Noorderslag ontvangt een achtjarige toekenning vanuit het Strategisch beleidskader cultuur 2021-2028 van de provincie Groningen en de Kadernota cultuur 2021-2028 van de gemeente Groningen. De gemeente n provincie Groningen hebben de Kunstraad gevraagd een *reflectie* te geven op deze aanvraag. Hierbij maakt de Kunstraad geen vertaling naar de hoogte van het subsidiebedrag.

Inleiding

ESNS organiseert jaarlijks een vierdaags showcasefestival en muziekconferentie op verschillende locaties in Groningen. ESNS bestaat uit twee festivals: Eurosonic en Noorderslag, die samen plaats bieden aan 280 acts uit Nederland en Europa. Op de *ESNS Conference* worden in 150 panels onderwerpen die op dat moment belangrijk zijn voor de sector geagendeerd. ESNS trekt jaarlijks bijna 40.000 muziekliefhebbers en 4.000 professionals uit de muziekindustrie. Naast het bieden van een podium voor nieuwe muziek, ondersteunt ESNS artiesten in verschillende talentontwikkelingsprogramma's. Ook kent het festival verschillende prijzen toe, en heeft het – veelal in samenwerking met Europese partners – verschillende initiatieven opgericht ter versterking van de Europese muzieksector.

Artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit

De Kunstraad is van mening dat ESNS zijn heldere focus op het presenteren van de nieuwste Nederlandse en Europese popmuziek en het aanjagen van ontwikkelingen binnen de popsector op overtuigende wijze weet te vertalen in een zeer compleet programma. Het festival is in zijn omvang, kwaliteit en impact onderscheidend binnen Europa. De inhoudelijke uitgangspunten van ESNS zijn toekomstgericht; zowel door het in positie brengen van een volgende generatie artiesten en professionals, als de inspanningen die ESNS verricht om de sector als geheel te verduurzamen. De Kunstraad ziet dat met name de zeggingskracht voor de 4.000 professionals die het festival en conferentie bezoeken groot is; voor de Nederlandse popmuzieksector is ESNS het belangrijkste moment in het jaar waarop kennis wordt uitgewisseld, netwerken worden versterkt en nieuw talent wordt gescout. Ook binnen Groningen vervult ESNS zijn rol als cultuurpijler naar mening van de Kunstraad op positieve en natuurlijke wijze als aanjager, initiatiefnemer en facilitator binnen de popmuziek.

De vakdeskundigheid van het team is groot, zowel in de programmering als productie. In de totstandkoming van de programmering toont ESNS zich een open organisatie die zich laat voeden door een uitgebreid Europees netwerk, maar middels open calls ook de deuren buiten het eigen netwerk wijd openhoudt. In het plan licht ESNS zijn selectiecriteria op hoofdlijnen toe, maar de eigen kwaliteitsdefinitie had naar mening van de Kunstraad nog wat scherper onderbouwd kunnen worden.

Met de ESNS Conference ziet de organisatie een aanjagende en agenderende rol voor zichzelf. Het signaleert de dominantie van grote bedrijven en commercieel ingestoken festivals en wil hier een onafhankelijk en eigenzinnig muziekevenement tegenoverstellen. De Kunstraad proeft hierin een zekere spanning omdat ESNS zelf ook nauw verbonden is met die industrie. Dat ESNS het concept van een showcase niet alleen op artiesten toepast, maar ook op het delen van best practices binnen de industrie en het testen van ideeën vindt de Kunstraad inspirerend. ESNS weet onderwerpen, doelgroepen en markten op slimme wijze te verbinden waardoor in het momentum van het festival ruimte en energie ontstaat voor innovatie. Met de voorbeeld stellende digitale editie die het tijdens de Covid-pandemie wist neer te zetten liet ESNS naar mening van de Kunstraad ook zijn eigen innovatiekracht goed zien. Minder sterk tot uitdrukking komen vindt hij de mate waarin ESNS bijdraagt aan de artistiek-inhoudelijke ontwikkeling van de muziek zelf. De innovatiekracht van ESNS is vooral gericht op de industrie, maar in welke mate dit ten goede komt aan de muziek en artiesten blijft wat onderbelicht in het plan. Dat een showcase op ESNS voor artiesten van enorme waarde is, is evident. Het festival biedt een fantastisch internationaal podium waarop talent zich kan presenteren. Het festival lijkt zich vooral te richten op productionele en facilitaire

ondersteuning van de showcases, maar met bijvoorbeeld Hit the North draagt het ook bij aan de artistieke ontwikkeling van noordelijk talent, onder andere door het aanbieden van een coaching-traject.

Bedrijfsmatige gezondheid

ESNS heeft bedrijfsmatig een roerige periode achter de rug, en reflecteert hier op transparante wijze op in het plan. De financiële positie van de organisatie is kwetsbaar. De editie van 2023 heeft tot een groot negatief exploitatieresultaat geleid. Dit heeft ESNS gedeeltelijk kunnen opvangen met resterende corona steungelden, maar ze heeft daarnaast enorm moeten interen op het eigen vermogen. Het resultaat is in 2024 naar verwachting flink verbeterd ten opzichte van 2023, maar nog steeds is er sprake van een tekort. ESNS geeft aan het zelf goed mogelijk te achten om in de jaren 2025 tot 2028 weer positieve jaarcijfers te realiseren. Dit wil het doen door het programma verder te concentreren en hogere inkomsten uit extra fondsenwerving, sponsoring en sales te realiseren. Welke keuzes de organisatie maakt bij het verkleinen van het programma wordt niet toegelicht. Zo mist de Kunstraad bijvoorbeeld een reflectie op de toenemende hoeveelheid randprogrammering. Anderzijds merkt de Kunstraad op dat met het verkleinen van de activiteitenomvang bij een gelijkblijvend bezoekersaantal de logistiek van het festival onder druk kan komen te staan, en daarmee mogelijk ook de publiekswaardering.

De Kunstraad vindt de financiële situatie zorgelijk, maar heeft vertrouwen dat ESNS met zijn lange staat van dienst, getoond adaptief vermogen en de nieuwe directeur in staat is om het tij te keren. De begrote publieks- en sponsorinkomsten voor de komende periode zijn indrukwekkend, maar in lijn met 2024, en lijken daarmee realistisch. Het laat zien hoe groot het draagvlak voor het festival is. Waar ESNS de kansen ziet die moeten resulteren in de beoogde groei van 9% directe inkomsten en 50% indirecte inkomsten wordt de Kunstraad niet helemaal duidelijk. In relatie tot de organisatie geeft ESNS aan dat onderdelen van het huis onderhoud nodig hebben, maar wat hier concreet mee wordt bedoeld is niet helder. Opvallend vindt de Kunstraad dat ESNS de overhead heeft verlaagd door vrijgevallen posities in het managementteam niet in te vullen. Wat dit betekent voor de organisatiestructuur en werkwijze wordt niet toegelicht.

ESNS verhoudt zich actief tot de culturele codes, zoals de Kunstraad van een BIS-instelling en cultuurpijler verwacht. Dat ESNS de uitbundigheid van het festival wil combineren met het bijdragen aan complexe vraagstukken binnen de sector juicht de Kunstraad van harte toe. Met zijn beleidsspeerpunt *Music for Everyone* heeft ESNS zich vier jaar geleden op overtuigende wijze geëngageerd aan het inclusiever maken van het festival en de sector. Er wordt helder gereflecteerd op de behaalde resultaten van de afgelopen periode, maar de ontwikkeldoelstellingen en actiepunten voor de komende vier jaar had de organisatie beter kunnen uitwerken. Ook is niet altijd even helder op welke vorm van diversiteit ESNS zich met welke maatregelen richt. Wel is de Kunstraad zeer positief over de inspanningen ten aanzien van toegankelijkheid. De uitwerking van het beleidsspeerpunt *Music for Ever* vindt de Kunstraad tevens zeer overtuigend. De organisatie toont een indrukwekkende lijst van zichtbare maatregelen ten aanzien van duurzaamheid. ESNS geeft aan toe te werken naar een circulair festival, de Kunstraad is benieuwd wat de organisatie hier precies onder verstaat. De inspanningen op het vlak van fair pay zijn positief. De kosten die dit met zich meebrengt zijn fors maar in verhouding tot de totale begroting overzichtelijk.

De marketing- en communicatiestrategie van ESNS is goed. De Kunstraad vindt het knap dat ESNS in het snel veranderende medialandschap nog altijd stevige partnerships en een enorm mediabereik heeft. Met onder andere prijsdifferentiatie is een proces in gang gezet om het publieksbereik te verjongen. De Kunstraad vindt het relevant dat ESNS daarbij ook inzet op jonge professionals. *(lees verder >>)*

Maatschappelijke betekenis

De Kunstraad is van mening dat ESNS op overtuigende wijze bijdraagt aan de gekozen beleidsstrategieën *Samenleven met cultuur*, *Overal cultuur en Ruim baan voor talent en vernieuwing*.

Met programmering op tientallen locaties verspreid over de stad en *Eurosonic Air* in de openbare ruimte van de Grote Markt, zorgt ESNS ieder jaar voor een bruisend Groningen en een bijdrage aan de leefkwaliteit. De economische impact van het festival is groot en de Kunstraad onderschrijft het statement van ESNS dat het als geen ander in Groningen cultuur en bedrijvigheid samenbrengt. Dat doet het in de eerste plaats in de organisatie van en hospitality rondom het festival, waarbij de vele (inter)nationale bezoekers een grote boost aan de lokale vrijetijdseconomie geven en lokale leveranciers de voorkeur genieten. Maar ook inhoudelijk zoekt ESNS verbinding met het bedrijfsleven en met partners van buiten de sector. Het festival heeft een enorm mediabereik en zorgt ervoor dat Groningen en zijn culturele infrastructuur op een positieve manier op de kaart worden gezet. Wat de provinciale impact van ESNS is en hoe het bijdraagt aan verbinding tussen stad en Ommeland komt in het plan minder overtuigend naar voren, al is het duidelijk dat met name de economische impact verder reikt dan alleen de stad.

Met het gratis toegankelijke *Eurosonic Air* stimuleert het festival cultuurdeelname onder inwoners. ESNS dicht zichzelf een grote maatschappelijke rol toe en geeft aan de kracht van muziek te willen benutten voor maatschappelijke impact. De Kunstraad ziet dit met name tot uiting komen in de maatschappelijke veranderingen die ESNS binnen de sector zelf aanjaagt. In meer algemene zin geeft het festival aan ruim baan te willen geven aan artiesten met een maatschappijkritische boodschap, maar in hoeverre dit echt een selectie-criterium is wordt niet duidelijk. Ook met lokale Groningse thematiek lijkt ESNS zich minder te verbinden.

Met betrekking tot talentontwikkeling draagt ESNS binnen de popmuziek in sterke mate bij aan de profilering van Groningen als City of Talent. Het showcasefestival fungeert voor talenten als Europese springplank, waarbij er ook ruime aandacht is voor makers van Groningse bodem. Door slimme formules weten media, industrie en talent elkaar te vinden en worden nieuwe acts in de etalage gezet. Naast *ESNS Exchange* is de organisatie ook initiatiefnemer en partner binnen Hit the North en Popcultuur Hub Noord, dat ESNS in zijn aanvraag relateert aan zijn rol als provinciale cultuurpijler popmuziek. De inhoud van deze trajecten en de specifieke rol die ESNS hierbinnen speelt had naar mening van de Kunstraad helderder toegelicht kunnen worden.

Groninger Museum

De Stichting Groninger Museum ontvangt een achtjarige toekenning vanuit het Strategisch beleidskader cultuur 2021-2028 van de provincie Groningen en de Kadernota cultuur 2021-2028 van de gemeente Groningen. De gemeente en provincie Groningen hebben de Kunstraad gevraagd een *reflectie* te geven op deze aanvraag. Hierbij maakt de Kunstraad geen vertaling naar de hoogte van het subsidiebedrag.

Inleiding

Het Groninger Museum presenteert zich als een extravert, eigenzinnig en veelkleurig museum en een grote professionele speler in het Groningse culturele veld. Het museum heeft een uitgebreide en brede collectie van cultuurhistorie tot eigentijdse beeldende kunst en wil met semi permanente en tijdelijke presentaties het publiek verwonderen en aanzetten tot meningsvorming. Kerntaken zijn collectioneren, conserveren en presenteren van kunst en cultuurhistorie.

Artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit

Het Groninger Museum kan terugkijken op een groot aantal aansprekende en kwalitatief goede exposities en activiteiten. De Kunstraad erkent dan ook de staat van dienst en (inter)nationale uitstraling die het museum heeft. De recente programmering is hier en daar scherp en van goede artistieke kwaliteit, zoals de tentoonstelling *JR: Chronicles* uit 2021-2022.

De aanvraag die is ingediend sluit volgens de Kunstraad echter onvoldoende aan bij de status en uitstraling die het museum heeft en weerspiegelt onvoldoende de verantwoordelijkheid die bij een instelling van de aard en omvang van het Groninger Museum past. Het Groninger Museum doet zichzelf met deze aanvraag tekort, want in de praktijk ziet de Kunstraad nog steeds mooie en waardevolle activiteiten.

Het Beleidsplan 2021-2028 dat ook deel uitmaakte van de aanvraag in 2020 is ongewijzigd opnieuw ingediend en inhoudelijk aangevuld met het document Focus in de Koers van GM 2024-2028. Uit dat document spreekt geen heldere inhoudelijke toekomstvisie, het getuigt van weinig artistieke en inhoudelijke ambitie. De Kunstraad signaleert op dat gebied minder vakdeskundigheid dan hij van een museum van deze status verwacht. Focus in de Koers geeft een summier en globale beschrijving van de afgelopen periode en een matige evaluatie die vooral externe factoren benoemt. Een terugblik in relatie tot het advies van de Kunstraad uit 2020 ontbreekt. De 7 doelstellingen uit 2020 worden herhaald, relevante en geactualiseerde informatie geeft men echter niet. Zo schrijft het museum over de eigen collectie wel dat er belangrijke stappen in het verrijken daarvan zijn gezet, welke stappen dat zijn is niet toegelicht.

Er is geen programmaoverzicht voor de komende 4 jaar aanwezig. Alleen voor de periode 2024-2025 benoemt het museum slechts enkele activiteiten. De eigenzinnige en extraverte kernwaarden van het museum komen daarin onvoldoende tot hun recht volgens de Kunstraad. Hij had in de programmering graag meer aandacht voor de eigenheid van het Groninger Museum gezien, bijvoorbeeld in een uitwerking van de viering van het 150-jarig bestaan. De shuttle service, gericht op eenzame mensen en de Kinderbiënnale zijn voorbeelden van impactvolle projecten, verder leest de Kunstraad weinig over hoe het museum aansluiting bij het publiek realiseert. Dat schrijft te 'handelen in opdracht van de gemeenschap', maar werkt dat verder niet uit. De Kunstraad is benieuwd naar de impact die het museum voor die gemeenschap wil maken, maar ook dat is niet beschreven. Het publieksbereik is onverminderd goed, voor een belangrijk deel dankzij enkele succesvolle tentoonstellingen. De Kunstraad is van mening dat ook deze 'blockbusters' bij de artistieke uitgangspunten van het museum moeten passen. Goede positionering en een overall kwalitatieve programmering, passend bij de kernwaarden van het Groninger Museum, zijn volgens de Kunstraad essentieel om bezoekersaantallen te handhaven of laten groeien. Zeker in het licht van een positie in het nationale en internationale museale speelveld. Een uitgewerkte marketingstrategie hiervoor is niet beschreven.

Er is weinig aandacht voor de invulling van inhoudelijke samenwerking met Groningse organisaties in de komende periode. Informatie over relevante partners als Museum aan de A, Wallhouse en Museum Menkemaborg is beperkt of achterhaald.

Bedrijfsmatige gezondheid

Het Groninger Museum geeft met een begroting op hoofdlijnen en een toelichting daarop beperkt zicht op de toekomstige financiële positie met twee verschillende scenario's. De Kunstraad vindt de financiële positie zorgwekkend. De begroting is niet gekoppeld aan de inhoudelijke programmering, kosten voor projecten zijn onvoldoende gedekt, daarmee ziet de Kunstraad geen duidelijke sturing op resultaat. Samenwerking in de backoffice wordt benoemd, maar hoe deze keuze is ingevuld (met welke partner, waarom voor deze partner is gekozen) en wat de effecten ervan zijn ontbreekt in de aanvraag. Het museum geeft aan dat de financiële weerbaarheid een van de drie speerpunten in de komende periode is. De Kunstraad mist een heldere realistische visie op hoe men de financiële positie wil verbeteren en vindt de risico's groot.

Het Groninger Museum heeft aandacht voor de codes. Uit de aanvraag blijkt echter onvoldoende helder wat het museum concreet doet om de verschillende codes te implementeren. Een duidelijke ontwikkeling hierin wordt niet beschreven. Wel ziet de Kunstraad een uitbreiding van de Kunstraad van Toezicht, deze stap is verder niet toegelicht en de Kunstraad vraagt zich af of er voldoende kritisch vermogen aanwezig is.

De Kunstraad had op basis van het advies 2020 verwacht dat het museum duidelijke stappen zou hebben gezet met betrekking tot de punten die het museum nu zegt op te willen pakken, maar op basis van de ingediende plannen is dit niet te beoordelen.

Maatschappelijke betekenis

In Focus in de koers onderschrijft het museum het belang van de aansluiting van haar eigen doelstellingen bij de strategische doelstellingen van de gemeente/provincie. Ze geeft deze aansluiting slechts schematisch weer. De Kunstraad vindt dat activiteiten als Kinderbiënnale en de inzet van een caravan met activiteiten op locatie bijdragen aan *Samenleven met cultuur*, maar de insteek op participatie kan veel sterker worden benoemd. Bijvoorbeeld door ook de cultuureducatie en resultaten daarvan concreter te beschrijven. Een koppeling met Overal Cultuur is onvoldoende doorvertaald naar een eigen visie en programmering van het Groninger Museum en dat geldt volgens de Kunstraad ook voor *Thuis in Groningen*. Keuzes en ambities voor samenwerking met jonge (internationale, regionale) kunstenaars, die een bijdrage aan *Ruim baan voor talent en vernieuwing* kunnen vormen, worden niet beschreven.

Als Cultuurpijler brengt het museum de 'Collectie Groningen' in kaart. De positie in het culturele veld is echter mager geduid en vooral vanuit de eigen organisatie ingevuld. Het museum lijkt zich daarmee te isoleren in plaats van de rol als 'moedermuseum' in te vullen. De Kunstraad hecht meer waarde aan een visie op wat het museum concreet voor de stad en provincie kan betekenen en hoe het vanuit synergie met andere partners een gezamenlijk en sterk museaal veld kan realiseren.

Het museum geeft aan in de komende periode de onderwerpen uit Focus in de Koers uit te willen werken, met de nadruk op 3 van de 7 doelstellingen. De Kunstraad vindt het een goede keuze van het museum om prioriteiten te stellen, maar mist een duidelijke strategie die daaraan ten grondslag ligt. De beoogde toekomstrichting blijft onduidelijk, zowel op inhoudelijk als op organisatorisch vlak.

Het Houten Huis

Het Houten Huis ontvangt een achtjarige toekenning vanuit het Strategisch beleidskader cultuur 2021-2028 van de provincie Groningen en de Kadernota cultuur 2021-2028 van de gemeente Groningen. De gemeente en provincie Groningen hebben de Kunstraad gevraagd een *reflectie* te geven op deze aanvraag. Hierbij maakt de Kunstraad geen vertaling naar de hoogte van het subsidiebedrag.

Inleiding

Het Houten Huis maakt beeldend muziektheater voor een jong en volwassen publiek. Een gevoelig onderwerp, beeldende poëzie, livemuziek en een minimum aan woorden vormen de ingrediënten voor een herkenbare Houten Huis-voorstelling. Het transformerende decor speelt altijd een grote rol, en fungeert als tegenspeler van de acteurs en dansers. In de komende periode maakt Het Houten Huis twee grote nieuwe voorstellingen voor de midden/grote zaal, evenals een theateraal concert. Ook herneemt het verschillende eerder gemaakte voorstellingen. Naast deze producties die te zien zijn in theaters en op (inter)nationale festivals, maakt het gezelschap ieder jaar een speelruimtevoorstelling voor de groepen 1 t/m 4 die het op scholen in Groningen, Friesland en Drenthe speelt. Met Wabi Sabi Theater en DeRonde/Deroo co-produceert Het Houten Huis ieder een tweetal voorstellingen. Daarnaast biedt het facilitaire en dramaturgische ondersteuning aan een aantal noordelijke theatermakers, onder andere via Station Noord. Tot slot realiseert het gezelschap verschillende educatieve en maatschappelijke projecten en randprogramma's.

Artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit

De Kunstraad is zeer positief over de artistiek-inhoudelijke kwaliteit van Het Houten Huis. Het gezelschap heeft een herkenbare eigen signatuur ontwikkeld en onderscheidt zich met een unieke mix van inventieve vormgeving, een fysieke speelstijl en livemuziek, resulterend in gelaagde voorstellingen met grote zeggingskracht voor zowel jong als volwassen publiek. De makers schuwen daarbij lastige thema's niet, maar weten deze met hun poëtische beeldtaal invoelbaar te maken en zetten aan tot nadenken zonder dat de voorstellingen belerend worden. Uit de gerealiseerde voorstellingen spreekt een hoog niveau wat betreft keuze voor inhoud, vormgeving en uitvoering, met grote vakdeskundigheid van artistieke leiding en betrokken freelancers.

Het Houten Huis gaat komende periode voort op de ingeslagen weg waarbij het zijn bijzondere theatertaal doorontwikkelt en verfijnt. De Kunstraad vindt de plannen hiervoor realistisch en ziet een heldere samenhang tussen missie, visie, activiteiten en werkwijze. In die open werkwijze van proeftuinen staan vooronderzoek en experiment centraal en wil Het Houten Huis tijdens het maakproces blijven reageren op actuele ontwikkelingen. De Kunstraad ziet dat deze gedegen werkwijze, waarin verschillende partners en (ervarings)deskundigen worden betrokken, in hoge mate bijdraagt aan de kwaliteit en zeggingskracht van de voorstellingen. Bovendien zorgt het ervoor dat de complexe vormgeving als gelijkwaardige speler wordt verweven in het script. Dit vraagt naar mening van de Kunstraad om een grote vakbekwaamheid en technische beheersing van alle betrokkenen.

Ook over de educatieve activiteiten die Het Houten Huis bij zowel zijn schoolvoorstellingen als vrije voorstellingen aanbiedt is de Kunstraad zeer te spreken. Die zijn net als de voorstellingen zowel speels als verdiepend en bieden ouders, docenten en therapeuten handvatten om het gesprek ook na de voorstelling voort te zetten. Dit draagt in grote mate bij aan de impact van het theater dat Het Houten Huis maakt.

Het gezelschap werkt veelvuldig en vruchtbaar samen en de beoogde partnerschappen voor de komende periode inspireren en overtuigen. Van een specifieke invulling van het gemeentelijke en provinciale cultuurpijlerschap is geen sprake, het Houten Huis reflecteert hier alleen in meer algemene termen kort op. Toch getuigt het plan naar mening van de Kunstraad wel van de actieve en ondersteunde rol die Het Houten Huis in de culturele keten op zich neemt, waarbij het optreedt als coproductant van startende gezelschappen en de artistieke leiding andere makers ondersteunen als dramaturg, scriptschrijver, spelcoach of eindregisseur.

Bedrijfsmatige gezondheid

De Kunstraad constateert dat Het Houten Huis mede dankzij steunmiddelen goed uit de coronaperiode is gekomen, maar vindt de aanwezige algemene reserve bij aanvang van de nieuwe beleidsperiode wel aan de lage kant. Dit maakt de organisatie potentieel kwetsbaar, en de Kunstraad mist een risicoparagraaf waaruit duidelijk wordt wat Het Houten Huis zelf aan weerstandsvermogen noodzakelijk acht. De meerjarenbegroting in het BIS-format is met name met betrekking tot de lasten weinig gedetailleerd, maar de uitgebreide en heldere toelichting geeft blijk van een degelijke bedrijfsvoering en sterke financiële projectbeheersing. Dat de organisatie steeds een jaar 'spaart' om een negatief resultaat in het daaropvolgende jaar op te kunnen vangen, creëert een slim mechanisme waarmee tijdig kan worden bijgestuurd in het geval van tegenvallende inkomsten. Ook het vele coproduceren zorgt voor risicospreiding.

Uit het plan spreekt een actieve houding ten aanzien van de culturele codes. Er heeft afgelopen periode een reorganisatie plaatsgevonden waarbij een nieuw functiehuis is ingericht conform de cao Theater en Dans, en interne processen zijn aangescherpt. Er is sprake van fair pay en het actief aanbieden van scholingsmogelijkheden voor zowel de eigen organisatie als de betrokken zzp'ers. Het Houten Huis streeft er naar eigen zeggen naar om meer vaste arbeidsovereenkomsten aan te bieden, maar welke stappen hier komende periode in worden gezet is niet duidelijk. Ook in de ambities met betrekking tot duurzaamheid is Het Houten Huis nog niet heel concreet, maar het voorstellen om meer speelbeurten in combinatie met educatietrajecten op één locatie te realiseren vindt de Kunstraad een passende eerste stap. Diversiteit is een gekoesterd onderdeel van de missie van Het Houten Huis, en de Kunstraad ziet dit op overtuigende wijze terug in de praktijk. Het werken met spelers met een beperking, het inzetten van een tolk om de toegankelijkheid van voorstellingen te vergroten en het terugkerende 'omkaderingsgesprek' waarbij mensen met een diverse achtergrond worden uitgenodigd om mee te denken vindt de Kunstraad hiervan mooie voorbeelden.

Het Houten Huis heeft helder voor ogen welke doelgroepen het wil bereiken en de beoogde activiteiten en communicatiemiddelen sluiten hier op aan. De manier waarop het gezelschap educatie ook inzet als marketing vindt de Kunstraad weldoordacht. Hoewel er voor de komende periode een gelijkblijvend bezoekersaantal wordt nagestreefd ten opzichte van de vorige periode, wil Het Houten Huis zijn team uitbreiden met een hoofd marketing en verkoop. De Kunstraad verwacht dat dit zal leiden tot een uitgebalanceerde strategie op publieksbereik, marketing en communicatie en de grotere zichtbaarheid die het gezelschap verdient.

Maatschappelijke betekenis

Het Houten Huis kiest zelf in zijn plan niet voor specifieke gemeentelijke en provinciale beleidsstrategieën, maar de Kunstraad is van mening dat de organisatie op overtuigende wijze bijdraagt aan *Samenleven met cultuur en Ruim baan voor talent en vernieuwing*.

De Kunstraad ziet in Het Houten Huis een gezelschap dat zich zowel in keuze voor thematiek als in werkwijze en samenwerkingen zeer maatschappelijk betrokken toont. Met schoolvoorstellingen in de theaters en de speelruimtevoorstellingen op scholen stimuleert Het Houten Huis cultuurdeelname in de hele provincie. Speciale aandacht gaat daarbij uit naar kinderen in het speciaal onderwijs, azc's en zorginstellingen. Met deskundigheidsbevordering voor Pabo-studenten, docenten en medewerkers van de maatschappelijke (zorg)instellingen met wie Het Houten Huis samenwerkt wil het bovendien bijdragen aan het verspreiden van de inspirerende werking van theater. Bijzonder vindt de Kunstraad in dat kader ook de samenwerking met Jonx waarin het gezelschap theaterlessen voor jongeren met psychische problemen in het aardbevingsgebied verzorgt.

Met betrekking tot talentontwikkeling pakt Het Houten Huis zoals benoemd op verschillende manieren een rol in het ondersteunen van jonge makers. Het gezelschap is tevens onderdeel van Station Noord, maar het wordt de Kunstraad niet duidelijk om hoeveel makers en welke vorm van begeleiding dit komende jaren gaat.

Kunst & Cultuur

Stichting Kunst & Cultuur ontvangt een achtjarige toekenning vanuit het Strategisch beleidskader cultuur 2021-2028 van de provincie Groningen en de Kadernota cultuur 2021-2028 van de gemeente Groningen. De gemeente en provincie Groningen hebben de Kunstraad gevraagd een *reflectie* te geven op deze aanvraag. Hierbij maakt de Kunstraad geen vertaling naar de hoogte van het subsidiebedrag.

Inleiding

Stichting Kunst & Cultuur (K&C) maakt zich sterk voor goed cultuuronderwijs in Groningen en Drenthe. In Drenthe richt de organisatie zich daarnaast ook op cultuurparticipatie. De ingediende aanvraag heeft betrekking op het Groningse deel van de activiteiten van K&C en de rol die het als gemeentelijke kernvoorziening en provinciale steuninstelling vervult. In de eerste plaats adviseert en ondersteunt K&C scholen omtrent visie- en beleidsontwikkeling, speelt in op nascholingsvragen en het opzetten van cultuurprogramma's. De organisatie treedt op als bemiddelaar tussen scholen en cultuureducatieaanbieders, en biedt ondersteuning bij projecten die gericht zijn op het verbeteren van de kwaliteit en kwantiteit van het cultuuronderwijs. Ook richt K&C zich op deskundigheidsbevordering van zowel leerkrachten, directie en schoolbesturen als zzp'ers en culturele instellingen. Daarnaast faciliteert en organiseert het (netwerk) bijeenkomsten gericht op kennisdeling, -uitwisseling en het bevorderen van samenwerking. Als steuninstelling voert K&C daarnaast onderzoek uit naar ontwikkelingen en behoeftes in het veld, ondersteunt het gemeenten en de provincie Groningen bij het ontwikkelen van een sterke visie op cultuureducatie en treedt het op als actieve gesprekspartner in (landelijke) netwerken.

Artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit

De Kunstraad is positief over de rol die K&C vervult als gemeentelijke kernvoorziening en provinciale steunfunctie voor cultuuronderwijs. De organisatie heeft in de afgelopen jaren een stevige basis gecreëerd en draagt met grote vakdeskundigheid bij aan de professionalisering van het cultuuronderwijs en het versterken van de infrastructuur hiervoor in heel Groningen. K&C lijkt zijn rol scherper te hebben toegespitst op het (in de eerste plaats) ondersteunen van scholen en doet dit op overtuigende wijze. De Kunstraad onderschrijft het belang van visieontwikkeling en de borging van cultuuronderwijs binnen het beleid van scholen en ziet dat K&C hier stevig op inzet. Dat het door K&C ontwikkelde evaluatie- en monitoringsinstrument Evi inmiddels in bijna heel Nederland wordt gebruikt laat zien dat de organisatie haar rol op voorbeeldstellende wijze oppakt. Positief vindt de Kunstraad dat K&C zowel vraaggestuurd werkt als ook aansluit op landelijke beleidsbewegingen en zijn aanbod voor scholen hierop aanpast. Hij deelt de zorg van K&C over het grote lerarentekort, en vindt het van belang dat de organisatie hierin een actieve rol gaat oppakken.

Het plan getuigt van omgevingsbewustzijn waarbij K&C op heldere wijze trends en ontwikkelingen weet te duiden. Het treedt op als actieve gesprekspartner in zowel lokale als landelijke netwerken en geeft daarmee ook zelf richting aan beleid. Tegelijkertijd spreekt uit het plan een dienstbare houding waarbij K&C aangeeft dat het aanvult waar nodig en zoveel mogelijk samenwerkt met partners, met de intentie zichzelf overbodig te maken. Hoe K&C zijn samenwerkingen vormgeeft had beter toegelicht kunnen worden in de plannen. Hoewel de Kunstraad de bescheiden houding waardeert, acht hij het van belang dat K&C de regie op het veld stevig in handen houdt en ook nauw betrokken blijft bij ontwikkelingen rondom de verrijkte en verlengde schooldag en programma's zoals Tijd voor Toekomst.

K&C heeft het ambitieuze doel dat alle kinderen en jongeren in Groningen structureel cultuuronderwijs krijgen. In het plan wordt benoemd dat het deelnamepercentage van Cultuureducatie met Kwaliteit (CmK) in 2023 op 76% lag, maar met hoeveel scholen K&C in contact staat wordt niet duidelijk. De Kunstraad is met name benieuwd wat K&C als de belangrijkste knelpunten ziet bij de scholen die nu nog weinig of niets met cultuureducatie doen.

Met betrekking tot vernieuwing signaleert K&C kansen om cultuuronderwijs sterker te verbinden aan vakken als burgerschap en mediawijsheid en daarmee vakoverstijgend te werken. De Kunstraad constateert dat dit mogelijk tot een verbreding van het werkveld van K&C leidt, en merkt op dat K&C de samenwerking met bibliotheken actief opzoekt.

Bedrijfsmatige gezondheid

Hoewel K&C zelf niet reflecteert op zijn financiële positie, constateert de Kunstraad op basis van de jaarrekening 2022 dat er een gezonde algemene reserve is. De meegestuurde begroting 2025-2028 heeft een generiek karakter en een toelichting ontbreekt. Uit de begroting voor 2025 zijn op hoofdlijnen de in het plan geschetste activiteiten te herleiden, waarbij K&C een kostprijs voor zijn ureninzet specificceert maar summier toelicht. Bij de aanvraag voor de uitvoering van de steunfunctie in de gemeente en de provincie Groningen worden niet alle overige activiteiten zoals Cultuureducatie met Kwaliteit, Culturele Mobiliteit, Culturele Safari, Meer Muziek in de Klas, Filmhub Noord verwerkt in de begroting. De begroting spitst zich toe op de uitvoering van de steunfunctietaak. In het beleidsplan noemt K&C een groot aantal activiteiten dat het met aanvullende middelen wil realiseren, maar deze zijn niet in de begroting opgenomen, evenals de CmK gelden. Hierdoor krijgt de Kunstraad geen zicht op de totale financiën. Wel schetst K&C in zijn beleidsplan een helder beeld van de interne organisatie. Er is een uitgebreide risicoparagraaf en de organisatie hanteert een gedegen planning en control cyclus. In het plan noemt K&C dat het kansen ziet om kunstmatige intelligentie in zijn dienstverlening in te gaan zetten om zo het werk te verlichten. De Kunstraad is benieuwd wat de organisatie hierbij voor ogen heeft.

In relatie tot de Fair Practice Code reflecteert K&C helder op zijn personeels- en beloningsbeleid, maar benoemt geen punten waarop het zich verder wil ontwikkelen. De Governance Code Cultuur wordt naar eigen zeggen onderschreven. De Kunstraad mist echter een toelichting op de bestuurlijke fusie met CultuurKlik en ICO Centrum voor Kunst & Cultuur, evenals de wijze waarop K&C haar bedrijfsvoering in relatie tot zijn activiteiten in Drenthe organiseert. Onduidelijk is wat de impact van deze samenwerkingen op zowel inhoudelijk als bedrijfsmatig vlak is. Op de Code Diversiteit & Inclusie reflecteert K&C op verschillende plekken in de aanvraag, waarbij het zelf constateert dat de eigen organisatie qua man-vrouw verhouding en culturele achtergrond weinig divers is. K&C schat zelf in dat de omgevingschets van het werkveld aardig overeenkomt met diversiteit van de organisatie, maar de Kunstraad denkt dat hier zeker nog stappen in te zetten zijn; een sterkere visie op dit punt ondersteunt mogelijk ook de ambitie om 100% van de scholen te bereiken. Positief is dat de organisatie in 2024 een diversiteitsscan van het werkveld gaat maken, en zich ten doel stelt om de inzet van zzp'ers met een andere culturele achtergrond te vergroten. De Kunstraad acht dit van belang omdat dit bijdraagt aan de zeggingskracht en toegankelijkheid van het cultuuronderwijs voor alle leerlingen. Het ziet daarbij ook kansen voor het opleiden van docenten die bijvoorbeeld een overstap willen maken vanuit een ander werkveld.

Maatschappelijke betekenis

K&C benoemt zelf in haar plannen geen van de gemeentelijke en provinciale beleidsstrategieën, maar de Kunstraad vindt de maatschappelijke betekenis van K&C evident. Als steunfunctie voor cultuuronderwijs levert K&C een belangrijke bijdrage aan *Samenleven met cultuur*. Vanuit het motto 'Meer doen, waar minder is', stimuleert het cultuurdeelname op plekken waar kinderen en jongeren daar nog minder snel mee in aanraking komen. Zo krijgen scholen op het platteland relatief meer aandacht dan de scholen in de stad, evenals het speciaal onderwijs. Ook is de Kunstraad blij dat K&C extra financiering zoekt om steviger te kunnen gaan inzetten op het MBO.

In het beleidsplan licht K&C op heldere wijze toe hoe cultuuronderwijs een essentiële bijdrage kan leveren aan het versterken van de leefkwaliteit. Het zoekt daarbij ook zelf samenwerking op met andere domeinen. Een aansprekend voorbeeld hiervan vindt de Kunstraad de samenwerking met IVN, Huis van de Sport en Landschapsbeheer waarmee K&C het eerste groene, sportieve en culturele schoolplein in Groningen realiseert.

Daarnaast draagt K&C naar mening van de Kunstraad ook bij aan de beleidsstrategie *Thuis in Groningen*. Zo is het actief partner van het project *80 jaar vrijheid* en de ontwikkeling van de Canon van Groningen, onder leiding van Museum aan de A. In samenwerking met Erfgoedpartners zorgt K&C voor erfgoededucatietrajecten op scholen en dankzij het project *Culturele Mobiliteit* kunnen kinderen uit de provincie relevante erfgoedplekken bezoeken die het verhaal van Groningen vertellen. Het lijkt de Kunstraad daarbij van belang dat K&C aanvullende middelen werft waarmee het kan voldoen aan de grote vraag vanuit scholen.

Kunstpunt Groningen

De Stichting Kunstpunt Groningen ontvangt een achtjarige toekenning vanuit de Kadernota cultuur 2021-2028 van de gemeente Groningen. De gemeente Groningen heeft de Kunstraad gevraagd een *reflectie* te geven op deze aanvraag. Hierbij maakt de Kunstraad geen vertaling naar de hoogte van het subsidiebedrag.

Inleiding

Kunstpunt Groningen wil een knooppunt van mensen en organisaties zijn en zoveel mogelijk Groningers en beeldende kunst samenbrengen. Met de Kunstuitleen en projecten in de publieke ruimte brengt de organisatie kunst in de dagelijkse leefomgeving. Veelal rondom de kunst in de publieke ruimte biedt het ook een educatie programma. Daarnaast is Kunstpunt een schakel tussen opleiding en beroepspraktijk voor beginnende kunstenaars. Met activiteiten als The Wall levert Kunstpunt een bijdrage aan de ontwikkeling en zichtbaarheid van beeldend kunstenaars.

Artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit

De Kunstraad vindt dat Kunstpunt met deze aanvraag een duidelijke visie neerzet. Het profiel is helder en wordt uitgedragen in de nieuwe website en huisstijl. Kunstpunt toont zich omgevingsbewust, realistisch en slagvaardig als het gaat om de uitvoering van projecten. Dat blijkt bijvoorbeeld uit de flexibiliteit waarmee tijdens corona nieuwe trajecten zijn opgezet. De Kunstraad is positief over de ontwikkeling van de organisatie ten opzichte van de periode 2021-2024. De invulling van de knooppunt functie is verder uitgewerkt met duidelijk onderscheiden taken.

De Kunstraad heeft waardering voor de invulling van die taken met bijvoorbeeld een continue programmering in het Tschumipaviljoen. In open calls, voor onder meer het project The Wall, biedt Kunstpunt een laagdrempelige en inclusieve mogelijkheid voor kunstenaars tot deelname. Welke kunstenaars daar concreet bij worden betrokken is nu nog niet voor alles duidelijk, maar op basis van sterke keuzes in het verleden, heeft de Kunstraad vertrouwen in nog te ontwikkelen activiteiten. De Kunstraad ziet voldoende vakdeskundigheid bij Kunstpunt. De organisatie staat, maar de grote hoeveelheid losse projecten vertoont naar buiten toe nog te weinig samenhang. De Kunstraad is op dat gebied nieuwsgierig naar de artistieke visie van de nieuwe directeur.

De Kunstraad deelt de zorgen van Kunstpunt over de kunstuitleen. Het ontbreken van een aankoopbudget heeft een negatief effect op de collectie en mogelijkheden voor jonge kunstenaars lopen terug. Kunstpunt wil dat opvangen met sanering van de uitleencollectie en het opbouwen van een ateliercollectie. De Kunstraad waardeert die initiatieven, net als het project *multiple*. Daarmee blijft Kunstpunt mogelijkheden realiseren voor jonge kunstenaars om nieuw werk te maken en te tonen. Om dat naar de toekomst te borgen is volgens de Kunstraad een meer duurzaam model nodig en adviseert hij om publiek en de kunstenaars uit de stad daar meer bij te betrekken.

Kunstpunt presenteert zich met deze aanvraag ook nadrukkelijk als expert en producent van kunst in de publieke ruimte. De organisatie heeft diverse aansprekende projecten tot stand gebracht zoals het *Geheugenbalkon* en muurschilderingen in opdracht van de Rijksuniversiteit Groningen. Kunstpunt kiest daarbij voor verschillende, ook innovatieve vormen, zoals het kasproject Volkshortus Selwerd. De Kunstraad waardeert het dat de organisatie ook richting de toekomst onder meer met het PRO programma sterk op kunst in de publieke ruimte in wil blijven zetten. Met een grote hoeveelheid projecten en projectleiders die volgens Kunstpunt zelf nog niet allemaal voldoende zijn toegerust voor deze taak, vraagt de Kunstraad zich wel af hoe kwaliteit en uitvoering geborgd zijn.

De organisatie bundelt krachten met geëigende partners in onder meer educatie en de zoektocht naar nieuwe huisvesting. Op het gebied van begeleiding van de professionalisering van kunstenaars mag Kunstpunt zich duidelijker onderscheiden van bestaand aanbod van bijvoorbeeld Cultuur+Ondernemen. De Kunstraad heeft vertrouwen in de uitvoering voor de komende periode, Kunstpunt heeft een stabiele positie in de keten en krijgt met de nieuwe directeur een ervaren persoon in huis.

Bedrijfsmatige gezondheid

De Kunstraad is van mening dat Kunstpunt voldoende controle op de begroting heeft. Een behoorlijk tekort is in een aantal jaren grotendeels weggewerkt, het weerstandsvermogen heeft daar niet onder geleden. De organisatie zorgt voor voldoende eigen inkomsten. Een relatief groot aandeel bestaat uit personeelslasten, maar de Kunstraad vindt dat realistisch voor een dergelijke vooral coördinerende functie.

De positie van de kunstuitleen baart de Kunstraad ook op financieel gebied zorgen, er is al geruime tijd geen mogelijkheid om nieuw werk voor die collectie aan te kopen. Dat heeft een verschraving van de collectie en terugloop in het ledenbestand tot gevolg en dus terugloop van inkomsten. Kunstpunt pakt dit goed op met strategieën om de collectie te saneren en het ledenbestand te stabiliseren, maar het vraagt volgens de Kunstraad blijvende aandacht. Een terugloop in de programmering, in bijvoorbeeld het Tschumipaviljoen bij een afnemend activiteitenbudget vindt hij niet de gewenste toekomstrichting.

Kunstpunt gaat goed om met de opdracht kunst en cultuur voor iedereen te bieden en beschrijft een heldere aanpak om een divers publiek te bereiken en dat nog te vergroten. Er is een prima educatief aanbod dat aansluit bij maatschappelijke thema's en wijkbewoners worden bij activiteiten betrokken. Voor jongeren zet men in op social media, gekoppeld aan de vernieuwde website. De ambitie om iedereen te bereiken en kwaliteit te handhaven lijkt de Kunstraad haast een onmogelijke opgave. Hij constateert dat Kunstpunt er tot nu toe echter goed in slaagt om dat te doen.

Kunstpunt beschrijft duidelijk hoe het de Governance Code Cultuur toepast in bestuur, organisatiestructuur en toezicht. De organisatie is zich bewust van fair pay en handelt daarnaar met de cao Kunsteducatie en een passende honorering voor kunstenaars. Men erkent blinde vlekken op het gebied van diversiteit en inclusie. Door inclusie te internaliseren in de eigen organisatie legt men een basis voor diversiteit en inclusie op het vlak van andere p's. Dat vindt de Kunstraad een goede aanpak, maar om op dit vlak stappen te zetten behoeft het onderwerp blijvende aandacht.

Maatschappelijke betekenis

In het beleidsplan geeft Kunstpunt aan op eigen wijze invulling aan het gemeentelijk beleid te geven. De Kunstraad is van mening dat Kunstpunt ruim voldoende bijdraagt aan de gemeentelijke beleidsdoelen. Kunstpunt durft het aan om ook zwakkere wijken met kunst in aanraking te laten komen en sluit met projecten op het gebied van educatie en participatie aan bij *Samenleven met cultuur*. Met kunst in de publieke ruimte en de programmering van het Tschumipaviljoen wordt bij uitstek een bijdrage geleverd aan de doelstellingen van *Overal cultuur. Ruim baan voor talent en vernieuwing* komt tot uitdrukking in de manier waarop Kunstpunt jonge talenten en professionals begeleidt.

De rol van cultuurrijler vult Kunstpunt in met de bijdrage aan samenhang en samenwerking (knooppuntfunctie). Dat blijkt uit de verschillende activiteiten, maar kan beter uit de verf komen als het aan een meer overkoepelend plan wordt gekoppeld.

Monumentenwacht

De Stichting Monumentenwacht Groningen ontvangt een achtjarige toekenning vanuit het Strategisch beleidskader cultuur 2021-2028 van de provincie Groningen. De provincie Groningen heeft de Kunstraad gevraagd een *reflectie* te geven op deze aanvraag. Hierbij maakt de Kunstraad geen vertaling naar de hoogte van het subsidiebedrag.

Inleiding

De Stichting Monumentenwacht zet zich in voor het behoud van het monumentaal erfgoed in de provincie. Dat doet de organisatie vooral door voor abonnees inspecties van het erfgoed uit te voeren en hen bij te staan met advies over de staat van hun pand en het te plegen onderhoud. Daarnaast voert de Monumentenwacht ook kleine reparaties uit. Alles met het oog op een doelmatige instandhouding van het erfgoed. De Monumentenwacht zet zich behalve voor gebouwen ook in voor archeologie, interieurs en historisch groen.

Artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit

De Kunstraad vindt de Monumentenwacht een relevante organisatie met een stevige positie in het monumentenveld. Het beleidsplan heeft heldere uitgangspunten, het activiteitenplan sluit daar logisch op aan. Vanuit een duidelijke en breed gedragen opdracht levert de Monumentenwacht een belangrijke bijdrage aan het behoud van erfgoed. Het is vooral een uitvoerende organisatie en de vakdeskundigheid van de wachters is groot. Tijdens de werkzaamheden zijn deze wachters goed zichtbaar en hun activiteiten hebben een stevige impact. Met veel ruimte voor stages werkt men er aan om nieuwe aanwas te garanderen, kwaliteit en continuïteit zijn zo volgens de Kunstraad goed geborgd.

De monumentenwacht speelt in op een veranderende vraag als gevolg van actuele ontwikkelingen zoals energietransitie en verduurzaming. Behoud van de historische kwaliteit en specifieke Groninger identiteit van de gebouwen zijn daarbij volgens de Kunstraad belangrijke elementen waar de Monumentenwacht voldoende oog voor heeft. Het draagvlak voor cultuurhistorie is ook bij de overheden groot, maar de Kunstraad ziet dat dit draagvlak onder druk staat als gevolg van het herstel van aardbevingsschade. Hij hecht waarde aan herstel in oorspronkelijke staat en vraagt zich af of de reguliere controles dat voldoende kunnen garanderen. Wellicht is een meer proactieve aanpak gewenst. De Monumentenwacht ontwikkelt geen inhoudelijk beleid op dat gebied, maar zou hiervoor samenwerking met partnerorganisatie Libau op kunnen zoeken.

De Monumentenwacht heeft als motto "preventief onderhoud door kennisdeling" en geeft aan dat men de komende jaren meer wil inzetten op kennisoverdracht. De Kunstraad onderschrijft die ambitie, ook dat kan bijdragen aan behoud van historisch karakter en uitoefening van de juiste bouwtechnieken. Hoe de Monumentenwacht deze ambitie wil invullen is in het activiteitenplan nog weinig uitgewerkt. De Kunstraad is van mening dat daar meer proactief en eigentijds op ingezet mag worden. Bijvoorbeeld door instructiefilmpjes via online platforms te verspreiden.

Bedrijfsmatige gezondheid

De meerjarenbegroting is helder opgezet en heeft volgens de Kunstraad een goede onderbouwing van de verschillende posten. De beschikbare middelen staan in verhouding tot de ambities. Het principe van betaalbare abonnementskosten kan onder druk komen te staan als het aantal abonnees fors toeneemt waar subsidie niet stijgt. Dat is een risico, zeker omdat de Kunstraad de groei in abonnees als een realistisch gegeven ziet. Immers het aantal categorieën monumenten neemt toe (met bijvoorbeeld jongere bouwkunst en industriële gebouwen) en als gevolg van aardbevingsschade neemt ook de behoefte aan hulp bij herstel bij bestaande categorieën toe. Dat kan een negatief effect op de mogelijkheden tot actie van de Monumentenwacht hebben. De Kunstraad denkt dat een (geringe) verhoging van de eigen bijdrage van abonnees meer slagkracht aan de organisatie kan geven.

De doelgroep weet de Monumentenwacht steeds beter te vinden, er is een toenevende vraag en men krijgt ook meer opdrachten die tegen een marktconforme betaling worden uitgevoerd. Dat is een goede trend en wellicht is het daarom niet nodig een marketingstrategie te ontwikkelen. Deze ontbreekt in de aanvraag, toch vindt de Kunstraad dat de Monumentenwacht baat kan hebben bij een dergelijk plan en zich ondernemender mag opstellen om de verdienmogelijkheden te vergroten.

De organisatie is een personele unie met Libau aangegaan en er is overlap in beide Raden van Toezicht. Daarmee vergroot de Monumentenwacht haar organisatorische toekomstbestendigheid. De Kunstraad mist een duidelijke reflectie op de codes. De Monumentenwacht geeft slechts een verwijzing naar fair pay, maar beschrijft dat verder niet in de aanvraag. De aansluiting bij het vakonderwijs kan volgens de Kunstraad bijdragen aan meer diversiteit en inclusie. De organisatie zet daar niet bewust op in en laat zo kansen liggen.

Maatschappelijke betekenis

In het beleidsplan en activiteitenplan zegt de Monumentenwacht met haar werkzaamheden invulling te geven aan de provinciale beleidsstrategieën *Thuis in Groningen* en *Overal cultuur*. De organisatie licht niet toe hoe die aansluiting er concreet uitziet. De inzet op behoud van monumentaal erfgoed en daarmee de identiteit en aantrekkingskracht van de provincie blijkt voldoende uit het plan van de Monumentenwacht, daarmee is aansluiting op de genoemde strategieën volgens de Kunstraad voldoende duidelijk.

De Monumentenwacht reflecteert niet expliciet op haar rol in het erfgoed ecosysteem of de invulling van de rol als provinciale steuninstelling.

NITE

NITE ontvangt een achtjarige toekenning vanuit het Strategisch beleidskader cultuur 2021-2028 van de provincie Groningen en de Kadernota cultuur 2021-2028 van de gemeente Groningen. De gemeente en provincie Groningen hebben de Kunstraad gevraagd een *reflectie* te geven op deze aanvraag. Hierbij maakt de Kunstraad geen vertaling naar de hoogte van het subsidiebedrag.

Inleiding

In 2023 is het Noord Nederlands Toneel doorgegroeid naar NITE. Het gezelschap richt zich op het maken van interdisciplinair, inclusief, innovatief en internationaal theater. De komende periode concentreert het programma zich rond vijf hoofdlijnen. Onder de noemer *NITE Internationaal* realiseert het gezelschap internationale coproducties voor de grote zaal. *NITE Theater* betreft de voortzetting van de interdisciplinaire samenwerking met Club Guy & Roni, HIIIT en het ASKO|Schönberg ensemble. Met *NITE Musicals* start het gezelschap een zoektocht naar een nieuwe definitie van musical. *Nieuw NITES* zijn vlakke vloer producties van nieuwe makers voor de kleine zaal, en *Borderless NITES* zijn de digitale projecten van het gezelschap. Naast de producties die NITE onder deze pijlers maakt, heeft het gezelschap verschillende talentontwikkelingstrajecten en realiseert het samen met Club Guy & Roni een uitgebreid educatie- en participatieprogramma.

Artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit

De Kunstraad is van mening dat NITE als Nederlandse voorloper in de ontwikkeling van interdisciplinair totaaltheater een zeer herkenbare signatuur heeft opgebouwd binnen zowel het Groningse als het landelijke cultuurveld. Het vakmanschap van het gehele gezelschap is groot; van goede acteurs tot verrassende dramaturgische keuzes en een sterke beeldtaal die direct aanspreekt. De organisatie heeft een uitgesproken visie ten aanzien van de rol die theater in de samenleving kan spelen. De Kunstraad ziet dit op overtuigende wijze vertaald in de gerealiseerde activiteiten in de afgelopen periode en in de plannen voor 2025-2028. Met actuele bewerkingen en brutaal nieuw repertoire kiest het gezelschap voor maatschappelijk geëngageerd theater waarin lokale en internationale perspectieven samenkomen.

NITE geeft aan voorstellingen te maken die snel gemonteerd en hoog in energie zijn in een taal die een nieuw, jonger en diverser publiek aanspreekt. Hoewel de Kunstraad dit een wat eenzijdige typering vindt van de behoeftes van dat publiek, is hij positief over de wijze waarop NITE actief zoekt naar een nieuwe (beeld)taal en context van theater om zo de toegankelijkheid ervan te vergroten. De Kunstraad ziet dat met name het interdisciplinaire karakter van de voorstellingen bijdraagt aan een brede zeggingskracht. Het gelijkwaardige gebruik van verschillende disciplines zorgt voor meerdere betekenislagen en creëert tegelijkertijd verscheidene toegangspunten tot de thematiek. Dat NITE zich in de komende periode onder andere wil richten op musicals vindt de Kunstraad een positieve en logische ontwikkeling. De Kunstraad deelt de mening van NITE dat hier vaak onterecht op wordt neergekeken en dat er van verschillende aspecten van dit werkveld veel geleerd kan worden. Andersom ziet de Kunstraad het vernieuwen van het musicalgenre aan NITE van harte toevertrouwd.

NITE heeft naar mening van de Kunstraad een heldere visie op internationale samenwerking, en vindt het positief dat het gezelschap naar manieren zoekt om wat er gemaakt wordt in Groningen op duurzame wijze (inter)nationaal te kunnen laten circuleren. Waarom NITE voor de genoemde partners kiest wordt niet toegelicht, maar ze lijken de Kunstraad wel passend. Tot slot heeft de Kunstraad veel respect voor de manier waarop NITE onderzoekt hoe technologie kan bijdragen aan het bereiken van een nieuw publiek en het bieden van een andere dan enkel een fysieke ervaring. Venues of the Future vindt de Kunstraad een ambitieus en sterk inhoud gedreven initiatief om digitale technologie te omarmen en te integreren binnen de werkwijze van het gezelschap.

Bedrijfsmatige gezondheid

De Kunstraad beoordeelt de financiële positie van NITE als gezond. De organisatie moest in 2022 vanwege een fors negatief exploitatieresultaat flink interen op het eigen vermogen maar had hier vanwege ontvangen Covid-steun ook voldoende ruimte voor. De Kunstraad concludeert dat na een positief resultaat in 2023 de algemene reserve weer ruim boven het minimaal gewenste niveau ligt om ondernemingsrisico's te dekken en de continuïteit van de organisatie te waarborgen. De meerjarenbegroting is helder, sluit aan op het activiteitenplan en is voorzien van een uitgebreide toelichting. Er is sprake van een passende financieringsmix, waarbij NITE aangeeft de beoogde publieksgroei voorzichtigheidshalve niet te hebben doorbegroot in hogere publieksinkomsten. De organisatie volgt de landelijke cao Theater en Dans voor zowel haar eigen personeel als freelancers en heeft naast voorziene loonstijgingen ook meer ontwikkel-tijd binnen het maakproces begroot. Waar de Kunstraad op basis van bovenstaande concludeert dat er sprake is van een gezonde financiële positie, lijkt NITE zelf een stuk minder optimistisch en kaart in de toelichting op de begroting de discrepantie tussen kostenstijgingen en subsidie-indexering aan. De Kunstraad mist een toelichting op welke concrete consequenties dit voor NITE heeft en welke artistieke en bedrijfsmatige keuzes de organisatie hier als gevolg van maakt.

De Kunstraad is positief over de wijze waarop NITE zich verhoudt tot de culturele codes. Er is sprake van fair pay en de organisatie heeft aandacht voor sociale veiligheid en scholing. In relatie tot de Code Diversiteit & Inclusie concludeert de Kunstraad dat er sprake is van een overtuigende visie die integraal wordt vertaald in de strategie, werkwijze, activiteiten en samenstelling van het gezelschap. Het consequent spelen met boventiteling, de deelname aan het Zorg Innovatie Forum, Bab Ad-Daar als actief participerende nieuwkomers community en de ontwikkeling van het project LICHT voor mensen die de buitenwereld niet kunnen of durven betreden: het zijn allemaal voorbeelden waarmee NITE de Kunstraad overtuigt van zijn inclusieve houding. Met betrekking tot de governance ziet de Kunstraad in de samenwerking met Club Guy & Roni twee entiteiten die steeds verder met elkaar vervlochten raken. De samenwerking oogt vruchtbaar en vanzelfsprekend, maar op zowel de meerwaarde als mogelijke risico's wordt onvoldoende gereflecteerd.

Ook met betrekking tot marketing en communicatie trekt NITE nauw op met Club Guy & Roni. De merkidentiteit en -marketingstrategie lezen als één en dezelfde en de onderscheidende positionering ten opzichte van elkaar neemt af. Wel blijkt uit de plannen dat NITE een net wat andere publiekssamenstelling dan Club Guy & Roni kent. De Kunstraad vindt dat hier helderder op gereflecteerd had mogen worden, evenals op waar eventuele ambities voor publieksverbreding liggen. NITE beoogt een publieksgroei van 25%, die voor een groot deel moet voortkomen uit een hogere zaalbezetting. Welke inspanningen hiertoe worden verricht is de Kunstraad niet duidelijk.

Maatschappelijke betekenis

Vanuit een sterke basis draagt NITE naar mening van de Kunstraad op aansprekende wijze bij aan de gemeentelijke en provinciale beleidsstrategieën *Samenleven met cultuur* en *Ruim baan voor talent en vernieuwing*. Vanuit een heldere ambitie om een breed publiek te bereiken én te betrekken, realiseert NITE samen met Club Guy & Roni een uitgebreid publieks- en educatieprogramma. Als partner in *De Wijk De Wereld* en initiatiefnemer van *Bab Ad-Daar* en *ClubNITE* stimuleert het gezelschap al langere tijd de cultuurdeelname onder Groningers die nog niet of weinig deelnemen. Interessant vindt de Kunstraad het nieuwe initiatief de *Nite Club Meetup* waarmee het gezelschap met haar theaterzaal een 'wat als'-ruimte wil creëren voor urgente maatschappelijke vraagstukken zoals aardbevingen, krimp en bestaanszekerheid. Dat NITE hiermee kunst en cultuur integraal hoopt te verweven in de maatschappelijke agenda vindt de Kunstraad prijzenswaardig en ziet de uitkomsten hiervan met belangstelling tegemoet.

NITE draagt in belangrijke mate bij aan talentontwikkeling, en doet dit over de volle breedte van het gezelschap. Acteurs, schrijvers en theatermakers worden binnen verschillende trajecten begeleid waarbij experiment en het ontwikkelen van een eigen signatuur centraal staat. Ook aan producenten, technici en educatiemakers wordt mentorschap geboden. Wel had de Kunstraad nog graag gelezen hoe de selectie van makers tot stand komt.

In de aanvraag reflecteert de organisatie op heldere wijze hoe het zijn rol als gemeentelijke en provinciale cultuurpijler invult. Naast het penvoerderschap van het stedelijk lobbynetwerk en de rol als huismeester van de Kunstwerf is NITE een actieve en aanjagende partner binnen verschillende samenwerkingsprojecten in de stad en faciliteert het makers en kleine initiatieven. Zeer positief is de Kunstraad tot slot over het nieuwe vierjarige samenwerkingsproject met het Groningse theatergezelschap WAARK, waarin NITE met en voor Oost-Groningers theater zal maken. De Kunstraad ziet dit als een waardevolle manier waarop NITE zich als provinciale cultuurpijler actief tot het Ommeland, zijn inwoners en de lokale problematiek kan verhouden. Dat de organisatie daarbij aangeeft de verbinding met bewoners voorop te stellen in het traject en samen te werken met lokale amateurs juicht de Kunstraad van harte toe.

Noord Nederlands Orkest

De Stichting Noord Nederlands Orkest ontvangt een achtjarige toekenning vanuit het Strategisch beleidskader cultuur 2021-2028 van de provincie Groningen en de Kadernota cultuur 2021-2028 van de gemeente Groningen. De gemeente en provincie Groningen hebben de Kunstraad gevraagd een *reflectie* te geven op deze aanvraag. Hierbij maakt de Kunstraad geen vertaling naar de hoogte van het subsidiebedrag.

Inleiding

Het Noord Nederlands Orkest (NNO) is een symfonieorkest dat de live ervaring van klassieke muziek biedt met uitvoeringen op diverse podia. Het orkest richt zich op de provincies Groningen, Friesland en Drenthe, en speelt daarnaast met enige regelmaat buiten de noordelijke regio. Het NNO onderscheidt voor zichzelf 3 rollen, die van producent van 'core classics' en 'specific sounds', aanjager voor educatie en participatie en ontwikkelaar van projecten waarbij de verbinding met andere disciplines centraal staat. Het orkest vervult een spilfunctie in het muzikale ecosysteem van Noord-Nederland.

Artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit

Het Noord Nederlands Orkest wil relevant zijn met symfonische muziek en maakt dat volgens de Kunstraad waar. De artistieke kwaliteit van de musici en uitvoeringen is hoog, ook de invulling van de programmering getuigt van vakdeskundigheid. Het orkest combineert een sterk klassiek repertoire (core classics) met meer vernieuwende programmeringen. Wat de zeggingskracht en impact van een live uitvoering door een symfonieorkest kunnen zijn liet NNO recent op Lowlands zien. Daarmee toont NNO ook in het algemeen de wendbaarheid van het enorme orkest, inclusief eigen koor.

Uit programmaonderdelen waarbij het reguliere repertoire wordt gekoppeld aan maatschappelijke thema's blijkt verdieping en een duidelijke eigen signatuur van het orkest. Dat ziet de Kunstraad ook in de presentatie van muziek uit andere werelddelen. Hij vindt het MENA stadsprogramma aansprekend. Qua ambitie op de lange termijn vindt de Kunstraad het orkest wat voorzichtig, een duidelijke visie op artistieke ontwikkeling zou sterker geformuleerd kunnen worden. Het zwaartepunt lijkt op de core classics te liggen en met terugkerende thema's en formules wordt het aanbod enigszins voorspelbaar. Het orkest is daarmee meer uit op consolidatie dan vernieuwing.

De Kunstraad ziet kansen voor een sterkere profilering als vernieuwer op het gebied van nieuwe concertvormen. Dit kan langs thematische lijnen, maar ook in de keuze voor strategische tijdstippen (bijvoorbeeld afgestemd op forenzen). Online is het NNO vooral zichtbaar met het bekende klassieke repertoire, de meer vernieuwende en onderscheidende elementen in de programmering verdienen ook daar meer aandacht en kunnen de online impact vergroten.

Het is volgens de Kunstraad zeer positief dat NNO met zijn programma veel verschillende doelgroepen en ook nieuw publiek bereikt. NNO pakt dat ook aan door de context te veranderen en in bijvoorbeeld zorgcentra of azc's te spelen. Daarmee bereikt het orkest een publiek dat over het algemeen niet naar een concertzaal gaat, dat vindt de Kunstraad een sterk gegeven en kan voor verdere ontwikkeling zorgen.

Er is waardering voor de vele samenwerkingen van het NNO met podia en organisaties op verschillende gebieden.

Bedrijfsmatige gezondheid

De meerjarenbegroting is opgesteld in het format van het rijk en biedt volgens de Kunstraad summiere informatie. De activiteitenbegroting is voldoende helder, door een duidelijke koppeling van budgetten aan activiteiten. Het laat zien dat NNO een serieuze inhoudelijke bijdrage levert in relatie tot het gemeentelijk en provinciale budget. De begroting heeft volgens de Kunstraad een behoudend karakter. Het orkest mag meer ambitie tonen om de financieringsmix te verbreden. Het kan daarmee inkomsten vergroten zodat ook specifieke projecten minder afhankelijk zijn van incidentele budgetten. De Kunstraad onderschrijft het verzoek voor een hoger subsidie-

bedrag, gelet op de stijgende kosten van onder meer reisbewegingen en huisvesting. Met duidelijke publieksgroepen en passende activiteiten en daarop afgestemde marketingstrategieën geeft het NNO blijk van een professionele opstelling.

Het NNO besteedt voldoende aandacht aan de codes. De manier waarop de organisatie is ingericht is helder beschreven. Het is positief dat een vakdeskundige deel uitmaakt van de RvT, vanuit oogpunt van diversiteit is de RvT echter eenzijdig ingevuld. Het NNO past fair pay toe. Een punt van aandacht is dat middelen voor gelijke betaling van freelancers nog ontbreken. De Kunstraad vindt het positief dat NNO hier nog beleid op gaat ontwikkelen, landelijke richtlijnen van bijvoorbeeld Platform ACCT kunnen daarbij helpen. In combinatie met de werkdruk en hoog ziekteverzuim vraagt de Kunstraad het bestuur ook op dit thema duidelijk beleid te voeren. Daarmee kan het orkest ondermijning van de kwaliteit op lange termijn voorkomen. De invulling van diversiteit en inclusie is nog vrijblijvend. Aandacht voor bijvoorbeeld vrouwelijke dirigenten is goed, maar daarmee is het onderwerp inclusie nog onvoldoende geborgd.

Maatschappelijke betekenis

Het NNO is op alle niveaus in de educatie-keten aanwezig, dat sluit goed aan bij de uitgangspunten van *Samenleven met cultuur*. Deze aansluiting ziet de Kunstraad ook in de engagementsproducties. Het orkest verzorgt een behoorlijk aantal uitvoeringen op uiteenlopende locaties, variërend van vaste locaties in de noordelijke provincies tot optredens in de openlucht. Daarmee is er een ruime geografische spreiding, dat draagt goed bij aan *Overal cultuur*. Aandacht voor talentontwikkeling is volgens de Kunstraad een natuurlijk onderdeel van de werkwijze van het NNO. Het orkest vult dat concreet in door onder meer de samenwerking met het Prins Claus Conservatorium.

Als Cultuurpijler Klassieke Muziek neemt het orkest zijn verantwoordelijkheid op het gebied van educatie en samenwerking. Specifieke activiteiten op dat vlak zijn duidelijk beschreven in de aanvraag. Daarnaast ondersteunt NNO kleinere partijen zoals het Haydn Jeugd Strijkorkest en Veenkoloniaal Symfonie Orkest en kiest goede samenwerkingspartners. De Kunstraad vraagt zich af wat deze ondersteuning voor de genoemde orkesten zelf betekent. Dat blijkt niet uit de aanvraag, maar is volgens hem interessant om te onderzoeken zodat meer zicht op de impact van deze activiteit ontstaat. De Kunstraad merkt op dat voor de functie Cultuurpijler slechts een bescheiden bedrag beschikbaar is en wil hier ook het risico signaleren dat het aantal activiteiten en de werkdruk te groot kunnen worden in relatie tot de (financiële) mogelijkheden.

Noorderzon

Noorderzon ontvangt een achtjarige toekenning vanuit het Strategisch beleidskader cultuur 2021-2028 van de provincie Groningen en de Kadernota cultuur 2021-2028 van de gemeente Groningen. De gemeente en provincie Groningen hebben de Kunstraad gevraagd een *reflectie* te geven op deze aanvraag. Hierbij maakt de Kunstraad geen vertaling naar de hoogte van het subsidiebedrag.

Inleiding

Noorderzon Festival of Performing Arts & Society Groningen is naar eigen zeggen een ietwat curieuze combinatie van groots zomerfeest en internationaal hybride kunstenfestival. Het festival verwelkomt jaarlijks meer dan 130.000 bezoekers in elf festivaldagen, verspreid over het gratis toegankelijke festivalhart in het Noorderplantsoen en verschillende podia in de stad. Jaarlijks toont Noorderzon circa twintig internationale en vijftientig lokale gezelschappen en makers. Deze programmering gaat gepaard met mini-festivals van muziek op meerdere podia. Daarnaast omvat het festival een &Society-programma, kinderprogramma, literatuur- en gratis programma. Noorderzon treedt veelal in samenwerking met het Grand Theatre op als coproducent en is onderdeel van het talentontwikkelingsnetwerk Station Noord.

Artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit

De Kunstraad is van mening dat Noorderzon met zijn veelzijdige programmering voor een breed publiek bijdraagt aan een bruisend cultureel klimaat in Groningen. Het festival heeft zowel stevige internationale als lokale netwerken die resulteren in een theaterprogrammering waarin internationaal topkwaliteit en experiment van lokale makers hand in hand gaan. Muziek wordt in afstemming met andere zomerfestivals slim geprogrammeerd waardoor bezoekers op doordeweekse avonden getraakteerd worden op grote buitenlandse acts.

In het plan worden veel woorden gewijd aan het profiel van het festival, waarbij Noorderzon zichzelf omschrijft als schaamteloos toegankelijk en artistiek rücksichtslos tegelijk. De doelstelling van het festival om zowel breed als verdiepend te willen zijn is uitdagend. Hoewel de Kunstraad in de praktijk ziet dat Noorderzon hier goed in slaagt, mist het plan naar zijn mening scherpte in de uitwerking hiervan. Zo stelt Noorderzon dat het lange lijnen uitzet en aan drie edities tegelijk werkt, maar biedt het plan weinig zicht op wat die lijnen zijn en hoe die zich artistiek vertalen in het programma voor de komende jaren. Welke projecten en (co)producties Noorderzon zelf initieert wordt de Kunstraad uit het plan evenmin duidelijk. Daarnaast had hij graag meer gelezen over hoe Noorderzon zijn grote ambitie om het brede publiek te verleiden tot artistieke diepgang concreet handen en voeten geeft. Het mist hierin een reflectie op zowel de inspanningen en resultaten tot dusver als de beoogde ontwikkeling voor de komende periode. De enkel kwantitatieve uitkomsten van de publieksenquête die betrekking hebben op het festival als geheel bieden hiervoor geen aanknopingspunten. Een belangrijke rol voor het samenbrengen van verdieping en toegankelijkheid lijkt weggelegd voor het &Society programma, maar de Kunstraad vindt deze nieuwe pijler weinig concreet uitgewerkt in het plan.

Dat Noorderzon met een brede schil aan vakdeskundige gastprogrammeurs en partners werkt vindt de Kunstraad positief, en getuigen van een toegankelijke en inclusieve grondhouding. Tegelijkertijd constateert hij ook dat het belangrijk blijft om de artistieke regie en samenhang binnen de programmering te bewaken. Noorderzon noemt zichzelf een platform van mini-festivals, maar wat de meerwaarde hiervan is en hoe Noorderzon deze losse eilandjes samenbrengt wordt uit het plan niet helemaal duidelijk.

De Kunstraad heeft grote waardering voor de wijze waarop het festival bijdraagt aan de vernieuwing van het veld door ruimte te bieden aan jonge makers en aan aanbod dat nog in ontwikkeling is. Ten aanzien van vernieuwing van de eigen activiteiten leest de Kunstraad dat Noorderzon begonnen is met een strategie waardoor mensen het programma en festival mee kunnen maken, zonder er fysiek bij te kunnen zijn. De Kunstraad is benieuwd welke ambities Noorderzon hierin heeft en in hoeverre de organisatie hier al mee experimenteert.

Bedrijfsmatige gezondheid

De Kunstraad waardeert dat Noorderzon een eerlijke reflectie geeft op de weerslag die Corona op de bedrijfsvoering heeft gehad. Met name de hoge werkdruk en het hoge ziekteverzuim baren de Kunstraad zorgen. Dat Noorderzon aangeeft aan 'achterstallig onderhoud' binnen het personeelsbeleid gewerkt te hebben en P&O nu bij een vaste medewerker belegd is, acht de Kunstraad een positieve en ook noodzakelijke ontwikkeling. Naar eigen zeggen voldoet de organisatie nog niet aan fair pay. De Kunstraad is kritisch dat er geen helder beeld wordt geschetst hoe Noorderzon daar wel naar toe wil werken. Veel lijkt af te hangen van de fors hogere gevraagde BIS-bijdrage, maar die acht de organisatie ook nodig voor herstel. Hoewel de aanvraag van Noorderzon geen direct zicht biedt op de hoogte van reserves, geeft de organisatie zelf aan dat de financiële positie onder druk staat. Waar risico's en financiële uitdagingen helder voor het voetlicht worden gebracht en Noorderzon tevens een aantal rake observaties over de festivalsector in het algemeen deelt, valt het de Kunstraad op dat Noorderzon zijn eigen bedrijfsmatige keuzes weinig concreet maakt. Er wordt wel gesproken over minder dure podia en iets minder activiteiten, maar de Kunstraad mist een toelichting op hoe dit zich concreet vertaalt in het programma en welke artistieke en bedrijfsmatige keuzes de organisatie hierbij maakt. Gezien de sectorbrede substantiële kostenstijgingen, gelijkblijvende subsidiebudgetten en het belang van fair pay moedigt de Kunstraad Noorderzon aan om ook de eigen ambities kritisch te evalueren en na te denken hoe het festival bij een eventuele kleinere omvang relevant kan blijven.

De Kunstraad concludeert dat Noorderzon zich actief verhoudt tot de culturele codes. Met betrekking tot Fair Practice kent de organisatie zo gezegd nog wel de nodige uitdagingen, maar de Kunstraad ziet tegelijkertijd wel dat er met name voor de zachte kanten aandacht is, evenals voor een solide vrijwilligersbeleid. Ook de inspanningen van de organisatie in relatie tot duurzaamheid, met in 2023 de oprichting van platform GROENN vindt de Kunstraad lovenswaardig. Op het gebied van Governance is de overgang naar een Raad van Toezicht model een passende ontwikkeling. In relatie tot de Code Diversiteit & Inclusie ziet de Kunstraad een intrinsiek gemotiveerd beleid, waarbij met name de inspanningen op het vlak van toegankelijkheid voorbeeldstellend zijn. Wel had de Kunstraad graag gelezen welke ontwikkelpunten Noorderzon voor de eigen organisatie ziet ten aanzien van deze code.

De inclusieve grondhouding van Noorderzon ziet de Kunstraad ook weerspiegeld in de communicatie en marketing van het festival. Dat Noorderzon er voor iedereen wil zijn betekent een communicatieve uitdaging, maar de organisatie lijkt er goed in te slagen om een breed publiek te bereiken.

Maatschappelijke betekenis

Noorderzon kiest in zijn aanvraag niet expliciet voor één of meerdere van de gemeentelijke en provinciale beleidsstrategieën, maar reflecteert in algemene zin op zijn maatschappelijke betekenis. De Kunstraad is van mening dat Noorderzon een bijdrage levert aan zowel *Samenleven met cultuur*, *Overal cultuur als Ruim baan voor talent* en *vernieuwing*.

Noorderzon brengt jaarlijks op bijzondere wijze de hele stad samen. Het festival komt tot stand in nauwe samenwerking met lokale Groninger bedrijven en instellingen, en heeft zowel een grote culturele als economische impact. Het festival realiseert aanbod in de openbare ruimte en de gratis toegankelijke onderdelen stimuleren tot cultuurdeelname. Het plan biedt nog geen zicht op specifieke wijkprojecten, maar gezien het eerdere aanbod heeft de Kunstraad wel vertrouwen dat hier ook de komende jaren sprake van zal zijn. Noorderzon geeft aan maatschappelijke kwesties te willen aankaarten en trends te willen duiden, maar benoemt hierin geen specifieke onderwerpen. Zoals gezegd vindt de Kunstraad het &Society programma waarin dit met name vorm krijgt niet helder uitgewerkt.

In relatie tot talentontwikkeling is Noorderzon een belangrijk podium voor zowel internationaal als Noord-Nederlands talent. De Kunstraad waardeert het uitgebreide containerprogramma, evenals de wijze waarop Noorderzon in samenwerking met het Grand Theatre (inter)nationale makers over een langere periode volgt en ondersteunt in hun doorontwikkeling.

Welke rol Noorderzon binnen Station Noord precies oppakt en hoeveel talenten het de komende periode op welke wijze wil ondersteunen wordt niet duidelijk uit het plan.

Als een van de weinige instellingen reflecteert Noorderzon in zijn aanvraag expliciet op zijn rol als cultuurpijler. Waar het bijkomende budget is gebruikt om de formatie van de eigen programmacoördinator uit te breiden, beschouwt Noorderzon het cultuurpijlerschap vooral in relatie tot het versterken van de keten. Dat doet de organisatie naar eigen zeggen door deel te nemen aan verschillende netwerken gericht op lobbywerkzaamheden en uitwisseling van kennis en kunde. Dat Noorderzon zich in de komende periode nog sterker wil inzetten voor het ondersteunen van kleinere organisaties juicht de Kunstraad van harte toe.

NOORDWOORD

De Stichting NOORDWOORD ontvangt een achtjarige toekenning vanuit het Strategisch beleidskader cultuur 2021-2028 van de provincie Groningen en de Kadernota cultuur 2021-2028 van de gemeente Groningen. De gemeente en provincie Groningen hebben de Kunstraad gevraagd een *reflectie* te geven op deze aanvraag. Hierbij maakt de Kunstraad geen vertaling naar de hoogte van het subsidiebedrag.

Inleiding

De Stichting NOORDWOORD profileert zich als aanjager en ondersteuner van literaire cultuur. De organisatie wil het literair klimaat in Noord-Nederland versterken door evenementen te organiseren, makers te ondersteunen in hun ontwikkeling, literaire producties te ontwikkelen, een literaire agenda bij te houden van alle literaire evenementen in het noorden, prijzen en erefuncties te faciliteren en literaire partijen ondersteuning en advies te bieden. NOORDWOORD zet in op uitwisseling en delen van literaire ervaringen in uiteenlopende activiteiten voor een brede doelgroep. Het is de cultuurpijler op het gebied van de discipline letteren, voor zowel de gemeente Groningen als de provincie Groningen.

Artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit

De Kunstraad is positief over deze aanvraag, die is professioneel opgezet en prettig leesbaar. De organisatie toont zich actief en ambitieus op het gebied van literatuur en poëzie en laat met deze plannen zien dat ze met een klein en vakdeskundig team veel activiteiten kan realiseren. Om de kwaliteit van die activiteiten te handhaven adviseert de Kunstraad dat NOORDWOORD bij de kern blijft en het aantal activiteiten in lijn houdt met de omvang van de organisatie of relevante samenwerkingspartners te zoeken. NOORDWOORD beschrijft volgens de Kunstraad in het meerjarenbeleidsplan een heldere visie en verwoordt uitgebreid de waarde van literatuur en de aspecten waaraan zij wil bijdragen. De vertaling van visie naar missie is duidelijk tot uitdrukking gebracht. Het concrete en 'smart' geformuleerde activiteitenoverzicht sluit daar goed bij aan en geeft volgens de Kunstraad een helder inzicht in een aansprekend jaarlijks terugkerend programma. Dat programma vindt hij onderscheidend en getuigen van een eigen signatuur.

Vertrouwde activiteiten zoals *Dichters in de Prinsentuin* en *Het Grote Gebeuren* hebben hun bestaansrecht bewezen en blijven belangrijk in het aanbod van NOORDWOORD. Met deze bekende, gevestigde activiteiten bereikt NOORDWOORD een trouw publiek. De Kunstraad waardeert het dat NOORDWOORD zich manifesteert in de wijken en gemeenten in de provincie met projecten als Shared Reading en Zin in!. Daarmee zoekt de organisatie met passend aanbod gericht en effectief een ander publiek op. Het brengt literatuur met dergelijke activiteiten dicht bij mensen, ook degene die niet vanzelfsprekend met literatuur in aanmerking komen.

NOORDWOORD streeft naar cross-overs en vernieuwing in het aanbod. De Kunstraad ziet dat in activiteiten met samenwerkingspartners als Noorderlicht, Grasnapolsky en NITE terugkomen. Ook vormen waarin verschillende literaire vormen samenkomen, zijn aansprekend, maar het zijn volgens de Kunstraad nog geen duidelijke cross-overs die van een verbreding van het genre getuigen. Het echt innoverende karakter lijkt beperkt. Ook de aandacht voor spoken word, een relatief nieuwe vorm, draagt bij aan vernieuwing, maar ligt nog dicht bij de kernactiviteit. In de samenwerking met Grensland kan NOORDWOORD een meer eigentijdse omgang met de streektaal realiseren, de Kunstraad vindt dat van toegevoegde waarde ten opzichte van de activiteiten van het Centrum voor Groninger Taal en Cultuur. Op kleine schaal is er voldoende interdisciplinariteit. In het meerjarenbeleidsplan schrijft NOORDWOORD te willen experimenteren met nieuwe vormen van presenteren. De Kunstraad vindt met name de aandacht voor nieuwe media interessant en had daar graag meer over gelezen.

NOORDWOORD speelt een actieve rol in het bieden van presentatiemogelijkheden voor nieuw talent. Met een jaarlijkse talentendag, *Dichters in de Prinsentuin* en stipendia draagt de organisatie bij aan talentontwikkeling. Met verschillende activiteiten besteedt NOORDWOORD ook aandacht aan het traject tussen opleiding en de uiteindelijke publieksactiviteit. Daarmee onderscheidt de organisatie zich van andere podia.

Bedrijfsmatige gezondheid

De Kunstraad vindt de meerjarenbegroting voldoende duidelijk. Deze laat een realistische kostenstijging zien, het is positief dat de organisatie daarnaast ook voor ruim voldoende overige (eigen) inkomsten zorgt.

Er zijn goede samenwerkingen binnen en buiten de eigen sector, op diverse niveaus, lokaal regionaal en in het land. Met welk doel samenwerkingen worden aangegaan kan specifieker worden benoemd. Zoals de ambitie om met een Huis van letter en beeld gezamenlijke huisvesting te zoeken en nieuwe samenwerkingen aan te gaan met Noorderlicht, Kunstpunt en GRID. De Kunstraad vindt dit geëigende partners waar kruisbestuiving voor de hand ligt. NOORDWOORD kan ook hier haar rol in het geheel duidelijker benoemen.

Samenwerking binnen de eigen sector blijkt vooral uit de beschrijving van de verschillende activiteiten. Het onderscheidend vermogen van NOORDWOORD ziet de Kunstraad in de stimulerende rol die de organisatie op het gebied van talentontwikkeling oppakt. NOORDWOORD mag die eigen rol en de meerwaarde van wat ze doet ten opzichte van aanbod van andere partijen in het literaire veld (zoals uitgeverijen, boekhandels, bibliotheken en onderwijs) scherper neerzetten zodat de positie in de culturele keten duidelijk is.

De verschillende codes worden kort aangestipt, NOORDWOORD gaat op een enkel onderdeel in. Daaruit blijkt volgens de Kunstraad nog onvoldoende waar de organisatie staat, wat de ambities zijn en welke stappen ze gaat zetten. De Kunstraad ziet risico's in de geringe omvang van de organisatie. Daardoor ontstaat een grote afhankelijkheid van enkele personen. De taakomschrijving van betrokkenen is niet helder, met name van de directeur. In de fase van ontwikkeling waar NOORDWOORD nu is vindt de Kunstraad een Raad van Toezicht model passender. Als knelpunt in het kader van Fair Practice benoemt NOORDWOORD de beperkte financiële ruimte die er is. De organisatie lijkt onder druk te staan door werkdruk en beperkte huisvestingsruimte. Dit is zorgelijk volgens de Kunstraad, maar interventies die de organisatie op dat gebied nodig acht worden onvoldoende genoemd en onderbouwd. Om meer inclusief en divers te zijn geeft NOORDWOORD wel aan een breder publiek te willen bereiken en gastprogrammeurs in te zetten. Hoe ze dat gaan realiseren in de komende periode vindt de Kunstraad nog onvoldoende onderbouwd.

Met de nieuwe huisstijl heeft NOORDWOORD een aantrekkelijke eigentijdse en herkenbare vormgeving. De campagnes op het gebied van marketing en communicatie zijn goed. Ook de specifieke doelgroepen die per activiteit benoemd zijn met kwantiteit in bereik en te verwachten resultaten, getuigen van een professionele aanpak.

Het is positief dat de organisatie monitoring en een evaluatieplan gaat ontwikkelen.

Maatschappelijke betekenis

NOORDWOORD benoemt in zijn Visie op de regionale positie duidelijk welke activiteiten aansluiten bij de verschillende beleidsstrategieën uit het provinciale en gemeentelijke beleid. De Kunstraad onderschrijft dat en vindt dat NOORDWOORD daarmee een aansprekend aanbod in de letterensector verzorgt.

De Kunstraad gaf in het advies 2021-2024 aan dat NOORDWOORD stappen kon zetten als cultuurpijler in het ontwikkelen van een gezamenlijke strategische visie voor het letterenveld. Uit de aanvraag blijkt niet wat er op dit gebied is gebeurd. Er is een activiteitenagenda maar geen strategisch ingestoken stuk ingediend.

NOORDWOORD laat haar rol als cultuurpijler wel degelijk zien in specifieke activiteiten zoals *Dichters in de Prinsentuin* en *Het Grote Gebeuren/Beste Groninger Boek*. Die activiteiten vindt de Kunstraad sterk en verbindend werken en daarom bijdragen aan de rol als cultuurpijler. In de samenwerking en ondersteuning is de rol als pijler minder duidelijk beschreven. De positie in het literaire veld en hoe NOORDWOORD wordt gedragen door andere instellingen in de sector is niet helder, terwijl dat draagvlak van belang is voor een goede invulling van de ondersteunende rol. NOORDWOORD blijft in de ogen van de Kunstraad een niche speler. Een niche speler met een goed aanbod, maar nog onvoldoende scherp op een lange termijn visie die gericht is op een stevige eigen positie in het culturele veld.

Simplon

Simplon ontvangt een achtjarige toekenning vanuit de Kadernota cultuur 2021-2028 van de gemeente Groningen. De gemeente Groningen heeft de Kunstraad gevraagd een reflectie te geven op deze aanvraag. Hierbij maakt de Kunstraad geen vertaling naar de hoogte van het subsidiebedrag.

Inleiding

Simplon is een podium voor popmuziek en -cultuur voor jongeren uit de stad Groningen en regio in de leeftijd van 16 tot 30 jaar. Simplon wil een voorhoedefunctie vervullen met betrekking tot de programmering van nieuwe elektronische muziek en dance, en profileert zich als het belangrijkste podium voor hiphop cultuur in Noord Nederland. Het podium programmeert een breed scala aan popmuziek en niches als ska, reggae, punk, folk en een enkele keer jazz. Tijdens de wekelijkse UP avond krijgen de nieuwste talenten uit Groningen en daarbuiten een plek. Ook comedy-avonden maken onderdeel uit van de programmering. Buiten de activiteiten en concertavonden stelt Simplon zijn ruimtes open voor Noordstaat, diverse scholen, bands en artiesten die hun liveshow willen repeteren en andere geïnteresseerden die gebruik willen maken van Simplons faciliteiten. Met een kleine werkorganisatie die het deelt met VERA en daarnaast 150 vrijwilligers organiseert Simplon zo'n 200 activiteiten per jaar in zijn beide zalen en café voor ongeveer 30.000 bezoekers.

Artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit

De Kunstraad is van mening dat Simplon een betekenisvolle plek inneemt binnen de culturele infrastructuur van Groningen. Het is een belangrijk podium voor hiphop, pop en nachtcultuur. De programmering is onderscheidend doordat Simplon artiesten al in een vroeg stadium van hun carrière een podium geeft, en het heeft een indrukwekkend trackrecord opgebouwd van acts die vervolgens zijn doorgegroeid naar de grotere podia.

De programmering van de afgelopen periode laat zien dat Simplon een goed gevoel heeft voor wat er speelt en weet aan te sluiten op de interesses en beleving van jongeren. De Kunstraad ziet dit echter minder goed terugkomen in de plannen voor komende periode. Hij mist een visie van Simplon op hoe de genres die het programmeert zich ontwikkelen en wat het daarbij als interessante makers en artistieke praktijken ziet. Hoe Simplon met zijn programma wil aansluiten op de ontwikkelingen binnen de hedendaagse jongerencultuur en de behoeftes binnen Groningen en zijn eigen positie ten opzichte van bijvoorbeeld Oost beziet, wordt de Kunstraad uit het plan evenmin helder. Hij is van mening dat Simplon artistiek-inhoudelijk een meer agenderende rol zou passen.

Dat Simplons programmering en activiteiten (gedeeltelijk) tot stand komen vanuit een open netwerk waarbij ruimte wordt geboden aan talent vindt de Kunstraad positief. Simplon biedt onderdak aan verschillende partners en initiatieven. De organisatie ziet haar jonge doelgroep niet enkel als bezoeker en consument maar ook als deelnemer, vrijwilliger, programmeur en partner. De wekelijkse UP avond is hiervan een mooi voorbeeld. Wel had de Kunstraad graag gelezen op basis van welke keuzes dat programma tot stand komt en hoe Simplon de vrijwilligers begeleidt. Hetzelfde geldt voor de nachtprogrammering van Simplon die grotendeels tot stand komt in samenwerking met jonge organisatoren die bij Simplon aankloppen met een creatief concept. Hoe en op basis van welke criteria Simplon deze organisatoren werft, selecteert en ondersteunt wordt in het plan niet toegelicht.

De Kunstraad is van mening dat Simplon door zijn combinatie van actuele programmering, voorzieningen voor makers en zijn netwerkbenadering een bijzondere formule heeft, die ervoor zorgt dat de jonge doelgroep zich bij Simplon thuis voelt. Zelf zou de organisatie deze formule sterker kunnen uitdragen. Simplon toont zich naar mening van de Kunstraad een open plek die jonge makers en organisaties goed weten te vinden, maar het mist een overtuigende visie van waaruit Simplon als gemeentelijke cultuurpijler ook zelf meer kan initiëren en aanjagen.

Bedrijfsmatige gezondheid

De meerjarenbegroting van Simplon voor 2025-2028 is helder en getuigt van een gezonde financieringsmix waarbij het poppodium het merendeel van zijn inkomsten uit entreegelden en horeca-omzet genereert. De organisatie heeft in 2022 een nieuw risicoprofiel opgesteld waarin een inventarisatie van bedrijfsrisico's en vaststelling van een minimaal weerstandsvermogen is opgenomen. De financiële weerbaarheid is naar eigen zeggen op dit moment voldoende. De Kunstraad maakt echter uit de bijgevoegde prognoses op dat Simplon komende jaren flink zal interen op zijn algemene reserve ten behoeve van een meerjarig investeringsprogramma. Wat dit programma inhoudt licht de organisatie niet toe. Het aanwezige weerstandsvermogen ligt in de prognoses ultimo 2026 ver af van wat Simplon op basis van de inventarisatie nodig acht, terwijl de benoemde risico's als stijgende energie- en personeelslasten zeer reëel zijn. Dit maakt de financiële positie naar mening van de Kunstraad kwetsbaar. In hoeverre Simplon zijn meerjarenbegroting behoudend heeft opgesteld en positieve exploitatieresultaten denkt te kunnen realiseren waarmee het de algemene reserve op peil kan houden is niet duidelijk.

De Kunstraad is zeer kritisch op de minimale reflectie die Simplon op de culturele codes geeft. Als cultuurpijler verwacht het hierin een voorlopersrol van Simplon. Het plan biedt onvoldoende helderheid ten aanzien van fair pay. Simplon geeft aan de cao Nederlandse Poppodia en Festivals als 'richtlijn' voor de salariering en arbeidsvoorwaarden voor zijn personeel te volgen maar geen lid te zijn. Op welke gronden het afwijkt en waar de ambities van Simplon liggen is niet duidelijk. Er wordt gesproken over het terugbrengen van overuren en onbetaald werk, maar tegelijkertijd leest de Kunstraad dat voor bijvoorbeeld de programmering van de UP avonden alleen vrijwilligersvergoedingen beschikbaar zijn. Wat Simplon artiesten betaalt blijft evenwel in het midden. Het podium lijkt hierbij geen gebruik te maken van de richtlijnen die er vanuit de Vereniging Nederlandse Poppodia en Festivals voorhanden zijn. De reflectie op de Governance Code is beknopt, en de Kunstraad mist een reflectie op hoe de personele unie met VERA functioneert. Er wordt gesproken over een uitbouw van de samenwerking maar wat de organisatie hierbij voor ogen heeft is niet duidelijk. De uitwerking van de Code Diversiteit & Inclusie is zeer summier, en de organisatie lijkt hier nog nauwelijks een visie op geformuleerd te hebben. Dit vindt de Kunstraad een gemiste kans, omdat Simplon in zijn optiek met de programmering, partners en publiek juist een belangrijke bijdrage levert aan de diversiteit van het Groningse veld. Ook mist het een visie op toegankelijkheid en sociale veiligheid van bezoekers.

Simplon heeft een eenvoudige maar heldere marketingstrategie. Het marketingbudget is voor een poppodium tamelijk laag, maar Simplon heeft helder voor ogen hoe het zijn jonge publiek wil bereiken, heeft een frisse toon en is creatief. Wel mist de Kunstraad met het oog op de jonge doelgroep een TikTok-strategie.

Maatschappelijke betekenis

Simplon geeft in zijn plan aan een bijdrage te leveren aan de beleidsstrategieën Overal cultuur en *Ruim baan voor talent en vernieuwing*. De Kunstraad vindt de gemeentelijke beleidsstrategie Overal cultuur, die betrekking heeft op het realiseren van aanbod in de openbare ruimte en/of het leveren van een bijdrage aan de beleving en ontsluiting van de historische elementen in stad, kernen of landschap niet van toepassing op de aanvraag.

De bijdrage aan *Ruim baan voor talent en vernieuwing* vindt de Kunstraad overtuigender. Simplon heeft zich ontwikkeld tot een belangrijke plek voor talent, zowel op het podium als achter de schermen. Het werkt actief samen met Noorderpoort College, D'Drive en Academie Minerva voor Popcultuur waarbij het stages biedt, gastlessen verzorgt en presentatieavonden faciliteert. Ook biedt Simplon onderdak en werkt het samen met geëigende talentontwikkelingspartners als Noordstaat, POPgroningen en Kunstbenede. Het podium lijkt zich daarbij in de eerste plaats vooral faciliterend op te stellen, maar zou zich naar mening van de Kunstraad als gemeentelijke cultuurpijler voor popmuziek een actievere rol in het ondersteunen van talent mogen toe-eigenen. Hoe Simplon zijn rol als cultuurpijler wil invullen in de komende periode - naast het tegen kostprijs onderdak bieden aan Noordstaat - wordt de Kunstraad uit het plan niet duidelijk.

SPOT Groningen

SPOT ontvangt een achtjarige toekenning vanuit de Kadernota cultuur 2021-2028 van de gemeente Groningen. De gemeente Groningen heeft de Kunstraad gevraagd een *reflectie* te geven op deze aanvraag. Hierbij maakt de Kunstraad geen vertaling naar de hoogte van het subsidiebedrag.

Inleiding

SPOT Groningen is een cultuurpodium met een brede podiumkunsten programmering; van toneel, cabaret en dans tot klassieke en popmuziek. De organisatie heeft muziekgebouw De Oosterpoort en de Stadsschouwburg als eigen huizen en programmeert daarnaast ook op andere plekken in Groningen. Club Guy & Roni, NITE en Het Noord Nederlands Orkest zijn de huisgezelschappen en ook aan ESNS biedt SPOT Groningen onderdak. Naast culturele programmering met zowel voorstellingen en concerten als festivals, heeft SPOT Groningen ook een maatschappelijke programmalijn en opleidings- en innovatieprogramma *CrossWise*. Daarnaast maken zakelijke events een aanzienlijk deel van de totale programmering uit.

Artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit

De Kunstraad beschouwt SPOT Groningen met zijn omvangrijke en kwalitatief hoogwaardige podiumkunsten programmering als een unieke voorziening voor Groningen. Het vakmanschap van SPOT Groningen vindt de Kunstraad groot. De organisatie heeft programmeurs met stevige netwerken, jarenlange ervaring en een goed gevoel voor wat werkt in de stad en omgeving, daarin geholpen door een eigen ontwikkeld CRM systeem. SPOT Groningen programmeert een breed scala aan disciplines in een passende context en weet dit succesvol te koppelen aan verschillende publieksgroepen. De organisatie heeft daarbij veel aandacht voor publieksbeleving en gastvrijheid. Doordat SPOT Groningen onderdak biedt aan en samenwerkt met huisgezelschappen en -festivals Club Guy & Roni, NITE, het NNO en ESNS ziet de Kunstraad dat er een cumulatie van internationale kwaliteit is ontstaan waar het Groninger publiek van profiteert.

In de plannen van SPOT Groningen leest de Kunstraad kwantitatieve groeiambities ten aanzien van de popprogrammering, en anderzijds een wens tot kwalitatieve groei op het gebied van theater en klassieke muziek. De Kunstraad kan uit de plannen niet altijd opmaken hoe de verdieping en vernieuwing die de organisatie zegt te beogen tot uiting komt. Zo benoemt SPOT Groningen ontschotting als belangrijke ontwikkeling maar verwijst hiervoor vooral naar de interdisciplinaire gezelschappen die het programmeert. De plannen voor de klassieke muziekprogrammering lijken met initiatieven als *Dutch Delight* en *Masterpiece* vooral gericht op het laagdrempeliger maken van het aanbod. In relatie tot vernieuwing ziet de Kunstraad wel een mooi aanknopingspunt in het voornemen van SPOT Groningen om te programmeren buiten de gewijde tijden. Ook het werken met gastcuratoren, iets wat binnen de sector al veelvuldig gebeurt, kan een goede manier zijn om nieuwe perspectieven naar binnen te brengen. Op welke schaal SPOT Groningen zich voorneemt dit te gaan doen, binnen welke kaders en vanuit welke doelstelling wordt voor beide initiatieven echter niet duidelijk.

Verdieping en vernieuwing ziet de Kunstraad wel duidelijk terug in de festivals als *TakeRoot*, *Rockit* en *MENA is here*. Dit zijn heldere labels waarmee SPOT Groningen ruimte creëert voor nieuwe genres, en een nationaal en internationaal aanbod combineert. Beproefde concepten worden vervolgens voor langere tijd gecontinueerd. De cyclische werkwijze waarin SPOT Groningen voortbouwt op soms jarenlange tradities die het steeds verder verdiept, zorgt naar mening van de Kunstraad voor verreikende kennis van zowel het veld als het publiek.

Opvallend vindt de Kunstraad de constatering dat er voor amateuraanbod momenteel beperkt ruimte is, door een druk op de zalen. De Kunstraad is van mening dat SPOT Groningen hierin zelf een beleidskeuze maakt, en moedigt de organisatie aan hier structureel ruimte voor te blijven maken.

Bedrijfsmatige gezondheid

Hoewel de Kunstraad begrijpt dat SPOT Groningen als werkmaatschappij van de gemeente Groningen een bijzondere positie inneemt binnen het culturele veld, acht hij transparantie ten aanzien van de financiële bedrijfsvoering en governance wenselijk. Als onderdeel van de gemeente heeft SPOT Groningen geen eigen jaarrekening en ook het begrotingsrecht ligt volgens SPOT Groningen bij de gemeente. De Kunstraad is echter van mening dat het desalniettemin mogelijk moet zijn om meer inzicht te geven in de kosten en inkomsten van SPOT Groningen. De meegestuurde begroting voor alleen 2024 is summier en een toelichting op de posten ontbreekt. SPOT Groningen geeft aan dat het eigen verdienmodel niet tot zijn recht komt door een onvoldoende geëquipeerd gebouw, maar biedt geen zicht op de ontwikkeling van de eigen inkomsten in de afgelopen jaren en het potentieel voor de toekomst in een nieuw gebouw. Als kernvoorziening biedt SPOT Groningen onderdak aan verschillende partijen. Uit de aanvraag wordt niet duidelijk welke financiële afspraken daaraan ten grondslag liggen en wat de voorwaarden zijn voor het gebruik van de ruimtes. Ook hierin vindt de Kunstraad meer transparantie ten aanzien van de bedrijfsvoering wenselijk.

Over de wijze waarop SPOT Groningen zich verhoudt tot de culturele codes is de Kunstraad kritisch. Van de grootste speler binnen het veld verwacht hij hierin een voorbeeldfunctie, maar het beleid hierop is summier uitgewerkt. Ten aanzien van governance geeft SPOT Groningen aan mee te lopen in de planning- en controlecyclus van de gemeente maar geeft geen inzicht in de wijze waarop het interne toezicht geregeld is. Met betrekking tot de Code Diversiteit en Inclusie leest de Kunstraad wel dat er een interne werkgroep is, maar niet welke ontwikkelpunten deze werkgroep voor de organisatie signaleert en hoe deze worden opgepakt. Evenmin wordt duidelijk wat de genoemde inspanningen ten aanzien van het vergroten van de diversiteit van het personeel concreet hebben opgeleverd. In relatie tot Fair Practice besteedt de organisatie geen aandacht aan sociale veiligheid. Daarnaast mist de Kunstraad een reflectie op de ketenverantwoordelijkheid van SPOT Groningen, en de solidariteit met de kleinere spelers in het veld. De Kunstraad acht het van belang dat samenwerkingen die SPOT Groningen aangaat wederkerig zijn en dat de organisatie met zijn enorme slagkracht, ook ten aanzien van bijvoorbeeld fondsenwerving, de kleinere instellingen ondersteunt.

Met in 2023 meer dan 335.000 bezoekers heeft de instelling naar mening van de Kunstraad een indrukwekkend bereik. Het marketingplan oogt professioneel. Voor zijn marketingstrategie beweegt SPOT Groningen met de tijd mee en de organisatie maakt gebruik van een dynamische CRM. De Kunstraad is benieuwd hoe de magazines worden gewaardeerd en of SPOT Groningen naast de eigen mediakanalen ook gebruikt maakt van crossmedia en mediapartners. Positief vindt de Kunstraad dat SPOT het WHIZE doelgroepenmodel gaat implementeren, waarmee het ook meer inzicht krijgt in het publiek dat nu nog niet wordt bereikt.

Maatschappelijke betekenis

SPOT Groningen kiest niet expliciet voor één of meerdere gemeentelijke beleidsstrategieën maar reflecteert op verschillende plekken in het meerjarenplan op zijn maatschappelijke betekenis. De Kunstraad is van mening dat SPOT Groningen vooral bijdraagt aan *Samenleven met cultuur*. Vanuit zijn missie wil SPOT Groningen zo veel mogelijk mensen bereiken en de verbindende kracht van podiumkunsten laten ervaren.

Het stimuleren van cultuurdeelname onder bewoners die nu nog niet of nauwelijks deelnemen komt vooral tot uitdrukking in wat SPOT Groningen 'cultuurinspiratie' noemt. SPOT Groningen vermeldt hierbij een groot aantal samenwerkingspartners, maar licht geen inhoudelijke programma's toe. De Kunstraad krijgt de indruk dat het vooral een marketingstrategie betreft, waarbij nieuwe doelgroepen worden verbonden aan het bestaande aanbod. In welke mate er met en voor specifieke doelgroepen aanbod wordt ontwikkeld is niet duidelijk. Een uitzondering hierop vormt het initiatief *De Wijk De Wereld*. Positief is de Kunstraad over *CrossWise*, waarmee SPOT Groningen cultuur, onderwijs en wetenschap op inspirerende wijze verbindt en daarmee bijdraagt aan de innovatie van de podiumsector. Tot slot benoemt de organisatie zelf talentontwikkeling als een van de thema's binnen de programmering. De Kunstraad vindt de 5% die SPOT Groningen hiervoor in zijn programma wil vrijhouden erg beperkt. Hij is benieuwd welke rol de organisatie voor zichzelf ziet in relatie tot talentontwikkeling.

Steunpunt Cultureel Erfgoed (Libau)

De Stichting Libau / Steunpunt Cultureel Erfgoed Groningen ontvangt een achtjarige toekenning vanuit het Strategisch beleidskader cultuur 2021-2028 van de provincie Groningen. De provincie Groningen heeft de Kunstraad gevraagd een *reflectie* te geven op deze aanvraag. Hierbij maakt de Kunstraad geen vertaling naar de hoogte van het subsidiebedrag.

Inleiding

De Stichting Libau is een kennis- en adviesorganisatie voor kwaliteit van de leef-omgeving en cultureel erfgoed in Groningen en Drenthe. Het is een overkoepelende organisatie voor de Adviescommissie voor omgevingskwaliteit, het Steunpunt Ruimtelijke Kwaliteit en het Steunpunt Cultureel Erfgoed. Deze aanvraag heeft betrekking op de organisatie en activiteiten van het Steunpunt Cultureel Erfgoed (STCE) en het Erfgoedloket. Het STCE profileert zich als expertisecentrum en ondersteunende organisatie op het gebied van omgevingskwaliteit in brede zin, op het gebied van (roerend) cultureel erfgoed in het bijzonder (monumentenzorg, cultuurhistorie en archeologie). STCE wil daarmee een spil in het raderwerk van de Groningse erfgoedorganisaties zijn. Het Erfgoedloket is een onderdeel van STCE en specifiek gericht op schadeherstel aan monumentale panden en restauratie, het Erfgoedloket werkt daarbij samen met de Monumentenwacht.

Artistieke en/of inhoudelijk kwaliteit

Het Steunpunt Cultureel Erfgoed is een duidelijk herkenbaar onderdeel van de Stichting Libau. STCE heeft als werkgebied de instandhouding van monumenten en betreft de herbestemming en plaats van het object in het landschap daarbij. De Kunstraad vindt die ontwikkeling naar meer integraal denken waardevol, daarmee is de organisatie volgens de Kunstraad een belangrijke stakeholder voor overheden. Met de specialistische kennis kan STCE hen goed bijstaan op onderwerpen waar overheden zelf de kennis niet voor in huis hebben.

Interactie met het Steunpunt Ruimtelijke Kwaliteit (STERK) dat ook onder Libau valt, is een logische aanvulling in een volgende stap naar een integrale aanpak. Dat biedt volgens de Kunstraad ook goede mogelijkheden om de zorg voor het erfgoed te verbinden aan actuele thema's als energietransitie en aardgasproblematiek.

Als gevolg van bijvoorbeeld de Omgevingswet of het Verdrag van Faro krijgt STCE vernieuwing vanuit de politiek aangereikt. STCE reageert daar uitstekend op. De eigen visie van STCE vindt de Kunstraad wat algemeen, de organisatie spreekt zich in de aanvraag niet duidelijk en pro actief uit over een toekomstige koers. Hierin zou een duidelijke strategie bijvoorbeeld t.a.v. herbestemming en doorontwikkeling van gebouwd erfgoed wenselijk zijn. Activiteiten sluiten logisch aan bij de vraag van het cultuurhistorisch werkveld en worden professioneel en met goede vakdeskundigheid uitgevoerd. De Kunstraad vindt STCE daarmee een waardevolle partner voor overheden en andere (erfgoed)organisaties, maar is ook van mening dat op onderdelen duidelijker stelling mag worden ingenomen.

Als penvoerder van het Erfgoedberaad staat STCE in contact met veel relevante spelers in het veld. Concrete samenwerking lijkt zich volgens de Kunstraad vooral tot partijen in de directe omgeving van STCE te beperken waarmee de indruk van een wat besloten netwerk van mensen met specialistische kennis ontstaat. De impact die er is op overheden is groot, maar kan zich volgens de Kunstraad ook verbreden in het veld. Bijvoorbeeld voor wat betreft het thema hergebruik. STCE noemt dat als speerpunt in de benadering van erfgoed en sluit daarmee aan bij het thema duurzaamheid. Daarvoor benoemt de organisatie verschillende samenwerkingspartners. De Kunstraad mist daarbij ook namen en vraagt zich af hoe STCE zich verhoudt tot een belangrijke speler als Erfgoedpartners of bijvoorbeeld Monument en Materiaal.

Bedrijfsmatige gezondheid

De aanvrager zegt financieel gezond te zijn en presenteert een sluitende begroting. Voor de uitvoering van de taken is STCE volledig afhankelijk van provinciale subsidie, eigen inkomsten ontbreken. De vraag naar diensten van STCE groeit, de organisatie geeft aan nog steeds nieuwe gemeenten te verwelkomen. Onder de paraplu van Libau acht STCE zich voldoende in staat om als organisatie op ontwikkelingen te anticiperen. De Kunstraad heeft daar onvoldoende zicht op, maar ziet wel degelijk een (financieel) risico vanwege de groeiende vraag en subsidieafhankelijkheid. Bovendien vraagt hij zich af of bij de ontwikkeling van taken richting ruimtelijke kwaliteit, het cultuurbudget de meest geëigende financiering is.

STCE heeft aandacht voor de verschillende culturele codes, maar gaat daar niet diep op in. De Kunstraad is kritisch op enkele punten zoals de verhouding tussen Libau en het steunpunt, hij vindt die niet helemaal transparant. De manier van werken ademt nog de sfeer van klassieke structuren, ook in de samenwerkingsverbanden. Daarmee is men nog onvoldoende bezig met diversiteit en inclusie. Ten slotte wil de Kunstraad nog opmerken dat de samenwerkingen ook veel overleg met zich mee lijken te brengen, dat kan een risico van inefficiëntie hebben.

Maatschappelijke betekenis

In de aanvraag gaat STCE niet expliciet in op een invulling van de beleidsstrategieën uit de provinciale kadernota cultuur. De Kunstraad ziet echter wel degelijk dat activiteiten van STCE (direct en indirect) bijdragen aan uitvoering van het beleid van de provincie. Hij vindt met name de bijdrage van STCE aan *Thuis in Groningen* evident. STCE zorgt op een duurzame manier voor de instandhouding van erfgoed en levert een bijdrage aan de ruimtelijke kwaliteit. Daarnaast ziet de Kunstraad ook een duidelijke relatie met de activiteiten van STCE waar het gaat om *Overal cultuur*. Door bij te dragen aan behoud van de cultuurhistorische kwaliteit van de omgeving bevordert men de ontsluiting van het erfgoed voor toerisme en de vrijetijdseconomie.

De Kunstraad ziet in STCE een degelijke steuninstelling die een relevante taak richting overheden en andere organisaties goed uitvoert.

VERA

VERA ontvangt een achtjarige toekenning vanuit de Kadernota cultuur 2021-2028 van de gemeente Groningen. De gemeente Groningen heeft de Kunstraad gevraagd een reflectie te geven op deze aanvraag. Hierbij maakt de Kunstraad geen vertaling naar de hoogte van het subsidiebedrag.

Inleiding

VERA is een podium voor de internationale pop underground. Met de term underground refereert VERA naar eigen zeggen niet zozeer aan een vastomlijnde stijl of enkel tegencultuur maar vooral naar een mentaliteit en onafhankelijkheid. Het podium wil een gidsfunctie vervullen in het opsporen en presenteren van experimentele en risicovolle ontwikkelingen binnen de popmuziek. Naast zijn concertprogrammering organiseert VERA komende periode jaarlijks twee festivals: Vikendica en Hybrid. Ook biedt het een aanbod van experimentele en eigenzinnige films, progressieve dance avonden en heeft het een eigen art division die voor alle concerten zeefdrukposters ontwerpt. VERA wil bovendien als facilitator en ondersteuner jonge creatievelingen en initiatieven de ruimte bieden, en doet dat onder andere aan het community based internet radio platform Relate Radio. Met 260 vrijwilligers en een kleine werkorganisatie die het deelt met Simplon, realiseert VERA jaarlijks zo'n 250 activiteiten voor 60.000 bezoekers.

Artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit

Al 50 jaar neemt VERA als 'Club for the International Pop Underground' een unieke positie in binnen de Groningse maar ook landelijke muziekcultuur. De Kunstraad heeft veel waardering voor de jarenlange zorgvuldig opgebouwde en zeer overtuigende manier van werken. Waar landelijk steeds minder ruimte lijkt voor experimenteel en risicovol popaanbod, houdt VERA consequent vast aan het presenteren en uitdragen van de pop underground met zijn specifieke ethiek en esthetiek. Het heeft het podium een geweldige reputatie opgeleverd die onlangs opnieuw werd bevestigd toen VERA door de VNPF werd uitgeroepen tot podium van het jaar.

Waar een dermate stevig historisch artistiek fundament ook vernieuwing kan blemmeren, is de Kunstraad verheugd te constateren dat er met de komst van een nieuwe programmeur een boeiende transitie is ingezet waarbij VERA zich ontwikkelt van een club die de internationale pop-underground wil bewaken naar een podium voor ontmoeting en nieuwe ideeën. Het omarmt hiermee een nieuwe en meer relationele manier van programmeren die de Kunstraad van harte toejuicht. Hoewel de uitwerking hiervan nog tamelijk globaal is, biedt het plan een aantal goede aanknopingspunten. Zo is VERA gestart met het organiseren van een tweetal festivals in samenwerking met nieuwe partners. De Kunstraad ziet dit als een goede manier om zowel relevante nieuwe artistieke ontwikkelingen in één oogopslag te kunnen presenteren, als ook het - deels weggeraakte - circuit voor pop underground nieuw leven in te blazen. Met WORM en OCCII heeft VERA twee passende landelijke partners en geestverwanten gevonden, maar ook de samenwerking met OOST vindt de Kunstraad positief. Onderdeel van de nieuwe programmeringsopvatting is daarnaast het bieden van meer ruimte aan initiatief vanuit de eigen vereniging. De Kunstraad is benieuwd op welke manier VERA de betrokkenheid van de 'Veranen' bij de totstandkoming van de programmering wil organiseren, faciliteren en begeleiden.

Waar VERA met een kritisch-optimistische blik vooruit wil, gooit het tegelijkertijd de unieke eigen signatuur niet overboord. De kern van de programmering blijft gericht op het presenteren van experimentele ontwikkelingen en subculturen binnen de popmuziek, waarbij de Kunstraad de aandacht voor Centraal en Oost Europa interessant vindt. Een belangrijk onderdeel van de eigen signatuur zijn tot slot de Zienema avonden en de eigen art division, waarmee VERA zijn artistieke praktijk in de afgelopen jaren ook buiten de eigen muren is gaan uitdragen, door bijvoorbeeld exposities. De Kunstraad is over beide activiteiten positief, maar vindt met name de filmprogrammering - die binnen Groningen een belangrijke aanvulling op het aanbod vormt - wat onderbelicht in het plan.

Bedrijfsmatige gezondheid

De meerjarenbegroting van VERA voor 2025-2028 is helder en ligt grotendeels in lijn met afgelopen jaren. De belangrijkste ontwikkeling is dat VERA in de afgelopen jaren een proces in gang heeft gezet om het personeel conform de cao Poppodia en Festivals te gaan betalen, wat de personeelslasten flink doet stijgen, maar waarmee VERA wel noodzakelijke stappen richting fair pay zet.

De organisatie heeft in 2022 een nieuw risicoprofiel opgesteld waarin een inventarisatie van bedrijfsrisico's en vaststelling van een minimaal weerstandsvermogen is opgenomen. De financiële weerbaarheid is naar eigen zeggen op dit moment voldoende, maar de organisatie spreekt net als vier jaar geleden haar zorgen uit over de druk die het Meerjaren Investerings- en Onderhoudsplan op de organisatie legt. De Kunstraad maakt uit de bijgevoegde prognoses op dat VERA komende jaren inderdaad flink zal interen op zijn algemene reserve ten behoeve van dit investeringsprogramma. Het aanwezige weerstandsvermogen ligt in de prognoses ultimo 2026 ver af van wat VERA op basis van de inventarisatie nodig acht, terwijl de benoemde risico's als stijgende energie- en personeelslasten zeer reëel zijn. Dit maakt de financiële positie van de organisatie kwetsbaar. In hoeverre VERA zijn meerjarenbegroting behoudend heeft opgesteld en positieve exploitatieresultaten denkt te kunnen realiseren waarmee het de algemene reserve op peil kan houden is niet duidelijk.

Ten aanzien van de culturele codes ziet de Kunstraad nog veel ruimte voor ontwikkeling. Met betrekking tot fair practice volgen beide organisaties de cao NPF nu als richtlijn maar zijn naar eigen zeggen geen lid. Op welke gronden VERA nog afwijkt en waar de ambities liggen wordt niet duidelijk. Ten aanzien van een gagenorm voor artiesten toont VERA zich kritisch. Het streeft er naar eigen zeggen wel naar om artiesten een faire vergoeding te bieden, maar geeft geen inzicht in wat het hier onder verstaat. Ook had de Kunstraad graag wat meer gelezen over het vrijwilligersbeleid van VERA. De reflectie op de Governance Code Cultuur is beknopt, terwijl zowel de bijzondere verenigingsvorm als de personele unie met Simplon naar mening van de Kunstraad om wat verdere toelichting op het functioneren en potentiële risico's vraagt. Met betrekking tot diversiteit en inclusie ziet de Kunstraad zoals eerder benoemd dat VERA toe beweegt naar een meer open organisatie. Dat het podium een uitstekende score op de diversiteitsindex van de Nederlandse live muziekmonitor 2008-2019 heeft vindt de Kunstraad positief, maar het merkt op dat de eigen en toekomstige visie ten aanzien van diversiteit en inclusie nog weinig specifiek is. Dat er vanuit de vereniging een interne werkgroep is geïnitieerd is positief, de Kunstraad had graag gelezen welke ontwikkelpunten hieruit naar voren zijn gekomen waar VERA in de komende periode mee aan de slag wil.

In relatie tot marketing en communicatie is er een goede beschrijving van de publieksgroepen, waarmee duidelijk wordt dat VERA op een slimme manier een database heeft opgebouwd. Publieksverbreding is komende periode een beleidsspeerpunt, maar welke doelgroepen de organisatie hierbij voor ogen heeft is de Kunstraad niet duidelijk. Het marketing- en communicatiebeleid van VERA is helder, en met onder andere een clubkaart spant de organisatie zich in om publiek te verleiden ook de meer niche programmering te bezoeken.

Maatschappelijke betekenis

De Kunstraad onderschrijft VERA's eigen statement dat zijn maatschappelijke functie vooral in de culturele rol besloten ligt, maar ziet dat de organisatie daarbij ook - in bescheiden mate - samenwerkt met maatschappelijke partners, zoals de Rijksuniversiteit Groningen waarmee VERA het programma Music Matters organiseert. De organisatie geeft in het plan aan een bijdrage te leveren aan de beleidsstrategieën Overal cultuur en Ruim baan voor talent en vernieuwing. De Kunstraad vindt de gemeentelijke beleidsstrategie Overal cultuur, die betrekking heeft op het realiseren van aanbod in de openbare ruimte en/of het leveren van een bijdrage aan de beleving en ontsluiting van de historische elementen in stad, kernen of landschap niet van toepassing op VERA.

Wel ziet het de belangrijke rol die VERA als 'doorbraakpodium' voor muzikaal talent speelt. Zo krijgt talent uit de stad en regio consequent een plaats binnen de programmering en kunnen lokale en regionale acts debuteren tijdens de wekelijkse Downstageconcerten in de Kelderbar, een voorprogramma verzorgen of een album presenteren in de Grote Zaal. Ook biedt VERA ruimte aan talentontwikkelingspartners als POPgroningen en Popronde, en jonge initiatieven als Relate Radio. Ook het cultuurpijlerschap lijkt VERA – naast de samenwerking met Simplon – vooral te beschouwen in relatie tot het faciliteren van kleinere initiatieven. De organisatie wekt de indruk zich richting de toekomst verder te willen profileren als 'talentontwikkelaar', maar in hoeverre dit verder reikt dan het bieden van een podium of het beschikbaar stellen van faciliteiten wordt niet duidelijk. In relatie tot het breder ondersteunen van initiatief vanuit de vereniging noemt VERA de mogelijkheid van residenties. Dit vindt de Kunstraat een interessant idee, waarmee VERA zich niet alleen facilitair maar ook meer producerend en inhoudelijk ondersteunend zou gaan opstellen voor talenten.

VRIJDAG

VRIJDAG ontvangt een achtjarige toekenning vanuit het Strategisch beleidskader cultuur 2021-2028 van de provincie Groningen en de Kadernota cultuur 2021-2028 van de gemeente Groningen. De gemeente en provincie Groningen hebben de Kunstraad gevraagd een reflectie te geven op deze aanvraag. Hierbij maakt de Kunstraad geen vertaling naar de hoogte van het subsidiebedrag.

Inleiding

Vanuit de missie dat iedereen in Groningen kan meedoen aan kunst en cultuur, bevordert VRIJDAG cultuurdeelname in zowel de stad als provincie. In de stad is VRIJDAG een kunstencentrum dat lessen en cursussen aanbiedt in de disciplines muziek, theater en beeldende kunst. Momenteel bouwt de gemeente Groningen een nieuw gebouw aan de Sint Jansstraat, dat de bestaande drie locaties zal vervangen. Ook verzorgt VRIJDAG kunstlessen, ateliers en projecten op scholen. *VRIJDAG in de Buurt* richt zich met inzet van cultuurcoaches op culturele projecten voor specifieke doelgroepen in de verschillende wijken. *KultuurLoket*, dat zich als onafhankelijke steuninstelling onder VRIJDAG heeft gepositioneerd, richt zich op het adviseren, verbinden en ontwikkelen van (amateur)kunstenaars, creatievelingen, gezelschappen en verenigingen in heel de provincie. Tot slot is POPgroningen, dat ook onder VRIJDAG valt, de popkoepel van de provincie Groningen, gericht op het stimuleren, ontwikkelen en promoten van popmuziek van Groningse bodem.

Artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit

De Kunstraad ziet in VRIJDAG een enthousiaste en ambitieuze organisatie die waardevolle activiteiten ontplooit in stad en ommeland. De brede missie om zoveel mogelijk mensen mee te laten doen aan kunst en cultuur zorgt voor een even breed werkveld, waarbij VRIJDAG optrekt met verschillende culturele en maatschappelijke samenwerkingspartners. De Kunstraad merkt op dat een heldere afbakening van taken en rollen van belang blijft. Zo kan het bijvoorbeeld uit de plannen niet opmaken of het aanbieden van deskundigheidsbevordering voor kunstdocenten in afstemming met K&C plaatsvindt.

Als kunstencentrum voorziet VRIJDAG in een breed aanbod binnen drie hoofddisciplines. Wel mist de Kunstraad enige reflectie op wat creatieve vorming voor de specifieke Groningse context betekent en hoe VRIJDAG zijn activiteiten hier op aanpast. Het valt de Kunstraad op dat het aanbod nu nog tamelijk traditioneel van aard lijkt, met een discipline georiënteerde focus op ambacht en voornamelijk cursussen van minimaal acht weken. Dat VRIJDAG aangeeft het bereiken van 'informals' die behoefte hebben aan kortdurende betrokkenheid een aandachtspunt te vinden en dat de organisatie wil voorsorteren op een andere manier van programmeren in het nieuwe gebouw juicht de Kunstraad dan ook van harte toe. Met betrekking tot interdisciplinariteit lijkt daarbij een belangrijke rol weggelegd voor de *Kinderwerkplaats*, waarover de Kunstraad graag meer had gelezen. Hij ziet ook kansen om hiermee de door VRIJDAG beoogde verbinding tussen binnen- en buitenschools aanbod te versterken, maar kan dit uit de plannen nog niet goed opmaken.

De Kunstraad is positief over *VRIJDAG in de Buurt*, en met name de jongerenstudio's waar VRIJDAG dicht op de doelgroep zit en hen zelf bottom-up aanbod laat creëren wat aansluit bij hun wensen en behoeftes. Wel deelt het de zorg van VRIJDAG dat alle nieuwe initiatieven die er dankzij deze pijler in de buurten ontstaan wel (financieel) geborgd moeten worden voor de langere termijn.

Bedrijfsmatige gezondheid

VRIJDAG geeft aan financieel gezond te zijn en een algemene reserve te hebben. De Kunstraad heeft geen jaarrekening tot zijn beschikking waaruit de financiële positie van de organisatie blijkt. De meerjarenbegroting oogt realistisch en sluit voldoende aan bij het activiteitenplan, al ontbreekt een toelichting op de verschillende posten. De aanzienlijk gestegen personele lasten ten opzichte van voorgaande periode zijn een logisch gevolg van gestegen cao-lonen en daaraan gekoppelde zzp-tarieven.

Zorgen heeft de Kunstraad over de impact van de nieuwe huisvesting op de bedrijfsvoering van VRIJDAG. Waar hij in 2020 waarschuwde dat een stijging van beheerslasten geen negatieve invloed op het inhoudelijk programma zou moeten hebben, geeft VRIJDAG nu aan dat de structurele kostenstijging als gevolg van de nieuwe huisvesting ten laste zal vallen van het activiteitenbudget. Dit acht de Kunstraad niet wenselijk. Op welke activiteiten dit impact heeft wordt niet duidelijk uit de aanvraag. Hoewel de organisatie aangeeft hier afspraken over gemaakt te hebben met de gemeente, risico's benoemt en aangeeft de bedrijfsvoering voor de nieuwe huisvesting met externe deskundigen grondig voor te bereiden, mist de Kunstraad in het plan een heldere visie en proactieve houding. Hij vindt het de verantwoordelijkheid van VRIJDAG om zelf goed de regie in handen te houden, bijvoorbeeld met betrekking tot een programma van eisen in relatie tot een programmeringsvisie, maar ook door het zoeken naar alternatieve financieringsopties voor de inrichting van het nieuwe pand.

VRIJDAG reflecteert op heldere wijze op de verschillende codes, maar concrete doelstellingen ontbreken. De invulling van de Fair Practice Code richt zich hoofdzakelijk op fair pay. De Kunstraad vindt het positief dat VRIJDAG de zzp-tarieven koppelt aan de cao Kunsteducatie, en ziet dat de organisatie zich rekenschap geeft van de onlangs verschenen tarievenhandreiking van het platform ACCT. Met betrekking tot de Code Diversiteit & Inclusie heeft de organisatie enkele goede stappen op het vlak van digitale en informatieve toegankelijkheid genomen. De Kunstraad ziet dat de organisatie worstelt met haar prijsbeleid in relatie tot haar missie. Ten aanzien van het eigen personeel waardeert hij de aanpak met drie interne ambassadeurs/ervaringsdeskundigen, maar had graag gelezen welke concrete ontwikkelpunten voor de eigen organisatie hieruit naar voren zijn gekomen.

Het marketingplan, evenals het bijbehorende marketingbudget van VRIJDAG, is bescheiden. Dit zou de organisatie wat de Kunstraad betreft mogen versterken, gezien de grote diversiteit aan doelgroepen. Hoewel in het activiteitenplan deelnemersaantallen worden genoemd, mist de hij een reflectie op welke publieksdoelgroepen VRIJDAG al goed bereikt en welke groepen meer focus en aandacht vragen.

Maatschappelijke betekenis

De commissie is van mening dat VRIJDAG op overtuigende wijze bijdraagt aan de beleidsstrategie *Samenleven met cultuur*, zowel vanuit zijn gemeentelijke rol als kernvoorziening en provinciale rol als steuninstelling. In de afgelopen periode is het aanbieden van (binnenschools) onderwijs uitgegroeid tot een belangrijke pijler binnen VRIJDAG. Daarnaast stimuleert de organisatie met *VRIJDAG in de Buurt* cultuurdeelname onder doelgroepen die nu niet of weinig deelnemen. De Kunstraad vindt het zeer positief dat VRIJDAG hierbij ook nauw samenwerkt met gebiedsteams, vrijwilligersorganisaties en de medewerkers van WIJ-Groningen. Waar VRIJDAG reeds een breed aanbod voor kinderen, jongeren en volwassenen biedt, ziet hij nog kansen om het aanbod voor ouderen te vergroten.

Positief is de Kunstraad ook over de wijze waarop VRIJDAG zijn rol als steunfunctie in de provincie invult middels het *KultuurLoket*. De activiteiten maar ook de *KultuurCentrale* die VRIJDAG vanuit dit merk realiseert vindt de raad van groot belang om het bredere (amateur)veld te versterken. Dat de activiteiten voor de komende jaren worden ingericht op basis van de uitkomsten van een behoeftenonderzoek ziet de Kunstraad als een goede ontwikkeling. Tot slot merkt de Kunstraad op dat *POPgroningen* wat onderbelicht blijft in de plannen in verhouding tot de andere pijlers. Hij verwacht dat *POPgroningen* als koepel zicht heeft op de staat van het Groningse popveld en de ontwikkelingen hierbinnen, maar leest hierover niets terug in de plannen. Evenmin wordt er zicht geboden op de impact van de activiteiten. Net als vier jaar geleden adviseert de Kunstraad VRIJDAG om de eigen ambities - niet alleen voor *POPgroningen* maar voor alle pijlers - verder te concretiseren en de impact die VRIJDAG ongetwijfeld maakt te gaan meten. De organisatie geeft aan dit middels de Social Profit Canvas te doen, maar de Kunstraad leest hier niets over terug in het plan.

Forum Groningen

Gevraagd bedrag: € 168.000,- (provincie)

Geadviseerd bedrag: € 69.400,- (provincie)

Forum Groningen ontvangt een achtjarige toekenning vanuit de Kadernota cultuur 2021-2028 van de gemeente Groningen. De gemeente heeft de Kunstraad gevraagd een *reflectie* te geven op deze aanvraag. Hierbij maakt de Kunstraad geen vertaling naar de hoogte van het subsidiebedrag.

De aanvraag voor de provincie Groningen heeft de Kunstraad beoordeeld inclusief een vertaling naar de hoogte van het subsidiebedrag.

Inleiding

Forum Groningen vat zijn missie samen als: verken de wereld, ontmoet de toekomst. Het Forum wil zijn bezoekers in de negen vestigingen inspireren om verder te kijken en zich te laten verrassen door de wereld van nu en de mogelijkheden van morgen. De toekomstige wereld van trends, ideeën en technologieën staat centraal in Forum Groningen. De organisatie wil daarbij iedereen op zijn/haar/hun eigen niveau uitdagen. Forum werkt daarbij vanuit de zeven pijlers: Bibliotheek, Basisvaardigheden, Jeugd & Educatie, Actualiteit & Samenleving, Film, Expositie en Storyworld. Forum richt zich op drie overkoepelende thema's. Met het thema 'actualiteit en samenleving' richt Forum zich op de vraag welke keuzes we nu moeten maken voor een betere toekomst. Via het thema 'technologie en wetenschap' onderzoekt Forum met zijn bezoekers hoe technologie een drijvende kracht is achter maatschappelijke en economische veranderingen. Met 'populaire beeldcultuur' wil Forum een brug slaan tussen traditionele en meer eigentijdse vormen van visuele communicatie.

Artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit

De Kunstraad beoordeelt het criterium artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit voor de provincie als ruim voldoende.

Reflectie op gemeentelijke aanvraag (categorie 1)

De Kunstraad is positief over de rol die Forum Groningen vervult en wil vervullen als kernvoorziening in de gemeente Groningen. Forum Groningen weet sinds de opening in 2019 grote bezoekersaantallen naar het spraakmakende gebouw te trekken. In het gebouw zijn tal van functies verzameld en met een fijnmazige programmering weet Forum brede publieksgroepen te trekken die op toegankelijke wijze worden bediend. Forum geeft daarbij in de ogen van de Kunstraad voldoende ruimte aan meer verdiepende programma's. Ook is het positief dat de organisatie het podium geeft aan inwoners van de stad, bijvoorbeeld door lokaal talent een podium te bieden, maar ook door eens in de maand het programma *Op de bühne* te organiseren voor lokale creatieve initiatieven. Forum kan daarmee in de ogen van de Kunstraad met recht de huiskamer van de stad worden genoemd.

Tegelijkertijd plaatst de Kunstraad ook enkele kritische kanttekeningen bij het plan van Forum. Met name de artistieke onderbouwing van de plannen had in de ogen van de Kunstraad steviger gekund. Zo wordt in het plan slechts in beperkte mate aangegeven wat de inhoudelijke en artistieke kaders zijn van de tentoonstellingen in bijvoorbeeld Storyworld en de expositieruimte. Omdat niet duidelijk is welke curatoren verantwoordelijk zijn voor de tentoonstellingen in de komende jaren, is het vakmanschap dat aan deze tentoonstellingen ten grondslag ligt voor de Kunstraad niet goed in te schatten. Er staat bijvoorbeeld een tentoonstelling gepland over videoclip, maar de onderbouwing daarvan is mager. Zo wordt niet duidelijk waarom juist nu een tentoonstelling over videoclip van belang wordt geacht en hoe deze tentoonstelling zich verhoudt tot actuele ontwikkelingen binnen de visuele cultuur. Op zichzelf heeft de Kunstraad begrip voor het feit dat het onmogelijk is om in een beleidsplan

de hele breedte van de activiteiten van Forum voor de komende vier jaar in detail te omschrijven, maar enkele uitgewerkte voorbeelden hadden meer inzicht kunnen geven in de onderliggende visie die aan het artistieke programma ten grondslag ligt. Vooral nog lijkt Forum Groningen als woonkamer en laagdrempelige ontmoetingsplek te excelleren, maar is de artistieke programmering vooral nog minder spraakmakend dan het gebouw zelf. Hierin ligt in de ogen van de Kunstraad nog een belangrijke uitdaging voor de toekomst. Ook is de Kunstraad van mening dat Forum Groningen dieper in had kunnen gaan op de inhoudelijke en artistieke dwarsverbanden die er worden gelegd tussen de verschillende pijlers die Forum benoemt, maar bijvoorbeeld ook tussen de verschillende vestigingen van de bibliotheken. Omdat Forum een verzamelgebouw is wordt (los van de benoemde thema's) niet altijd even duidelijk welke artistieke accenten het precies legt. Zoals gezegd is die breedte in de programmering enerzijds begrijpelijk en worden er grote publieksaantallen bereikt, maar daardoor is een vergelijking met de in het plan aangehaalde Rotterdamse Kunsthal volgende de Kunstraad vooral nog niet aan de orde.

Beoordeling van de provinciale aanvraag (categorie II), als aanvulling op bovenstaande reflectie.

In aanvulling op bovenstaande beoordeelt de Kunstraad het criterium artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit voor de provincie als ruim voldoende.

Forum stelt dat de organisatie door zijn grote aantrekkingskracht voor de hele provincie (en daarbuiten) ook voorziet in een regionale functie. Om deze reden ligt het gevraagde bedrag van Forum aanzienlijk hoger dan de provinciale subsidie die het in de periode 2021-2024 ontvangt. Forum vraagt deze extra bijdrage specifiek aan voor de programma's met een provinciale thematiek, de cultuurprogramma's die het voor provinciale scholen biedt bij de exposities, de vierduizend jongeren die het betreft bij filmeducatie, de twaalfhonderd jongeren die deelnemen aan het cultuurmenu en de ondersteuning van enkele filmhuizen in de provincie. De Kunstraad vindt het positief dat Forum met onderwerpen als de aardbevingen en de problematiek in Ter Apel onderwerpen agendeert die breed in de provincie leven. Ook is het positief dat Forum op verschillende manieren bijdraagt aan het aanbod van cultuureducatie voor scholen in de provincie. Tegelijkertijd is de aanvraag weinig specifiek wat betreft de concrete activiteiten voor de provincie. Uit de plannen is niet goed te destilleren op welke manier Forum nu precies aanwezig is in de provincie buiten de gemeentegrenzen van Groningen. Forum benoemt de faciliterende rol voor provinciale filmhuizen, evenals de rol die het samen met Biblionet speelt voor provinciale bibliotheekvestigingen. Deze rollen zijn zonder meer van belang, maar de publieke activiteiten van Forum spelen zich af binnen de gemeentegrenzen.

Bedrijfsmatige gezondheid

De Kunstraad beoordeelt het criterium bedrijfsmatige gezondheid voor de provincie als voldoende.

Reflectie op de gemeentelijke aanvraag (categorie I)

De Kunstraad is van mening dat Forum Groningen in de aanvraag voldoende reflecteert op zijn enigszins kwetsbare financiële positie. De aanloop-tekorten in de eerste jaren van Forum waren ingecalculiseerd en daarover heeft de organisatie heldere afspraken gemaakt met de gemeente Groningen, die voorzien heeft in een reserve om deze tekorten te dekken. De kosten voor de basis-exploitatie van het gebouw zijn met name door inflatie, hogere personeelskosten en de energiecrisis flink gestegen. Daardoor dreigen de tekorten in de komende jaren verder op te lopen. De Kunstraad vindt dat Forum hier op een reële manier op reflecteert. Met mogelijke Spuk-gelden in aantocht lijken pijnlijke maatregelen als het sluiten van bibliotheekfilialen vooral nog niet nodig te zijn. Niettemin blijft een groot gebouw als het Forum door zijn aard bijna per definitie een grote risico-post.

De Kunstraad vindt de ingediende begroting reëel en is positief over het aandeel eigen inkomsten van de organisatie. Forum reflecteert in het beleidsplan voldoende op de Governance Code Cultuur. Het maakt in de ogen van de commissie voldoende inzichtelijk hoe de organisatie bestuurlijk is ingericht en op welke manier de principes in de code worden gewaarborgd. In de aanvraag wordt eveneens voldoende duidelijk hoe de Fair Practice Code geborgd wordt binnen de organisatie, al valt het de Kunstraad op dat niet benoemd wordt hoe Forum omgaat met sociale veiligheid. Verder schrijft Forum dat het zich bewust is van de Code Diversiteit & Inclusie. De Kunstraad vindt dat Forum op dit vlak een meer ambitieuze positie zou kunnen en moeten innemen, die passend is bij de betekenis en het belang van de organisatie voor (cultureel) Groningen. Zo wordt summier ingegaan op de wijze waarop het in de programmering recht doet aan de verschillende (culturele) stemmen en perspectieven die Groningen rijk is en wordt bijvoorbeeld niet ingegaan op de vraag hoe de diversiteit van de bibliotheek-collectie wordt gewaarborgd.

Over de marketing en communicatie van Forum is de Kunstraad zonder meer positief. Forum is sinds de opening een grote Groningse trekpleister en heeft in enkele jaren al miljoenen mensen naar het gebouw weten te trekken. Forum heeft een heldere communicatieboodschap en de Kunstraad vindt het positief dat de organisatie met VRIJDAG en SPOT een gezamenlijk publieksonderzoek initieert.

Beoordeling van de provinciale aanvraag (categorie I)

Zoals hiervoor benoemd baren de genoemde tekorten de Kunstraad enige zorgen, maar vindt hij dat Forum hier in de bedrijfsvoering voldoende op anticipeert. Wel is de Kunstraad kritisch op het feit dat uit de begroting niet goed te destilleren valt welke activiteiten ten goede komen aan de provincie en welke kosten daarmee gepaard gaan. In het plan wordt een hele reeks activiteiten genoemd die ook een provinciaal belang hebben, zoals de activiteiten voor filmeducatie, het faciliteren van de provinciale bibliotheken, rondleidingen voor scholen en het ondersteunen van vijf provinciale filmtheaters. De gevraagde subsidie bij de provincie lijkt daarmee ten goede te komen aan de algehele exploitatie. De Kunstraad is van mening dat met het gevraagde bedrag een relatief groot beroep wordt gedaan op de provincie, terwijl de activiteiten buiten de gemeente Groningen relatief beperkt lijken. De Kunstraad adviseert daarom om de subsidie vanuit de provincie op het huidige niveau te continueren.

Maatschappelijke betekenis

De Kunstraad beoordeelt het criterium maatschappelijke betekenis voor de provincie als goed. En ook gemeentelijk is er een duidelijke aansluiting bij de beleidsstrategieën.

Vanuit provinciaal perspectief sluit Forum in de ogen van de Kunstraad duidelijk aan bij de beleidsstrategie *Overal cultuur*. Forum draagt bij aan de verbinding tussen stad en ommeland, door bezoekers uit de provincie naar het gebouw aan de Nieuwmarkt te halen en door scholen, filmhuizen en bibliotheken in de provincie op verschillende manieren te faciliteren. Verder is het in de ogen van de Kunstraad evident dat Forum bijdraagt aan de verbinding tussen cultuur en toerisme.

Op gemeentelijk niveau heeft Forum daarnaast aansluiting bij de beleidsstrategie *Ruim baan voor talent en vernieuwing*, via verschillende projecten (vaak in samenwerking met partners) die Gronings talent een podium bieden. Denk daarbij bijvoorbeeld aan het programma *Op de bühne*, de samenwerking met het Alfa College of het jongerenpanel.

Conclusie

De Kunstraad adviseert de provincie op basis van bovenstaande overwegingen om de bijdrage voor Forum te continueren op de huidige bijdrage.

Grand Theatre

Gevraagd bedrag: € 75.000 (provincie)

Geadviseerd bedrag: € 75.000 (provincie)

Grand Theatre ontvangt een achtjarige toekenning vanuit de Kadernota cultuur 2021-2028 van de gemeente Groningen. De gemeente heeft de Kunstraad gevraagd een *reflectie* te geven op deze aanvraag. Hierbij maakt de Kunstraad geen vertaling naar de hoogte van het subsidiebedrag.

De aanvraag voor de provincie Groningen heeft de Kunstraad beoordeeld inclusief een vertaling naar de hoogte van het subsidiebedrag.

Inleiding

Stichting Grand Futura (Grand Theatre) richt zich als Gronings vlakkevloertheater op actueel, vernieuwend en kwalitatief theateraanbod uit Nederland en op werk van beginnende makers. Grand Theatre richt zich op de ontwikkeling van theatertalent in Noord-Nederland en is daarbij ook penvoerder en coördinator van het talentontwikkeling netwerk Station Noord. Met het programma Grand4 verkent Grand Theatre in samenwerking met een reeks partners de grenzen tussen live- en digitale podiumkunsten. In het verlengde van deze activiteiten is Grand Theatre vanuit de gemeente aangemerkt als cultuurpijler talentontwikkeling. Samen met collega's uit verschillende andere culturele disciplines zegt Grand Theatre te zorgen voor meer zichtbaarheid van Groningse talenten op bestaande podia en festivals. Tot slot werkt Grand Theatre met *Common Grand* aan een programma, waarin het sociaal-artistieke projecten opzet in de provincie Groningen. Samen met podiumkunstenaars en maatschappelijke partners brengt Grand Theatre voorbeelden van rangen en standen in beeld: de historische en actuele tekens van verschil tussen stad en ommeland, hoog en laag, arm en rijk, macht en geen macht. Specifiek voor *Common Grand* vraagt Grand Theatre een bijdrage van de provincie Groningen (als categorie 2-aanvrager).

Artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit

De Kunstraad beoordeelt het criterium artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit voor de provincie als goed.

Reflectie op de gemeentelijke aanvraag (categorie 1)

De Kunstraad is positief over de rol die Grand Theatre vervult en wil vervullen als cultuurpijler talentontwikkeling in de stad Groningen. De voorstellingen die Grand Theatre programmeert en de makers waarmee het werkt getuigen van een sterke artistieke visie en een duidelijk profiel. Grand Theatre heeft een heldere visie op de rol die het als theater wil spelen vanuit een lokale context in een veranderende wereld. Het toont daarmee op verschillende niveaus een sterk omgevingsbewustzijn. De komende jaren stelt Grand Theatre het principe van wederkerigheid centraal. In nauwe samenwerking met partners en makers bepaalt het de gezamenlijke doelen, gedeelde inspiraties en het artistieke en maatschappelijke belang van de projecten. Grand Theatre ziet zichzelf daarin terecht steeds meer als een netwerk-instelling met een sterke lokale betrokkenheid. De Kunstraad vindt het positief dat Grand Theatre inzet op een duurzame bestending van het artistieke theaterklimaat in Groningen. Een voorbeeld daarvan is dat het minder wil inzetten op zogeheten tourvoorstellingen (waarbij kunstenaars één of twee avonden spelen en dan weer verder trekken), maar op eigen samenwerkingsprojecten, waarin een grotere rol is weggelegd voor lokale makers die hier vaker kunnen spelen. Grand Theatre speelt een cruciale rol in de ontwikkeling van Noordelijk theatertalent en vervult haar rol als cultuurpijler met verve. Dat doet het als producent, als programmeur, maar ook als coördinator van Station Noord voor aanstormende makers. De Kunstraad vindt dat zowel uit de plannen als uit de praktijk een sterk vakmanschap blijkt.

De Kunstraad waardeert dat Grand Theatre het experiment niet schuwt. Zowel in wat het theater programmeert als produceert is een onderzoekende en experimentele houding zichtbaar. De focus op experiment en cross-disciplinair werken komt het sterkst tot uitdrukking in het bijzondere programma Grand4, dat het theater in de huidige beleidsperiode is gestart. Grand Theatre verkent daarmee de grenzen tussen het fysieke en het digitale domein en brengt zo de discipline zelf, in samenwerking met een breed palet aan partners, weer verder. De hang naar experiment bepaalt voor een groot deel de artistieke signatuur van Grand Theatre. De Kunstraad vindt het begrijpelijk dat Grand Theatre gezien deze signatuur vooral de wat meer avontuurlijke bezoeker aanspreekt.

Beoordeling van de provinciale aanvraag (categorie II), als aanvulling op bovenstaande reflectie.

Zoals gezegd legt Grand Theatre een sterke nadruk op experiment. In dat licht vindt de Kunstraad het een goede zaak dat het theater met het tienjarige programma *Common Grand* daarnaast meer toegankelijke producties opzet, die raken aan relevante thema's in de verschillende delen van de provincie. Voor dit specifieke programma vraagt Grand Theatre een bijdrage van de provincie Groningen. Hoewel de verschillende voorstellingen in het kader van *Common Grand* nog niet volledig zijn uitgewerkt, vindt de Kunstraad de ideeën prikkelend. Met *Common Grand* verbindt het theater zich op aansprekende wijze met regionaal immaterieel erfgoed. De thema's sluiten goed aan bij de lokale bewoners, en de verbinding daarmee wordt verder versterkt door samenwerking te zoeken met lokale (amateur)gezelschappen. Doordat *Common Grand* een looptijd van tien jaar heeft, laat Grand Theatre zien dat het toekomstgericht is en dat het inzet op duurzame verbindingen, ook in de provincie. Tegelijkertijd lijkt het *Common Grand* programma relatief los te staan van de andere activiteiten van Grand Theatre. De Kunstraad had graag meer gelezen over hoe *Common Grand* zich tot de rest van de activiteiten van de organisatie verhoudt.

Bedrijfsmatige gezondheid

De Kunstraad beoordeelt het criterium bedrijfsmatige gezondheid van Grand Theatre voor de provincie als goed.

Onderstaande reflectie is zowel van toepassing op de gemeentelijke aanvraag (categorie I) als de provinciale aanvraag (categorie 2).

De meegestuurde begroting is helder en voldoende toegelicht. Daarbij staat Grand Theatre een gebalanceerde financieringsmix voor ogen, die voortborduurde op toegewezen subsidies en overige inkomsten uit het verleden. De financieringsmix oogt daarmee reëel, al worden er in het plan geen alternatieve scenario's geschetst in het geval bijvoorbeeld het Rijk de BIS-aanvraag niet toekent. Een overtuigende risicoparagraaf ontbreekt in het ingediende plan, maar uit het jaarverslag van 2022 blijkt dat Grand Theatre op verschillende niveaus een scherp oog heeft voor mogelijke risico's en daarin ook voldoende zelfreflectie laat zien.

De Kunstraad is positief over de open houding van Grand Theatre. Zowel inhoudelijk als organisatorisch deelt Grand Theatre expertise en faciliteiten, waarmee het een duidelijke platformfunctie in het Noordelijke theaterveld vervult. Verder reflecteert Grand Theatre overtuigend op de verschillende codes. Zowel op het vlak van governance, fair practice als diversiteit en inclusie toont de organisatie zelfbewustzijn en wordt er op verschillende fronten gewerkt aan sterkere borging van de codes. In dat licht valt het de Kunstraad wel op dat met name wat betreft de diversiteit van de Raad van Toezicht nog een slag te maken is. Er lijkt qua profiel (voornamelijk representanten uit de cultuursector) en achtergrond relatief veel overlap te zitten tussen de verschillende leden.

De marketingstrategie van Grand Theatre vindt de Kunstraad wat algemeen omschreven. Op zichzelf heeft het theater een duidelijk beeld van wie zijn doelgroepen zijn, maar de concrete uitwerking van de communicatie- en marketingstrategie is summier. Ook vindt de Kunstraad de ambities wat betreft publieksbereik bescheiden met het oog op de unieke positie die het podium binnen Groningen inneemt, maar ziet dit deels verklaard door het experimentele profiel van het podium.

Maatschappelijke betekenis

De Kunstraad beoordeelt de maatschappelijke betekenis van Grand Theatre voor de provincie als zeer goed. En ook gemeentelijk is er een duidelijke aansluiting bij de beleidsstrategieën.

Op provinciaal niveau is er een duidelijke verbinding met de beleidsstrategieën *Overal cultuur* en *Samenleven met cultuur*, die de organisatie zelf ook benoemt in het plan. Door het langdurige programma *Common Grand* legt Grand Theatre op overtuigende en duurzame manier verbindingen tussen stad en platteland. Het werkt daarvoor samen met tal van maatschappelijke en culturele partijen. Inwoners worden nauw betrokken bij de totstandkoming van de projecten. Zo werkten voor de voorstelling *Soort bie* soort voor het eerst twee amateurgezelschappen uit Nieuwolda met elkaar samen. Zo brengt Grand Theatre op verschillende manieren bewoners uit de provincie op een laagdrempelige manier in aanraking met cultuur en met elkaar. De Kunstraad ziet daarnaast ook een duidelijke relatie met de beleidsstrategie *Thuis in Groningen* vanwege de aandacht die de organisatie met *Common Grand* heeft voor (im)materieel erfgoed, zoals de taal en het Groninger landschap.

Vanuit gemeentelijk perspectief is de beleidsstrategie *Ruim baan voor talent en vernieuwing* het meest relevant. Dit hangt vanzelfsprekend ook nauw samen met de rol die Grand Theatre vanuit de gemeente heeft als cultuurpijler talentontwikkeling. De Kunstraad is onder de indruk van de manier waarop Grand Theatre zich op verschillende manieren inspant om lokaal talent te ondersteunen, een podium te geven en te zorgen dat het voor de stad behouden blijft.

Conclusie

Op basis van bovenstaande overwegingen adviseert de Kunstraad de provincie Groningen om de gevraagde bijdrage te verlenen, mits voldoende budget beschikbaar is.

Museum aan de A

Gevraagd bedrag: € 136.762,- (provincie)
Geadviseerd bedrag: € 0,- (provincie)

Museum aan de A is door de gemeente Groningen aangemerkt als 'ontwikkelinstelling'. De gemeente heeft de Kunstraad gevraagd een *reflectie* te geven op deze aanvraag. Hierbij maakt de Kunstraad geen vertaling naar de hoogte van het subsidiebedrag.

De aanvraag voor de provincie Groningen heeft de Kunstraad beoordeeld inclusief een vertaling naar de hoogte van het subsidiebedrag.

Inleiding

Het Museum aan de A (MadA) werkt als opvolger van het Noordelijk Scheepvaartmuseum de komende jaren aan de herontwikkeling van het gebouw. In de historische panden tussen Akerk en Abrug zal MadA na de restauratie een nieuwe koers presenteren. Het museum wil met een vaste opstelling, wisseltonstellingen en uiteenlopende activiteiten een historische ontmoetingsplek voor stad en provincie Groningen zijn die context bij de actualiteit biedt. Voor de invulling van het programma staat verbinding van het publiek met de geschiedenis van stad en provincie centraal. Het museum wil vooral de rol van regisseur en programmeur op zich nemen en laat het publiek actief bijdragen aan de programmering en ontwikkeling van activiteiten. De gemeente heeft MadA als ontwikkelinstelling benoemd gelet op het belang van deze functie en omdat de nieuwe plannen nog in een ontwikkelstadium zijn.

Artistieke en/inhoudelijke kwaliteit

De Kunstraad beoordeelt het criterium artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit voor de provincie als matig.

Reflectie op de gemeentelijke aanvraag (categorie I).

Het Museum aan de A is in transitie en presenteert met deze aanvraag een strategisch plan over hoe het zijn toekomstige rol en invulling van het programma ziet. De Kunstraad is van mening dat het plan dat er nu ligt in de basis professioneel is opgezet. Missie en visie zijn voldoende duidelijk, maar op inhoud kan het programma veel sterker uitgewerkt worden.

MadA wil een historisch museum voor en door de bevolking zijn dat op een open manier het programma wil invullen. Daarbij ziet het museum een belangrijke en actieve rol voor de gebruikers. De organisatie wil bij hen ophalen wat voor museum het zou moeten zijn en stelt zich op als regisseur. MadA neemt daarbij de ICOM definitie (International Council of Museums) en Kompas, waar kernwaarden en narratief van de nieuwe identiteit gecombineerd zijn, als basis voor haar keuzes. De Kunstraad heeft waardering voor die houding waarbij samenwerking en vraaggericht werken de insteek is en ziet ook dat het museum dit in de praktijk al in gang heeft gezet. Echter, om de beoogde participatie goed in te kunnen vullen (zowel vanuit deelnemers als vanuit de regisseur), is het volgens de Kunstraad ook van wezenlijk belang dat de merkstrategie wordt gevuld met een duidelijk omschreven inhoudelijke richting waar die participatie in past en een wezenlijk onderdeel van is. De uitgangspunten voor samenwerking en co-creatie, de methode die wordt gebruikt en de programmering die daaruit voortkomt, vindt de Kunstraad nog onvoldoende concreet. Hij had graag meer richting gelezen of stappen gezien in de ontwikkeling die MadA sinds het vorige advies van de Kunstraad in 2020 heeft gezet. In deze aanvraag gaat het naar de mening van de Kunstraad nog steeds vooral over de vorm.

De bouwplannen zijn ingrijpend en zorgen nog voor veel onzekerheden. Die onzekerheden werken volgens de Kunstraad in veel onderdelen van het (inhoudelijke en financiële) plan door omdat het museum het gebouw als basis voor de verdere

plannen lijkt te beschouwen. Hij is echter van mening dat het museum zich teveel door de vorm laat leiden. Een profiel van wat het museum wil zijn met duidelijke uitgangspunten voor een artistiek-inhoudelijke visie en programmering zou (de inrichting van) het gebouw moeten bepalen, nu lijkt het andersom.

De Kunstraad heeft geen twijfel over nut en noodzaak van een historisch museum in Groningen. Publieksactiviteiten over de rijke historie van de stad zijn een aanvulling op het bestaande aanbod en belangstelling ervoor is naar verwachting groot, zeker als het museum een transitie naar eigentijdse programmering kan maken. Een meer ingevulde artistieke visie met enkele concrete, uitgewerkte voorbeelden van voorgenomen activiteiten hadden enorm kunnen helpen om lezers van de aanvraag meer in de gedachtegang van het museum mee te nemen en een goed beeld te schetsen van waar het museum voor staat. MadA heeft de afgelopen jaren met enkele vernieuwende activiteiten en samenwerkingen laten zien met een veranderende context om te kunnen gaan (bijvoorbeeld Bitterzoet Erfgoed) en dat het een andere koers gaat varen dan het Noordelijk Scheepvaartmuseum. Maar met het vaak aanhalen van dezelfde voorbeelden van een vraaggerichte benadering als Keti koti en deelname aan de museumnacht, worden claims als het bieden van multiperspectiviteit niet overtuigend onderbouwd.

De Kunstraad waardeert het dat de organisatie kritisch naar de collectie kijkt en het aandurft te ontzamen. Zoals met de oude scheepscollectie waarbij de ontzaming professioneel en conform de LAMO is uitgevoerd. Toch wil hij blijvend aandacht vragen voor een zorgvuldig omgaan met de collectie.

De contouren die beschreven zijn in het plan laten zien dat het museum goed aansluit bij de leefwereld en interesse van het beoogde publiek. De Kunstraad verwacht zeggingskracht en impact van de activiteiten. Die eigen signatuur zit nu vooral in de methodiek en de 5 kernwaarden en zijn nog te weinig specifiek om al van een onderscheidende, oorspronkelijke, herkenbare bijdrage op het totale aanbod te kunnen spreken.

Beoordeling van de provinciale aanvraag (categorie II), als aanvulling op bovenstaande reflectie.

Het museum heeft de intentie om onder de noemer 'regionale verbinding' veel voor de ommelanden en streekmusea te betekenen en wil er voor de hele provincie zijn. MadA kan volgens de Kunstraad een sterke positie verwerven, maar de onderbouwing daarvan is voor verbetering vatbaar. Wat het museum precies wil betekenen en hoe het die verbindende rol in wil vullen blijkt niet helder uit de aanvraag. Het is de Kunstraad bijvoorbeeld niet duidelijk hoe deze ambitie zich verhoudt tot doelstellingen en activiteiten van andere organisaties zoals Erfgoedpartners, die een provinciale ondersteunende taak richting musea hebben. Evenmin blijkt uit de aanvraag of er bij de verschillende erfgoedorganisaties in de provincie voldoende draagvlak voor de rol van MadA is. De provinciale subsidie wordt ook ingezet voor 80 jaar vrijheid, een provincie brede manifestatie waarbij MadA een coördinerende en verbindende rol wil spelen voor uiteenlopende culturele activiteiten met dit onderwerp. Op dit vlak heeft MadA in de praktijk al voorbeelden laten zien, maar uit het plan blijkt onvoldoende concreet hoe het die rol in gaat vullen. De Kunstraad is van mening dat het museum te weinig ontwikkeling heeft laten zien ten opzichte van het advies van de Kunstraad uit 2020. *(lees verder >>)*

Bedrijfsmatige gezondheid

De Kunstraad beoordeelt het criterium bedrijfsmatige gezondheid als voldoende.

Reflectie op de gemeentelijke aanvraag (categorie I).

De onzekerheid die bestaat over het inhoudelijk programma maakt het bijzonder lastig een solide onderbouwde begroting en doordacht marketingplan te maken. Het financiële plan is behoudend. MadA schat de omzet en bezoekersaantallen nog voorzichtig in volgens de Kunstraad. Dat past bij de fase van transitie waarin het museum nu is, maar de cijfers zijn niet hard onderbouwd, daarom is een gefundeerd oordeel door de Kunstraad ook moeilijk te geven. Huisvesting (qua planning van de verbouwing en kosten – zowel incidenteel voor de verbouwing als structureel voor huisvestingslasten) vormt een substantieel risico dat het museum onderkent.

Museum aan de A noemt logische samenwerkingspartners als andere musea, archieven en het onderwijs. Uit de aanvraag blijkt dat die contacten er zijn, maar hoe de samenwerking wordt ingevuld en wat die betekent voor afstemming, efficiency, is niet beschreven.

De basis voor marketing is in de vorige periode professioneel aangepakt en heeft geleid tot een herkenbare huisstijl. Een marketingstrategie gericht op publiekscommunicatie ontbreekt echter. Beoogd publiek wordt in algemene termen benoemd (breed, divers). Doelgroepen zijn eveneens generiek benoemd (inwoners, scholieren, toeristen, ...). Om de wens in het publiek een afspiegeling van de inwoners van gemeente en provincie Groningen te zijn, is een meer concrete aanpak nodig. De Kunstraad vindt een marketingparagraaf bij het activiteitenraamwerk wenselijk. Nu is men conservatief op publieksbereik voor de komende periode. Een overtuigender ambitie op publieksbereik had het plan sterker gemaakt volgens de Kunstraad.

De organisatie (invulling van het team) is nog in opbouw. Daar wordt weinig over gezegd in het plan. Er is een nieuwe directeur, naar de mening van de Kunstraad met een goede staat van dienst.

MadA benoemt de culturele codes voldoende duidelijk en reflecteert daar zowel in het jaarverslag als in het beleidsplan op. Met een zelfevaluatie van de Raad van Toezicht en interne werkgroep gericht op diversiteit en inclusie werkt het museum aan de implementatie van de Governance Code Cultuur en de Code Diversiteit & Inclusie. Voor het beloningsbeleid baseert MadA zich op de cao voor musea, dat is positief. De Kunstraad constateert dat het museum op dat gebied een duidelijke professionaliseringslag maakt.

Beoordeling van de provinciale aanvraag (categorie II), als aanvulling op bovenstaande reflectie.

De bedrijfsvoering is in de basis voldoende gezond en professioneel, het grootste risico ziet de Kunstraad in de huisvesting; verbouwingskosten kunnen oplopen en bij vertraging in de realisatie zijn er ook minder inkomsten, ook de eigendomssituatie is nog niet duidelijk.

De subsidie die MadA bij de provincie aanvraagt is volgens de Kunstraad summier, maar voldoende onderbouwd. Behalve een bijdrage in het provinciaal programma (regionale verbinding en 80 jaar vrijheid) gaat het grootste deel als gezamenlijke subsidiepost van gemeente en provincie naar ontwikkeling van de nieuwe opzet en bedrijfsvoering. Dat past bij deze fase van ontwikkeling van MadA.

Maatschappelijke betekenis

De Kunstraad beoordeelt het criterium maatschappelijke betekenis als goed.

Reflectie op de gemeentelijke aanvraag (categorie I).

Museum aan de A reflecteert niet expliciet op de beleidsstrategieën van gemeente en provincie. De Kunstraad ziet echter potentie in de plannen en aanpak voor een overtuigende bijdrage aan *Samenleven met cultuur*. Door beleid te maken op participatie en co-creatie, maar ook met cultuureducatie kan MadA bewoners die nu nog niet of nauwelijks deelnemen bereiken, zowel in de gemeente als in de provincie.

De beoogde samenwerkingen zijn breed en reiken tot buiten het eigen domein. Het historisch museum zal met haar presentaties zeker bijdragen aan de ontsluiting van cultuurhistorie en bijdragen aan de verbinding tussen cultuur en toerisme. MadA is daarmee van betekenis voor *Overal cultuur*, zowel voor de gemeente als voor de provincie. Restauratie van de historische panden in de binnenstad van Groningen draagt bij aan ruimtelijke kwaliteit en is van betekenis voor ontsluiting en beleving van cultuurhistorie (*Overal cultuur* resp. provincie en gemeente)

Beoordeling van de provinciale aanvraag (categorie II), als aanvulling op bovenstaande reflectie.

Het maatschappelijk belang, de betekenis voor *Thuis in Groningen*/Collectie Groningen is zonder meer aanwezig als het verhaal van Groningen op verschillende manieren aan bod komt in de presentaties en activiteiten. Voor de provincie biedt het veel perspectief. MadA speelt een belangrijke rol bij behoud, educatie en presentatie van de collectie Groningen, onder meer door deze collectie grondig onder de loep te nemen en te herwaarderen. Daarna kan het museum deze collectie op vernieuwende wijze presenteren voor een breed publiek. De Kunstraad kijkt met belangstelling uit naar het nieuwe verzamelbeleid van MadA.

Conclusie

Een voorwaarde om voor subsidie in aanmerking te komen, is het behalen van een voldoende beoordeling (minimaal een 6) op de criteria artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit én bedrijfsmatige gezondheid. Omdat het criterium artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit als matig (5) is beoordeeld, komt Museum aan de A niet in aanmerking voor subsidie van de provincie Groningen.

Aurora Festival

Gevraagd bedrag: € 75.000,- (gemeente)
Geadviseerd bedrag: € 0,- (gemeente)

Inleiding

Het Aurora festival brengt kamermuziek in een meerdaags programma, verspreid over locaties in de provincies Groningen, Friesland en Drenthe, met name in kleine kerken. Daarnaast organiseert het in samenwerking met het Prins Claus Conservatorium een Summer Academy met masterclasses voor jong talent. Onder de noemer Young Masters in Concert biedt het talentvolle deelnemers de mogelijkheid mee te spelen met gevestigde namen in recitals en randprogrammering. De randprogrammering bestaat daarnaast nog uit een filmaanbod, festivalcafé en kleinschalige optredens voor ernstig zieken op locatie. De verschillende onderdelen zijn nauw met elkaar verbonden.

Artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit

De Kunstraad beoordeelt het criterium artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit als ruim voldoende.

Het Aurorafestival heeft een goede staat van dienst, de gekozen thematische lijn als artistieke leidraad voor de programmering is helder verwoord en herkenbaar. Dat maakt het festival volgens de Kunstraad niet uniek, maar geeft het wel een herkenbare signatuur. De invulling van het programma met ensembles op goede locaties is beproefd en vormt een sterke basis. Het festival heeft daarmee een duidelijke positie in het culturele veld en daar worden in deze nieuwe beleidsperiode elementen van goede kwaliteit aan toegevoegd. Aurora onderzoekt maatschappelijke thema's in de programmering, speelt in de openlucht en zoekt met kleinschalige optredens in ziekenhuizen verrassende locaties op. Dat is een goede manier om het speelveld te verbreden en de zichtbaarheid in de stad te vergroten.

Daarmee is er naar de mening van de Kunstraad sprake van vernieuwende elementen in het festival en hij waardeert de inzet van het festival op dit gebied, maar de programmeerlijnen zijn in de kern steeds hetzelfde. De Kunstraad vindt dat structurele vernieuwing zinvol is, om in de toekomst blijvend publiek te bereiken.

De vakdeskundigheid van de deelnemende musici is hoog, zowel op artistiek niveau als in de technische beheersing. Het festival heeft eveneens een deskundige leiding, maar dat de programmering van het hoofdprogramma bij één persoon ligt kan op termijn kwetsbaar blijken. Het werken met gastprogrammeurs is volgens de Kunstraad een goede stap om die kwetsbaarheid te verminderen.

Het is sterk dat het festival zich ook in de drie noordelijke provincies laat zien, daar is een goed publieksbereik. De zichtbaarheid in de stad is kleiner, met veel optredens binnen de muren van het conservatorium is er een drempel voor een breed publiek. Daar staat tegenover dat men ook in de stad de openlucht opzoekt voor een incidenteel concert, dat is positief. Vanwege de korte periode waarin het festival zich afspeelt is de impact op publiek, naar verwachting, beperkt.

Het Aurora festival zoekt vooral samenwerking binnen de eigen discipline en met name gericht op de keten voor talentontwikkeling op het gebied van kamermuziek. Met onder meer de Summer Academy draagt het festival bij aan het leren samen spelen en luisteren naar elkaar. Er is een duidelijke wisselwerking tussen enerzijds de concerten en anderzijds deze Summer Academy. Het past in de culturele keten, maar de Kunstraad ziet op het gebied van talentontwikkeling ook een overlap met taken van het conservatorium. Hij vindt de toegevoegde waarde van Aurora op dit vlak summier omschreven. Verbreding van samenwerkingen zou kunnen bijdragen aan vernieuwing.

Bedrijfsmatige gezondheid

De Kunstraad beoordeelt het criterium bedrijfsmatige gezondheid als zwak.

De Kunstraad vindt de begroting voldoende duidelijk. Er is een degelijke financieringsmix van eigen inkomsten en private en publieke fondsen. Waarom alleen bij de gemeente Groningen (en provincie Drenthe) en niet bij bijvoorbeeld de provincie Groningen wordt aangevraagd is niet toegelicht. Er is een budget voor marketing, men zet beproefde middelen in voor publiciteit. Een concreet marketingplan mist echter, hoe het Aurorafestival de beoogde groei in bezoekersaantallen wil realiseren is erg algemeen beschreven.

De organisatie reflecteert puntsgewijs op de codes. Toch vindt de Kunstraad dat met betrekking tot de Governance Code Cultuur (GCC) nog steeds te weinig aandacht aan de relatie tussen Aurora en het Prins Claus Conservatorium wordt besteed. Het management en bestuur van het festival is nauw verweven met de Hanzehogeschool. Het valt de Kunstraad verder op dat de inleenconstructie met het conservatorium voor hoge vaste personeelslasten zorgt. Deze zijn in de begroting niet gespecificeerd naar omvang in fte's en hij vindt de invulling daarom niet helder. De Kunstraad vindt die kritiek cruciaal. Hij heeft in het advies van 2020 op deze zelfde punten kritiek geuit en ziet onvoldoende verbetering in het huidige plan. Hij verwacht van een organisatie van deze omvang een meer gedegen reflectie op de toepassing van de GCC om de schijn van belangenverstrengeling te vermijden. De Fair Practice Code neemt men voldoende in acht, deelnemende musici ontvangen een verantwoorde vergoeding. In de thema's refereert het festival aan diversiteit, die komt terug in de programmering en deelnemers. Daarmee is de code Diversiteit & Inclusie volgens de Kunstraad summier ingevuld.

Maatschappelijke betekenis

De Kunstraad beoordeelt het criterium maatschappelijke betekenis als voldoende.

In de aanvraag gaat de organisatie zelf niet in op de bijdrage die het levert aan de strategische beleidsdoelen. De maatschappelijke betekenis uit zich volgens de Kunstraad in de bijdrage van Aurora aan de beleidsstrategie *Samenleven met Cultuur* (programmeren op verschillende locaties). Er is een weliswaar beperkt aanbod in aantal uitvoeringen, maar dat is verspreid over locaties in de stad en de provincie. Met name in de provincie is het festival grotendeels laagdrempelig toegankelijk. Het aanbod in samenwerking met het Universitair Medisch Centrum Groningen past ook bij deze beleidsstrategie. Vanwege de activiteiten op het gebied van talentontwikkeling zoals de Summer Academy ziet de Kunstraad wel een bijdrage aan *Ruim baan voor talent en vernieuwing*, al zou er bijvoorbeeld ook ruimte kunnen zijn voor samenwerking met talent uit andere genres. Nu blijft de doelgroep voor talentontwikkeling wat beperkt.

Conclusie

Een voorwaarde om voor subsidie in aanmerking te komen, is het behalen van een voldoende beoordeling (minimaal een 6) op de criteria artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit én bedrijfsmatige gezondheid. Omdat het criterium bedrijfsmatige gezondheid als zwak (4) is beoordeeld, komt het Aurora festival niet in aanmerking voor subsidie van de gemeente Groningen.

Beeldlijn

Gevraagd bedrag:	€ 21.000,- (gemeente)	€ 25.000,- (provincie)
Geadviseerd bedrag:	€ 21.000,- (gemeente)	€ 25.000,- (provincie)

Inleiding

Stichting Beeldlijn produceert documentaires van professionele makers over Noord-Nederland en Groningen in het bijzonder. Beeldlijn heeft drie doelstellingen: het produceren van een breed scala aan documentaires over culturele en maatschappelijke thema's in Groningen; het ondersteunen van zoveel mogelijk documentairemakers uit Groningen stad en ommeland, waarbij ook makers die niet rechtstreeks aan Beeldlijn verbonden zijn kunnen rekenen op steun; het verspreiden van documentaires door ervoor te zorgen dat zoveel mogelijk mensen de films van Beeldlijn en andere documentaires over Groningen te zien krijgen. Waar Beeldlijn voorheen vooral films over kunst, kunstenaars, literatuur en architectuur produceerde, is het naar eigen zeggen in de afgelopen jaren documentaires gaan produceren die toegankelijker zijn en met een breder scala aan onderwerpen. De komende jaren wil Beeldlijn deze ingezette koers doorzetten. Beeldlijn ondersteunt daarbij documentaire talent op individueel niveau, maar organiseert ook workshops en sessies waarin makers elkaars werk bekijken en bespreken.

Artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit

De Kunstraad beoordeelt het criterium artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit voor zowel de gemeente als de provincie als goed.

De Kunstraad is positief over de centrale rol die Beeldlijn vervult in het Groningse documentaire-landschap. De organisatie is daarin een spin in het web en vervult zowel een ondersteunende als stimulerende rol voor Groningse documentairemakers. De Kunstraad is positief over de manier waarop Beeldlijn zich in de afgelopen jaren opnieuw heeft uitgevonden. De focus is zowel qua inhoud als qua publiek verbreed. Beeldlijn lijkt met haar producties nadrukkelijker wortel te schieten in de stad en de provincie Groningen en zich sterker te verhouden tot wat er in Groningen leeft. Dat maakt de producties urgenter en herkenbaarder voor een breder publiek. Door naast de productie van langere documentaires in te zetten op films van maximaal 25 minuten heeft Beeldlijn bovendien een goede samenwerking op kunnen zetten met RTV Noord. Met het maandelijkse programma *DOCNOORD* is Beeldlijn verantwoordelijk voor de programmering van een maandelijkse korte documentaire op het regionale televisiestation. Daarmee heeft Beeldlijn in samenwerking met RTV Noord een mooi distributiekanaal gecreëerd voor de korte documentaire. Met de focus op kortere producties bouwt Beeldlijn bovendien een zekere mate van flexibiliteit in. Omdat de producties een kortere doorlooptijd hebben, is er meer ruimte voor experiment en kan Beeldlijn met meer makers samenwerken. Zo wordt langzaam een collectie of archief aan documentaires opgebouwd die een bijzonder en veelzijdig beeld van Groningen geven. Niettemin plaatst de Kunstraad ook een kritische kanttekening. Uit de films die Beeldlijn produceert spreekt een duidelijk vakmanschap, maar een meer overkoepelende artistieke visie op het medium documentaire had in de aanvraag duidelijker naar voren kunnen komen. Ook had Beeldlijn nadrukkelijker kunnen reflecteren op wat het artistiek-inhoudelijk betekent om kortere documentaires te produceren, met een kortere doorlooptijd en lagere budgetten.

De Kunstraad vindt het positief dat Beeldlijn een meer actieve rol op zich wil nemen voor het Groningse documentaireveld als geheel. Ze doet dat door makers te adviseren wier werk niet door Beeldlijn wordt geproduceerd, door workshops te organiseren, maar ook door sessies te organiseren waarin makers gezamenlijk elkaars werk bekijken en daarop reflecteren. Op die manier draagt Beeldlijn, in samenwerking met Filmvereniging Groningen, bij aan het versterken van het professionele documentaire-klimaat in Groningen.

Bedrijfsmatige gezondheid

De Kunstraad beoordeelt het criterium bedrijfsmatige gezondheid voor zowel de gemeente als de provincie als ruim voldoende.

De meegestuurde begroting is in de ogen van de Kunstraad helder en bescheiden. De organisatie leunt nog steeds relatief zwaar op één persoon die het geheel coördineert, wat de organisatie enigszins kwetsbaar maakt. De Kunstraad is kritisch op de beperkte inkomstenmix en denkt dat er op het genereren van aanvullende inkomsten meer mogelijkheden liggen. Met name de bijdrage van RTV Noord lijkt zeer bescheiden voor de rol die Beeldlijn heeft in het programma *DOCNOORD*.

De gevraagde structurele bijdrage van de gemeente en de provincie Groningen is nadrukkelijk bedoeld voor de continuïteit van de organisatie. De documentaires die Beeldlijn produceert worden apart gefinancierd. Dat vindt de Kunstraad een begrijpelijke overweging, maar omdat in de begroting inzicht ontbreekt in de totaalbudgetten van de (korte) documentaires, is niet goed in te schatten wat de productionele kwaliteit van die documentaires is (denk bijvoorbeeld aan het aantal draai- en montage-dagen). Ook is bijvoorbeeld niet te toetsen in hoeverre de fee voor de makers voldoet aan de principes van fair pay. Beeldlijn zegt overigens wel dat het reguliere (dag)prijzen volgt, maar specificeert dit niet. Wat betreft de Governance Code Cultuur schrijft Beeldlijn dat het de verschillende principes volgt, al wordt in het plan weinig concreet gemaakt op welke manier deze code wordt gewaarborgd. Ook had Beeldlijn nadrukkelijker kunnen reflecteren op de Code Diversiteit & Inclusie. Wel vindt de Kunstraad het positief dat Beeldlijn zich door de diversiteit aan onderwerpen aandacht heeft voor verschillende lagen in de samenleving.

Door de structurele samenwerking met RTV Noord hebben de producties van Beeldlijn aan zichtbaarheid gewonnen. De bredere, meer maatschappelijk gerichte focus op onderwerpen die aansluiten bij de leefwereld in de verschillende delen van de provincie Groningen geeft goede mogelijkheden om daar in de vertoning en distributie lokaal op aan te sluiten. De Kunstraad vindt het een goede zaak dat Beeldlijn actief aansluiting zoekt bij dorpsuizen. Beeldlijn wil meer dan voorheen ook inzetten op impact-tours, wat de Kunstraad toejuicht. Wel merkt hij op dat een meer overkoepelende visie op marketing en communicatie niet heel sterk naar voren komt in de aanvraag.

Maatschappelijke betekenis

De Kunstraad beoordeelt het criterium maatschappelijke betekenis voor zowel de gemeente als de provincie als goed.

Vanuit gemeentelijk perspectief hebben de activiteiten van Beeldlijn in de ogen van de Kunstraad een duidelijke aansluiting bij de beleidsstrategie *Ruim baan voor talent en vernieuwing*. Beeldlijn beoogt nadrukkelijk om jong filmtalent aan zich te binden en dit talent te begeleiden in hun eerste stappen in het filmvak. Beeldlijn koppelt coaches aan jonge makers en organiseert gezamenlijke viewings. De Kunstraad vindt het daarbij een goed idee om voor filmtalent ook workshops te organiseren. Het is positief dat hiervoor samenwerking wordt gezocht met Noardic Wave en de Filmvereniging, al wordt in de aanvraag niet heel duidelijk hoe deze samenwerking concreet vorm krijgt.

Vanuit provinciaal perspectief ziet de Kunstraad een duidelijke aansluiting bij de beleidsstrategie *Overal Cultuur*. Beeldlijn richt zich met haar films op een breed scala aan onderwerpen die aansluiten bij de lokale leefwerelden in de provincie. Door die films in tal van dorps- en buurthuizen te vertonen draagt Beeldlijn in bescheiden mate bij aan de toegankelijkheid van het cultuuraanbod in de hele provincie. De films zijn bovendien op RTV Noord te zien, dat in de hele provincie te zien is.

Conclusie

Op basis van bovenstaande overwegingen adviseert de Kunstraad de gemeente en de provincie Groningen de gevraagde bijdrage te verlenen, mits voldoende budget beschikbaar is.

Borg Verhildersum

Gevraagd bedrag: € 245.898,- (provincie)

Geadviseerd bedrag: € 245.898,- (provincie)

Inleiding

De stichting Landgoed Verhildersum (Verhildersum) zet zich in voor beheer en behoud van het landgoed Verhildersum. Dat landgoed is een samenhangend geheel van borg, boerderij, (beelden)tuin, landerijen en cultuurhistorische collectie. Verhildersum wil met de historisch ingerichte borg, wisseltentoonstellingen en uiteenlopende activiteiten de geschiedenis van het leven en werken op het platteland van Groningen toegankelijk en aanschouwelijk maken. Als leidraad kiest de organisatie voor de hoofdthema's landleven, borgleven en boerenleven. Daarbij ligt de nadruk op de 19^e eeuw. Met onder meer een belevingsroute en app zijn de organisatie en de verschillende onderdelen met elkaar verbonden.

Artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit

De Kunstraad beoordeelt het criterium artistieke kwaliteit als zeer goed.

Verhildersum is als geheel van monumentale gebouwen, (beelden)tuin en landerijen en één van de meest originele en authentieke borgen. Er ligt volgens de Kunstraad veel kracht in het museale deel van borg en boerderijmuseum met (historische) landbouwwerktuigen, onder meer dankzij een goed collectiebeheer. De sterke en consequent doorgevoerde focus op de 19e eeuw getuigt van inhoudelijke kwaliteit. Vanuit die invalshoek presenteert Verhildersum op een goede manier een onderscheidend verhaal. Daarbij maakt de organisatie in de verzorgde exposities gebruik van verschillende niveaus, het leven van landadel, boeren en landarbeiders wordt in samenhang gebracht waarbij men ook de 19^e-eeuwse verhoudingen laat zien. Waar aanknopingspunten zijn worden meerstemmige verhalen verteld. Zo heeft een tekening uit de collectie geleid tot een onderzoek naar het slavernijverleden en een presentatie over 'Jonkers en slavernij'. De Kunstraad heeft veel waardering voor deze insteek die bij kan dragen aan een meer divers publiek. De wisseltentoonstellingen vindt hij over het algemeen wat conventioneel van opzet. Digitalisering en toepassing van hedendaagse technieken als VR en online zijn door Verhildersum goed uitgewerkt en doordacht ingezet. De app *Verhildersum To Go* en de VR belevingsroute zijn daar goede voorbeelden van. Het gebruik van technologie komt ook goed tot zijn recht in het Ede Staal Belevingscentrum, waar het museum Gronings landschap en de muziek van Ede Staal samenbrengt en zo ook een relatie met streektaal legt. Verschillende onderwerpen worden op die manier laagdrempelig aangeboden, de organisatie zoekt en bereikt daarmee een breed publiek.

Verhildersum heeft op een aansprekende manier aandacht voor duurzaamheid. Dat uit zich niet alleen in het gebruik van streek- en seizoensgebonden producten in de horeca en aandacht voor duurzaamheid in het gebruik van de borg en het land. Het museum verbindt duurzaamheid ook op een vanzelfsprekende manier aan het historische verhaal van de borg die oorspronkelijk geheel zelfvoorzienend, en daarmee duurzaam, was. De Kunstraad vindt de boomgaard met 19^e-eeuwse fruitrassen daar een bijzonder voorbeeld van.

Verschillende disciplines en deskundigheden zijn geïntegreerd in de bedrijfsvoering, maar daarmee is de inhoudelijke kennis nog niet optimaal geborgd. De tijdelijke inzet van conservatoren om de vakdeskundigheid in de uiteenlopende activiteiten te garanderen biedt volgens de Kunstraad steeds een tijdelijke oplossing waarmee opgebouwde kennis niet als vanzelfsprekend in de organisatie blijft. Verhildersum wil dat ondervangen door een eigen conservator in dienst te nemen en er is aandacht voor de kwaliteitsbevordering bij vrijwilligers. Daarmee zet het museum goede stappen om het artistiek-inhoudelijke niveau te behouden. Samenwerking met andere partijen zou hier in de ogen van de Kunstraad ook een goede optie zijn.

Verhildersum profileert zich met het 19^e-eeuwse verhaal van het borgleven overtuigend als een belangrijke schakel in het samenwerkingsverband Waddenmusea.

Bedrijfsmatige gezondheid

De Kunstraad beoordeelt het criterium bedrijfsmatige gezondheid als goed.

Er is een heldere meerjarenbegroting die logisch aansluit bij het activiteitenplan. Stijgende kosten en een gering weerstandsvermogen kunnen een risico vormen, het beheer en de exploitatie van het landgoed als geheel is immers een kostbare zaak. Verhildersum is zich daarvan bewust en realiseert een gezonde financieringsmix, vooral dankzij een substantieel aandeel eigen inkomsten uit entreegelden en publieksactiviteiten zoals de streekmarkt. Bovendien zijn er goede bijdragen van derden (Vrienden en Fondsen van Verhildersum). Dat geeft de Kunstraad voldoende vertrouwen in de bedrijfsvoering.

Verhildersum beschrijft veel samenwerkingen op praktisch gebied, met name binnen de Vereniging voor Waddenmusea. Met activiteiten met betrekking tot cultuureducatie, maar ook in het onderhoud van gebouwen, bereikt het museum daarmee een grotere efficiëntie. Op het gebied van marketing is Verhildersum actief en ook hier speelt de samenwerking in het kader van de Waddenmusea een rol, onder meer in het aanbod van toeristische arrangementen. Deze gezamenlijke promotie draagt volgens de Kunstraad bij aan het bereiken van een groter en breder publiek. Het museum laat zo overtuigend de meerwaarde van verschillende samenwerkingen zien.

Verhildersum besteedt in het beleidsplan op een duidelijke manier aandacht aan de toepassing van de culturele codes. Er is een bestuur en directie, waarbij scheiding van taken en verantwoordelijkheden zijn vastgelegd in een directiestatuut. Het beloningsbeleid is transparant. Het museum streeft naar diversiteit in personeel door mensen met afstand tot de arbeidsmarkt een kans te bieden of nieuwe Nederlanders ervaring op te laten doen dat helpt bij inburgering. Dat past bij deze organisatie.

Maatschappelijke betekenis

De Kunstraad beoordeelt het criterium maatschappelijke betekenis als zeer goed.

Verhildersum beschrijft in de aanvraag hoe het bijdraagt aan de beleidsstrategieën *Samenleven met cultuur*, *Overal cultuur* en *Thuis in Groningen*.

De Kunstraad ziet dat het museum midden in de samenleving staat. Grote kracht ligt in de werkwijze van Verhildersum, die op overtuigende wijze bijdraagt aan *Samenleven met cultuur*. De organisatie verbindt de kwaliteit van het erfgoed duurzaam met de kwaliteit van leven in de eigen omgeving, omdat het de gemeenschap (met de inzet van veel vrijwilligers) en mensen met een achterstand tot de arbeidsmarkt (via Werken op maat) betreft in het verhaal dat het wil uitdragen. Verhildersum brengt zo veel mensen in aanraking met cultuur, maar ook met duurzaamheid en circulariteit.

De bijdrage aan *Overal cultuur* uit zich in de ruimtelijke kwaliteit van het landgoed als geheel en met cultuurhistorisch toerisme, onder meer als onderdeel van de Waddenmusea. Met de kunst- en cultuurhistorische collectie en activiteiten rond Ede Staal waar aandacht voor instandhouding van het Nedersaksisch is, levert Verhildersum ook een goede bijdrage aan *Thuis in Groningen*.

Conclusie

Op basis van bovenstaande overwegingen adviseert de Kunstraad de provincie Groningen om de gevraagde bijdrage te verlenen, mits voldoende budget beschikbaar is.

Bruckman Projecten

Gevraagd bedrag:	€ 33.000,- (gemeente)	€ 33.000,- (provincie)
Geadviseerd bedrag:	€ 33.000,- (gemeente)	€ 33.000,- (provincie)

Inleiding

Stichting Nic Bruckman Projecten is de jonge Groningse productiekern rondom schrijvende maker Nic Bruckman. De missie van Bruckman Projecten is om een breed jongvolwassen publiek te bereiken met intelligente en toegankelijke voorstellingen over taboedoorbrekende onderwerpen. Komende periode maakt Bruckman Projecten ieder jaar één nieuwe voorstelling, waaronder *Tussen de Mazen* (2025), *Monotropa* (or Death, the Magic Show)* (2026) en *De een haar dood* (2027) in coproductie met Firma MES. Naast regionale en landelijke tournees realiseert Bruckman Projecten zelfstandig en in samenwerking met partners als NITE en Noordwoord verschillende educatieve en participatieve randactiviteiten.

Artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit

De Kunstraad beoordeelt het criterium artistiek-inhoudelijke kwaliteit voor zowel de gemeente als de provincie als zeer goed.

Nic Bruckman heeft zich in de afgelopen periode ontwikkeld tot een intrigerende maker met een eigen signatuur. Kenmerkend voor die signatuur is de keuze voor actuele maatschappelijke onderwerpen die raken aan de donkere kant van de mensheid, en die vanuit verrassende en originele invalshoeken worden benaderd. Dat Nic Bruckman daarbij de complexe thematiek vanuit de praktijk zelf wil doorleven vindt de Kunstraad bijzonder, en sterk bijdragen aan de zeggingskracht van de voorstellingen. De Kunstraad proeft een zekere positieve onbevangenheid ten aanzien van de zware thematiek. Hij is van mening dat Bruckman er goed in slaagt om weg te blijven van een bombastische of binaire benadering van de gekozen onderwerpen, maar deze juist op artistiek fijnzinnige wijze en met inzet van interpersoonlijk drama binnen de voorstellingen invoelbaar weet te maken.

Als schrijvende maker vertrekt Bruckman vanuit tekst, maar het gezelschap heeft naar mening van de Kunstraad in de afgelopen periode ook zijn beeldtaal verder weten te ontwikkelen. Ook in de komende periode wordt gezocht hoe disciplines als dans, muziek en vormgeving tekst en spel op meer poëtische wijze kunnen ondersteunen. Positief vindt de Kunstraad dat Bruckman zichtbaar leerpunten meeneemt uit de vorige projecten in het verfijnen van de research werkwijze, en een wisselend artistiek team van vakdeskundige mensen inzet als 'mede-scheppers' van de voorstelling.

De beoogde voorstellingen voor 2025-2028 zijn voldoende uitgewerkt in het plan, en spreken tot de verbeelding. De gekozen onderwerpen zijn prikkelend, schurend en wellicht zelfs controversieel te noemen, maar allen belangwekkend. Dat Bruckman zich ten doel stelt om een jongvolwassen publiek weg te trekken bij Netflix omdat het op toneel sneller, poëtischer en actueler kan, is bewonderenswaardig en getuigt van passie. In hoeverre dit al lukt is in de aanvraag verder niet onderbouwd.

Waar Bruckman Projecten in de afgelopen periode zijn producties gedeeltelijk in Den Haag en Amsterdam maakte, kiest het gezelschap er nu voor om zijn activiteiten volledig naar Groningen te halen. De Kunstraad vindt het positief dat Bruckman ervoor kiest een Gronings gezelschap te worden en in de Puddingfabriek zijn standplaats heeft gevonden van waaruit het de komende periode sterker wil inzetten op publieksopbouw in de stad, de wijken en de dorpen. De Kunstraad erkent dat Bruckman Projecten zijn positie binnen de culturele infrastructuur van Groningen nog verder moet verankeren, maar ziet hiervoor voldoende aanknopingspunten in het voorliggende plan. Zo vindt de Kunstraad het zeer lovenswaardig dat Nic Bruckman amateurgezelschappen wil ondersteunen. Ook in samenwerkingen met NITE en Noordwoord laat de maker zien zich buiten de eigen voorstellingen om actief te willen houden tot en bijdragen aan het Groningse cultuurveld.

Bedrijfsmatige gezondheid

De Kunstraad beoordeelt het criterium bedrijfsmatige gezondheid voor zowel de gemeente als de provincie als ruim voldoende.

De meerjarenbegroting 2025-2028 en de activiteitenbegroting voor 2025 zijn op hoofdlijnen goed te herleiden tot het activiteitenplan. Het beloningsbeleid is helder toegelicht en het aantal begrote uren is op transparante wijze gespecificeerd in de begroting. Wel mist de Kunstraad enige toelichting op de wijze waarop de kosten voor productie, marketing en educatie zijn begroot, evenals welke werkzaamheden van Nic Bruckman tot beheerslasten worden gerekend. De Kunstraad is artistiek-inhoudelijk positief over de zorgvuldige werkwijze waarmee de voorstellingen tot stand komen, en concludeert dat dit logischerwijs leidt tot relatief hoge productiekosten die de voorstellingen kostbaar maken. Uit de aanvraag wordt niet duidelijk in hoeverre de beoogde aanpassingen in het maakproces leiden tot hogere kosten in verhouding tot de afgelopen jaren. Ten opzichte van de meegestuurde jaarrekening van 2022 lijkt de organisatie financieel een flinke sprong te maken, op het begrotingsniveau van 2023 en 2024 biedt de aanvraag geen zicht.

Hoewel de Kunstraad een specifieke risicoparagraaf in de aanvraag mist, heeft hij voldoende vertrouwen in de wendbaarheid van de organisatie. In het samenwerkingsverband met Firma MES worden financiële risico's gedeeld in verhouding tot de draagkracht van beide organisaties. Wat de bedrijfsmatige effecten van de overige samenwerkingen zijn vindt de Kunstraad minder duidelijk. De beoogde publieksinkomsten lijken de Kunstraad met verkooppartner Via Rudolphi realistisch.

Ten aanzien van de culturele codes heeft Bruckman Projecten een heldere visie. Er is sprake van fair pay, en met betrekking tot diversiteit & inclusie levert het gezelschap met zijn voorstellingen die naar eigen zeggen altijd 'homonormatief' zijn, een belangrijke bijdrage aan een inclusief cultuur aanbod in stad en Ommeland.

Het marketing- en communicatieplan vindt de Kunstraad goed doordacht. Door naast de verkoop van de voorstellingen via Via Rudolphi ook zelf flink te investeren in marketing en communicatie, zal Bruckman Projecten naar verwachting zijn zichtbaarheid en daarmee ook zijn positie binnen het culturele ecosysteem in de komende periode versterken.

Maatschappelijke betekenis

De Kunstraad beoordeelt het criterium maatschappelijke betekenis voor de gemeente als ruim voldoende en voor de provincie als voldoende.

De wijze waarop Bruckman Projecten zich actief wil gaan verhouden tot stad en provincie zal zich nog grotendeels moeten gaan bewijzen, maar de Kunstraad heeft hier op basis van het plan voldoende vertrouwen in. In de aanvraag worden geen specifieke beleidsstrategieën genoemd, maar de Kunstraad verwacht dat Bruckman Projecten met de voorgenomen activiteiten op positieve wijze zal bijdragen aan de gemeentelijke en provinciale beleidsstrategie *Samenleven met cultuur*, en de gemeentelijke beleidsstrategie *Ruim baan voor talent en vernieuwing*.

Ten aanzien van *Samenleven met cultuur*, toont Bruckman Projecten zich in de actuele onderwerpskeuze en gedegen research een maatschappelijk betrokken gezelschap, dat door middel van open repetities en lezingen op plekken buiten het theater een breed publiek deelgenoot wil maken van het maakproces. Ook met een gratis toegankelijke speelbeurt voor publiek onder de 26 jaar wil de organisatie cultuurdeelname stimuleren onder jongeren, al is de financiering hiervan nog onduidelijk. Daarnaast wil het gezelschap in de komende periode schoolvoorstellingen met bijbehorende schrijfworkshops in de klas realiseren. Dat Nic Bruckman deze workshops zelf wil geven getuigt naar mening van de Kunstraad eveneens van maatschappelijke betrokkenheid, maar hij vindt het ook wenselijk dat de bredere praktijk van het gezelschap niet teveel op één persoon blijft hangen. Ook de schrijfworkshops die Bruckman zowel zelf voor amateurgezelschappen als ook in samenwerking met Noordwoord wil geven vindt de Kunstraad lovenswaardig. Hierin krijgen mensen

gereedschappen aangereikt om zelf hun verhalen in dialoog te vangen, die vervolgens door professionele acteurs worden gedeeld met de groep. De Kunstraad is van mening dat de organisatie hiermee op aansprekende wijze de inspirerende werking van theater verspreidt en het amateurveld versterkt.

Hoewel de Kunstraad positief is over de maatschappelijke intenties van het gezelschap, mist hij in de aanvraag wel concreet zicht op het aantal beoogde schoolvoorstellingen, educatieactiviteiten en schrijfworkshops en daarmee op het kwantitatieve bereik in met name de provincie. In hoeverre het gezelschap al contacten heeft met scholen is niet duidelijk, en de omvang en duur van de samenwerking met Noord-woord kan hij evenmin uit het plan opmaken. De daadwerkelijke impact is daarmee nog moeilijk te beoordelen.

In relatie tot de gemeentelijke beleidsstrategie *Ruim baan voor talent en vernieuwing* is de Kunstraad van mening dat Nic Bruckman zelf een vernieuwende maker is die zich – mede dankzij de begeleiding van het Grand Theatre – in de afgelopen jaren heeft kunnen ontwikkelen en met zijn taboedoorbrekende voorstellingen voor een jong publiek bijdraagt aan de dynamiek van het cultuuraanbod in Groningen. Positief vindt de Kunstraad dat Bruckman middels de schrijfworkshops, schrijfbegeleiding en de Salons in samenwerking met NITE op zijn beurt weer bijdraagt aan de ontwikkeling van jonge schrijftalenten.

Conclusie

Op basis van bovenstaande overwegingen adviseert de Kunstraad de gemeente en de provincie Groningen de gevraagde bijdrage te verlenen, mits voldoende budget beschikbaar is.

Deinum

Gevraagd bedrag: € 125.000,- (provincie)
Geadviseerd bedrag: € 0,- (provincie)

Inleiding

Deinum stelt zich ten doel om creatieve expressie en talentontwikkeling te stimuleren en drempels voor cultuurdeelname te verlagen bij kinderen en jongeren in de rurale gebieden van Groningen. Met De Rijdende Popschool reist Deinum langs verschillende Groningse dorpen om muziekactiviteiten te organiseren voor kinderen van 8-14 jaar. Met DeClick richt de organisatie zich op multidisciplinaire cultuurparticipatie bij jongeren in de leeftijd van 12-27 jaar. Onder dit project vallen Broedplaats DeClick Makers Hub, Productiehuis DeClick Makers Mob, Werkplaatsen DeClick, DeClick Community en DeClick Makers Panel. Daarnaast realiseert de organisatie met partners als Sparklab, Up to Us en De Steeg het project Nieuwe Zaaiplaatsen, gericht op interdisciplinaire creatieve ontwikkeling van kinderen en jongeren in het aardbevingsgebied. Tot slot is Deinum aanbieder van binnenschoolse cultuureducatie in het primair en voortgezet onderwijs.

Artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit

De Kunstraad beoordeelt het criterium artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit als matig.

Met De Rijdende Popschool heeft Deinum een vernieuwende vorm van muziekeducatie ontwikkeld waarmee het inmiddels al geruime tijd een belangrijke bijdrage levert aan cultuureducatie in de provincie. De mobiele vorm in combinatie met de vraaggestuurde aanpak heeft zich succesvol bewezen en vormt naar mening van de Kunstraad een waardevolle toevoeging op het aanbod van lokale muziekscholen en binnenscholen cultuuronderwijs.

Naast een voortzetting van De Rijdende Popschool staat het plan voor de komende periode grotendeels in het teken van het op- en uitbouwen van een nieuwe pijler: DeClick. Hieronder vallen (lokale) interdisciplinaire werkplaatsen, een mobiel productiehuis en nieuwe vaste broedplaats. De ambitie van Deinum om hiermee jongeren in het Ommeland van wortels te voorzien om stevig te staan en vleugels om uit te kunnen vliegen, vindt de Kunstraad belangwekkend. Maar van een overtuigende vertaling van deze ambitie naar concrete en realistische plannen met een goed doordachte aanpak is naar zijn oordeel in het plan onvoldoende sprake.

Allereerst vindt de Kunstraad het 'waarom' van de voorgestelde activiteiten te weinig onderbouwd. Hij mist in het plan een heldere analyse van de hedendaagse jongerencultuur, de stand van zaken in het binnen- en buitenschools cultuuraanbod in de provincie en de behoeftes waarin Deinum met DeClick wil voorzien. De organisatie is sinds 2020 gestart met de werkplaatsen en Makers Mob. Het plan biedt weinig zicht op welke ervaringen tot dusver zijn opgedaan, hoe het aanbod resoneert bij de beoogde doelgroep en wat de lokale vraag naar de toekomst toe is. Als gevolg ontbreekt naar mening van de Kunstraad een gefundeerde basis en bewezen trackrecord die de aannames en beoogde groeiplannen legitimeren. Welke positie Deinum voor zich ziet binnen het bredere culturele veld, en hoe het zich daarbij verhoudt en/of optrekt met partners wordt de Kunstraad op basis van het plan evenmin helder.

Daarnaast biedt de aanvraag naar mening van de Kunstraad ook te weinig zicht op het concrete 'hoe' van de activiteiten. Waar de permanente werkplaatsen komen, wat de methodiek binnen de werkplaatsen, het productiehuis en de broedplaats is, en met welke kunstenaars en partners er op welke manier wordt samengewerkt blijft in het plan onderbelicht. Ook biedt de aanvraag weinig zicht op de vakdeskundigheid van docenten. De Kunstraad vindt het positief dat Deinum de jongeren actief wil opzoeken en een community wil bouwen, maar dit vraagt in zijn optiek om een gedegen bottom-up werkwijze en lange adem. Hoe de jongeren na het openen van een werkplaats geworven worden en wat de aanpak ten aanzien van communitybuilding

is, leest de Kunstraad echter nauwelijks terug in het plan.

Over de binnenschoolse educatie-activiteiten van Deinum is de Kunstraad in de basis positief. Met een interdisciplinaire benadering en interessante samenwerking met Sparklab waarmee ook filosofie aan de cultuuractiviteiten wordt verbonden, draagt de organisatie bij aan vernieuwing van het aanbod. Echter vindt de Kunstraad ook in relatie tot deze pijler dat het plan nog te weinig zicht biedt op zowel de inhoudelijke invulling als de beoogde positie die Deinum hiermee wil innemen binnen het veld van talentontwikkeling en cultuureducatie in de provincie Groningen.

Bedrijfsmatige gezondheid

De Kunstraad beoordeelt het criterium bedrijfsmatige gezondheid als zwak.

De meerjarenbegroting 2025-2028 toont de enorme groeiambities van Deinum waarbij het begrotingsniveau in 2025 bijna verviervoudigd is ten opzichte van 2023. De aanvraag biedt de Kunstraad naast artistiek-inhoudelijk ook op bedrijfsmatig vlak te weinig vertrouwen in de uitvoerbaarheid en het realisme hiervan. Financieel roept de ingediende meerjarenbegroting de nodige vragen op die vanwege geringe toelichting en specificering van de opgevoerde baten en lasten onbeantwoord blijven. Er zijn relatief veel hoge posten met 'overige kosten' die niet worden toegelicht. Ook is de Kunstraad niet duidelijk waar de opgenomen post 'investeringen' betrekking op heeft en vraagt de financiële ontwikkeling van het project Nieuwe Zaaiplaatsen naar zijn mening om meer toelichting. Daarnaast constateert de Kunstraad dat de gegeven informatie op bepaalde plekken in de aanvraag inconsistent is, zoals de in het beleidsplan opgenomen tabel met financiële doelstellingen die niet correspondeert met de meerjarenbegroting en waarvan de totalen niet correct optellen. Ten aanzien van samenwerking noemt de organisatie een groot aantal partners, maar wat deze samenwerkingen behelzen en welk bedrijfsmatig effect ze sorteren wordt de Kunstraad uit de aanvraag niet duidelijk.

Ten aanzien van de culturele codes constateert de Kunstraad dat Deinum goede intenties heeft, maar mist ook hier in veel gevallen het 'hoe'. Diversiteit en inclusie maken onderdeel uit van de algehele visie van de stichting, maar hoe dit zich in de praktijk vertaalt en welke keuzes Deinum daarbij maakt wordt onvoldoende duidelijk. Dat een nulmeting en daaruit volgend beleid voor de eigen organisatie pas in 2025 volgt vindt de Kunstraad niet getuigen van een actieve houding. De wijze waarop de stichting de Governance Code Cultuur naleeft is tamelijk summier omschreven en zowel de bij de aanvraag ingediende stukken als de website bieden geen zicht op wie er in de Raad van Toezicht zit en hoe de organisatie de principes en aanbevelingen van de code toepast of daar eventueel onderbouwd van afwijkt. Met betrekking tot Fair Practice vindt de Kunstraad het positief dat Deinum zich conformeert aan bestaande collectieve afspraken over honorering, al wordt niet vermeld welke cao er gevolgd wordt. Ook waardeert de Kunstraad de houding van de organisatie ten aanzien van vrijwilligers en stagiairs. Dat Deinum tevens aangeeft ernaar te streven om zzp'ers niet alleen eerlijke betaling te bieden, maar ook de waardering die ze verdienen, vindt de Kunstraad sympathiek, maar hoe dit in de werkwijze en het HR beleid van de organisatie tot uiting komt wordt niet duidelijk.

Tot slot biedt ook het marketing en communicatieplan van de organisatie naar oordeel van de Kunstraad te weinig zicht op wie de organisatie met welke activiteiten wil bereiken en welke strategieën het hierbij inzet. Met name in relatie tot DeClick acht de Kunstraad dit van groot belang. Hij mist een toelichting op hoe Deinum jongeren tot deelname stimuleert. Voor DeClick Community lijkt de stichting zich (deels) te richten op een interactief online platform, maar hierover leest de Kunstraad weinig terug in het plan.

(lees verder >>)

Maatschappelijke betekenis

De Kunstraad beoordeelt het criterium maatschappelijke betekenis als ruim voldoende.

Dat Stichting Deinum zeer maatschappelijk geëngageerd is, blijkt volgens de Kunstraad uit de uitgebreide omschrijving van de beoogde maatschappelijke effecten per activiteit. De stichting toont zich hierin ambitieus en is niet bang om haar ambities zowel kwalitatief als kwantitatief meetbaar te maken.

De organisatie refereert zelf meer in algemene zin aan de provinciale beleidsstrategieën, de Kunstraad is van mening dat de activiteiten vooral bijdragen aan Samenleven met cultuur. Met De Rijdende Popschool en de andere educatieve activiteiten op scholen brengt de organisatie kinderen en jongeren op het platteland van Groningen op laagdrempelige wijze in aanraking met cultuur. Het flexibele concept zorgt er daarbij voor dat Deinum relatief gemakkelijk de hele provincie kan bedienen en heeft daarbij bijzondere aandacht voor dorpen waar nog weinig buitenschoolse faciliteiten zijn. Positief is de Kunstraad over het project Nieuwe Zaaiplaatsen. Hierin geven kunstenaars, technici, architecten, muzikanten en wetenschappers kinderen en jongeren die te maken hebben met armoede- en aardbevingsproblematiek een impuls om zich te ontwikkelen tot eigenzinnige denkers, dromers en doeners. De uitgangspunten en de interdisciplinaire aanpak waarbij wordt samengewerkt met partners buiten het eigen domein vindt de Kunstraad zeer aansprekend. Maar ook hier had hij graag meer gelezen over hoe deze toekomstwerkplaatsen en de onderlinge samenwerking er in de praktijk uitzien. Daarnaast zou ook DeClick in grote mate kunnen bijdragen aan het aantrekken, begeleiden en doorgeleiden van talent uit de provincie, maar zoals toegelicht is de Kunstraad nog niet overtuigd van de uitwerking hiervan in het ingediende plan.

Conclusie

Een voorwaarde om voor subsidie in aanmerking te komen, is het behalen van een voldoende beoordeling (minimaal een 6) op de criteria artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit én bedrijfsmatige gezondheid. Omdat het criterium artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit als matig (5) is beoordeeld, en het criterium bedrijfsmatige gezondheid als zwak, komt Deinum niet in aanmerking voor subsidie.

De Noorderlingen

Gevraagd bedrag:	€ 110.000,- (gemeente)	€ 125.000,- (provincie)
Geadviseerd bedrag:	€ 110.000,- (gemeente)	€ 125.000,- (provincie)

Inleiding

De Noorderlingen ziet zichzelf als het huis voor talentontwikkeling op het gebied van film en theater, specifiek gericht op talenten tussen de 12 en 25 jaar oud. De Noorderlingen biedt een intensief ontwikkelprogramma en toont voorstellingen, films en performances. De Noorderlingen bestaat uit de Vooropleiding Theater, de Filmschool en de Werkplaats. Via de Vooropleiding Theater biedt de organisatie een meerjarig les- en trainingsprogramma, geleid door een team van makers: van acteurs en regisseurs tot componisten, filmers en choreografen. Het is een ontwikkeltraject dat toewerkt naar de Productiegroep waarin de talenten een jaar lang als professioneel theatercollectief werken. De Filmschool is de plek voor filmfanaten die hun passie willen omzetten in concrete vaardigheden en eigen films. De Werkplaats biedt ruimte aan kunstvakstudenten, aanstormende professionals en autodidacten om ideeën te toetsen, te verdiepen en te presenteren.

Artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit

De Kunstraad beoordeelt het criterium artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit voor zowel de gemeente als de provincie als ruim voldoende.

De Noorderlingen heeft een lange staat van dienst als ontwikkelaar van Noordelijk theatertalent. In Groningen en omgeving is De Noorderlingen de enige vooropleiding theater, waarmee de organisatie in de ogen van de Kunstraad een belangrijke rol speelt in het noordelijke culturele ecosysteem, dat van theater in het bijzonder. De Noorderlingen heeft in de ogen van de Kunstraad een sterke artistieke signatuur. De organisatie richt zich met een doorwrochte methodiek op een select gezelschap talenten, dat wordt voorbereid op een kunstvakopleiding. Het is positief dat De Noorderlingen een actieve rol speelt in het doorgeleiden van talent naar kunstvakonderwijs of naar andere ontwikkelplekken zoals Station Noord. Dat in de afgelopen jaren 45 talenten zijn doorgestroomd naar een plek binnen het Nederlandse en Vlaamse kunstvakonderwijs laat zien dat De Noorderlingen een relevante plek is voor aanstormend theatertalent. De lijst van alumni laat zien dat veel oud-studenten inmiddels tot de top van het Nederlandse theater behoren. De Kunstraad heeft vertrouwen in de vakdeskundigheid van het docententeam, die veelal in het verleden een opleiding hebben gevolgd bij De Noorderlingen.

Hoewel de missie en visie van De Noorderlingen helder zijn, doet met name de aanpak van de Vooropleiding Theater naar mening van de Kunstraad wat traditioneel aan. Er is een in de ogen van de Kunstraad strenge selectieprocedure met audities en de nadruk ligt op de eigenheid van de deelnemer, discipline, vakmanschap en oefening. Deelnemers lijken aan de hoogste kwaliteitsstandaarden te moeten voldoen, maar wat die standaarden precies zijn en of er binnen die standaarden ook andere kwaliteitsopvattingen mogelijk zijn, wordt niet helemaal duidelijk in het meerjarenbeleidsplan. In dat licht vindt de Kunstraad het bijvoorbeeld opvallend dat De Noorderlingen met het programma Play ruimte wil bieden aan makers met perspectieven die niet binnen het stramen van de reguliere lessen passen. In de ogen van de Kunstraad zou de reguliere vooropleiding echter evenzeer de plek moeten en kunnen zijn, waar diverse perspectieven samenkomen. De Kunstraad heeft waardering voor het feit dat de nieuwe leertrajecten binnen de Noorderlingen, zoals de Filmschool en de Werkplaats (waar Play onderdeel van is) een opener en inclusiever karakter hebben. Door het scherpe contrast met de vooropleiding wordt echter niet helemaal duidelijk hoe die drie trajecten met elkaar samenhangen en hoe groot de mate van interactie tussen de trajecten is.

Wat betreft het nieuwe initiatief van de Werkplaats begrijpt de Kunstraad dat Noorderlingen een brug wil slaan tussen de kunstvakopleidingen en het professionele theaterveld. Voor net afgestudeerd of autodidact theatertalent is het niet eenvoudig om een stevige voet aan de grond te krijgen in het Groningse theaterlandschap. De Werkplaats kan voor een meer soepele overgang zorgen tussen de opleiding en een professionele carrière. Bovendien kan het ertoe bijdragen dat talent in Groningen blijft. Tegelijkertijd maakt De Noorderlingen niet helemaal aannemelijk of Groningse talenten die zijn opgeleid in bijvoorbeeld Maastricht, Arnhem of Utrecht bereid zijn om voor de Werkplaats terug te keren naar Groningen. In die zin wordt niet duidelijk of er bij deze groep behoefte is aan dit nieuwe initiatief.

Bedrijfsmatige gezondheid

De Kunstraad beoordeelt het criterium bedrijfsmatige gezondheid voor zowel de gemeente als de provincie als voldoende.

Hoewel de Kunstraad de meegestuurde begroting helder vindt, is hij net als vier jaar geleden kritisch op de bedrijfsvoering van De Noorderlingen. Kritische kanttekeningen uit het advies van vier jaar geleden lijken niet of niet voldoende te zijn opgepakt. De Kunstraad mist een reflectie op de kanttekeningen die hij in dit eerdere advies plaatste. De personeelskosten drukken in de ogen van de Kunstraad relatief zwaar op het totaalbudget. Verder leunt de organisatie nog steeds zwaar op publieke subsidies. Inclusief de huursubsidie van de gemeente Groningen komt dat percentage boven de 80 % uit. Een heldere reflectie daarop of een overtuigend plan om het aandeel eigen inkomsten omhoog te krijgen ontbreekt in de aanvraag.

Het is positief dat De Noorderlingen op De Kunstwerf goed samenwerkt met de aldaar gevestigde culturele partners. Zowel inhoudelijk als qua organisatie wordt er efficiënt samengewerkt, onder andere via een gezamenlijk educatieprogramma. De Noorderlingen schrijft dat het ook samenwerkt met partners uit het sociale domein, maar maakt niet duidelijk wat die samenwerking precies behelst.

De Noorderlingen reflecteert in de aanvraag voldoende op de wijze waarop de Governance Code Cultuur wordt gewaarborgd binnen de organisatie. Ook over de Fair Practice Code wordt het een en ander geschreven. Het is positief dat De Noorderlingen aandacht heeft voor de mentale weerbaarheid van de jongeren die het begeleidt. Binnen de eigen organisatie is er aandacht voor persoonlijke ontwikkeling en inclusieve besluitvorming. De Kunstraad is kritisch op het feit dat niet wordt gereflecteerd op wat het in het kader van fair practice en governance betekent dat de artistiek directeur verantwoordelijk is voor de dagelijkse leiding en daarnaast ook docent is. Daarmee heeft ze verschillende hiërarchische rollen ten opzichte van haar collega's. Ook wordt in de aanvraag gesteld dat De Noorderlingen in de komende periode inzet op "meer uitbetaalde uren", waarmee de organisatie recht wil doen aan de inzet van alle medewerkers. Ook hier had de Kunstraad een reflectie verwacht.

Wat betreft de Code Diversiteit & Inclusie merkt de Kunstraad op dat er voorzichtige stappen worden gezet naar meer toegankelijkheid en openheid. Een overtuigend stappenplan om de diversiteit van organisatie, deelnemers en publiek sterker te verankeren ontbreekt in de aanvraag. In de communicatie- en marketingaanpak stelt De Noorderlingen weliswaar dat het nieuwe en andere doelgroepen wil bereiken, maar het maakt in de ogen van de Kunstraad nog niet helemaal overtuigend inzichtelijk hoe het dat wil doen. Uit dat wat De Noorderlingen schrijft over de marketing en communicatie wordt duidelijk welke intenties De Noorderlingen heeft, maar deze intenties hadden sterker vertaald kunnen worden naar een concreet plan van aanpak. De Kunstraad vindt het positief dat de organisatie in de afgelopen jaren nadrukkelijker heeft ingezet op publiekswerking. *(lees verder >>)*

Maatschappelijke betekenis

De Kunstraad beoordeelt de maatschappelijke betekenis voor de gemeente als goed en voor de provincie als ruim voldoende.

De Kunstraad ziet een sterke aansluiting bij de gemeentelijke beleidsprioriteit Ruim baan voor talent en vernieuwing. Zoals eerder omschreven doet de aanpak van met name de Vooropleiding Theater bij vlagen wat traditioneel aan. Dat neemt niet weg dat De Noorderlingen met de verschillende trajecten die het organiseert een duidelijke bijdrage levert aan talentontwikkeling in de gemeente Groningen. Ook ziet de Kunstraad enige aansluiting bij de gemeentelijke en provinciale beleidsstrategie Samenleven met cultuur. Rond de 30 % van de deelnemende studenten komt uit de provincie Groningen. De Noorderlingen zegt theater- en filmtalent te werven op plekken waar dat minder vanzelfsprekend is. De Kunstraad ziet daar voorzichtige eerste stappen toe in de plannen voor 2025-2028 in de meer open en inclusieve benadering van De Werkplaats en de Filmschool. Ook spreekt De Noorderlingen van samenwerkingen met het sociale domein, maar dit is in de aanvraag niet helemaal uitgekristalliseerd.

Conclusie

Op basis van bovenstaande overwegingen adviseert de Kunstraad de gemeente en de provincie Groningen om de gevraagde bijdrage te verlenen, mits voldoende budget beschikbaar is.

De Steeg

Gevraagd bedrag:	€ 155.000,- (gemeente)	€ 16.000,- (provincie)
Geadviseerd bedrag:	€ 155.000,- (gemeente)	€ 16.000,- (provincie)

Inleiding

Theater De Steeg richt zich met educatief theater op jongeren die zoekende zijn naar hun talenten en naar hun plek in de maatschappij. Met zijn voorstellingen wil De Steeg jongeren nieuwe perspectieven bieden en ze daarmee vooruithelpen. De Steeg gelooft erin dat jongeren mee moeten praten over de samenleving waarin zij leven, nu en in de toekomst. De organisatie ziet zichzelf als het huis waar de jongere ontmoet, ontdekt, experimenteert, slaagt, faalt, gaat vliegen en landt. Met "recht voor je bakkes theater" wil De Steeg theater maken voor, door, over, met en bovenal ván jongeren. De organisatie richt zich in haar kernactiviteiten op drie pijlers: educatief theater in en voor scholen in het voortgezet onderwijs, voortgezet speciaal onderwijs, mbo en hbo; talentontwikkeling van jonge amateur naar startend professional; theatrale projecten voor jongeren en organisaties die met en voor jongeren (willen) werken.

Artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit

De Kunstraad beoordeelt het criterium artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit voor zowel de gemeente als de provincie als ruim voldoende.

De Steeg heeft in de ogen van de Kunstraad een onderscheidende positie binnen het Groningse theaterveld. Het bereikt met zijn voorstellingen grote groepen jongeren in het voortgezet onderwijs, speciaal onderwijs en het mbo. De Kunstraad vindt het positief dat De Steeg zich daarmee richt op jongerengroepen voor wie het theateraanbod relatief beperkt is. Dat doet het bovendien met maatschappelijk relevante voorstellingen, waarin thema's worden behandeld die aansluiten bij de beleevingswereld van die jongeren. Via deze voorstellingen opent De Steeg een gesprek met en tussen deze jongeren. De Kunstraad vindt het een goede zaak dat De Steeg lesmateriaal aanbiedt en zo ook na de voorstellingen het gesprek in de klas faciliteert. Over die lesprogramma's staat in de aanvraag echter weinig informatie. De Kunstraad krijgt mede daardoor onvoldoende beeld wat nu de precieze impact is van de voorstellingen bij de jonge doelgroepen. Ook had De Steeg meer inzicht kunnen geven in de artistieke uitgangspunten en methodiek die ten grondslag liggen aan de beoogde voorstellingen. Nu wordt niet helemaal helder op welke manier de jongeren precies worden betrokken in het maakproces. Ondanks deze kritische kanttekeningen is de Kunstraad positief over de kernactiviteiten (de schoolvoorstellingen) van De Steeg en de hoeveelheid leerlingen die het theater daarmee bereikt.

Doordat jongeren in de voorstellingen spelen is De Steeg tegelijkertijd een plek waar jong acteurs- en theatertalent zich via schoolvoorstellingen kan ontwikkelen. Dit vindt de Kunstraad op zichzelf positief. Hij is echter kritisch op het nieuwe talentontwikkelingstraject dat De Steeg in zijn meerjarenplan optuigt. Dit is erop gericht talent via onder andere de TOPklas (in samenwerking met Noorderpoort) uiteindelijk een jaarcontract te geven bij De Steeg, waarmee een vast ensemble van rond de vier acteurs en educatiemakers moet worden gecreëerd. De Kunstraad vindt het idee voor de TOPklas weinig overtuigend uitgewerkt en onderbouwd. Dat De Steeg de eigen organisatie ziet als het eindpunt van de talentontwikkeling, is in de ogen van de Kunstraad een weinig duurzaam model, omdat de eigen organisatie aan relatief weinig talenten een plek kan bieden. De Kunstraad mist een sterke verbinding met het bredere niet-educatieve theaterveld. De Steeg stelt weliswaar dat het jong talent ook doorverwijst naar bijvoorbeeld De Noorderlingen, maar een overtuigende visie op de ontwikkeling van jong talent binnen het hele Groningse culturele ecosysteem ontbreekt in het plan.

Het kleine kernteam van De Steeg heeft voldoende vakmanschap in huis, maar de organisatie leunt zwaar op betrokkenheid van stagiaires en freelancers. De vraag is of de artistieke kwaliteit en het vakmanschap van de voorstellingen daarmee voldoende geborgd is, ook omdat de organisatie naast de Zomerschool en de Beksteeg meer projecten wil organiseren buiten de context van het onderwijs. De Kunstraad is er niet zonder meer van overtuigd dat de kleine organisatie voldoende is toegerust om al die extra activiteiten op een overtuigende manier te realiseren.

Bedrijfsmatige gezondheid

De Kunstraad beoordeelt het criterium bedrijfsmatige gezondheid voor zowel de gemeente als de provincie als voldoende.

De Kunstraad is positief over de financieringsmix en het relatief hoge aandeel aan eigen inkomsten dat De Steeg via de scholen weet te genereren. Daarmee laat De Steeg zien dat het een ondernemende organisatie is. De Kunstraad is kritisch op de meegestuurde begroting 2025-2028. Deze heeft een te generiek karakter en de opgevoerde kosten zijn, los van de meegestuurde begroting voor 2025, niet gekoppeld aan het concrete activiteitenplan in de periode na 2025. De Steeg heeft veel ambities op het gebied van talentontwikkeling, wil een eigen ensemble creëren en reparaties op het gebied van fair pay uitvoeren. Daardoor stijgen de begrote baten en lasten van De Steeg fors ten opzichte van 2022, zoals zichtbaar in de jaarrekening. De Kunstraad mist een overtuigende organisatorische en financiële onderbouwing van deze beoogde groei. De meegestuurde begroting wordt nauwelijks toegelicht. Ook ontbreekt een heldere risicoanalyse en alternatief scenario als beoogde inkomsten wegvallen.

Wat betreft de codes constateert De Kunstraad in relatie tot de Fair Practice Code dat er op het gebied van fair pay verbeteringen zijn doorgevoerd in de afgelopen jaren, maar dat er ook nog stappen gezet moeten worden. De Steeg benoemt het betalen van een stagevergoeding aan stagiaires als de belangrijkste stap. Wat betreft de Governance Code Cultuur lijkt de organisatie goed op orde. Over de manier waarop De Steeg invulling geeft aan de Code Diversiteit & Inclusie is de Kunstraad positief. De Steeg richt zich met maatschappelijk urgente voorstellingen specifiek op (diverse) jongeren voor wie het cultuur aanbod in stad en ommeland beperkt is. Ook vindt de Kunstraad het positief dat De Steeg via Atana een trainee aan het bestuur heeft toegevoegd. Wat betreft de culturele diversiteit van de eigen organisatie wil De Steeg nog een slag maken. Hoe het dit wil doen had echter concreter uitgewerkt kunnen worden in de aanvraag.

De Kunstraad is positief over de manier waarop De Steeg invulling geeft aan zijn marketing en communicatie. De organisatie heeft een helder beeld van de beoogde doelgroepen en in het verleden is ook gebleken dat het die goed weet te bereiken.

Maatschappelijke betekenis

De Kunstraad beoordeelt het criterium maatschappelijke betekenis voor zowel de gemeente als de provincie als goed.

De organisatie zegt met haar activiteiten aan te sluiten bij verschillende strategische doelen van gemeente en provincie. De Kunstraad vindt de aansluiting bij de beleidsstrategie *Samenleven met cultuur* (van toepassing op zowel gemeente als provincie) het sterkst. Met zijn voorstellingen brengt De Steeg grote groepen jongeren op veel verschillende plekken in de stad en de provincie in contact met cultuur. De Steeg heeft een stevige voet aan de grond in het onderwijsdomein. Ook draagt De Steeg bij aan talentontwikkeling van jonge makers (*Ruim baan voor talent en vernieuwing*) al is de Kunstraad zoals gezegd kritisch op het hele nieuwe traject dat De Steeg daarvoor wil optuigen.

Conclusie

Op basis van bovenstaande overwegingen adviseert de Kunstraad de gemeente en provincie Groningen de gevraagde bijdrage te verlenen, mits voldoende budget beschikbaar is.

De Wijk De Wereld

Gevraagd bedrag: € 60.000,- (provincie)

Geadviseerd bedrag: € 60.000,- (provincie)

Inleiding

De Wijk De Wereld verbindt sinds 2018 wijken, dorpen en buurten op sociale en artistieke wijze aan de kunsten en de cultuurpodia. De organisatie wil de wijk laten zien door de ogen van de bewoners. De Wijk De Wereld geeft naar eigen zeggen een artistieke vorm aan hun blik in tekst, beeld, muziek of dans. De Wijk De Wereld duikt meerdere keren per jaar op in een wijk of dorp in Groningen, samen met een club van professionele theatermakers, filmmakers, spoken word artiesten, muzikanten en choreografen. Samen met de wijk wordt muziek en (dans)theater gemaakt en alles daar tussenin. Er worden voorstellingen bezocht en optredens in de wijk georganiseerd, maar De Wijk De Wereld trekt ook met de buurtbewoners naar het lokale theater, waar het gedurende een week het podium overneemt. Op dit podium worden de ervaringen en verhalen van de wijk met de rest van de stad en de omgeving gedeeld.

Artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit

De Kunstraad beoordeelt het criterium artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit als voldoende.

De Kunstraad is positief over de missie van De Wijk De Wereld om wijk- en dorpsbewoners te verbinden aan kunst en cultuur, door hun verhalen samen te vertalen naar een artistieke vorm. Het idee om via kunst sociale verandering teweeg te brengen is niet uniek, maar heeft ontegenzeggelijk maatschappelijke meerwaarde. Dat blijkt ook uit de impactmetingen die De Wijk De Wereld doet onder de participerende bewonersgroepen. De Kunstraad heeft vertrouwen in de vakdeskundigheid van de artistiek leider en de betrokken dramaturg.

Over de methodiek van De Wijk De Wereld is de Kunstraad kritischer. De Wijk De Wereld is in 2017 opgericht vanuit SPOT om een diverser publiek naar de theaters te krijgen. Inmiddels is met de opgedane inzichten de doelstelling gewijzigd, en ligt de focus van de organisatie naar eigen zeggen nadrukkelijker op de doelstelling om via cultuur veranderingen in het sociale domein teweeg te brengen. Hoezeer deze doelstelling ook te prijzen is, vindt de Kunstraad dat De Wijk De Wereld inzichtelijker had kunnen maken op welke manier de bewoners precies betrokken worden en wat hun artistieke inbreng is in het eindresultaat. De Kunstraad vindt het opvallend dat de vorm van dat eindresultaat op voorhand al behoorlijk sterk lijkt ingekaderd. Het resultaat is immers een montagevoorstelling die uiteindelijk ook in grote lokale theaters zoals de Stadsschouwburg Groningen wordt opgevoerd. En ook binnen de verschillende vaste activiteiten die onderdeel uitmaken van de methodiek (van een fotoserie en het wijklied tot de videoserie) is niet duidelijk wat nu precies de artistieke bijdrage is van de bewoners zelf en wat zij er artistiek gezien uithalen. De methodiek lijkt daarmee een wat gesloten en geformatteerd karakter te hebben, wat in de ogen van de Kunstraad ten koste kan gaan van de maatschappelijke impact alsmede de artistieke zeggingskracht en het eigenaarschap voor de deelnemers.

Ook lijkt de oorspronkelijke doelstelling van De Wijk De Wereld nog een belangrijke rol te spelen in het hele traject. Het einddoel is immers nog steeds dat de deelnemers aan het einde van het traject gedurende een week de lokale schouwburg of theater overnemen en de voorstelling delen met een breder publiek. De aanvraag had echter inzichtelijker kunnen maken waar precies de behoeften van de deelnemers liggen en hoe de organisatie daarop inspeelt. De Kunstraad vindt het wel positief dat De Wijk De Wereld inzet op het creëren van duurzame verbindingen tussen bewoners in de wijken van de stad Groningen en de dorpen in de provincie, zodat de sociale impact ook op de langere termijn een rol speelt.

Verder richt De Wijk De Wereld zich nadrukkelijk op het versterken van de sociale cohesie. Dit roept bij de Kunstraad de vraag op in hoeverre er binnen de trajecten ruimte is voor meer schurende elementen en onderwerpen, zoals armoede, de aardbevingsproblematiek of bijvoorbeeld de situatie in Ter Apel, die juist ook woede, spanningen of confrontaties kunnen genereren. Het is de Kunstraad niet helemaal duidelijk in hoeverre hier ruimte voor is als de focus vooral ligt op het versterken van de sociale cohesie.

Bedrijfsmatige gezondheid

De Kunstraad beoordeelt het criterium bedrijfsmatige gezondheid als voldoende.

De ingediende begroting vindt de Kunstraad helder en voldoende toegelicht. Wat betreft de dekking leunt de organisatie relatief zwaar op subsidies. De Wijk De Wereld beoogt daarbij een flinke groei ten opzichte van de huidige beleidsperiode, maar deze wordt weinig toegelicht. Een overtuigende risicoanalyse ontbreekt in de aanvraag. Het is niet duidelijk wat de organisatie doet als specifieke subsidies niet worden toegekend. Ook wordt summier gereflecteerd op andere mogelijke risico's.

De wijze waarop De Wijk De Wereld de drie codes toepast, roept bij de Kunstraad enige vragen op. Zo reflecteert de organisatie niet op het feit dat een van de bestuursleden van De Wijk De Wereld tevens directeur is bij SPOT. Het wekt de schijn van belangenverstremgeling, omdat het belang van SPOT is om een zo divers mogelijk publiek naar de Stadsschouwburg te trekken, waar de activiteiten van De Wijk De Wereld een belangrijke bijdrage aan leveren. In dat licht lijkt er een spanningsveld tussen de oude doelstelling van De Wijk De Wereld (een diverser publiek naar de theaters trekken) en de nieuwe doelstelling (op lokaal niveau sociale impact creëren via cultuur). Wat betreft de Code Diversiteit & Inclusie merkt De Wijk de Wereld in het plan op dat het een voortrekkersrol wil spelen. Het is echter onvoldoende duidelijk hoe de organisatie diversiteit en inclusie binnen de eigen organisatie waarborgt, zowel wat betreft de vaste medewerkers als de freelancers die het betreft.

Tot slot vindt de Kunstraad het communicatie- en marketingplan in de aanvraag solide. De organisatie heeft duidelijke doelgroepen en weet goed hoe het die wil bereiken.

Maatschappelijke betekenis

De Kunstraad beoordeelt de maatschappelijke betekenis als goed.

Hoewel de aanvraag niet expliciet reflecteert op de provinciale beleidsstrategieën, ziet de Kunstraad een duidelijke aansluiting bij de strategie *Overal cultuur*. De Wijk De Wereld betreft op verschillende plekken in de provincie mensen bij cultuur die daar doorgaans minder snel mee in aanraking komen. Dat doet De Wijk De Wereld in de ogen van de Kunstraad overigens wel op relatief bescheiden schaal. Jaarlijks doen rond de 200 mensen mee als deelnemer aan een van de edities. Het is daarbinnen niet duidelijk hoeveel daarvan uit de provincie Groningen komen en niet uit de stad. Positief is dat met de voorstellingen in de theaters en schouwburgen relatief veel bezoekers worden getrokken die niet vaak naar het theater gaan.

Conclusie

Op basis van bovenstaande overwegingen adviseert de Kunstraad de provincie Groningen de gevraagde bijdrage te verlenen, mits voldoende budget beschikbaar is.

Der Aa-Theater

Gevraagd bedrag: € 50.000,- (gemeente)
Geadviseerd bedrag: € 0,- (gemeente)

Inleiding

Stichting Der Aa-Theater is ontstaan vanuit de vereniging en later de stichting Grunneger Sproak. De stichting stelt zich ten doel om het culturele leven in de stad Groningen en in het bijzonder de Groninger taal en cultuur te bevorderen en stimuleren. Afgelopen jaren vonden er in het pand aan de Akerkstraat kleinschalige concerten en theatervoorstellingen en het *Grunneger Laidjesfestival* plaats. Ook verhuurde de stichting haar podium aan partners als SPOT, ESNS, Centrum voor Groninger Taal & Cultuur, Buurtvereniging A-Kwartier en diverse amateurkoren en -gezelschappen. Komende periode wil Der Aa-Theater doorgroeien naar een programmerend cultuurpodium en vraagt hiervoor subsidie aan bij de gemeente Groningen.

Artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit

De Kunstraad beoordeelt het criterium artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit als zwak.

Hij heeft veel sympathie voor de wijze waarop Der Aa-Theater als kleinschalig en laagdrempelig podium en culturele verhuurlocatie plek biedt aan amateurgezelschappen, buurtinitiatieven en grotere culturele partijen. Het theater voorziet hiermee in een behoefte en vormt een waardevolle aanvulling op de culturele infrastructuur van de stad. De ambitie om te transformeren naar een volwaardig programmerend podium met een focus op de Groningse taal en cultuur heeft naar mening van de Kunstraad zeker potentie. Echter biedt het summiere plan dat hiervoor is ingediend onvoldoende basis.

Der Aa-Theater wil naast de verhuur van het theater jaarlijks 35 culturele activiteiten gaan programmeren, maar een programmeringsvisie hiervoor ontbreekt. De aanvraag biedt onvoldoende zicht op de beoogde inhoud van de programmaonderdelen en de artistiek-inhoudelijke uitgangspunten die hieraan ten grondslag liggen. Ook wordt het de Kunstraad niet duidelijk op welke wijze de beoogde focus op de Groningse taal en cultuur zich vertaalt in de programmering. De enige zichtbare aanknopingspunten hiervoor zijn het bestaande *Grunneger Laidjesfestival* en de *Grunneger Avond*, maar deze worden inhoudelijk niet uitgewerkt in het plan. Van een publiekvisie is geen sprake; er wordt niet toegelicht op wie het Der Aa-Theater zich met welke type activiteiten wil richten en met welke beoogde zeggingskracht. Het podium wordt tot dusver gerund door een actief bestuur en vrijwilligers. Wie de programmering op zich zal nemen is niet duidelijk, en daarmee evenmin of er voldoende vakdeskundigheid op dit vlak aanwezig is. De organisatie noemt een aantal samenwerkingspartners voor de programmering, maar licht deze niet toe, waardoor in het midden blijft in hoeverre dit inhoudelijke samenwerkingen betreffen of slechts verhuur.

Geworteld in de historie van de vereniging Grunneger Sproak heeft het podium naar mening van de Kunstraad de potentie om een onderscheidende artistieke signatuur te ontwikkelen, waarmee het betekenisvolle inhoudelijke samenwerkingen met bijvoorbeeld erfgoed en taalpartners zou kunnen aangaan en met een helder profiel een geheel eigen plek kan innemen binnen het cultuuraanbod van de stad. Dit potentieel laat de stichting met de summiere uitwerking nu te veel onbenut in de aanvraag.

Bedrijfsmatige gezondheid

De Kunstraad beoordeelt het criterium bedrijfsmatige gezondheid als zwak.

De Kunstraad is van mening dat er sprake is van een gezonde basis waarbij de vaste lasten voor de exploitatie van het gebouw worden bekostigd uit een goede financieringsmix van inkomsten uit zaalverhuur, horecaopbrengsten en appartementenverhuur. De gevraagde subsidie is daarmee specifiek bedoeld voor het ontplooiën van een eigen programmering. Echter mist de Kunstraad net als inhoudelijk ook bedrijfsmatig een toelichting op hoe Der Aa-Theater zijn nieuwe programmeringsrol wil vormgeven. De begrote programmeringskosten en de loonkosten voor marketing en productie worden niet onderbouwd en onduidelijk is op welke wijze de organisatie deze rollen wil invullen. Ook mist de Kunstraad een risicoparagraaf, terwijl bijvoorbeeld de staat van het pand wel als risico wordt aangemerkt. De stichting noemt in relatie tot het gebouw wel verduurzaming en onderhoud, maar nergens wordt beschreven wat de precieze staat van het pand is en op welke manier de organisatie omgaat met de risico's die dit met zich meebrengt.

In het plan wordt geen woord gewijd aan de culturele codes. Of er sprake is van goed bestuur en toezicht, fair practice en of de organisatie oog heeft voor diversiteit binnen programma, publiek, partners en de eigen organisatie is zodoende niet vast te stellen. De aanvraag biedt geen zicht op het beloningsbeleid en vrijwilligersbeleid, maar de Kunstraad vindt het wel positief dat er een substantiële post aan vrijwilligersvergoedingen is begroot.

Tot slot ontbreekt ook een marketing en communicatieplan waaruit duidelijk wordt welke doelgroepen het Der Aa-Theater wil bereiken, hoeveel bezoekers, vanuit welke strategie en met welke communicatiemiddelen.

Maatschappelijke betekenis

De Kunstraad beoordeelt het criterium maatschappelijke betekenis als zwak.

Der Aa-Theater noemt in zijn plan geen specifieke beleidsstrategieën waaraan het een bijdrage wil leveren. De Kunstraad is van mening dat het theater de potentie heeft om een bijdrage te kunnen leveren aan *Samenleven met cultuur, Overal Cultuur en Ruim baan voor talent en vernieuwing*, maar dat hier op basis van het ingediende plan nog onvoldoende sprake van is. De stichting streeft ernaar om een plek te bieden aan buurtbewoners voor bijeenkomsten en ontmoeting, en zou hiermee cultuurdeelname kunnen stimuleren en de leefkwaliteit van het A-kwartier kunnen versterken. Op welke wijze dit tot uiting komt in de voorgenomen programmering en activiteiten is echter nog onvoldoende duidelijk. Ook kan het Der Aa-Theater een rol spelen in het faciliteren en ondersteunen van semi professionele muzikanten, acteurs en cabaretiers. Met een heldere programmavisie zou het daarin een duidelijke plek binnen de keten kunnen innemen ten opzichte van de andere podia in de stad, maar ook hiervan is nog geen sprake. Tot slot zou het Der Aa-Theater - indien het zijn oorsprong van Grunneger Sproak op overtuigende wijze weet te vertalen in profiel en programmering - de potentie hebben om van betekenis te zijn voor de ontsluiting en beleving van cultuurhistorie in de stad. Dit is nu nog zeer beperkt het geval.

Conclusie

Een voorwaarde om voor subsidie in aanmerking te komen, is het behalen van een voldoende beoordeling (minimaal een 6) op de criteria artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit én bedrijfsmatige gezondheid. Omdat beide criteria als zwak (4) zijn beoordeeld, komt Der Aa-Theater niet in aanmerking voor subsidie.

Développé

Gevraagd bedrag: € 229.239,- (gemeente)

Geadviseerd bedrag: € 0,- (gemeente)

Inleiding

De stichting Développé is in 2022 opgericht met als doel het stimuleren en bevorderen van danstalent in het Noorden. Dat wil de organisatie realiseren door in een volwaardige dansschool met toegankelijke danstrainingen jongeren voor te bereiden op audities en toelating tot beroepsopleidingen en dansgezelschappen in Nederland. Daarmee krijgen aspirant dansers in Noord Nederland meer kansen en kan de afstand tussen talent in het Noorden en het professionele werkveld verkleind worden. Développé biedt verschillende programma's: het *TOPdancers Groningen Talentontwikkelingsprogramma* (een intensieve danstraining voor kinderen vanaf groep 5), *Développé Dance Intensive* (DDI, een zomertrainingsprogramma voor kinderen vanaf 8 jaar) en *De Notenkraker* (voorstelling, gericht op podiumervaring) om haar doelstelling te realiseren.

Artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit

De Kunstraad beoordeelt het criterium artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit als matig.

De aanvraag is professioneel opgesteld en inhoudelijk goed doordacht, het aanbod getuigt van grote passie en betrokkenheid bij de klassieke dans. Développé beschrijft een educatief aanbod van goede kwaliteit en noemt docenten die allen deskundig zijn op het specifieke terrein van de klassieke dans. In de uitvoering volgt Développé de methodiek van de Nederlandse Ballet Academie (NBA) en de organisatie beschrijft uitgebreid hoe die het opleidingstraject aan wil pakken. Zowel fysieke als mentale aspecten maken daar deel van uit, dat vindt de Kunstraad zeer zorgvuldig en passend bij het aanbod en de doelgroep.

De Kunstraad waardeert de intentie om voor jonge kinderen in de eigen regio een dergelijk intensief programma aan te bieden en wil niets afdingen aan de kwaliteit van hetgeen geboden wordt, maar de behoefte bij potentiële deelnemers en daarmee de urgentie voor een dergelijke nieuwe dansopleiding vindt de Kunstraad niet overtuigend genoeg onderbouwd. Développé reflecteert onvoldoende op de positie die de dansschool in wil nemen in het totale dansveld in Groningen en Noord Nederland. De organisatie haalt het danshuis Noord Drenthe en Dansopleiding Friesland aan, maar geeft niet aan hoe het zich hiertoe verhoudt. Ook lokale dans- en balletscholen met een vergelijkbaar aanbod worden wel genoemd, maar het blijft onduidelijk hoe de positionering van de nieuwe dansschool ten opzichte van het bestaande aanbod is. Waarom nu juist Développé de aangewezen organisatie is voor de beoogde positie is onvoldoende toegelicht. Daarmee vindt de Kunstraad de betekenis van de dansschool zoals beschreven niet overtuigend genoeg en een betekenisvolle plek in de keten onvoldoende onderbouwd.

Développé wil een inclusieve dansgemeenschap opbouwen en aansprekende dansstijlen als urban dance betrekken. De organisatie noemt daarvoor relevante partners als X_Yusuf_Boss en Club Guy&Roni. Dat biedt volgens de Kunstraad kansen voor verbreding van het aanbod van Développé. In de uitwerking komt echter nog nauwelijks aan bod wat deze samenwerking in zal houden en wat de beoogde invloed daarvan op de invulling van het programma is. Het programma zoals beschreven in de aanvraag is naar de mening van de Kunstraad erg eenzijdig en aanbodgericht.

Bedrijfsmatige gezondheid

De Kunstraad beoordeelt het criterium bedrijfsmatige gezondheid als matig.

Développé presenteert een forse begroting met substantiële posten voor personeel (met name dansdocenten). De Kunstraad vindt de stap van een projectsubsidie

naar de gevraagde meerjarige subsidie groot. Développé toont onvoldoende aan wat de meerwaarde van deze zelfstandige opleiding is, met alle overhead van dien, in verhouding tot de gevraagde subsidie. De financieringsmix is eenzijdig en leunt zwaar op subsidie van de gemeente Groningen, met een geringe bijdrage van de NBA. De begroting beoordeelt hij als matig professioneel, begrotingsposten die bij een structurele exploitatie passen als marketing, huisstijl en website ontbreken. Er is wel een risicoparagraaf, maar een alternatief scenario bij tegenvallende inkomsten wordt niet beschreven. De insteek dat lessen betaalbaar moeten zijn voor de deelnemers is een positief uitgangspunt en draagt bij aan de toegankelijkheid van de lessen. Hoe Développé deelnemers werft is summier beschreven. Développé verwacht een doorstroom van een groeiend aantal deelnemers uit het DDI programma en de jaarlijkse voorstelling naar het TOPdancers programma. Daarnaast wil de organisatie bij andere dansscholen werven. Het is niet bekend hoe Groninger balletscholen tegenover dit initiatief staan, maar de initiatiefnemer verwacht weerstand en is naar eigen zeggen het gesprek nog niet aangegaan. Dat maakt een grote toestroom van deelnemers nog niet aannemelijk. De Kunstraad vindt het moeilijk te beoordelen of de doelstelling om tot 100 deelnemers te komen realistisch is, daarvoor is de staat van dienst van de opleiding nog te kort. Het aantal kinderen dat deelneemt lijkt uiteindelijk gering en het effect is nog onbekend.

De voorgestelde publieksactiviteiten zijn naar de mening van de Kunstraad beperkt. De seizoensvoorstelling *De Notenkraker* staat pas voor 2029 gepland en voor kleine en interne presentaties verwacht de organisatie vooral publiek uit het netwerk van de deelnemers te bereiken en dat vindt de Kunstraad een realistische aanname.

Samenwerkingen zijn praktisch ingestoken zoals voor het delen van dansfaciliteiten. De samenwerking met de NBA komt herhaaldelijk terug in de aanvraag. Deze is echter niet onderbouwd met bijvoorbeeld een intentieverklaring van laatstgenoemde organisatie waaruit blijkt hoe de samenwerking concreet vorm krijgt.

Développé reflecteert goed op de culturele codes, daar is duidelijk over nagedacht, maar in de uitvoering is navolging nog onvoldoende bewezen. Bestuur en uitvoering zijn verweven en Développé beseft dat dat niet wenselijk is, maar acties om de bestuursvorm af te stemmen op de governance code zijn nog niet in gang gezet. Voor honoraria is de dansschool voornemens om de cao theater te implementeren en daarmee de uitgangspunten voor fair pay te volgen. Er is een reflectie op de code Diversiteit & Inclusie die van voldoende bewustzijn van de betekenis van deze code getuigt, maar uitvoering is ook hier nog niet gerealiseerd.

De Kunstraad is van mening dat met deze aanvraag en waar Développé nu staat, er nog onvoldoende sprake is van een sterke basis.

Maatschappelijke betekenis

De Kunstraad beoordeelt het criterium maatschappelijke betekenis van Développé als goed.

Développé gaat in op de bijdrage die het levert aan *Samenleven met cultuur en Ruim baan voor talent en vernieuwing*. De Kunstraad ziet talentontwikkeling als core business voor de dansschool, alle activiteiten zijn daarop gericht. Daarmee draagt Développé duidelijk bij aan de beleidsstrategie *Ruim baan voor talent en vernieuwing*. Voor een heel specifiek onderdeel en voor een kleine groep geeft Développé ook vorm aan cultuuronderwijs, en is zo van betekenis voor *Samenleven met cultuur*. Dat Développé ook stimuleert tot deelname is volgens de Kunstraad in potentie aanwezig, maar in de aanvraag summier onderbouwd.

Conclusie

Een voorwaarde om voor subsidie in aanmerking te komen, is het behalen van een voldoende beoordeling (minimaal een 6) op de criteria artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit én bedrijfsmatige gezondheid. Omdat zowel het criterium artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit als het criterium bedrijfsmatige gezondheid als matig (5) is beoordeeld, komt Développé niet in aanmerking voor subsidie van de gemeente Groningen.

Eurobrass

Gevraagd bedrag: € 90.000,- (gemeente)
Geadviseerd bedrag: € 0,- (gemeente)

Inleiding

Stichting Euro Brass Drachten organiseert de Eurobrass Experience (GBE), een jaarlijks internationaal festival rondom de blaasmuziek. GBE stelt zich ten doel de bij blaasmuziek betrokken partijen bij elkaar te brengen om met inspirerende beleefmomenten de culturele infrastructuur te versterken. Onderdeel van het festival is de *Dutch Open Brassband Championships*, een internationaal brassbandconcours voor de hoogste divisies met deelnemers uit binnen- en buitenland en een internationale jury. Ook een inspiratie/educatieconcert waarbij professionele orkesten en amateur jeugdorkesten voor en met elkaar spelen maakt onderdeel uit van het festival, evenals concerten van professionele nationale en internationale ensembles. Daarnaast verzorgen de aanwezige topsolisten, juryleden en ensembles workshops voor vakstudenten van het Prins Claus Conservatorium en jonge getalenteerde amateurmuzikanten, en treden zij als gast op bij concerten van plaatselijke muziekverenigingen in stad en Ommeland. Tot slot wil de Eurobrass Experience met straatoptredens en vaste podia in de openlucht nieuw publiek in aanraking brengen met blaasmuziek.

Artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit

De Kunstraad beoordeelt het criterium artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit als voldoende.

Op de Eurobrass Experience (GBE) komt de Noord Nederlandse brasscultuur samen en presenteert zij zich. Blaasmuziek kent in Groningen een lange traditie met van oudsher een bloeiend verenigingsleven. De Kunstraad ziet dat GBE voor deze verenigingen jaarlijks een belangrijk moment is om naartoe te leven, met name vanwege het concours dat de kern van het festival vormt. Hij vindt dit concours van hoge kwaliteit met een vakdeskundige jury en uitvoerenden – veelal zeer gevorderde amateurs – die musiceren op hoog niveau. Het competitie element versterkt de kwaliteit van de uitvoeringen en creëert samen met de workshops een voedingsbodem voor vruchtbare muzikale ontwikkeling, waarbij talenten via de conservatoria hun weg vinden in de (symfonie)orkesten van de toekomst. Het festival neemt daarmee naar mening van de Kunstraad een belangrijke plek in binnen de infrastructuur van de brass.

Tegelijkertijd stelt GBE dat deze infrastructuur onder druk staat, en daarmee naar eigen zeggen ook de leefbaarheid in Groningen. De stichting ziet het als haar missie om 'het tij te keren'. De Kunstraad waardeert deze ambitie, maar vindt de uitwerking hiervan in het voorliggende plan nog niet geheel overtuigend. In het plan mist hij zowel een heldere analyse van wat de belangrijkste problemen zijn als ook goed uitgewerkte strategieën om deze problemen aan te pakken. Zo geeft GBE aan dat het nodig is om cross-overs en nieuwe stijlen te omarmen, maar hoe dit tot uiting komt in het programma voor de komende jaren wordt niet duidelijk. Wat GBE als de belangrijkste artistieke ontwikkelingen binnen de brass en als aansprekende voorbeelden ziet, en zodoende op basis van welke artistieke uitgangspunten ensembles worden uitgenodigd en nieuwe arrangementen worden ontwikkeld, is niet helder. Ook de beschrijving van de inhoud van de workshops blijft aan de oppervlakte, waardoor het de Kunstraad niet duidelijk wordt op welke manier GBE vernieuwing en ontwikkeling van het genre wil aanjagen.

De Kunstraad denk dat het programmeren op gratis toegankelijke buitenpodia een goede strategie kan zijn om een nieuw publiek met brass in aanraking te brengen, maar mist ook hier een heldere visie op wat GBE wil programmeren en welke zeggingskracht voor welk publiek wordt beoogd.

Het voornemen van GBE om op innovatieve wijze de fysieke afstanden tussen amateurmuzikanten in een plattelandsregio te verkleinen door inzet van digitale tools klinkt tevens veelbelovend, maar het plan biedt geen zicht op de uitwerking hiervan. Evenmin is duidelijk welke activiteiten GBE jaarrond wil gaan ontplooiën.

GBE werkt samen met geëigende partners als de muziekbonden, professionele orkesten en het Prins Claus Conservatorium, maar van samenwerking buiten de eigen discipline en een bredere blik op de positie van brass binnen de grotere culturele sector lijkt vooralsnog geen sprake. De Kunstraad erkent de waarde van de Brass Experience voor de blaascultuur en vindt de kwaliteit van het festival in de basis goed, maar heeft op basis van het plan nog beperkt vertrouwen in het innovatief vermogen van GBE om daadwerkelijk het tij te keren.

Bedrijfsmatige gezondheid

De Kunstraad beoordeelt het criterium bedrijfsmatige gezondheid als zwak.

De begroting voor 2025-2028 verdubbelt ten opzichte van afgelopen jaren. Hoewel GBE deze voorgenomen groei wel op hoofdlijnen specificceert, vindt de Kunstraad dat de aanvraag te weinig zicht biedt op hoe de organisatie vanuit zowel inhoudelijk als bedrijfsmatig en organisatorisch perspectief de beoogde groei van het festival wil realiseren en de organisatie op langere termijn effectief wil laten functioneren. In de aanvraag ontbreekt een risicoparaaf, en waar de activiteitenbegroting substantieel stijgt, wordt er minimaal geïnvesteerd in de eigen organisatie. Het inhuren van externe professionals is kostbaar, en op basis van de aanvraag wordt evenmin duidelijk wie dit zijn, en hoe de taakverdeling tussen het bestuur en deze basisorganisatie geregeld is. In relatie tot de governance mist de Kunstraad zodoende ook een reflectie op hoe er binnen het huidige bestuursmodel wordt gewerkt, in welke mate de bestuursleden actief betrokken zijn en hoe onafhankelijk toezicht wordt gewaarborgd. De Kunstraad constateert dat de organisatie sterk leunt op de oprichter van Stichting Euro Brass Drachten die al meer dan 20 jaar voorzitter van het bestuur is. Dit maakt de organisatie kwetsbaar en de Kunstraad mist een reflectie op hoe GBE zich naar de toekomst toe wil ontwikkelen en continuïteit gewaarborgd wordt.

Eurobrass Experience geeft aan 'voor zover mogelijk' de Code Cultural Governance, Fair Practice Code en Code Diversiteit & Inclusie te hanteren, maar werkt dit op geen enkele manier uit in het plan. Een visie en toelichting op hoe fair practice en diversiteit & inclusie in de praktijk worden gebracht ontbreken, of er sprake is van fair pay kan de Kunstraad evenmin beoordelen. De Kunstraad is van mening dat juist in deze codes de sleutel kan liggen tot het daadwerkelijk toekomstbestendig maken van de sector, en vindt het een gemiste kans dat de organisatie zich hier niet actief toe lijkt te verhouden.

Tot slot betreft het marketingplan een opsomming van een aantal mediakanalen, maar ontbreekt een beschrijving van beoogde doelgroepen en een marketing- en communicatiestrategie waarmee GBE deze doelgroepen wil bereiken.

Maatschappelijke betekenis

De Kunstraad beoordeelt het criterium maatschappelijke betekenis als ruim voldoende.

Eurobrass Experience noemt in de aanvraag zelf geen gemeentelijke beleidsstrategie(en) maar de Kunstraad is van mening dat de organisatie met haar activiteiten een bijdrage levert aan *Overal Cultuur en Ruim baan voor talent en vernieuwing*. De straatoptredens en beoogde vaste buitenpodia die GBE in samenwerking met Groningen City Club wil programmeren dragen bij aan een bruisend cultureel aanbod in de openbare ruimte van de stad. Daarnaast richt GBE zich met zijn activiteiten in belangrijke mate op talentontwikkeling. Zoals benoemd is het internationale brassbandconcours voor de hoogste divisies daarin een belangrijke factor, waarmee GBE talent een podium biedt. Maar ook het educatieconcert waarin professionele orkesten en amateur Jeugdorkesten voor en met elkaar spelen, (lees verder >>)

en de workshops van de topsolisten en ensembles voor vakstudenten van het Prins Claus Conservatorium en jonge getalenteerde amateurmuzikanten, dragen bij aan het enthousiasmeren en versterken van blaastalent uit de regio. Ook de Ommeland concerten kunnen stimulerend werken, en dragen bij aan de verbinding tussen stad en Ommeland. De Kunstraad vindt in dat opzicht de maatschappelijke betekenis van GBE voor de provincie wellicht groter dan voor de gemeente, terwijl GBE enkel bij de gemeente aanvraagt.

Conclusie

Een voorwaarde om voor subsidie in aanmerking te komen, is het behalen van een voldoende beoordeling (minimaal een 6) op de criteria artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit én bedrijfsmatige gezondheid. Omdat het criterium bedrijfsmatige gezondheid als zwak (4) is beoordeeld, komt Eurobrass Experience niet in aanmerking voor subsidie.

Festival Hongerige Wolf

Gevraagd bedrag: € 50.000,- (provincie)
Geadviseerd bedrag: € 50.000,- (provincie)

Inleiding

Festival Hongerige Wolf is een driedaags festival dat jaarlijks in het tweede weekend van juli plaatsvindt in het dorpje Hongerige Wolf in Noordoost-Groningen. Het meerdaagse festival biedt jaarlijks een podium aan jonge talentvolle kunstenaars uit de provincie Groningen en gevestigde namen uit heel Nederland op het gebied van muziek, theater, dans, beeldende kunst, film, performance poetry en cross-overs. Het festival focust op het programmeren van nieuwe ontdekkingen en geeft het publiek de kans zich onder te dompelen in deze nieuwe cultuur van (podium)kunst en geschiedenis. Festival Hongerige Wolf biedt naar eigen zeggen een veelzijdig, uitdagend en vernieuwend meerdaags kunstprogramma, een kinderkunstprogramma op het Schapenveld, een nachtprogramma in de Danssilo en een randprogramma met als uitgangspunt natuur, omgeving en beleving. Van kiekendiefexcursie tot klassiek wakker-word-concertje, van kwelderwandeling tot aan storytelling in de tuinen van de bewoners.

Artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit

De Kunstraad beoordeelt de artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit als ruim voldoende.

De Kunstraad heeft waardering voor het sympathieke, laagdrempelige festival. Gedurende drie dagen in juli bouwt het festival een minimaatschappij in de context van het Oost-Groningse landschap. De combinatie tussen de optredens in het weidse Oost-Groningse landschap en de sterke betrokkenheid van de lokale bewoners maakt het festival onderscheidend en bijzonder. Het is positief dat voor de verschillende disciplines die worden geprogrammeerd ook verschillende programmeurs worden betrokken met ieder een eigen expertise. Al zal daarbij oog moeten blijven voor de samenhang tussen die disciplines. Ten opzichte van de vorige meerjarige aanvraag is duidelijker op basis van welke criteria de keuze voor de artiesten tot stand komt. De line-up van artiesten en makers is kwalitatief voldoende. In de programmering van recente jaren is te zien dat Hongerige Wolf haar ambitie om jong talent en meer gevestigde artiesten in samenhang te presenteren goed waarmaakt. Het wordt de Kunstraad echter niet helemaal duidelijk wat Festival Hongerige Wolf, los van de specifieke context waar het festival plaatsvindt, onderscheidt van andere vergelijkbare festivals die een mix aan podiumkunsten programmeren. De overkoepelende signatuur voor het gehele festival had beter uit de verf kunnen komen in de aanvraag. Omdat de onderliggende artistieke visie niet helemaal goed uit de verf komt, is de ratio achter enkele van de programmatische keuzes voor de komende jaren niet helemaal helder. Zo wordt te weinig duidelijk waarom het festival specifiek wetenschap als nieuwe programmata aan het festival toevoegt. Festival Hongerige Wolf zegt in de komende jaren uit te willen groeien tot een toonaangevend festival. Maar waarin het dan precies toonaangevend wil zijn wordt de Kunstraad niet helemaal helder.

De laagdrempelige, houtje-touwtje-achtige sfeer is deel van de kracht van het festival. Dit draagt bij aan de zeggingskracht voor de bezoekers. De Kunstraad vindt het een goede keuze dat het festival sinds kort ook inzet op een prikkelende nachtprogrammering, wat de zeggingskracht van het festival voor jongere bezoekers versterkt. De uitgebreide kinderprogrammering zorgt er daarbij voor dat het festival ook, en misschien wel vooral, aansprekend is voor jonge gezinnen.

Festival Hongerige Wolf heeft een aantal aansprekende samenwerkingen die bijdragen aan de laagdrempelige en vrolijke sfeer op het festival, zoals met Bakkerij de Eenvoud en Neo-fanfare 9x13. Verder bevat de aanvraag een lange lijst met samenwerkingspartners, maar wordt niet duidelijk wat deze samenwerkingen concreet behelzen.

Bedrijfsmatige gezondheid

De Kunstraad beoordeelt de bedrijfsmatige gezondheid als ruim voldoende.

De Kunstraad vindt de begroting voldoende gespecificeerd en ziet hierin een duidelijke vertaling van het activiteitenplan. Wel hadden de verschillende posten beter kunnen worden toegelicht. Nu is bijvoorbeeld niet duidelijk waar de gages voor de artiesten op zijn gebaseerd. Het festival weet met een relatief bescheiden budget veel voor elkaar te krijgen en een behoorlijke hoeveelheid bezoekers te trekken. Dat doet het festival met een evenwichtige mix aan inkomsten, die voornamelijk bestaat uit kaartverkoop, horeca en subsidies.

Een overtuigende risicoanalyse ontbreekt in de aanvraag. Dat vindt de Kunstraad een gemis, te meer daar het (bescheiden) negatieve vermogen van de toelichting niet wordt toegelicht. Dat het festival door een kleine kring van freelancers wordt georganiseerd, maakt het festival vanuit organisatorisch perspectief enigszins kwetsbaar. Tegelijkertijd lijkt het festival in de afgelopen jaren een sterk netwerk opgebouwd te hebben van mensen die zich sterk betrokken voelen bij het festival. Ook uit de vele lokale samenwerkingen met bewoners van Hongerige Wolf blijkt dat er sterk draagvlak is onder de betrokkenen bij het festival.

De visie op marketing en communicatie vindt de Kunstraad helder. Festival Hongerige Wolf heeft een duidelijk beeld van haar doelgroepen, en beschrijft ook helder de middelen waarmee het die wil bereiken. Het is de Kunstraad niet helemaal duidelijk hoe het festival de beoogde groei in publieksaantallen in de komende jaren concreet wil realiseren. Positief is de Kunstraad over de samenwerking die het festival heeft met andere locatiefestivals als Terug naar het begin en Grasnepolsky op het gebied van marketing, maar bijvoorbeeld ook door gezamenlijk in te zetten op gratis fietsverhuur en busvervoer.

Hoe Festival Hongerige Wolf omgaat met de Governance Code Cultuur valt vooral te destilleren uit het meegestuurd directiereglement. De governance lijkt daarmee grotendeels op orde, al wordt er bijvoorbeeld niet gereflecteerd op de zittingstermijn van het bestuur en is er geen schema van aan- en aftreden bijgevoegd. De visie op fair practice en diversiteit en inclusie vindt de Kunstraad te summier.

Maatschappelijke betekenis

De Kunstraad beoordeelt de maatschappelijke betekenis als goed.

In de aanvraag wordt uitvoerig ingegaan op de manier waarop Festival Hongerige Wolf zich verhoudt tot de provinciale beleidsstrategieën. De Kunstraad ziet een duidelijke aansluiting van het festival bij de provinciale strategie *Overal Cultuur*. Door een festival te organiseren dat zich specifiek verhoudt tot de landschappelijke kwaliteiten van het Oost-Groningse platteland, levert de organisatie in de ogen van de Kunstraad een duidelijke bijdrage aan de ruimtelijke kwaliteit. De sterke betrokkenheid van bewoners van het dorp, die hun stal of tuin openstellen voor optredens, draagt daaraan bij. Doordat een groot deel van de bezoekers van buiten Groningen komen en kennismaken met het landschap, draagt het festival in bescheiden mate ook bij aan de verbinding van toerisme en cultuur. Doordat het festival relatief veel bezoekers uit de stad Groningen trekt, draagt het festival ook in enige mate bij aan de verbinding tussen stad en platteland.

Conclusie

Op basis van bovenstaande overwegingen adviseert de Kunstraad de provincie Groningen de gevraagde bijdrage te verlenen, mits voldoende budget beschikbaar is.

Filmvereniging Groningen

Gevraagd bedrag:	€ 52.599,- (gemeente)	€ 52.599,- (provincie)
Geadviseerd bedrag:	€ 0,- (gemeente)	€ 0,- (provincie)

Inleiding

De Filmvereniging Groningen (FVG) is in 2020 opgericht en stelt zich ten doel de filmcultuur in Groningen te ondersteunen en te ontwikkelen. Het heeft daarbij drie ambities: het ontwikkelen van een bruisende filmcultuur, het bouwen aan een dynamisch filmecosysteem, en het versterken van de positie van filmmakers en de filmsector. De komende periode wil de vereniging zich professionaliseren en vraagt subsidie aan voor het aanstellen van een projectleider en het uitrollen van een PR- en marketingplan. Daarnaast wordt een bijdrage gevraagd voor *De Filmvereniging Groningen presenteert...*, een zondagmiddag filmrubriek op OOG TV. Een andere nieuwe activiteit is de *Groninger Film Meet* (werktitel), dat een conferentie voor professionals combineert met een publieksfestival. In samenwerking met Stichting Beeldlijn organiseert FVG workshops voor leden. Daarnaast blijft het de in 2018 gestarte maandelijkse *FilmClub* continueren. Naast deze activiteiten heeft de vereniging een breed pallet aan andere activiteiten die op vrijwillige basis door de eigen leden worden uitgevoerd, of via het samenwerkingsverband FilmPact Noord worden gerealiseerd.

Artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit

De Kunstraad beoordeelt het criterium artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit voor zowel de gemeente als provincie als voldoende.

De Filmvereniging Groningen (FVG) is een jonge organisatie die naar mening van de Kunstraad in relatief korte tijd een goed netwerk van filmmakers gemobiliseerd heeft waarvoor het relevante activiteiten realiseert. De Kunstraad vindt het positief dat filmmakers dankzij FVG meer in contact met elkaar staan, en dat de vereniging met activiteiten als de *FilmClub* en de workshops voor leden uitwisseling en talentontwikkeling stimuleert.

Waar de Kunstraad positief is over de netwerkfunctie van FVG, zijn de ambities van de vereniging groter. Van netwerkorganisatie voor filmmakers wil FVG doorgroeien naar koepelorganisatie en cultuurpijler voor de gehele filmsector. De Kunstraad waardeert de actieve en ambitieuze houding en deelt de mening van FVG dat de filmsector gebaat zou zijn bij een cultuurpijler, maar vindt hiervoor het ingediende plan – los van het feit dat er niet voor het cultuurpijlerschap aangevraagd kan worden – niet overtuigend.

In relatie tot de rol die FVG beoogt en de ambities die het zichzelf stelt mist de Kunstraad een heldere analyse van wat de belangrijkste behoeftes en uitdagingen binnen de Groningse filmsector zijn evenals overtuigende hieruit voort komende strategieën. FVG noemt het in de ogen van de Kunstraad relevante onderzoek *Hollywood aan de Wadden* maar welke prioriteiten FVG op basis hiervan stelt wordt onvoldoende duidelijk. In de aanvraag noemt de vereniging een flinke hoeveelheid activiteiten. Omdat alleen de activiteiten worden omschreven waarvoor ze subsidie vraagt, krijgt de Kunstraad moeilijk zicht op de impact van FVG als geheel en of de ambities wat betreft haar rol in het veld reëel zijn. Hij vindt het positief dat FVG met samenwerkingsverbanden als FilmPact Noord en de Beeldcoalitie zoekt naar manieren om de filminfrastructuur te versterken, maar krijgt op basis van het plan nog weinig beeld van wat deze samenwerkingen concreet inhouden.

Ook de wijze waarop FVG als professionele kunstorganisatie wil bijdragen aan een kwalitatief, veelzijdig en gespreid cultuuraanbod met een gevarieerd publieksbereik blijft in de aanvraag wat onderbelicht. In relatie tot de activiteiten waarvoor wordt aangevraagd heeft met name de *Groninger Film Meet* naar mening van de Kunstraad als publieksfestival wel potentie, maar de uitwerking hiervan is nog tamelijk summier. Van vernieuwende of onderscheidende activiteiten is naar mening van de Kunstraad weinig sprake. Hij krijgt de indruk dat de activiteiten die FVG ontplooit voor de leden zeker relevant zijn, maar de daadwerkelijke filmproductie en de filmsector als geheel slechts in beperkte mate versterken.

Bedrijfsmatige gezondheid

De Kunstraad beoordeelt het criterium bedrijfsmatige gezondheid voor zowel de gemeente als provincie als matig.

De meerjarenbegroting 2025-2028 toont de enorme groeiambitie van FVG waarbij de begrotingsomvang van minder dan € 5.000 in 2022 naar bijna € 185.000 in 2025 groeit. De in de begroting opgenomen activiteiten sluiten aan bij het activiteitenplan, maar zijn zowel inhoudelijk weinig uitgewerkt als ook financieel onvoldoende toegelicht. Wie de projectleider wordt die een groot deel van de activiteiten zal aanjagen en uitvoeren is op dit moment nog niet bekend. De Kunstraad vindt de 1 FTE die hiervoor is begroot vrij veel, en omdat het een zzp'er betreft resulteert dit in hoge personeelslasten in verhouding tot de activiteitenlasten. Een toelichting op de beoogde werkzaamheden en werkwijze ontbreekt. Omdat FVG slechts een deel van haar activiteiten heeft begroot, biedt de aanvraag geen zicht op de totale bedrijfsvoering van de organisatie. Welk bedrijfsmatig effect de eerder genoemde samenwerkingen sorteren wordt daarmee ook niet helder. De aanvraag biedt als gevolg op bedrijfsmatig vlak nog te weinig zicht op de uitvoerbaarheid en het realisme van de beoogde plannen.

Met een deel van de voorgenomen activiteiten wil FVG een breder publiek bereiken en vraagt onder andere subsidie aan voor PR en marketing. De Kunstraad betreurt dat het marketingplan waarnaar wordt verwezen niet is bijgevoegd. Afgezien van enkele algemene beschrijvingen zoals het verder opbouwen van de interne en externe communicatie, het werven van nieuwe leden en het aanpassen van de website biedt de aanvraag onvoldoende zicht op wie de vereniging met welke activiteiten wil bereiken, en vanuit welke strategie en met inzet van welke middelen dit wordt aangepakt.

Ten aanzien van de culturele codes toont FVG een actieve houding. De Kunstraad vindt het positief dat de toepassing ervan een terugkerend gespreksonderwerp van het verenigingsbestuur is, en dat FVG ambassadeur voor de implementatie van de codes in de filmsector wil zijn. Toch lijkt er op dit moment vooral sprake van goede intenties voor de toekomst, waarbij daadwerkelijk beleid nog geformuleerd moet worden.

Maatschappelijke betekenis

De Kunstraad beoordeelt het criterium maatschappelijke betekenis voor de gemeente als ruim voldoende en voor de provincie als matig.

FVG noemt in haar plan alle gemeentelijke en provinciale beleidsstrategieën, maar licht de invulling hiervan niet toe. De Kunstraad is van mening dat de workshops in samenwerking met Beeldlijn de talenten van startende, maar ook verder gevorderde filmmakers helpen ontwikkelen. Ook de uitwisseling van kennis en ervaring in de maandelijkse *FilmClubs* en op de beoogde *Groninger Film Meet* versterken het makerschap en de werkwijze van filmmakers. Hiermee levert FVG naar mening van de Kunstraad een bijdrage aan de gemeentelijke beleidsstrategie *Ruim baan voor talent en vernieuwing*.

De bijdrage van FVG aan de overige beleidsstrategieën vindt de Kunstraad op basis van de ingediende aanvraag op dit moment nog beperkt. Films van Groningse filmmakers kunnen in potentie een grote bijdrage leveren aan de betrokkenheid van een breder publiek bij de cultuurhistorie, het erfgoed en het landschap van Groningen of het bevorderen van het Nedersaksisch. Echter levert FVG alleen heel indirect een bijdrage aan de productie hiervan, en de plannen voor presentatie van zulke films zijn nog te summier uitgewerkt. Dat FVG aangeeft op verschillende locaties in stad en Ommeland te willen programmeren en de mogelijkheid van vertoningen bij club- en buurthuizen onderzoekt vindt de Kunstraad positief, maar de aanvraag biedt nog te weinig zicht op concrete activiteiten in de provincie.

Conclusie

Een voorwaarde om voor subsidie in aanmerking te komen, is het behalen van een voldoende beoordeling (minimaal een 6) op de criteria artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit én bedrijfsmatige gezondheid. Omdat het criterium bedrijfsmatige gezondheid als matig (5) is beoordeeld, komt Filmvereniging Groningen niet in aanmerking voor subsidie van de gemeente noch van de provincie Groningen.

Folklingestraat Synagoge

Gevraagd bedrag:	€ 56.810,- (gemeente)	€ 85.220,- (provincie)
Geadviseerd bedrag:	€ 56.810,- (gemeente)	€ 56.810,- (provincie)

Inleiding

De Stichting Folklingestraat Synagoge (SFS) is gehuisvest in een synagoge in het centrum van Groningen (eigendom Stichting Oude Groninger Kerken). De synagoge bestaat uit een gewijde ruimte en culturele ruimte. De culturele ruimte is open voor publiek en wordt gebruikt voor uiteenlopende activiteiten. Met die activiteiten wil SFS het Joods erfgoed van Groningen levend houden voor huidige en toekomstige generaties. Dat doet de organisatie met een ontmoetings- en kenniscentrum voor de Joodse cultuur en geschiedenis in Noord-Nederland, een permanente expositie van 5 eeuwen Jodendom in Groningen en wisseltonstellingen. Daarnaast is er een gevarieerd aanbod van podiumactiviteiten, zoals lezingen en muziekuitvoeringen. In de functie 'Huis voor Burgerschapeducatie' wil de organisatie met educatieprogramma's bijdragen aan het tegengaan van spanningen en tegenstellingen in de maatschappij.

Artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit

De Kunstraad beoordeelt het criterium artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit voor zowel de gemeente als de provincie als ruim voldoende.

De Kunstraad vindt het plan helder opgesteld. Met de beschreven missie en visie heeft de organisatie een duidelijk profiel en positionering. Het programma van de verschillende onderdelen sluit daar goed bij aan. Zo is er een presentatie in het museale gedeelte van het gebouw over de geschiedenis van Groningen tijdens WOII met een aansprekend kunstwerk dat het groot aantal niet naar Groningen teruggekeerde Joden verbeeldt. De artistiek-inhoudelijke kwaliteit van die presentatie noemt de Kunstraad goed. Wisselexposities tonen eveneens belangrijk erfgoed en zijn aansprekend vanwege de gekozen thema's, maar ook voorzichtig en artistiek-inhoudelijk minder bijzonder. Hoe de exposities bijdragen aan het levend museum dat de Synagoge ook zegt te willen zijn, vindt de Kunstraad nog niet helder beschreven. Voor een ontwikkeling op het museale vlak, die ook moet leiden tot een erkenning als geregistreerd museum, zet SFS onder meer in op educatie en de aanstelling van een professionele conservator. De Kunstraad noemt het streven een geregistreerd museum te worden erg ambitieus en vindt de stappen die SFS daarvoor wil zetten nog summier uitgewerkt. De vereisten voor een museumregistratie zijn echter wel een goede leidraad voor verdere ontwikkeling van deze unieke plek.

Voor SFS speelt ook het immaterieel erfgoed een belangrijke rol. De eigen collectie is beperkt van omvang, maar verhalen van de Joodse geschiedenis in Groningen (stad en provincie) kunnen ook op andere manieren verteld worden. Het SFS kan daar volgens de Kunstraad een belangrijke rol in spelen. Het kenniscentrum is daarbij van betekenis, maar hij vindt ook het verbinden van het historisch verhaal aan deze tijd relevant. SFS stelt in de aanvraag de juiste vragen en het Huis voor Burgerschapeducatie wekt verwachtingen op dat gebied, juist in deze tijd van spanningen. De invulling is echter nog magere beschreven. Uit de aanvraag blijkt nog niet hoe SFS het publiek wil activeren en aanzetten tot reflectie en dialoog en er zijn nog nauwelijks verwijzingen naar de actuele situatie in de wereld. De podiumfunctie biedt met een breed aanbod van onder meer lezingen en concerten laagdrempelig toegang tot het monumentale pand. Het brede palet aan activiteiten, met een focus op de Joodse cultuur, maakt het programma herkenbaar en onderscheidend. Daarbij vindt de Kunstraad dat ook het monumentale gebouw een wezenlijk aandeel in de zeggingskracht van de Synagoge heeft.

De vakdeskundigheid is belegd bij een klein team, dat ruim voldoende kennis van zaken heeft. Er is samenwerking met andere synagogen (SyNeON). Voor de uitwisseling van kennis en op het gebied van onderwijs werkt de Synagoge samen met relevante partners zoals het OVCG, maar benoemt ook goed de manier waarop het zich daarvan onderscheidt.

Bedrijfsmatige gezondheid

De Kunstraad beoordeelt het criterium bedrijfsmatige gezondheid voor zowel de gemeente als de provincie als ruim voldoende

De meerjarenbegroting is duidelijk uitgewerkt en uitgesplitst naar activiteiten. Dat maakt de aansluiting van middelen op de plannen voldoende inzichtelijk. SFS wil de hier gevraagde subsidies inzetten voor meer fte's en voor een meer algemene stijging van museale kosten. De Kunstraad vindt de stijging van kosten voldoende onderbouwd. De verhoging die SFS vraagt staat echter tegenover een relatief kleine stijging van eigen inkomsten en op onderdelen als horeca en verhuur zelfs een afname daarvan. De Kunstraad vindt daarmee de stijging van de aangevraagde subsidie niet goed in balans ten opzichte van de stijging van eigen inkomsten en een risico omdat het de organisatie weliswaar sterker maakt, maar ook subsidieafhankelijker. Bovendien mist de Kunstraad een duidelijke verklaring voor de hogere subsidie van de provincie ten opzichte van de gemeentelijke subsidie. De betekenis voor de provincie is er wel degelijk. SFS is met haar activiteiten gericht op de hele provincie, er is samenwerking met organisaties en scholen uit de hele provincie. Maar het gebouw, met een goede zichtbaarheid en sterke uitstraling en waar het merendeel van de activiteiten plaatsvindt, staat in de stad Groningen. De Kunstraad vindt het meer in de rede liggen voor provincie en gemeente eenzelfde subsidiebedrag te verlenen. De beoogde activiteiten zijn voor zowel de gemeente als de provincie van belang en subsidies van de gemeente en de provincie worden door SFS ook naar rato over de activiteiten verdeeld.

SFS zet in op een breed publiek en noemt gerichte, passende doelgroepen. De ambitie om met de educatieve activiteiten alle scholen in Groningen te bereiken is prijzenswaardig. Als Huis voor Burgerschapeducatie wil de organisatie breed toegankelijk zijn, maar hoe men daadwerkelijk doelgroepen gaat bereiken en welke middelen daarvoor worden ingezet, is nog niet helder uitgewerkt. De Kunstraad mist nog een duidelijke marketingstrategie.

De Synagoge beschrijft voldoende helder hoe het de codes toepast. Voor de GCC is het uitgangspunt goed en transparant werkgeverschap en bestuur. De taakverdeling is vastgelegd. De Kunstraad mist in de aanvraag een (verwijzing naar een) rooster van aftreden of reflectie op de zittingsduur van bestuursleden. De Fair Practice code wordt ruim voldoende toegepast, onder meer door het volgen van de CAO voor musea voor het vaste personeel. SFS heeft diversiteit en inclusie hoog in het vaandel en beschrijft dat het voor iedereen toegankelijk wil zijn. Door een breed aanbod te presenteren bereikt men nieuwe doelgroepen. Concreet maatregelen die SFS beschrijft om toegankelijker te zijn, zijn praktisch gekozen, zoals het toegankelijker maken voor minder validen, maar ook effectief.

Maatschappelijke betekenis

De Kunstraad beoordeelt het criterium maatschappelijke betekenis voor zowel de gemeente als de provincie als ruim voldoende.

De Folklingestraat Synagoge reflecteert op *Samenleven met cultuur en Thuis in Groningen*. De Kunstraad is van mening dat de uitgangspunten van *Samenleven met cultuur* dicht bij de visie van SFS liggen, met de activiteiten wil de Synagoge mensen met verschillende culturen verbinden en voert dat concreet uit met educatieve programma's voor het voortgezet onderwijs (mbo, havo/vwo). Daarmee liggen ook meer diverse doelgroepen binnen bereik. De aanvraag geeft nu nog blijk van een wat beperkte gedachte over burgerschap. Bewoners die nu niet of nauwelijks deelnemen en nieuwe Groningers worden (lees verder >>)

niet expliciet genoemd, maar ook hier liggen volgens de Kunstraad voldoende concrete mogelijkheden. Met het cultuurpodium bereikt de Synagoge door de brede programmering ook doelgroepen die niet specifiek op de joodse cultuur gericht zijn, maar daar indirect via een voorstelling wel mee in aanraking komen. Met de presentatie van de collectie en het uitdragen van immaterieel erfgoed levert de Synagoge als vanzelfsprekend een bijdrage aan Thuis in Groningen.

Conclusie

Op basis van bovenstaande overwegingen adviseert de Kunstraad de gemeente Groningen de gevraagde bijdrage te verlenen, mits voldoende budget beschikbaar is. Hij adviseert de provincie Groningen een bijdrage van € 56.810,- te verlenen, mits voldoende budget beschikbaar is. Dat is eenzelfde bedrag als de gemeentelijke subsidie omdat het hogere bedrag voor de provincie onvoldoende is onderbouwd.

Grasnapsky

Gevraagd bedrag: € 100.000,- (provincie)

Geadviseerd bedrag: € 100.000,- (provincie)

Inleiding

De missie van festival Grasnapsky is om jong talent een professionele springplank te bieden in een multidisciplinair programma van muziek, beeldende kunst, literatuur, theater en dans op bijzondere erfgoedlocaties in Nederland. Na edities in Utrecht en Kootwijk is Grasnapsky in 2019 in Scheemda neergestreken. Voor Grasnapsky staan ontdekken, verbinden en bewustwording centraal. In de periode 2025-2028 is het centrale thema 'Grond Om Te Blijven', waarmee de organisatie haar keuze voor Groningen bestendigt. Het thema gaat over het land, de grond, maar ook over de invloed die de wind en het water hebben gehad. De historische fabriek waar het festival plaatsvindt dient als inspiratiebron of decor voor kunst en performances waarin verbindingen worden gelegd tussen heden en verleden. Kunstenaars ontdekken en onderzoeken via het thema het bijzondere Groninger landschap. Voor de komende jaren heeft Grasnapsky de ambitie om met het programma *Grasduinen* en residency-programma *Grensland* naast het festival ook jaarrond te programmeren.

Artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit

De Kunstraad beoordeelt het criterium artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit als zeer goed.

De Kunstraad is van mening dat Grasnapsky een sterk artistiek profiel heeft. Als relatief kleinschalig festival programmeert het opkomende artiesten, die na een optreden op Grasnapsky vaak ook landelijk doorbreken, zoals bijvoorbeeld bij Goldband en Froukje gebeurde. Daarmee laat Grasnapsky zien dat het een scherp oog heeft voor talent en speelt het ook een belangrijke rol in de regionale en landelijke keten van pop-initiatieven als Eurosonic Noorderslag, Popronde, zomerfestivals et cetera. De Kunstraad vindt dat Grasnapsky op het festival een mooie balans weet te vinden tussen opkomend talent en meer gevestigde namen. Het is daarbij positief dat deze allebei evenveel aandacht krijgen met een gelijkwaardige plek in de programmering. Uit de wijze van programmeren en de manier waarop het festival is opgezet, spreekt in de ogen van de Kunstraad een grote vakdeskundigheid.

Grasnapsky heeft naar mening van de Kunstraad in de provincie Groningen een duidelijk onderscheidende positie. In tegenstelling tot sommige andere vergelijkbare festivals is Grasnapsky ondanks de moeilijke corona-periode overleefd. Dit getuigt in de ogen van de Kunstraad van een sterke weerbaarheid en veel doorzettingsvermogen.

De zeggingskracht voor het beoogde publiek is naar mening van de Kunstraad groot. De bijzondere erfgoedlocatie in Scheemda in combinatie met de programmering van artiesten van hoge kwaliteit en een aanvullende artistieke programmering met onder andere beeldende kunst, theater en literatuur zorgt er in de ogen van de Kunstraad voor dat een bezoek aan het festival een bijzondere ervaring oplevert. Het festival gaat daarbij ook goede samenwerkingen aan met relevante partners die een aanvullende expertise hebben op de kernorganisatie van het festival. Zo wordt er voor het beeldende kunstprogramma samengewerkt met Het Resort en met NOORDWOORD voor de literaire invulling van het festival. De Kunstraad vindt het positief dat Grasnapsky ook inzet op het programmeren van Groningse artiesten en kunstenaars en hier ook concrete doelstellingen aan verbindt. Met Muziekhub Noord heeft Grasnapsky een goede partner gevonden om deze doelstellingen te bereiken.

De Kunstraad vindt het een goed idee dat Grasnapsky ook jaarrond wil programmeren. Dit geeft de mogelijkheid om als organisatie nog sterker te wortelen in de lokale context. Het zorgt voor een steviger inbedding in Oost-Groningen, waarvoor ook met lokale partners wordt samengewerkt. De ideeën voor *Grasduinen* en *Grensland* spreken tot de verbeelding.

Bedrijfsmatige gezondheid

De Kunstraad beoordeelt het criterium bedrijfsmatige gezondheid als ruim voldoende.

Hij vindt de ingediende begroting helder en voldoende toegelicht. Met corona en stijgende kosten heeft het festival zich weerbaar getoond. De stichting heeft op dit moment nog een negatief eigen vermogen. Dat is in de ogen van de Kunstraad een risico voor de bedrijfsvoering, al is in het verleden gebleken dat de organisatie flexibel en daadkrachtig is en Grasnapsky geeft duidelijk aan hoe het eventuele tegenvallende inkomsten kan opvangen, namelijk door flexibel te zijn in het op- of afschalen van de programmering. De komende jaren zet Grasnapsky in op een behoorlijke stijging van de kosten en baten. Dit heeft te maken met algemene kostenstijgingen, fair pay, uitbreiding van uren van de medewerkers, maar bijvoorbeeld ook met de ambitie om jaarrond te programmeren. De stijgende inkomsten moeten voortkomen uit groeiende publieksaantallen, een nieuwe sponsoraanpak en hogere inkomsten uit subsidies, onder andere via een beoogde meerjarige subsidie van het Fonds Podiumkunsten. De Kunstraad vindt dit een enigszins risicovolle aanpak.

Het communicatie- en marketingplan vindt de Kunstraad overtuigend. Grasnapsky heeft een helder beeld van haar doelgroepen en wil beter gebruik gaan maken van data. Dat geeft vertrouwen dat de beoogde groei van 1.500 naar 3.000 bezoekers haalbaar is, al is dit een forse ambitie. Uit de begroting blijkt ook dat er flink geïnvesteerd wordt in marketing en communicatie. De Kunstraad plaatst daarbij wel de kanttekening dat die investering fors is in relatie tot de hoeveelheid bezoekers. Overhaupt liggen de kosten per bezoeker voor Grasnapsky hoog.

Grasnapsky reflecteert helder op de drie codes. Op het gebied van sociale veiligheid vervult het festival in de ogen van de Kunstraad zelfs een landelijke voorttrekkersrol. Zo is de directeur ambassadeur van de Taskforce GO! Voor veiligheid en inclusie in de muzieksector. Ook is de manier waarop tijdens het festival QR-codes linken naar een vertrouwenspersoon even simpel als doeltreffend. Verder maakt Grasnapsky in de aanvraag concreet inzichtelijk hoe haar beloningsbeleid is ingericht. De organisatie volgt daarmee de vijf carrièrefases die zijn gedefinieerd door fairPACCT. Wat betreft de Governance Code Cultuur omschrijft Grasnapsky uitvoerig en concreet hoe de principes binnen deze code gewaarborgd worden. Tot slot geeft de organisatie duidelijk aan welke stappen het zet om de diversiteit en inclusie binnen het programma, de organisatie en het publiek te waarborgen.

Maatschappelijke betekenis

De Kunstraad beoordeelt het criterium maatschappelijke betekenis als goed.

De Kunstraad is het met Grasnapsky eens dat het festival een duidelijke aansluiting heeft bij de provinciale beleidsstrategie *Overal Cultuur*. Via de vele lokale samenwerkingen en door op een creatieve manier gebruik te maken van bijzonder cultureel erfgoed, levert Grasnapsky in de ogen van de Kunstraad een duidelijke bijdrage aan het versterken van de ruimtelijke kwaliteit in de provincie Groningen. Het brengt veel mensen uit de stad, de rest van de provincie en het land naar de oude strokartonfabriek in Scheemda en maakt op die manier ook een verbinding tussen stad en ommeland. Grasnapsky stelt in de aanvraag dat het ook aansluiting heeft bij de provinciale beleidsstrategie *Samenleven met cultuur*. Ook daar kan de Kunstraad ten dele in meegaan. Zo legt het festival verbindingen met lokale bewoners die normaal gesproken minder snel in aanraking komen met cultuur door hen te betrekken als vrijwilliger. Uit de aanvraag wordt niet helemaal duidelijk in hoeverre het festivalprogramma aansluiting heeft op bijvoorbeeld jongvolwassenen in Scheemda. Daarin is in de ogen van de Kunstraad nog een slag te slaan. Verder heeft Grasnapsky een aantal interessante samenwerkingsverbanden buiten het culturele domein, zoals met de Innovatiehub Oost-Groningen. Wat betreft de beleidsstrategie *Thuis in Groningen* vindt de Kunstraad met name de aandacht voor het Nedersaksisch relevant.

Conclusie

Op basis van bovenstaande overwegingen adviseert de Kunstraad de provincie Groningen de gevraagde bijdrage te verlenen, mits voldoende budget beschikbaar is.

GRID

Gevraagd bedrag:	€ 110.000,- (gemeente)	€ 35.000,- (provincie)
Geadviseerd bedrag:	€ 110.000,- (gemeente)	€ 35.000,- (provincie)

Inleiding

De stichting GRID Grafisch Museum Groningen (GRID) is een erfgoedinstelling op het gebied van grafiek en de geschiedenis van de Groningse grafische sector. Met drie functies, museum (beheer en presentatie van de vaste collectie en wissel exposities), een grafisch lab (gericht op educatie) en kenniscentrum laat GRID het publiek op verschillende manieren kennis maken met de geschiedenis en ontwikkeling van de druktechniek. In het beleidsplan voor de komende periode presenteert de organisatie een nieuw op te zetten museum, het Grafisch Museum Letter en Beeld (GML&B) als opvolging en uitbreiding van het huidige GRID. Daarin is meer aandacht voor het interactief beleven van de ontwikkelingen en mogelijkheden van grafische communicatie.

Artistieke en/inhoudelijke kwaliteit

De Kunstraad beoordeelt het criterium artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit voor zowel de gemeente als de provincie als goed.

De Kunstraad is van mening dat GRID met de propositie voor een nieuw grafisch museum in Groningen en programmering voor de huidige locatie in Haren, een goed plan presenteert. Uit de aanvraag blijkt duidelijk waar de organisatie vandaan komt en waar deze naartoe wil. De verschillende elementen geven zicht op een goede koers naar een nieuw concept voor het museum dat als doe- en beleefmuseum een helder profiel krijgt. GRID pakt de borging van de geschiedenis en ontwikkeling van Groningen op grafisch gebied goed op en toont zich daarmee volgens de Kunstraad professioneler en vooruitstrevender dan het in het verleden was. De nieuwe functies die men toevoegt zijn goed verweven met al bestaande activiteiten en het programma in de overgangsfase sluit consequent aan bij de nieuwe missie en visie. Daarmee is er een aansprekend en onderscheidend aanbod met uniek karakter dat de van oudsher sterke grafische sector in Groningen op verschillende manieren aanschouwelijk maakt.

De vakdeskundigheid van betrokken makers en curatoren is groot. In werkgroepen en bij vrijwilligers is professionele vakkennis en ervaring met de grafische sector geborgd. GRID richt zich op verschillende doelgroepen en wil die activeren. De activiteiten sluiten daar goed bij aan en bieden uiteenlopende ervaringen, van beleven door middel van videoprojecties en soundscapes tot experimenteren in het *Grafisch Lab*. Het *Grafisch Lab* waar makers daadwerkelijk aan de slag kunnen, vindt de Kunstraad een verrijking van het museum die met goed uitgewerkte activiteiten een doordachte indruk maakt.

De Kunstraad is positief over de samenwerkingen met het onderwijs en (grafisch) bedrijfsleven en leest in de plannen grote belangstelling en betrokkenheid bij zowel doelgroepen als de grafische wereld in al haar aspecten. Hij verwacht daarom ook veel impact van de beoogde programmering.

GRID geeft in de aanvraag een duidelijk beeld van hoe het nieuwe museum er uit kan zien. Dat maakt dat de Kunstraad vertrouwen heeft dat dit zal werken, ondanks onzekerheden met betrekking tot huisvesting en financiën.

Bedrijfsmatige gezondheid

De Kunstraad beoordeelt het criterium bedrijfsmatige gezondheid voor zowel de gemeente als de provincie als voldoende.

De meerjarenbegroting is indicatief en gericht op een overgangsfase en het nieuwe museum. GRID beschrijft op een open en realistische manier de financiële uitdagingen van de komende periode, maar heeft nog geen concrete oplossingen. Die zijn

afhankelijk van publieksinkomsten, sponsoring en huisvesting in de nieuwe toekomstige situatie. Daarbij kan het scenario van gezamenlijke huisvesting in bijvoorbeeld de Niemeyer fabriek veel betekenen voor samenwerking en efficiency op het gebied van back office, horeca en dergelijke. Het heeft ook een aanzuigende werking op bezoekers. Dit scenario is echter nog onvoldoende concreet om het effect op de bedrijfsvoering op de juiste waarde te schatten.

Structurele – en incidentele kosten zijn opgenomen en er is een geleidelijke stijging van inkomsten begroot, onder meer door een groot aantal doelsubsidies voor éénmalige kosten zoals de inrichting van het nieuwe museum. De Kunstraad had het inzichtelijker gevonden als dergelijke investeringskosten buiten de exploitatiebegroting waren gehouden. GRID begroot ook fors meer personeel. De Kunstraad begrijpt die uitbreiding van professionals en vindt het passen bij de omvang van het nieuwe museum, maar ziet ook een risico omdat nog niet alle kosten een structurele dekking hebben.

De verschillende doelgroepen die GRID beschrijft sluiten goed aan bij de verschillende activiteiten en mogelijkheden die het museum biedt. De bezoekersaantallen zijn gebaseerd op resultaten van vergelijkbare beleefmusea. Dat is een steekhoudende keuze, maar de Kunstraad weet niet of dat realistisch is, want GRID beschrijft geen concrete marketingstrategie voor het GML&B die de cijfers steviger kan onderbouwen.

GRID heeft een meewerkend bestuur. De Kunstraad vraagt zich af of dat in de nieuwe periode met een groter museum in een professionelere opzet houdbaar is. De huidige stand van zaken voor diversiteit en inclusie wordt beschreven, er is een heterogene groep vrijwilligers en in de programmering kiest het museum ook voor onderwerpen die aansluiten bij actuele thema's zoals de eerder gerealiseerde expositie *Onder Druk*. Daarmee toont GRID zich voldoende bewust van de betekenis van de code, het is echter niet duidelijk hoe men zich hierin wil ontwikkelen. Op het gebied van Fair Practice zijn duidelijke stappen gezet, onder meer aan de hand van gevolgd workshops, dat is positief.

Maatschappelijke betekenis

De Kunstraad beoordeelt het criterium maatschappelijke betekenis voor de gemeente als goed, voor de provincie beoordeelt de Kunstraad het als ruim voldoende.

GRID gaat op alle vier de beleidsstrategieën in. Onderdeel van het concept van het nieuwe museum is het doorontwikkelen van talent. Er is volop ruimte voor nieuwe makers en GRID werkt samen met onderwijsinstellingen aan dit thema. Het koppelt studenten en jonge onervaren grafici aan ervaren mensen uit het vak. Kunstenaars kunnen experimenteren met mogelijkheden van grafische technieken en in de praktijk van het lab nieuw werk maken. En levert daarmee een goede bijdrage aan *Ruim baan voor talent en vernieuwing* (gemeente).

Het museum is laagdrempelig in activiteiten en bevordert deelname van een brede doelgroep.

Met de *Druktemaker* (de mobiele museumdrukkerij) trekt GRID door de provincie; langs scholen, wijkcentra en buurthuizen. Op locatie vertellen ze verhalen en verzorgen workshops en erfgoedlessen. Daarmee bereiken ze publiek verspreid over de provincie, ook mensen die niet zelfstandig naar een fysiek museum kunnen komen. Daarmee is de bijdrage voor *Samenleven met cultuur* (provincie) ruim voldoende overtuigend. GRID zet in op een interactieve manier van beleven, maakt het laagdrempelig en stimuleert zo uiteenlopende doelgroepen tot deelname.

GRID, en in de toekomst mogelijk GML&B presenteert een relevant deel van de Collectie Groningen en ontsluit die in een nieuw concept, dat van betekenis is voor *Overal cultuur* (gemeente) en *Thuis in Groningen* (provincie).

Conclusie

Op basis van bovenstaande overwegingen adviseert de Kunstraad de gemeente en de provincie Groningen om de gevraagde bijdragen te verlenen, mits voldoende budget beschikbaar is.

Haydn Jeugd Strijkorkest

Gevraagd bedrag: € 40.000,- (gemeente)

Geadviseerd bedrag: € 40.000,- (gemeente)

Inleiding

De stichting Haydn Jeugd Strijkorkest (HJSO) geeft jong strijkerstalent in Noord Nederland een plek waar het zich kan ontwikkelen. HJSO scout talent via een groot netwerk van privé- en muziekdocenten en begeleidt deze vervolgens in orkestsetting naar verdere ontwikkeling.

Het orkest geeft gedurende het seizoen circa vijftien concerten, zowel in het noorden als in de rest van het land. Met concertreizen binnen en buiten Europa en deelname aan diverse concoursen heeft het HJSO ook in het buitenland een naam opgebouwd. Het orkest ziet zichzelf als een belangrijke schakel in de keten van de talentontwikkeling van de klassieke muziek en kent een grote doorstroom naar het conservatorium. Voor veel leden is het een opstap naar een professionele carrière.

Artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit

De Kunstraad beoordeelt de artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit ruim voldoende.

De missie van het orkest is vooral educatief ingestoken. Talentontwikkeling is de kern van het Haydn Jeugd Strijkorkest en de plek die het inneemt in de keten is helder. Met een voorbereidend orkest en het HJSO zelf volgen deelnemers logische stappen in de aanloop naar een beroepsopleiding. De doorstroom naar andere orkesten is goed en daarmee slaagt het HJSO in de missie. De activiteiten, die uit onder meer een studieweekend en concerten bestaan, sluiten daar goed bij aan. Het orkest speelt vooral bekend en toegankelijk klassiek repertoire. Dat ligt in de lijn der verwachting, maar de Kunstraad mist een toelichting op de artistiek inhoudelijke keuzes van stukken.

Uit het beleidsplan en het daarop aansluitende activiteitenplan blijkt wel dat het orkest een ontwikkeling heeft doorgemaakt, het laat met bijvoorbeeld deelname aan het *Soundsofmusic* festival een bredere blik zien. Ook is tijdens corona een videoclip gemaakt van het popnummer *Paranoid Android* van Radiohead. Als 'opleidingsinstituut' mag het orkest volgens de Kunstraad echter nog meer en structureler inspelen op de veranderende muzikwereld. Het professionele veld, waar het orkest voor wil opleiden, is meer dan klassiek. Vernieuwing van het repertoire is dus van belang voor de ervaring van de musici en mag ook in een vroeg stadium van hun ontwikkeling prominenter op de agenda staan.

Het orkest speelt onder een professionele en vakdeskundige artistieke leiding op hoog niveau, speelplezier is daarbij belangrijk. De Kunstraad is van mening dat dat een grote impact op de deelnemende jonge strijkers garandeert. Met de concerten bereikt het HJSO een klassieke doelgroep. Het orkest is zich bewust van zijn omgeving en laat met optredens op tal van locaties zoals in het onderwijs, verzorgingstehuizen en in de patio van het UMCG ook zijn maatschappelijk gezicht zien en bereikt daar een breder publiek. Het jonge geluid en uitstraling van het orkest zijn aansprekend en dragen bij aan de zeggingskracht van de uitvoeringen. Er zijn diverse samenwerkingen zoals met het Noord Nederlands Orkest en Prins Claus Conservatorium die bijdragen aan het doel van het orkest. Tenslotte vindt de Kunstraad het te waarderen dat ook opdrachten voor nieuwe composities worden gegeven en dat daarbij ook wordt gewerkt met jong compositietalent.

Bedrijfsmatige gezondheid

De Kunstraad beoordeelt de bedrijfsmatige gezondheid als ruim voldoende.

De realistische begroting is overzichtelijk opgesteld en kosten zijn voldoende gespecificeerd. De begrotingsposten sluiten logisch aan bij het activiteitenplan. Er is een goede financieringsmix, wel met een risico omdat de beoogde sponsoring nog niet geheel zeker is. Een belangrijke (structurele) sponsor uit het verleden is weggevalen en daar is nog geen alternatief voor gevonden. Het HJSO is zich bewust van het risico en zoekt naar een breder financieel draagvlak. De risicoparagraaf is volgens de Kunstraad helder.

De organisatie richt zich voor optredens op kleine podia en festivals en wil met een lage prijs veel speelplekken voor de deelnemers garanderen. Dat begrijpt de Kunstraad, maar met ook mogelijkheden voor optredens in het sociaal domein ziet hij kansen voor financiering uit andere bronnen die het orkest nog onvoldoende benut. Naast de verschillende optredens, is de buitenlandse concertreis een relatief kostbare activiteit waarvan de meerwaarde in de aanvraag nog onvoldoende toegelicht is volgens de Kunstraad.

Behalve de al genoemde goede inhoudelijke samenwerkingen met het Prins Claus Conservatorium en NNO is er een sterk informeel netwerk dat wordt ingezet ten bate van de deelnemers. De Kunstraad is van mening dat samenwerking met andere culturele organisaties buiten de eigen discipline kunnen bijdragen aan vernieuwing en het orkest sterker maken.

Het HJSO is het hele jaar door zichtbaar in optredens en te beluisteren op cd's en via Spotify. Het orkest bereikt daarmee relevante doelgroepen, maar er zijn geen kwantitatieve gegevens bekend. De ambities op dat gebied zijn beperkt, getuige ook het kleine budget voor marketing en communicatie. Voor deze aanvraag vindt de Kunstraad dat voldoende passend.

De culturele codes zijn helder toegelicht. De governance lijkt goed geborgd, maar een toelichting op sociale veiligheid ontbreekt. Gelet op de doelgroep vraagt de Kunstraad daar wel aandacht voor. Op het gebied van fair pay gaat het orkest uit van eerlijke vergoedingen en die verklaren ook de hogere kosten. De jongeren die als liefhebber van klassieke muziek in hun eigen omgeving vaak in de minderheid zijn, voelen zich bij het HJSO op hun plaats en zijn onderdeel van een community. Deze eigen kijk op inclusie waardeert de Kunstraad, ook al is het wat eenzijdig.

Maatschappelijke betekenis

De Kunstraad beoordeelt het criterium maatschappelijke betekenis als zeer goed.

Het Haydn Jeugd Strijkorkest geeft aan bij te dragen aan de beleidsstrategie *Ruim baan voor talentontwikkeling en vernieuwing*. De Kunstraad onderschrijft dat. Voor het orkest is het aantrekken, begeleiden en doorgeleiden van talent de kern van wat ze doen. Het orkest beschikt over een goed netwerk van scoutingpartners en het ontwikkeltraject biedt plaats aan jongeren van 9 tot en met 19 jaar. Bovendien gaan compositieopdrachten ook naar jonge talenten.

Conclusie

Op basis van bovenstaande overwegingen adviseert de Kunstraad de gemeente Groningen om de gevraagde bijdrage te verlenen, mits voldoende budget beschikbaar is.

Het Groninger Landschap

Gevraagd bedrag: € 81.000,- (provincie)
Geadviseerd bedrag: € 0,- (provincie)

Inleiding

Sinds de oprichting van Het Groninger Landschap is het behoud van erfgoed zijn statutaire doelstelling, in samenhang met het behoud van natuur en landschap en de versterking van het maatschappelijk draagvlak daarvoor. Het Groninger Landschap is ervan overtuigd dat natuur, landschap en erfgoed van grote waarde zijn voor de kwaliteit van het leven in de provincie Groningen. De organisatie geeft vorm aan deze missie en visie door natuur en erfgoed aan te kopen, te beheren en open te stellen, door belangenbehartiging, voorlichting en educatie. Zijn uitgangspunt daarbij is dat natuur, landschap en erfgoed niet statisch zijn, maar zich mee ontwikkelen met de samenleving. Voor de komende periode heeft Het Groninger Landschap de ambitie om zich te ontwikkelen van een organisatie met een sterke natuurpoot en een sterke erfgoedpoot, naar een organisatie die primair vanuit landschap opereert. Het Groninger Landschap wil natuur en erfgoed vanuit één samenhangende visie benaderen.

Artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit

De Kunstraad beoordeelt het criterium artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit als voldoende.

De Kunstraad is positief over de manier waarop Het Groninger Landschap zijn centrale missie invult. Met een vakkundig team van medewerkers en vrijwilligers geeft het op overtuigende wijze vorm aan het behoud en beheer van natuur en erfgoed in de provincie Groningen. De Kunstraad vindt het daarbij een goede ontwikkeling dat Het Groninger Landschap natuur en erfgoed meer integraal wil gaan benaderen. De Kunstraad vindt het positief hoe Het Groninger Landschap vorm heeft gegeven aan zijn relatief nieuwe taak om zich ook te ontfemen over het gebouwde erfgoed. Het Groninger Landschap verwerft gebouwen die zich nadrukkelijk verhouden tot het omringende landschap, zoals molens en boerderijen. Met name in de bescherming van gebouwd erfgoed dat wordt bedreigd door aardbevingsschade speelt Het Groninger Landschap een cruciale rol. Tegelijkertijd mist de Kunstraad in de aanvraag een scherpe analyse van wat er op dit moment in het Groninger landschap speelt, waar het bijvoorbeeld gaat om klimaatverandering en biodiversiteit, en op welke manier de organisatie daarin een agenderende rol speelt. In de toekomstagenda en risicoanalyse wordt hier weliswaar kort op ingegaan, maar de visie op deze actuele en toekomstige ontwikkelingen binnen het landschap is in de ogen van de Kunstraad wat algemeen en reactief verwoord. De Kunstraad vindt het in dat opzicht ook opvallend dat Het Groninger Landschap de Toekomstagenda 2019-2023 heeft meegestuurd en niet toelicht in welke mate deze nog actueel is.

Hoewel de Kunstraad waardering heeft voor de centrale missie van Het Groninger Landschap, is hij van mening dat de elementen waarvoor een specifieke bijdrage wordt gevraagd vanuit de provinciale cultuurnota summier zijn uitgewerkt. Het Groninger Landschap vraagt specifiek een bijdrage voor vijf typen activiteiten: het onderhouden en delen van kennis omtrent vernieuwing en innovatie; de coördinatie en het faciliteren van de vrijwilligers die de ambassadeurs zijn richting de bewoners en bezoekers van de Provincie Groningen; het beschikbaar stellen van erfgoed als podium; voor de informatievoorziening op erfgoedlocaties en het jaarlijkse themanummer erfgoed van tijdschrift *Golden Raand*; het nieuwe initiatief *De Dag van het Landschap*. Deze vijf componenten hebben weliswaar een duidelijke relatie met erfgoed en met de verbinding van dat erfgoed met een publiek, maar de Kunstraad mist een concrete onderbouwing, uitwerking en vertaling van deze elementen in een activiteitenplan. Zo krijgt de Kunstraad weinig zicht op de concrete verhalen die Het Groninger Landschap met een publiek wil delen en hoe de vrijwilligers worden begeleid en gefaciliteerd om hieraan bij te dragen. Ook de inhoudelijke visie die ten grondslag ligt

aan *Golden Raand* en de informatievoorziening op locatie is in de aanvraag niet uitgewerkt. Wat betreft de podiumfunctie die Het Groninger Landschap wil bieden wordt niet helder welke artistieke uitgangspunten ten grondslag liggen aan de keuzes voor de samenwerkingspartners. Dit alles zorgt ervoor dat de Kunstraad weinig zicht heeft op de zeggingskracht van de activiteiten waarvoor Het Groninger Landschap specifiek een bijdrage vraagt bij de provincie. Het Groninger Landschap wil in de komende jaren nadrukkelijk cultuur (erfgoed) integreren met het landschap. De Kunstraad vindt het een gemiste kans dat kunst, bijvoorbeeld in de vorm van landschapskunst of kunst in de openbare ruimte, daar beperkt een rol in lijkt te spelen.

Bedrijfsmatige gezondheid

De Kunstraad beoordeelt het criterium bedrijfsmatige gezondheid als matig.

De Kunstraad vindt de totaalbegroting die Het Groninger Landschap voor de organisatie als geheel heeft opgesteld op zichzelf helder. Er is een uitgebreide risico-paragraaf bijgevoegd, die helder inzicht geeft in het veld waarin de organisatie zich beweegt. Het Groninger Landschap is in de loop der jaren uitgegroeid tot een stevige organisatie met in de periode 2025-2028 een kleine 34 fte. De gevraagde bijdrage van de provincie speelt in dat licht een bescheiden rol in het totaal. De Kunstraad is kritisch op het feit dat de kosten voor de activiteiten waarvoor een bijdrage wordt gevraagd bij de provincie niet gespecificeerd zijn. Aan ieder van de vijf activiteiten is een generiek bedrag gekoppeld, maar het is niet duidelijk waar die bedragen op gebaseerd zijn. Het realisme ervan is derhalve op basis van de beschikbare informatie niet in te schatten.

Het Groninger Landschap werkt samen met tal van erfgoed- en natuurorganisaties, maar ook met verschillende overheidsinstanties, zowel op lokaal als provinciaal niveau. Het is in de ogen van de Kunstraad evident dat Het Groninger Landschap een belangrijke spil is in het netwerk van erfgoedinstellingen en overheden in de provincie Groningen.

De Kunstraad is kritisch op het feit dat een communicatie- en marketingstrategie ontbreekt in de aanvraag. Vanzelfsprekend weet Het Groninger Landschap door haar sterke aanwezigheid in de provincie grote groepen mensen te betrekken, maar in het plan ontbreken culturele en artistieke doelstellingen voor de komende jaren en een concreet plan van aanpak wat betreft publieksbereik, communicatie en marketing.

Daarnaast mist de Kunstraad een toelichting op de wijze waarop Het Groninger Landschap de Governance Code Cultuur, de Fair Practice Code en de Code Diversiteit & Inclusie waarborgt binnen de organisatie.

Maatschappelijke betekenis

De Kunstraad beoordeelt de maatschappelijke betekenis als goed.

In de aanvraag gaat Het Groninger Landschap uitvoerig in op de wijze waarop zijn activiteiten aansluiten bij de provinciale beleidsstrategieën. De Kunstraad ziet het sterkst een aansluiting bij de strategie *Overal cultuur*. Het Groninger Landschap bezit in de gehele provincie cultureel erfgoed en natuur, en zet in op het ontsluiten daarvan. Daarmee levert de organisatie ontegenzeggelijk een betekenisvolle bijdrage aan de ruimtelijke kwaliteit en verbetering van de biodiversiteit van het Groninger landschap. Het levert daarbij ook een verbinding tussen cultuur en toerisme, onder andere door een deel van het erfgoed te verhuren als vakantiewoning. De meer specifieke verbinding met een artistieke invulling in de context van dat erfgoed is minder sterk uitgewerkt.

De Kunstraad ziet daarnaast ook een duidelijke verbinding met de beleidsstrategie *Samenleven met cultuur*, vanwege de brede aanwezigheid in het Groninger landschap en het betrekken van grote groepen vrijwilligers. Met een duidelijke rol voor de Collectie Groningen draagt Het Groninger Landschap eveneens bij aan de provinciale beleidsstrategie *Thuis in Groningen*.

Conclusie

Een voorwaarde om voor subsidie in aanmerking te komen, is het behalen van een voldoende beoordeling (minimaal een 6) op de criteria artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit én bedrijfsmatige gezondheid. Omdat het criterium bedrijfsmatige gezondheid als matig is beoordeeld, komt Het Groninger Landschap niet in aanmerking voor subsidie.

Het Resort

Gevraagd bedrag: € 112.500,- (gemeente)

Geadviseerd bedrag: € 112.500,- (gemeente)

Inleiding

Het Resort (statutaire naam: stichting High Mountain Art Club) is een hedendaags, experimenteel en site-specific kunstpodium. Het vraagt kunstenaars te reageren op plekken in de publieke ruimte in Groningen, buiten de bekende kunstcontext en begeleidt hen in de realisatie. Daarvoor organiseert Het Resort residenties, tentoonstellingen en een activiteitenprogramma. Met de gekozen onderwerpen richt de organisatie zich op de actualiteit en brengt kunst zo meer in de maatschappij. Op deze manier komen er diverse bevolkingsgroepen in aanraking met kunst en cultuur.

Artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit

De Kunstraad beoordeelt het criterium artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit als goed.

Het Resort werkt consequent vanuit een nomadisch concept om kunst buiten de kunstcontext en meer in de maatschappij te laten ontstaan. De organisatie bevraagt daarbij de bestaande structuren en gebruikt kunstvormen om daarop te reageren. Naar de mening van de Kunstraad beschrijft Het Resort daarmee een sterke visie. Hij waardeert ook de werkwijze van Het Resort. Door de kunstenaar en diens perspectief steeds centraal te stellen, stelt Het Resort alles in dienst van de (talent) ontwikkeling van de kunstenaar. Deze krijgt maximaal de ruimte om te experimenteren en Het Resort staat steeds open voor nieuwe ontwikkelingen. Deze werkwijze is volgens de Kunstraad een garantie voor vernieuwing. De activiteiten sluiten daarbij aan en zijn duidelijk uitgewerkt. De manier van werken – op locaties, eigenwijs en onorthodox – heeft een eigen signatuur en is in potentie laagdrempelig voor publiek. Het Resort treedt daarmee weliswaar buiten de eigen muren, maar blijft volgens de Kunstraad nog te gesloten. Activiteiten hebben een grote zeggingskracht voor en impact op de deelnemers, maar de impact van activiteiten op publiek wordt niet duidelijk beschreven en er is ook geen gerichte inzet om passanten beter te bereiken. Daardoor blijft Het Resort als afzender van de activiteiten wat onduidelijk.

Het Resort kiest voor het programma vanaf 2025 voor volkscultuur als overkoepelend thema. Met deelname aan activiteiten als het *WK Stampotkoken* begeeft Het Resort zich daadwerkelijk in een andere context. Een dergelijke inmenging vanuit een kunstenaarsperspectief vindt de Kunstraad niet vrijblijvend, het brengt ook verantwoordelijkheid met zich mee. Daarom vraagt de Kunstraad aandacht voor een duidelijke inspanning op de interactie die uit de activiteit voorkomt om ook de beoogde meer duurzame verbinding met andere gemeenschappen tot stand te brengen.

De vakdeskundigheid is goed, er is een ervaren directie die zich laat bijstaan door een adviescommissie met deskundigen uit het (landelijke) culturele veld. Bovendien geeft een eerdere subsidietoekenning door landelijke fondsen (Mondriaanfondsen) vertrouwen in de kwaliteit. De relatie met deelnemende kunstenaars is niet eenmalig; zij worden regelmatig weer ingeschakeld bij latere programmering, zoals talks, coaching en opdrachten elders, waardoor Het Resort die kunstenaars aan zich weet te binden. Voor alumni van kunstacademies kan het bovendien vanuit het netwerk van Het Resort, een springplank naar (inter)nationale zichtbaarheid zijn. Het Resort heeft naar de mening van de Kunstraad in de afgelopen jaren een stevige positie in Groningen verworven, doordat het frisheid uitstraalt, experiment om weet te zetten in nieuwe initiatieven en samenwerking hoog in het vaandel heeft.

Bedrijfsmatige gezondheid

De Kunstraad beoordeelt het criterium bedrijfsmatige gezondheid als goed.

De begroting is helder, gedetailleerd onderbouwd en sluit aan bij de inhoudelijke uitgangspunten. De financieringsmix is naar de mening van de Kunstraad eenzijdig, er zijn weinig eigen inkomsten en met de afhankelijkheid van subsidies van de gemeente Groningen en het Mondriaan fonds maakt de organisatie zich ook wat kwetsbaar. De begroting weerspiegelt de centrale plaats voor deelnemende kunstenaars, voor honoraria zijn expliciet substantiële bedragen begroot. Dat is positief. Voor communicatie is een relatief laag bedrag begroot. In relatie tot de uitdaging om het passantenpubliek te bereiken op onorthodoxe locaties vraagt dat volgens de Kunstraad om een grotere inspanning dan uit de begroting blijkt. De drie beschreven doelgroepen (kunstminnende bezoekers, bekend publiek en nieuwe locatie gerelateerde bezoekers) sluiten aan op de activiteiten. Tegelijkertijd is de wijze waarop Het Resort deze weet te bereiken nog een punt van aandacht. Het Resort weet de kunstgemeenschap zelf (deelnemers aan de activiteiten, kunststudenten en de achterban van deze groepen) goed te bereiken. De doelgroep 'passanten', locatie gerelateerde bezoekers is een potentieel breed publiek. Dit wordt summier beschreven, en de communicatie met deze groep verloopt meestal in samenwerking met de partij die de locatie beheert. Daarin schuilt het risico van een eenmalige kennismaking en het missen van een deel van de passanten.

Het Resort werkt samen met Groninger culturele organisaties aan nieuwe huisvesting en kan dan faciliteiten delen en samenwerken op het gebied van bijvoorbeeld programmering en publiciteit. Deze plannen zijn in de aanvraag nog niet heel concreet, wat samenwerking en mogelijke verhuizing in de komende periode betekent blijkt niet uit de begroting, maar de Kunstraad verwacht dat dit op termijn veel voor de organisatie kan betekenen. Daarnaast is er ook samenwerking met relevante organisaties buiten Groningen.

Het Resort heeft voldoende aandacht voor de culturele codes. Met een Raad van Toezicht op afstand zijn de uitvoerende en toezichhoudende verantwoordelijkheden voldoende gescheiden. Het Resort heeft aandacht voor de werksfeer, dat blijkt onder meer uit de beschikbaarheid van zowel een interne als een externe vertrouwenspersoon. Fair pay voor de organisatie is geborgd door richtlijnen van De Zaak Nu te volgen. Eerlijke uitbetaling van kunstenaars doet Het Resort al vanaf het begin, en zet zich steeds actief in om financiën daarvoor te realiseren. De Kunstraad constateert een proactieve houding bij de invulling van diversiteit en inclusie, de organisatie zet zich hier goed voor in. Het Resort gaat in de kern uit van diverse perspectieven en meerstemmigheid en er is een trainee toegevoegd aan de raad van toezicht met als doel stappen te zetten naar een meer diverse organisatie. Een nieuw te ontwikkelen website, die toegankelijker en 2-talig moet worden, is volgens de Kunstraad een goed initiatief om ook een grotere diversiteit aan doelgroepen te bereiken.

Het Resort vraagt een hoger bedrag aan subsidie voor onder andere nieuwe programmalijnen en professionalisering. Dat leidt weliswaar niet tot heel veel meer activiteiten ten opzichte van de vorige periode, maar de Kunstraad vindt de aanvraag zorgvuldig en goed doordacht, daarmee is de hogere subsidieaanvraag voldoende onderbouwd.

Maatschappelijke betekenis

De Kunstraad beoordeelt het criterium maatschappelijke betekenis als goed.

Die betekenis werkt Het Resort in de aanvraag uit voor *Overal cultuur en Ruim baan voor talent en vernieuwing*. Met de nomadische programmering en tijdelijke interventies sluit de organisatie goed aan bij *Overal cultuur*. De keuze voor het thema Volkscultuur betreft ook niet-artistieke partners meer bij de ontsluiting van cultuurhistorie. Origineel gekozen plekken krijgen op een andere manier (lees verder >>)

betekenis en dat stimuleert deelname van een nieuw en divers publiek, ook toevallige bezoekers. Door de aard van de activiteiten neemt Het Resort actie om de relatie met een breder publiek aan te gaan. De Kunstraad is van mening dat dit bij kan dragen aan *Samenleven met cultuur*, maar is ook kritisch omdat een duurzame binding met het publiek hier dun lijkt en de mate van co-creatie of wederkerigheid niet duidelijk blijkt.

De organisatie levert een overtuigende bijdrage aan *Ruim baan voor talent en vernieuwing*. De Kunstraad vindt het sterk hoe Het Resort talent selecteert en daar in het project *Pilot* intensieve coaching voor biedt met aandacht voor de eigen kracht van de deelnemer, solidariteit en collectiviteit bijdraagt aan een zelfbewuste mentaliteit van jonge kunstenaars. In de eindpresentatie ziet de hij een goede stimulans voor resultaat dat bij kan dragen het portfolio van de deelnemer. Het initiatief experimenteert in alle opzichten en trekt vernieuwende makers aan.

Conclusie

Op basis van bovenstaande overwegingen adviseert de Kunstraad de gemeente Groningen om de gevraagde bijdrage te verlenen, mits voldoende budget beschikbaar is.

ILFAS

Gevraagd bedrag:	€ 10.000,- (gemeente)	€ 10.000,- (provincie)
Geadviseerd bedrag:	€ 0,- (gemeente)	€ 0,- (provincie)

Inleiding

De stichting International League of Fine Art Schools (ILFAS) wil begrip voor culturen elders in de wereld bevorderen, door internationale uitwisseling van kennis, tentoonstellingen en kunstonderwijs. Met deze activiteiten verbindt ILFAS kunstenaars wereldwijd.

ILFAS, een internationaal netwerk van kunstvakopleidingen is in deze aanvraag penvoerder voor drie stichtingen, ILFAS zelf, het Classical Art Centre (internationaal netwerk van kunstinstellingen) en De Klassieke Salon (organiseert conferenties en tentoonstellingen). Gezamenlijk willen zij in de periode 2024-2028 meerdere internationale uitwisselingen realiseren. De focus ligt op 'skill-based' art. Kwaliteit en vaardigheden in schildertechnieken in de klassieke beeldende kunst staan daarbij centraal.

Artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit

De Kunstraad beoordeelt het criterium artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit voor zowel de gemeente als de provincie als matig.

ILFAS richt zich met haar activiteiten onder meer op 'skill based art'. De Kunstraad heeft waardering voor het genre, dat in Groningen sterk vertegenwoordigd is. De internationale uitwisseling en verbinding van kunstenaars en de doelstelling van ILFAS om zo tot meer wederzijds begrip te komen vindt hij aansprekend en waardevol. Missie en visie zijn in de aanvraag echter erg algemeen verwoord. Concreet wil de organisatie een reizende tentoonstelling organiseren en werkt het aan de ontwikkeling van platforms voor een structureel uitwisselingsbeleid. De Kunstraad mist een artistieke uitwerking van die plannen. Ook het willen bevorderen van kennis en kunde onder kunstenaars is een brede doelstelling en zegt nog weinig over een artistiek-inhoudelijke richting. Concrete informatie ontbreekt, zo is de focus op Zuidoost Azië en de uitwisseling tussen oost en west een interessant gegeven en wekt verwachtingen, maar deze keuze is inhoudelijk niet toegelicht. Evenmin blijkt uit de aanvraag wie deelnemende kunstenaars zijn of hoe deze worden geselecteerd en wie curator voor de tentoonstellingen is.

ILFAS blikt vooral terug op eerdere tentoonstellingen en geeft weinig concrete informatie over activiteiten van de organisatie in de komende beleidsperiode. In de aanvraag krijgt de samenwerking met Indonesië het meest aandacht, er is een uitgebreide projectbeschrijving van het project *Heritage storytelling Proposal: Lontara Project Artists & Scholars Residency* met een tentoonstelling en performance in Groningen. De rol van ILFAS is in dit project niet toegelicht en komt ook uit de rest van de aanvraag niet goed naar voren. Er zijn slechts intentieverklaringen voor samenwerking van het Koninklijk Instituut voor Taal-, Land- en Volkenkunde (KITLV) in Leiden en het Instituut voor geschiedenis van de universiteit Leiden, om de uitwisselingen met Makassar, Sulawesi gezamenlijk op te zetten. Wat deze samenwerking inhoudelijk betekent en wat de rol van ILFAS hierin is, wordt niet duidelijk. Bovendien vindt dit project in 2024 plaats en valt daarmee buiten de periode waar de subsidieaanvraag betrekking op heeft.

Andere samenwerkingspartners zijn beoogde tentoonstellingslocaties. In Groningen wil ILFAS daarvoor overleggen met het Universiteitsmuseum, Forum en regionale musea. Daadwerkelijke afspraken of toezeggingen zijn niet beschreven zodat niet duidelijk is of presentaties ook echt in Groningen zullen plaatsvinden. De Kunstraad vindt dergelijke presentaties wel relevant, onder meer als onderdeel van de opvolging van de activiteiten. Nu is onvoldoende duidelijk wat de resultaten van de uitwisseling zijn, wat de impact op deelnemers of potentieel publiek is en hoe die bijdragen aan het uiteindelijke doel van meer begrip voor culturen. De inhoud van het plan is daarmee te mager volgens de Kunstraad. De aanvraag is onvoldoende aansprekend, ook omdat het beeldmateriaal geen recht doet aan de kwaliteit die ILFAS wil leveren.

Bedrijfsmatige gezondheid

De Kunstraad beoordeelt het criterium bedrijfsmatige gezondheid voor zowel de gemeente als de provincie als zwak.

De meerjarenbegroting is zeer summier, begrotingsposten zijn globaal benoemd en nauwelijks gespecificeerd. De cijfers sluiten onvoldoende aan bij de beschreven plannen en er is geen aparte activiteitenbegroting. De begroting roept daarom vragen op. Er worden vrijwilligersvergoedingen benoemd, deelnemers moeten daarentegen een eigen bijdrage betalen. Het is de Kunstraad niet duidelijk of vrijwilligers en deelnemers ook de kunstenaars zijn die participeren in het project en om hoeveel vrijwilligers of deelnemers het gaat. Wezenlijke informatie ontbreekt en op basis van deze begroting vindt de Kunstraad de haalbaarheid van de plannen niet erg realistisch.

De aanvraag lijkt zich vooral op deelnemers en kunstenaars te richten, mogelijkheden voor publiek krijgen weinig aandacht.

Er zijn vanzelfsprekend veel samenwerkingen in een project dat om uitwisseling draait. Partners in het *Lontara project* (KITLV en Tristan Mostert) stellen tijd en expertise beschikbaar voor een project in 2024 maar de betekenis daarvan voor de begroting en relatie tot de periode 2025-2028 is niet helder.

De aanvrager reflecteert niet op de culturele codes. Er zijn drie stichtingen betrokken waarin de initiatiefnemer van de aanvraag, Tom S. Hageman een rol speelt. Onderlinge verhoudingen tussen deze stichtingen en belangen van betrokkenen vindt de Kunstraad onvoldoende transparant beschreven. Het is onduidelijk wat de uitgangspunten voor betaling van kunstenaars zijn. Er lijkt geen sprake van vergoeding voor kunstenaars of fair pay voor deelnemende kunstenaars. Internationale uitwisseling kan getuigen van aandacht voor diversiteit, hier wordt in de aanvraag echter onvoldoende aan gerefereerd.

De ingediende plannen en financiële stukken zijn onvoldoende uitgewerkt voor een positief oordeel over de aanvraag voor meerjarige subsidie.

Maatschappelijke betekenis

De Kunstraad beoordeelt het criterium maatschappelijke betekenis voor zowel de gemeente als de provincie als zwak.

ILFAS reflecteert zelf niet op de bijdrage die het aan de beleidsstrategieën van gemeente en provincie kan leveren. De Kunstraad is van mening dat activiteiten als het *Lontara project* een maatschappelijke betekenis kunnen hebben, maar de impact van de activiteiten, voor deelnemers of publiek, blijken onvoldoende uit de aanvraag.

Een uitwisseling en expositie in het buitenland kan veel betekenen voor een kunstenaar, de Kunstraad ziet ook mogelijkheden voor talentontwikkeling op dit onderdeel. De aanvraag lijkt zich echter op een beperkte groep kunstenaars, uit het eigen netwerk van ILFAS, te richten. Daarmee ziet hij onvoldoende toegevoegde maatschappelijke betekenis.

Conclusie

Een voorwaarde om voor subsidie in aanmerking te komen, is het behalen van een voldoende beoordeling (minimaal een 6) op de criteria artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit én bedrijfsmatige gezondheid. Omdat het criterium artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit als matig (5) is beoordeeld, en het criterium bedrijfsmatige gezondheid als zwak (4) is beoordeeld, komt ILFAS niet in aanmerking voor subsidie van de gemeente noch van de provincie Groningen.

Jonge Harten

Gevraagd bedrag:	€ 112.000,- (gemeente)	€ 45.000,- (provincie)
Geadviseerd bedrag:	€ 112.000,- (gemeente)	€ 45.000,- (provincie)

Inleiding

Jonge Harten is een theaterfestival voor jongeren en jongvolwassenen van 12-29 jaar. Stichting Jonge Harten stelt zich ten doel om via de podiumkunsten mensen samen te brengen, schurende onderwerpen te bespreken en op die manier alternatieve toekomstperspectieven te bieden. Het festival wil een plek zijn om je eigen morele kompas aan te scherpen, en waar via de verbeelding en kunst ruimte wordt gemaakt voor identiteitsvorming. Komende jaren schakelt Jonge Harten van een negen- naar een achtdaags festival dat verspreid over verschillende podia in de stad plaatsvindt, met de Machinefabriek op de Kunstwerf als festivalhart. De kern van de programmering wordt gevormd door vijftien tot twintig verschillende theaterproducties, waarvan Jonge Harten er twee tot vijf wil coproduceren. Binnen het festival heeft Jonge Harten verschillende programmaliijnen ontwikkeld die zich ieder op een eigen (sub) doelgroep richten. Voor iedere editie wordt een MAAK Community van acht tot tien jongeren samengesteld die dient als klankbord voor het programmateam, als content creator voor het festival en als reflectiegroep na afloop. Door het jaar heen wil de organisatie beschikbaar zijn als expertise- en verbindinginstelling voor jong publiek en vernieuwende kunsteducatie, en is partner in verschillende talentontwikkelingstrajecten.

Artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit

De Kunstraad beoordeelt het criterium artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit voor zowel de gemeente als de provincie als ruim voldoende.

Jonge Harten neemt als theaterfestival dat zich specifiek richt op jongeren en jongvolwassenen naar mening van de Kunstraad een unieke plek in binnen het Noord-Nederlandse cultuurbestel. Onder de huidige directeur heeft het festival een heldere artistieke koers uitgestippeld waarbij het vanuit een Deep Democracy gedachte de jonge Gen-Z doelgroep op directe wijze aanspreekt en bij de totstandkoming van het festival betreft. Door het festival niet alleen voor maar mét jongeren te maken, geeft het naar eigen zeggen een stem aan de nieuwe generatie en helpt hen een nieuw toekomstverhaal te schrijven. Dit vindt de Kunstraad een inspirerende en belangwekkende doelstelling waarmee het festival tevens bijdraagt aan de toekomstbestendigheid van de cultuursector.

Uit het plan spreekt veel visie en bevologenheid, maar de concrete vertaling van visie naar praktijk vindt de Kunstraad niet op alle vlakken even overtuigend tot uiting komen in de aanvraag. Dat het festival een podium biedt aan jonge theatermakers is duidelijk en belangrijk. Ook de vele stage- en werkervaringsplekken voor kunstvakstudenten en young professionals vindt de Kunstraad indrukwekkend. Voor de komende periode geeft Jonge Harten aan zijn functie als aanjager van artistiek werken met jongeren en zijn rol als coproducent en expertisecentrum te willen verstevigen. Dat het festival meer wil gaan coproduceren vindt de Kunstraad in beginsel positief. Door voor een langere tijd samen te werken met makers en instellingen en hen de kans te bieden zich echt te verdiepen in de doelgroep en de omgeving, kan Jonge Harten een stevige impuls geven aan de ontwikkeling van het genre. De uitwerking hiervan komt in het plan echter minder goed uit de verf. Er worden verschillende samenwerkingspartners en makers genoemd, maar op welke wijze er inhoudelijk wordt samengewerkt en welke rol Jonge Harten daarin pakt anders dan het bieden van een podium wordt de Kunstraad niet duidelijk.

Ook het publieksperspectief blijft in de aanvraag wat onderbelicht. Het festival heeft voor verschillende subdoelgroepen programmaliijnen ontwikkeld, dit vindt de Kunstraad sterk. Het plan biedt echter weinig zicht op hoe het festival in de praktijk is opgebouwd, een overzicht van het aantal en type voorstellingen en activiteiten op de

verschillende locaties ontbreekt. Hoe de 'mindsets' waarmee het festival werkt zich vertalen naar inhoudelijke keuzes ten aanzien van het produceren, programmeren en samenwerken blijft tevens in het midden. De Kunstraad mist hierbij aansprekende voorbeelden. Hij vindt het positief dat Jonge Harten komende jaren sterker wil inzetten op de festivalbeleving van onder andere de scholieren, omdat dit naar zijn mening sterk bijdraagt aan de impact van het festival op deze doelgroep. Wel had hij graag meer gelezen over hoe Jonge Harten de laagdrempelige programmering in de Machinefabriek als festivalhart wil invullen.

Hoewel het plan op een aantal vlakken scherper had gekund, kent de Kunstraad Jonge Harten als een kwalitatief goed festival dat vanuit oprechte interesse en investering in het publiek een tijdelijke gemeenschap weet te creëren waar jonge mensen graag bij willen horen en waar iedereen mee kan doen.

Bedrijfsmatige gezondheid

De Kunstraad beoordeelt het criterium bedrijfsmatige gezondheid voor zowel de gemeente als de provincie als ruim voldoende.

Op basis van onder meer de jaarrekening 2022 concludeert de Kunstraad dat de financiële positie van Jonge Harten gezond is. Er is voldoende weerstandsvermogen, en de organisatie heeft een heldere risicoanalyse en een adequaat finance & control systeem. Kritischer is de Kunstraad op de ingediende activiteitenbegroting voor 2025, die gelijk is aan de gemiddelde meerjarenbegroting voor 2025-2028, en weinig zicht biedt op de opbouw van activiteitenlasten. Welk bedrijfsmatig effect de verschillende samenwerkingen en coproducties sorteren, wordt uit de aanvraag niet duidelijk. De Kunstraad vindt de opgevoerde vergoedingen uit samenwerkingen tamelijk bescheiden. Jonge Harten geeft aan dat de ambitie om door het jaar heen beschikbaar te zijn als expertise- en verbindinginstelling om aanvullende financiering vraagt. Maar naast dat dit inhoudelijk onvoldoende is uitgewerkt, valt uit de begroting evenmin af te lezen welke kosten hiermee gemoeid gaan. Hetzelfde geldt voor de activiteiten die het festival in de provincie wil realiseren.

Jonge Harten heeft helder voor ogen wie het wil bereiken, en zet een divers palet aan middelen in om de verschillende doelgroepen te bereiken. Vanuit een brede visie op publiekswerking worden educatie, participatie en marketing aan elkaar verbonden. Dat jongeren binnen de MAAK Community hun eigen (marketing)content creëren en als actieve ambassadeurs fungeren is hiervan een mooi voorbeeld. Het werken vanuit de inhoud sluit goed aan op de Gen-Z doelgroep. Via (meerjarige) samenwerkingen met scholen, opleidingen en welzijnsinstellingen worden specifieke doelgroepen effectief bereikt. Ook heeft het festival goed nagedacht over zijn prijsbeleid.

Jonge Harten toont naar mening van de Kunstraad een actieve houding ten aanzien van de culturele codes. Het gehele plan ademt een inclusieve grondhouding. Zoals Jonge Harten zelf ook aangeeft ziet de Kunstraad echter wel dat er op het vlak van diversiteit ten aanzien van de eigen organisatie nog de nodige stappen te maken zijn. Een plan van aanpak hiervoor ontbreekt. Met betrekking tot governance maakt Jonge Harten een passende ontwikkeling door waarbij het van een bestuursmodel over gaat op een Raad van Toezicht-model. Ook op het vlak van fair pay heeft het festival een goede ontwikkeling doorgemaakt en pakt het verantwoordelijkheid door van een negen- naar achtdaags festival terug te gaan om zo de medewerkers, zzp'ers en theatergezelschappen conform geldende cao- of honorarium richtlijnen te kunnen betalen. Het plan getuigt bovendien van goede aandacht voor een gezonde en veilige werk- en leeromgeving. Dit acht de Kunstraad met het oog op de jonge crew en vele stageplekken van groot belang. (lees verder >>)

Maatschappelijke betekenis

De Kunstraad beoordeelt het criterium maatschappelijke betekenis voor de gemeente als goed en voor de provincie als voldoende.

Jonge Harten geeft aan met zijn activiteiten een bijdrage te willen leveren aan de gemeentelijke en provinciale beleidsstrategieën *Samenleven met Cultuur*, *Overal Cultuur* en *Ruim baan voor talent en vernieuwing*. De Kunstraad vindt dit voor de gemeente op overtuigende wijze tot uiting komen in de aanvraag. Het achtdaagse festival met aanbod verspreid over de hele stad draagt bij aan een bruisend cultuurklimaat en nodigt op allerlei manieren uit tot deelname. De Kunstraad is van mening dat het festival de leefkwaliteit voor jongeren in de stad versterkt door hen een plek te bieden voor kritische reflectie en een community waarvan ze onderdeel kunnen zijn. Een initiatief als *Odd one out* vindt hij een inspirerend voorbeeld van hoe Jonge Harten verbindend werkt en probeert zoveel mogelijk drempels weg te nemen. De organisatie geeft aan dat netwerkversterkend werken rondom jongeren en samenwerking met het zorgdomein op de agenda staat om de komende jaren vorm te geven, maar werkt dit in het plan niet uit.

Het festival draagt bij aan (het vormgeven van) kwalitatief cultuuronderwijs, al had de Kunstraad graag wat meer gelezen over de inhoud van de educatieve activiteiten op scholen. Dat Jonge Harten werkt met een doorgroeimodel waarbij scholieren stapsgewijs in aanraking komen met theater om uiteindelijk zelfstandig het festival te bezoeken en daar persoonlijk ontvangen te worden vindt de Kunstraad zeer sterk. Het getuigt van een arbeidsintensieve maar zeer doelgerichte aanpak om duurzame cultuurdeelname te stimuleren.

Met betrekking tot *Ruim baan voor talent en vernieuwing* ziet de Kunstraad Jonge Harten vooral als presentatieplek waar jong maaktalent een podium krijgt. Het draagt daarmee vooral bij aan de doorstroom van talent. De rol die Jonge Harten als coproducent en ondersteuner van theatermakers wil spelen vindt hij minder sterk uitgewerkt in het plan. Wel is de organisatie zelf een belangrijke werkervaringsplek voor talenten die later achter de schermen hun plek vinden binnen de cultuursector.

De maatschappelijke betekenis voor de provincie vindt de Kunstraad minder evident tot uiting komen in de aanvraag. Naar eigen zeggen liggen hier voor de organisatie nog groeikansen, omdat de focus afgelopen jaren vooral op herstel en opbouw van de organisatie na Corona lag. Dat Jonge Harten een antwoord wil formuleren op provinciale uitdagingen en meer van betekenis wil zijn in het Ommeland, vindt de Kunstraad positief. De uitwerking hiervan is echter nog tamelijk summier en weinig aansprekend. In het plan geeft Jonge Harten enkel aan in clusters te willen gaan programmeren in dorpshuizen en jeugdsozen en noemt hiervoor enkele potentiële samenwerkingspartners, maar verdere uitwerking ontbreekt.

Conclusie

Op basis van bovenstaande overwegingen adviseert de Kunstraad de gemeente en de provincie Groningen de gevraagde bijdrage te verlenen, mits voldoende budget beschikbaar is.

Kamermuziekfestival Groningen

Gevraagd bedrag: € 32.000,- (gemeente)
Geadviseerd bedrag: € 0,- (gemeente)

Inleiding

De stichting Kamermuziekfestival Groningen wil jaarlijks, tussen kerst en oud en nieuw, een meerdaags festival voor kamermuziek organiseren. Met laagdrempelige concerten en activiteiten, uitgevoerd door professionele musici uit binnen en buitenland, wil het een ontmoetingsplek in de stad creëren en bijdragen aan verbinding van het publiek. De concerten worden onder andere uitgevoerd in de Lutherse Kerk en de Lutherzaal. Tijdens het festival is er aandacht voor talentontwikkeling van jonge spelers met masterclasses door gerenommeerde artiesten.

Artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit

De Kunstraad beoordeelt het criterium artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit als ruim voldoende.

De Kunstraad vindt het Kamermuziekfestival Groningen een mooi initiatief en de organisatie beschrijft in de aanvraag een heldere visie. De gekozen periode voor uitvoering van de activiteiten is sterk en sluit goed aan bij de doelstelling.

Het aanbod is volgens de Kunstraad nog vrij traditioneel en het gekozen format is ook op andere plaatsen, op andere momenten te horen. Het nog jonge festival is in ontwikkeling en werkt met enkele nieuwe elementen aan verbreding. Voorbeeld daarvan is een Beweegconcert, het publiek kan daarbij op de live muziek improviserend op blote voeten dansen geïnspireerd op ecstatic dance. De Kunstraad vindt dat dit het programma ten goede komt, maar ziet dat het nog in een pril stadium is. Hij kan daarom nog weinig zeggen over de zeggingskracht voor het publiek.

De initiatiefnemers zijn jong en bevolgen en deelnemende musici zijn van grote kwaliteit, zowel de (inter)nationale namen die men weet te strikken als de jonge talenten. Daarmee is de muzikale vakdeskundigheid heel goed. Het festival heeft met de voorgaande edities al een herkenbare eigen signatuur gekregen, mede vanwege de internationale musici die het naar Groningen weet te halen, in combinatie met jong Nederlands talent. De lage drempel en sfeer vanwege de gekozen periode dragen daar ook aan bij. In korte tijd bereikt het festival relatief veel publiek.

De initiatiefnemers zijn musici met een goed netwerk, maar hebben volgens de Kunstraad als programmeur nog weinig ervaring. Niet alle vernieuwende onderdelen zijn structureel doordacht. Daarmee is inhoudelijke vernieuwing van het programma nog te onzeker. De kunstraad vraagt zich af of de basis daarmee voldoende solide is voor een meerjarig toekomstig festival.

In de aanvraag noemt men een solide en voor de hand liggende samenwerking met het Prins Claus Conservatorium. Andere samenwerkingen, zoals met Noordwoord voor *Taal en muziek* en met Ecstatic North voor het *Beweegconcert*, zijn volgens de Kunstraad goed gekozen, maar moeten zich nog bewijzen. De Kunstraad vindt het ambassadeurschap van Musicians Without Borders veelbelovend klinken, maar het is nog onduidelijk wat het concreet kan betekenen, dat is in de aanvraag niet verder uitgewerkt.

Bedrijfsmatige gezondheid

De Kunstraad beoordeelt het criterium bedrijfsmatige gezondheid als matig.

De begroting heeft algemene posten die verder niet zijn gespecificeerd en ook niet heel uitgebreid zijn toegelicht, maar is volgens de Kunstraad op zich voldoende duidelijk. De begrotingsposten sluiten in grote lijnen aan op het activiteitenplan, de Kunstraad mist daarin echter een financiële doorvertaling van de nieuwe plannen. Zo ontbreekt een budget voor de geplande compositieopdracht. De financieringsmix met 50% eigen inkomsten is op zich goed, maar behoudend en leunt zwaar op subsidies van gemeente

en andere 'fondsen, sponsoring en donaties' die verder niet zijn gespecificeerd. Omdat de Kunstraad een degelijke onderbouwing van de inkomsten mist is de haalbaarheid ervan niet goed te beoordelen. De organisatie is zich bewust van het risico van tegenvallende inkomsten, dat is positief, maar beschrijft geen concreet alternatief plan voor het geval subsidies tegenvallen. Het is niet duidelijk wat dat voor de programmering betekent.

De organisatie erkent dat er als beginner ook beginnersfouten gemaakt worden, maar laat nog weinig inzet op verbetering zien. De Kunstraad had graag meer gelezen over structurele inspanningen die het Kamermuziekfestival Groningen zich getroost om beginnersfouten in de toekomst te voorkomen.

De doelgroep is vooral een in kamermuziek geïnteresseerd publiek. Deze specifieke doelgroep weet het Kamermuziekfestival Groningen goed te vinden. Met een algemene mix van communicatiemiddelen als een gerichte mailcampagne, posters en social media is er een snel groeiend bereik.

De organisatie heeft een smalle basis en is zich bewust van het ontbreken van specifieke expertises als marketing. Daarvoor wil men deskundig advies inroepen, hoe dat vorm krijgt is verder niet beschreven. De organisatie is klein en bestaat tot nu toe uit twee (muziek)professionals en staat daarmee volgens de Kunstraad nog in de kinderschoenen. Voor een goede doorontwikkeling acht hij uitbreiding gewenst.

Het Kamermuziekfestival Groningen is zich bewust van de codes en wil de invoering ervan oppakken, maar qua uitwerking is het nog niet ver genoeg. Ook worden nog onvoldoende concrete acties benoemd die tot verbetering kunnen leiden. Op het gebied van governance is onvoldoende scheiding van toezicht en uitvoering. Het festival streeft naar fair pay, of dit ook al wordt toegepast blijkt onvoldoende uit de aanvraag. Met de gelijke verdeling tussen mannen en vrouwen geeft de organisatie een te beperkte interpretatie van de code Diversiteit en Inclusie. Hoewel dit niet expliciet zo wordt beschreven, kan de laagdrempeligheid van de concerten volgens de Kunstraad ook bijdragen aan een divers publiek.

Na enkele edities van dit festival vindt de Kunstraad deze aanvraag voor een meerjarige subsidie te ambitieus. De organisatie heeft nu nog meer het karakter van een projectorganisatie en hij vindt verdere ontwikkeling van essentieel belang.

Maatschappelijke betekenis

De Kunstraad beoordeelt het criterium maatschappelijke betekenis als ruim voldoende.

Het Kamermuziekfestival Groningen gaat zelf niet op de beleidsstrategieën in, maar de Kunstraad ziet met een bijdrage aan *Samenleven met cultuur* en *Ruim baan voor talent en vernieuwing* ruim voldoende maatschappelijke betekenis in de plannen van het Kamermuziekfestival Groningen. Het verlagen van drempels voor (passieve) cultuurdeelname door gedifferentieerde tarieven voor onder meer houders van een Stadspas en bezoekers van de Voedselbank draagt bij aan de uitgangspunten van *Samenleven met cultuur*. Het stimuleert tot deelname, ook voor bewoners die nu niet of nauwelijks deelnemen. De Kunstraad waardeert de inspanning op ouderenparticipatie met *Vier het leven*. Ook de inzet op ontmoeting en sfeer in de kerstperiode kan eenzaamheid tegengaan. Deze elementen sluiten eveneens aan bij de beleidsstrategie *Samenleven met cultuur*.

Er zijn openbare masterclasses door stermusici uit het programma en er is samenwerking met het Haydn Jeugd Strijkorkest en Prins Claus Conservatorium. Op die manier draagt het festival op een beperkte manier bij aan *Ruim baan voor talent en vernieuwing* voor wat betreft het begeleiden van talent en samenwerking met anderen rondom talentontwikkeling.

Conclusie

Een voorwaarde om voor subsidie in aanmerking te komen, is het behalen van een voldoende beoordeling (minimaal een 6) op de criteria artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit én bedrijfsmatige gezondheid. Omdat het criterium bedrijfsmatige gezondheid als matig (5) is beoordeeld, komt het Kamermuziekfestival Groningen niet in aanmerking voor subsidie van de gemeente Groningen.

Kamerorkest van het Noorden

Gevraagd bedrag:	€ 40.000,- (gemeente)	€ 15.000,- (provincie)
Geadviseerd bedrag:	€ 40.000,- (gemeente)	€ 15.000,- (provincie)

Inleiding

De stichting Kamerorkest van het Noorden is een collectief van musici dat zich in verschillende vormen manifesteert: als klein ensemble, als orkest en als producent. Het orkest speelt meestal zonder dirigent; ieder lid is betrokken bij het ontstaansproces, speelt als een solist, met eigen invulling en verantwoordelijkheid. Uitvoeringen zijn op reguliere concertlocaties, maar ook in buurthuizen, gymzalen en dorpskerkjes om de muziek dichterbij de mensen te brengen. In de periode 2025-2028 wil het orkest een link leggen tussen traditie en vernieuwing door een verbinding te maken tussen klassieke muziek en hedendaagse muziek, tussen maatschappelijke thema's en nieuwe luisteraars. Activiteiten zijn gegroepeerd onder verschillende inhoudelijke lijnen: *(Dutch) Folksongs* (participatie, onderzoek naar de wortels van de Nederlandse muziekcultuur), *Oorlog & Vrede* (over maatschappelijke thema's), *Sharing the Stage* (workshops), *Night of the Unexpected* (ééndaags festival) en *Klassiek Vernieuwend*. Op die manier brengt het orkest een breed en gevarieerd aanbod.

Artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit

De Kunstraad beoordeelt het criterium artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit voor zowel de gemeente als de provincie goed.

Het orkest wil klassieke muziek dichterbij de mensen brengen en gebruikt daarvoor een breed palet aan muzieksoorten. De Kunstraad heeft waardering voor dat brede profiel en vindt het uniek voor een dergelijk klein ensemble. Het Kamerorkest musiceert op hoog niveau en het beheerst verschillende soorten genres. Er is grote technische beheersing en scherpte in het samenspel, de vakdeskundigheid is hoog. Het programma is gevarieerd, vaardigheden van een wisselende groep musici passen goed bij de verschillende programma's en getuigen van flexibiliteit.

De relatie van traditie met vernieuwing komt ongedwongen over en is op een logische manier in het programma verwerkt. De verbinding die het Kamerorkest maakt met Augmented Reality in het onderdeel *Klassiek Vernieuwend* is ambitieus, maar de Kunstraad waardeert deze innovatie omdat die bijdraagt aan een interactieve concertervaring. Op basis van eerdere resultaten is er vertrouwen dat het Kamerorkest in samenwerking met gespecialiseerde kunstenaars AR op een goede manier weet in te zetten.

Het Kamerorkest heeft met de variatie en keuzes in het programma een duidelijke eigen signatuur, maar kan volgens de Kunstraad meer met de mogelijkheden spelen om te voorkomen dat de vaste elementen in het jaarprogramma teveel als een voorstelbaar format worden gezien.

Het orkest sluit met de verschillende inhoudelijke lijnen goed aan bij verschillende doelgroepen en zoekt daarbij passende samenwerkingen, ook buiten het culturele veld in bijvoorbeeld het sociale domein. Door daarbij ook buiten de voor de hand liggende podia op te treden op locaties als buurthuizen en dorpskerkjes, speelt het orkest dicht op de huid van het publiek en weet het van kinderopvang tot ouderen de toehoorders te raken met een aansprekend aanbod. Het ensemble benut zo zijn schaal en wendbaarheid goed.

De Kunstraad vindt het lovenswaardig dat het orkest ook grote thema's als oorlog en vrede aan durft te pakken. Dat getuigt van maatschappelijke betrokkenheid.

Bedrijfsmatige gezondheid

De Kunstraad beoordeelt het criterium bedrijfsmatige gezondheid voor zowel de gemeente als de provincie als ruim voldoende.

Het Kamerorkest van het Noorden laat een inzichtelijke, transparante begroting zien. De Kunstraad vindt die bescheiden in relatie tot het gepresenteerde plan.

Zakelijke samenwerkingsmodellen zijn over het algemeen eenvoudig vormgegeven maar effectief. Zoals de voorgestelde samenwerking met het Comité 4/5 mei die het ensemble ook landelijk meer onder de aandacht kan brengen. Gelet op de inhoudelijke samenwerking met organisaties in het sociale domein en de maatschappelijke betekenis van een aantal activiteiten, had de Kunstraad op het financiële vlak meer wederkerigheid verwacht zodat een meer gevarieerde en stevigere financieringsmix kan ontstaan.

Met een recente slag op het gebied van marketing heeft het orkest vooral online een groter bereik en daarmee een betere zichtbaarheid gerealiseerd. In de aanvraag zijn de ambities op het gebied van publieksbereik vrij generiek beschreven. Per soort activiteit en doelgroep werkt het orkest de relatie uit en daarmee weet het orkest het publiek goed te vinden, maar een duidelijke toekomstgericht marketingstrategie ontbreekt.

Er is besef van de culturele codes bij het orkest, de Kunstraad ziet echter ook dat de toepassing ervan nog in een beginstadium verkeert. Het orkest reflecteert beperkt op de Governance Code Cultuur. Ook op het gebied van de Code Fair Practice is slechts een beknopte toelichting gegeven, men baseert zich voor het beloningsbeleid op de cao voor muziekensembles en voldoet daarmee aan het uitgangspunt van fair pay, het orkest mag zich volgens de Kunstraad echter serieuzer nemen als het gaat om de prijs in relatie tot de kwaliteit. De begroting laat op deze post echter geen ontwikkeling zien. De Code Diversiteit & Inclusie wordt onderschreven, maar aandacht voor diversiteit kan in programma en publiek nog beter doorklinken. Ontwikkelingen zijn nodig om de codes beter te integreren in de dagelijkse praktijk. Het orkest is zich daarvan bewust en heeft de afgelopen periode stappen gezet.

Maatschappelijke betekenis

De Kunstraad beoordeelt het criterium maatschappelijke betekenis voor zowel de gemeente als de provincie als goed.

Het Kamerorkest van het Noorden geeft zelf aan bij te dragen aan *Samenleven met cultuur* en *Ruim baan voor talent en vernieuwing*. Met de inzet op actuele thema's als 80 jaar vrijheid en ruimte voor Oekraïense musici in het orkest bij het project *Drop after Drop* besteedt het orkest aandacht aan actuele thema's zoals bedoeld in *Samenleven met cultuur* voor zowel gemeente als provincie. Workshops, die ook in de provincie worden gerealiseerd, geven vorm aan cultuuronderwijs. Een overtuigende bijdrage aan deze strategie levert het orkest ook door te spelen voor specifieke doelgroepen, op locaties verspreid over de gemeente en provincie. De Kunstraad ziet lokaal goede meerwaarde in activiteiten met het sociale domein, het orkest treedt daarmee duidelijk buiten de eigen sector. De betekenis voor *Ruim baan voor talent en vernieuwing* (gemeente) is zeker aanwezig en heeft betrekking op de specifieke spelersgroepen die in het orkest vertegenwoordigd zijn. Daarnaast betreft het Kamerorkest jonge makers uit andere disciplines.

Conclusie

Op basis van bovenstaande overwegingen adviseert de Kunstraad de gemeente en de provincie Groningen om de gevraagde bijdragen te verlenen, mits voldoende budget beschikbaar is.

Kinderfestival Haren (De Boskamer)

Gevraagd bedrag:	€ 60.000,- (gemeente)
Geadviseerd bedrag:	€ 20.000,- (gemeente)

Inleiding

Stichting de Boskamer organiseert het Kinderfestival Haren (De Boskamer), een jaarlijks terugkerend ééndaags festival voor kinderen van 2 tot 13 jaar in de Hortus in Haren. Het Kinderfestival, dat inmiddels drie edities kent, wil zoveel mogelijk kinderen in hun vrije tijd actief en receptief laten genieten van een kwalitatief programma, en hen de kracht van verbeelding laten ervaren. De programmering bestaat uit voorstellingen, workshops en verschillende randactiviteiten en komt tot stand langs vier programmalijnen: Kunst & Cultuur, Muziek & Theater, Natuur & Techniek, Sport & Beweging. Kernpartner van het festival is Centrum voor Cultuureducatie Haren (CKC Haren), waarmee het festival zowel inhoudelijk als productioneel samenwerkt, en dat in aanloop naar het festival kunsteducatielessen voor scholen verzorgt in relatie tot het jaarlijkse festivalthema, resulterend in een presentatie op het festival.

Artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit

De Kunstraad beoordeelt het criterium artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit als voldoende.

De Kunstraad vindt het Kinderfestival Haren (De Boskamer) een sympathiek en sprankelend initiatief, dat kinderen op de prachtige locatie van de Hortus een feestelijke dag bezorgt. De kinderrijke omgeving van Haren zorgt voor een potentiële doelgroep van meer dan 25.000 basisschoolleerlingen en de uitverkochte editie van 2023 met 1700 bezoekers toont dat het festival op veel belangstelling kan rekenen.

Het festival wil kinderen samen met hun ouders (of verzorgers) op een laagdrempelige manier in aanraking laten komen met talloze uitingen op het gebied van kunst, cultuur, natuur, techniek, muziek, theater, sport en bewegen, en kinderen verleiden tot participatie in hun vrije tijd. Dit vindt de Kunstraad een heldere maar wel zeer brede doelstelling. Het programma met in 2023 meer dan 40 activiteiten op één dag, wekt de indruk van alles wat te zijn. Het is niet duidelijk hoe de organisatie in de periode '25-'28 wil zorgen voor voldoende artistieke samenhang. De brede insteek zorgt er naar mening van de Kunstraad enerzijds voor dat ieder kind de kans krijgt zijn eigen talenten en voorkeuren te ontdekken, maar maakt anderzijds ook dat er nauwelijks sprake is van een onderscheidende artistieke signatuur.

De organisatie toont zich ambitieus in haar doelstelling om schurende en verrassende kunst te programmeren die de verbeeldingskracht van kinderen stimuleert, nieuwe perspectieven biedt en gecompliceerde levensvragen over innerlijk conflict en persoonlijk engagement in doeltreffende eenvoud vormgeeft. Op welke wijze zich dit vertaalt in de programmering wordt de Kunstraad nog niet geheel duidelijk. De genoemde voorbeeldthema's - zoals Lekker Eigenwijs, Feest, Reis mee, Voor altijd Jong, Hallo Wereld en Superhelden - lijken vooral breed en luchtig. Het plan biedt afgezien van de vier genoemde programmalijnen nog weinig zicht op de artistiek-inhoudelijke invulling van het festival voor de komende jaren. Wel geeft de organisatie aan landelijk gerenommeerde kindervoorstellingen te willen gaan programmeren en noemt daarbij enkele voorbeelden van gezelschappen. Hoewel de Kunstraad deze wens begrijpt, vindt hij de noodzaak hiervan nog onvoldoende onderbouwd, temeer er verschillende podia in de nabije omgeving in dit aanbod voorzien.

Het festival wordt op enthousiaste en vaardige wijze georganiseerd door samenwerkende buurtgenoten. De Kunstraad is positief over de samenwerking met scholen via CKC in aanloop naar het festival, dat de impact van het festival vergroot. Hij waardeert dat de organisatie de schakel wil zijn tussen binnenschoolse cultuureducatie en actieve cultuurparticipatie in de vrije tijd, maar vindt uit het plan nog niet helder naar voren komen op welke wijze het Kinderfestival hier in samenwerking met partners invulling aan geeft.

Bedrijfsmatige gezondheid

De Kunstraad beoordeelt het criterium bedrijfsmatige gezondheid als voldoende.

De begroting voor de komende jaren is substantieel gestegen ten opzichte van 2023. Dit is gedeeltelijk toe te wijzen aan de wens om een professionele producent en communicatiemedewerker in te huren. Dit is in de ogen van de Kunstraad logische ontwikkeling. Op de gestegen programmeringskosten in de periode 2025-2028 ten opzichte van die van 2023 mist de Kunstraad een toelichting. Om hoeveel activiteiten het per programmalijn gaat en in hoeverre er sprake is van een groei van het aantal activiteiten is niet duidelijk. Naar verwachting van de Kunstraad komt de stijging (al dan niet gedeeltelijk) voort uit de wens om landelijk gerenommeerde gezelschappen te gaan programmeren. Hiervan vindt hij zoals gezegd de noodzaak nog onvoldoende overtuigend onderbouwd. In het beleidsplan geeft de organisatie aan de komende jaren zelf de horeca te willen doorontwikkelen, maar hiervoor zijn zowel geen kosten als inkomsten begroot.

De organisatie gaat in de ogen van de Kunstraad summier in op mogelijke risico's. Naar eigen zeggen is de financiële positie van de stichting goed, en is er een reservepositie opgebouwd die dient als dekking voor tegenvallende uitgaven of inkomsten. De Kunstraad concludeert op basis van het jaarverslag echter dat het eind 2022 opgebouwde eigen vermogen geheel is gebruikt om het tekort in 2023 op te vangen.

De Kunstraad is van mening dat de gevraagde bijdrage van € 60.000 erg hoog is voor een ééndaags festival van deze omvang en zonder jaarronde programmering. Bovendien vindt hij dat de organisatie in de financieringsmix zwaar leunt op de beoogde bijdrage van de gemeente Groningen. De begroting voor de komende jaren leunt sterk op de substantieel hogere subsidiebijdrage dan het festival afgelopen jaren uit incidentele gemeentelijke budgetten ontvangen heeft, terwijl het naar mening van de Kunstraad mogelijk moet zijn om andere financieringsbronnen aan te boren.

In het plan worden een aantal samenwerkingspartners genoemd, waarvan CKC Haren de belangrijkste is. Welk bedrijfsmatig effect deze en andere samenwerkingen sorteren wordt uit de aanvraag niet duidelijk. Het beoogde publieksbereik vindt de Kunstraad realistisch, er is sprake van een duidelijk afgebakende doelgroep en het bijgevoegde marketing- en communicatieplan is afdoende.

Uit het plan spreekt een actieve houding ten aanzien van de culturele codes. In relatie tot de Code Diversiteit & Inclusie heeft het festival een duidelijke visie, en met name de ambities op het vlak van publiek en toegankelijkheid vindt de Kunstraad overtuigend. Met betrekking tot de bedrijfsvoering geeft de organisatie aan dat er tot op heden sprake was van een actief meewerkend bestuur dat volledig meedraaide in de uitvoering van het festival. De beoogde professionaliseringsslag waarbij door inzet van zzp'ers het bestuur wat meer op afstand komt te staan, vindt de Kunstraad in het licht van de Governance Code Cultuur wenselijk. De organisatie had uitvoeriger kunnen toelichten hoe het toezicht tot dusver gewaarborgd werd.

Maatschappelijke betekenis

De Kunstraad beoordeelt het criterium maatschappelijke betekenis als ruim voldoende.

Kinderfestival Haren (De Boskamer) geeft aan met zijn activiteiten een bijdrage te willen leveren aan de gemeentelijke beleidsstrategieën *Samenleven met Cultuur* en *Ruim baan voor talent en vernieuwing*. In relatie tot *Samenleven met cultuur* is de Kunstraad van mening dat het festival zich op overtuigende wijze inzet om cultuurdeelname van kinderen in Haren te stimuleren. Het festival reageert inhoudelijk niet specifiek op lokale ontwikkelingen en thematiek, maar draagt met een bruisend festival wel bij aan de leefkwaliteit van Haren. Vanuit het uitgangspunt 'ieder kind telt', heeft het festival daarbij ook expliciet aandacht voor specifieke doelgroepen voor wie cultuurdeelname minder vanzelfsprekend is, en probeert op verschillende manieren drempels weg te nemen. Van echte talentontwikkeling is met het eendaagse festival niet zozeer sprake, maar de brede opzet en samenwerkingen met domeinen als sport en natuur zorgen wel voor een laagdrempelige kennismaking met cultuur en nodigen kinderen uit hun talenten te ontdekken. (lees verder >>)

Conclusie

Op basis van bovenstaande overwegingen adviseert de Kunstraad de gemeente Groningen een bijdrage van € 20.000 te verlenen, mits voldoende budget beschikbaar is. Dit betreft iets meer dan het huidige subsidieniveau vanuit de gemeente, maar een lager bedrag dan gevraagd. Zoals toegelicht vindt de Kunstraad de gevraagde bijdrage van € 60.000 te hoog voor een ééndaags festival van deze omvang en zonder jaarronde programmering. Daarbij wordt de stijging van de programmeringskosten naar mening van de Kunstraad onvoldoende onderbouwd, en is de financieringsmix te eenzijdig.

Kunst te Gast

Gevraagd bedrag:	€ 12.500,- (provincie)
Geadviseerd bedrag:	€ 12.500,- (provincie)

Inleiding

Stichting Kunst te Gast organiseert het tweejaarlijkse festival Kunst te Gast in Zuidhorn. Kunst te Gast is een gecureerd makers-festival. Voor iedere editie vraagt de organisatie aan twee curatoren, een jonge Nederlandse Artist-Entrepreneur (AE) en een internationale Artist in Residence (AiR), om een team bij elkaar te zoeken van excellente (impro)musici (de 'Greenhouse'). Zij krijgen samen de opdracht om op de eerste festivaldag, ter plekke in het dorp, zeven uur aan nieuw materiaal te maken en dat de volgende dag uit te voeren op (buiten)podia in verschillende, nieuwe combinaties. Dit leidt tot veertien concerten die de kern van het programma vormen. Daaromheen programmeert Kunst te Gast jong talent en bestaande ensembles, en worden er compositie- en arrangeeropdrachten gegeven om materiaal te maken voor grote bezetting. Dat nieuwe materiaal wordt uitgevoerd met musici van het Noordpool Orkest, in een concert waarin de Greenhouse-musici soleren. Op de derde dag van het festival presenteert een door de curatoren gekozen uitsnede uit de Greenhouse zich in Amsterdam, in een coproductie tussen BIMHUIS en Kunst te Gast. Voorafgaand aan het festival realiseert Kunst te Gast een educatief programma op scholen, workshops bij muziekverenigingen en een openbare masterclass op het Prins Claus Conservatorium.

Artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit

De Kunstraad beoordeelt het criterium artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit als goed.

De heldere en weldoordachte formule van Kunst te Gast waarbij jazzmuzikanten van hoog niveau elkaar in de *splendid isolation* van Zuidhorn ontmoeten en nieuw artistiek materiaal maken dat direct gepresenteerd wordt in de vriendelijke setting van het dorp, geeft het festival naar mening van de Kunstraad een onderscheidende signatuur. De lineaire opbouw van het programma zorgt voor een heldere structuur en creëert momentum. Dat het festival bovendien zo gedragen wordt door veel mensen uit het dorp is bijzonder. Dit maakt het festival voor zowel muzikanten als publiek aantrekkelijk. In alle geledingen van de organisatie zijn deskundige en ervaren mensen betrokken, en de organisatie laat zien dat het de juiste voorwaarden weet te creëren voor open ontmoetingen tussen de muzikanten onderling, en tussen muziek en publiek. De plannen geven blijk van een goed georganiseerd initiatief dat komende jaren op realistische wijze doorbouwt.

Als gecureerd makersfestival waar nieuw materiaal ontstaat draagt Kunst te Gast bij aan de ontwikkeling van de (progressieve) jazz en geïmproviseerde muziek. Wel vindt de Kunstraad dat de organisatie hierin nog meer agenderend zou mogen zijn. In het plan wordt kort stilgestaan bij een aantal van de ontwikkelingen binnen dat genre, maar tot welke keuzes dat in het programma leidt of welke impuls Kunst te Gast wil geven wordt de Kunstraad minder duidelijk. De lijst van uitgenodigde en beoogde namen is zeer indrukwekkend. Waarom er voor deze mensen gekozen is en welke opvatting over jazz en geïmproviseerde muziek hieraan ten grondslag ligt had nog scherper verwoord kunnen worden.

Kunst te Gast neemt een heldere positie in binnen zowel het lokale, regionale als landelijke veld. De Kunstraad vindt het belangrijk dat het nieuw ontstane materiaal ook breder wordt ontsloten dankzij een concert en registratie in het BIMHUIS. Hiermee fungeert het zeer lokale festival als het ware als incubatieplaats waar internationaal talent samenkomt en van waaruit nieuwe muziek weer terug de wereld in wordt gebracht. In hoeverre het netwerk van de internationale Artists in Residence ook wordt aangesproken voor de (internationale) circulatie van het repertoire leest de Kunstraad in het plan niet terug.

Bedrijfsmatige gezondheid

De Kunstraad beoordeelt het criterium bedrijfsmatige gezondheid als ruim voldoende.

De begroting voor het festival is helder en voldoende toegelicht, en de opgevoerde bedragen ogen realistisch. Het festival weet ondanks de beperkte publieksinkomsten een goede financieringsmix te realiseren. De wijze waarop het festival optimaal gebruik maakt van de in het dorp aanwezige mensen en middelen vindt de Kunstraad bijzonder, en ook in de samenwerkingen met het Noordpool orkest en Prins Claus Conservatorium weet Kunst te Gast slimme partnerschappen te creëren. Dit getuigt naar zijn mening van gezond cultureel ondernemerschap. Er is een bescheiden risicoparagraaf, al mist de Kunstraad daarbij wel een toelichting op hoe het festival omgaat met slecht weer. Dat het bestuur streeft naar een weerstandsvermogen van 10% van de omzet vindt de Kunstraad verstandig, op basis van de balans van 2022 concludeert hij dat dit nu nog niet het geval is.

Het marketing en communicatieplan is gedegen en toont een goed doordachte branding, heldere marketingstrategie en communicatieboodschappen, en een weloverwogen prijsbeleid. Hoewel het festival een open houding toont, lijkt het zich voornamelijk te richten op een (bestaand) publiek van kenners en liefhebbers. De Kunstraad denkt dat de unieke formule van het festival een breder publiek kan aanspreken en vindt dat Kunst te Gast zich meer kan inspannen om nieuwe publieksgroepen te betrekken.

De organisatie onderschrijft de culturele codes, en geeft met name voor de Code Diversiteit & Inclusie en de Governance Code Cultuur aan hoe dit in de praktijk wordt gebracht. Met betrekking tot de Code Diversiteit & Inclusie zegt Kunst te Gast artiesten bewust divers en inclusief te willen programmeren qua gender en geografie. De genderdiversiteit van de (beoogde) curatoren vindt de Kunstraad echter nog zeer beperkt. Ook mist hij een reflectie op de eigen organisatie. Wel toont het festival zich actief als het gaat om toegankelijkheid en een inclusieve sfeer voor publiek. In relatie tot Fair Practice verwijst Kunst te Gast enkel naar het op de website beschreven beloningsbeleid, dat in de ogen van de Kunstraad nog wat specifiekere toegelicht had mogen worden met betrekking tot de eigen organisatie. Op andere aan de code gerelateerde zaken wordt niet gereflecteerd, de Kunstraad mist met name een toelichting op hoe het festival zorg draagt voor de vele vrijwilligers waarmee wordt gewerkt.

Maatschappelijke betekenis

De Kunstraad beoordeelt het criterium maatschappelijke betekenis als ruim voldoende.

Kunst te Gast benoemt in de aanvraag alle gemeentelijke en provinciale beleidsstrategieën. *Ruim baan voor talent en vernieuwing* betreft een gemeentelijke beleidsstrategie en is op deze aanvraag voor de provincie niet van toepassing. De plannen van Kunst te Gast hebben ook geen betrekking op de Groningse culturele identiteit of op het behoud of de presentatie van de Collectie Groningen, en leveren zodoende geen bijdrage aan de provinciale beleidsstrategie *Thuis in Groningen*. Wel vindt de Kunstraad de bijdrage aan *Samenleven met Cultuur* en *Overal Cultuur* overtuigend tot uiting komen in de aanvraag.

Zoals benoemd heeft Kunst te Gast zijn unieke signatuur voor een deel te danken aan de plek waar het plaatsvindt, en aan de mate waarin het festival is ingebed in, en wordt gedragen door een groot deel van het dorp. Het festival levert naar mening van de Kunstraad een bijdrage aan de ruimtelijke kwaliteit van het dorp, en Kunst te Gast toont zich in zijn aanvraag omgevingsbewust. De Kunstraad waardeert dat de organisatie de relatief grote sociale afstand tussen verschillende groepen inwoners van Zuidhorn en de fysieke afstand binnen de verschillende kernen van het Westerkwartier wil verkleinen en het sociaal culturele weefsel van deze regio wil versterken. De Kunstraad denkt dat het festival hier zeker aan kan bijdragen, en ziet dat Kunst te Gast zich ook inspant om inwoners voor wie cultuurdeelname (lees verder >>)

minder vanzelfsprekend is te betrekken. Dat er meerdere gratis onderdelen zijn vindt hij in dat kader positief, evenals dat er wordt samengewerkt met Stichting Welzijn De Schans om sociaal kwetsbare doelgroepen te betrekken via de cultuurcoach, het vrijwilligerssteunpunt, het jongerenwerk en het ouderenwerk. Hoe deze samenwerking eruit ziet en in hoeverre het lukt om de genoemde doelgroepen te bereiken wordt uit de aanvraag echter nog niet geheel duidelijk. Dat het festival zich met het beoogde nieuwe vrijdagavond community concert nog sterker wil verbinden aan de regionale gemeenschap vindt de Kunstraad tevens positief, maar ook de uitwerking hiervan is nog tamelijk summier.

Positief vindt de Kunstraad dat Kunst te Gast voor scholen in de gemeente Westerkwartier een educatieprogramma verzorgt aan de hand van de Kobranie-methode, en workshops verzorgt bij muziekverenigingen. Hiermee levert het een bijdrage aan hoogwaardig cultuuronderwijs in de regio.

In relatie tot *Overal Cultuur* geeft de organisatie aan komende jaren sterker in te willen zetten op een verbinding met de vrijetijdseconomie door in zowel de landelijke als regionale marketing gericht te verwijzen naar arrangementen zoals overnachtingen en aansluitende activiteiten in de provincie.

Conclusie

Op basis van bovenstaande overwegingen adviseert de Kunstraad de provincie Groningen de gevraagde bijdrage te verlenen, mits voldoende budget beschikbaar is.

Kunstbende

Geraagd bedrag:	€ 24.000,- (gemeente)	€ 24.000,- (provincie)
Geadviseerd bedrag:	€ 0,- (gemeente)	€ 0,- (provincie)

Inleiding

Kunstbende stimuleert jonge creatieve makers (13-19 jaar) in heel Nederland om het beste uit zichzelf te halen. Het landelijk kantoor in Amsterdam zet de grote lijnen uit binnen de organisatie. De regionale kantoren brengen een eigen accent aan. Elk jaar organiseert Kunstbende tientallen workshops, meet-ups, masterclasses, trips, coaching trajecten in verschillende kunstdisciplines (van dans tot film, van mode tot muziek). Willen jongeren het podium op dan kunnen ze zich aanmelden voor de regionale voorronde. De winnaars van de regionale voorronde stromen door naar de landelijke finale tijdens het *Young Creators Festival*. Het programma van Kunstbende is gebaseerd op de vier pijlers ontmoeting, toegankelijkheid, maatschappelijke impact en talentontwikkeling. Binnen deze pijlers staan de volgende elementen centraal: ontdekken en uitproberen; het podium op; ontwikkelen en bekwamen; ontmoeten en verbinden.

Artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit

De Kunstraad beoordeelt het criterium artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit voor zowel de gemeente als de provincie als matig.

Kunstbende organiseert al jarenlang met succes een wedstrijd voor jong creatief talent met aspiratie. Via regionale voorrondes kan dat talent doorstromen naar de landelijke finale. De Kunstraad is op zichzelf positief over dit wedstrijd-concept: talenten kunnen ervaring opdoen op het podium en gelijkgestemden ontmoeten. De aanvraag bij de gemeente en de provincie Groningen is echter met name gericht op een breed scala aan activiteiten - van workshops tot meet-ups tot coaching - dat de ontwikkeling van Gronings talent moet bevorderen en niet direct verbonden lijkt aan de wedstrijd.

Het plan biedt de Kunstraad weinig zicht op de concrete inhoud en kwaliteit van de activiteiten die Kunstbende organiseert. Zo wordt onvoldoende duidelijk door wie de jongeren begeleid worden, wat de cultuureducatieve vaardigheden van die begeleiders zijn en hoe zij te werk gaan. Daarmee is het voor de Kunstraad niet duidelijk welke vakdeskundigheid ten grondslag ligt aan de geschetste ontwikkeltrajecten, en is ook de uiteindelijke zeggingskracht van die trajecten voor de deelnemende jongeren niet goed te beoordelen.

Kunstbende laat in de aanvraag grote ambities zien op het vlak van talentontwikkeling, maar de Kunstraad mist een overtuigende integrale visie op de bredere keten van talentontwikkeling in Groningen en de positie van Kunstbende daarbinnen. Er worden veel regionale partners genoemd in het plan, maar de concrete inhoud van die samenwerkingen blijft veelal ongewis.

Kunstbende lijkt zichzelf een grote rol toe te willen bedelen als spin in het web van de Groningse talentontwikkeling, maar maakt onvoldoende duidelijk waarom juist zij de aangewezen organisatie is om deze rol op zich te nemen. De in het plan genoemde partijen als VRIJDAG en Cultuurloket zijn in de ogen van de Kunstraad organisaties voor wie die verbindende rol logischer is.

Bedrijfsmatige gezondheid

De Kunstraad beoordeelt het criterium bedrijfsmatige gezondheid voor zowel de gemeente als de provincie als matig.

Bij de meegestuurde begroting plaatst de Kunstraad de nodige kanttekeningen. In de eerste plaats zijn in de begroting alleen de kosten voor Kunstbende Groningen opgenomen, terwijl de aanvraag vanuit de landelijke organisatie is gedaan. De begroting en toelichting geven te weinig inzicht in hoe de landelijke organisatie zich

in financiële zin verhoudt tot de regionale afdeling. De Kunstraad vindt de aanvraag daardoor onvoldoende transparant. In de financiering leunt Kunstbende Groningen in de komende jaren zwaar op de gevraagde bijdragen van de gemeente en de provincie Groningen. De financieringsmix oogt beperkt, waarbij het op dit moment nog onzeker is of de gevraagde bijdrage van Fonds Cultuurparticipatie zal worden toegekend. Wat betreft de kosten valt op dat in het plan relatief veel aandacht gaat naar de extra activiteiten die los van de wedstrijd georganiseerd worden, maar dat de kosten die daarvoor worden opgevoerd in het plan zeer laag liggen. Dat maakt de ambities die Kunstbende formuleert op het vlak van talentontwikkeling in de ogen van de Kunstraad weinig realistisch.

Verder is de Kunstraad kritisch op het feit dat in de toelichting op de communicatie- en marketing vooral de landelijke strategie wordt aangehaald. De aanvraag biedt te weinig zicht op de specifieke aanpak voor de stad en de provincie Groningen. Kunstbende stelt dat het aantal deelnemers aan de workshops in de afgelopen jaren is teruggelopen. Een overtuigende analyse van deze terugval ontbreekt echter in de aanvraag. De Kunstraad is er ook niet van overtuigd dat een extra investering in communicatie en marketing automatisch zou leiden tot nieuwe en grotere aanwas van creatieve jongeren. Uit de plannen wordt ook onvoldoende duidelijk op welke manier er met Groningse organisaties op het gebied van talentontwikkeling wordt samengewerkt in de werving van talent.

De drie codes worden in de ogen van de Kunstraad vooral vanuit landelijk perspectief beschreven en bovendien in vrij algemene zin. Wat betreft governance merkt de Kunstraad op dat de aanvraag te weinig transparant is over hoe de landelijke en de regionale afdelingen zich organisatorisch en bedrijfsmatig tot elkaar verhouden. Wat betreft fair practice wordt in het plan gerefereerd aan het volgen van de cao Dans en Toneel voor de medewerkers in vaste dienst, terwijl bij de afdeling Groningen geen mensen in vaste dienst werken. De belangrijkste rol in Groningen wordt ingevuld door de projectcoördinator, maar diens uurtarief is met € 35,- aan de lage kant. Op welke manier de vier p's uit de Code Diversiteit & Inclusie concreet worden toegepast in Groningen wordt niet duidelijk in de aanvraag.

Maatschappelijke betekenis

De Kunstraad beoordeelt het criterium maatschappelijke betekenis voor zowel de gemeente als de provincie als ruim voldoende.

Kunstbende schrijft in haar plan dat het aansluit bij de provinciale beleidsstrategieën *Overal cultuur* en *Samenleven met cultuur*. De Kunstraad ziet inderdaad aansluiting bij deze beide strategieën. Kunstbende komt op verschillende plekken in de provincie om jongeren in aanraking te brengen met cultuur en hen te stimuleren zichzelf te ontplooien tot cultuurmaker of -liefhebber. Het opereert daarbij ook binnen de context van het onderwijs. Op gemeentelijk niveau ziet de Kunstraad net als Kunstbende zelf vooral aansluiting bij de strategie *Ruim baan voor talent en vernieuwing*. Hoewel de Kunstraad zoals eerder benoemd kritisch is op de grote rol die zichzelf toebedeelt op het gebied van talentontwikkeling in Groningen, is het evident dat met name het basisconcept van de wedstrijd een beproefd concept is en dat menig talent hier de eerste stappen op het podium heeft gezet.

Conclusie

Een voorwaarde om voor subsidie in aanmerking te komen, is het behalen van een voldoende beoordeling (minimaal een 6) op de criteria artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit én bedrijfsmatige gezondheid. Omdat de criteria artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit en bedrijfsmatige gezondheid als matig (5) zijn beoordeeld, komt Kunstbende niet in aanmerking voor subsidie van de gemeente noch van de provincie Groningen.

Kunstcentrum De Ploeg

Gevraagd bedrag: € 130.000,- (provincie)
Geadviseerd bedrag: € 0,- (provincie)

Inleiding

Stichting Kunstcentrum De Ploeg (KCDP) wil de voormalig Rooms-Katholieke Jozef-school in 2025 na restauratie in gebruik nemen als een Kunstcentrum. Vanaf 2025 wil KCDP een programma realiseren, met daarin specifieke aandacht voor kunstenaarscollectief De Ploeg. Artistiek inhoudelijk richt KCDP zich daarbij op het erfgoed van de eerste generatie Ploegkunstenaars en de reflectie op hun praktijk vanuit een eigentijdse bril. De artistieke koers van KCDP leunt op drie pijlers: De Ploeg door een hedendaagse bril, Landschap als twistpunt en Wie is de kunstenaar? De uiteenlopende programmaonderdelen zoals tentoonstellingen, residenties en educatieve activiteiten zijn multidisciplinair en dragen bij aan de groei en ontwikkeling van het KCDP.

Artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit

De Kunstraad beoordeelt het criterium artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit als matig.

De Kunstraad leest in deze aanvraag van het KCDP een goede visie met verwijzingen naar het werk van De Ploeg en het veranderende Groninger Landschap. De verbinding die de organisatie met ideeën en werken van dit kunstenaarscollectief wil aangaan vanuit hedendaagse kunst is volgens hem interessant en conceptueel goed uitgewerkt. Hij vindt de programmalijnen raak. Deze bieden aanknopingspunten voor verschillende programma onderdelen als exposities, residenties en activiteiten op het gebied van educatie en participatie. Er zijn tentoonstellingsconcepten beschreven voor de periode tot eind 2027. Daarbij worden activiteiten op het gebied van educatie en participatie benoemd. Op die manier geeft KCDP een redelijk beeld van wat het wil realiseren, de activiteiten op het gebied van educatie en participatie vindt de Kunstraad nog summier uitgewerkt. De Kunstraad vindt de methode van transhistorisch programmeren die het KCDP wil toepassen prikkelend, maar deze wordt te eenzijdig beschreven en gaat in zijn ogen verder dan de beschreven manier van kunstwerken combineren of een gemeenschappelijk thema als uitgangspunt nemen. Er is meer diepgang nodig om een verbinding tot stand te brengen en zichtbaar te maken voor publiek. Hoe het KCDP dat concreet wil bewerkstelligen mist in de aanvraag en er zijn nog geen ervaringsgegevens waar de Kunstraad zijn beoordeling op kan baseren.

De werken van kunstkring De Ploeg vormen een wezenlijk onderdeel in de plannen van KCDP. Het kunstcentrum wil een historisch overzicht geven van De Ploeg en kunstwerken van De Ploeg komen ook terug in verschillende programmaonderdelen zoals tentoonstellingen *Kleuren van het Wad* en *Klimaatangst*. De Kunstraad is van mening dat het ontbreken van een eigen collectie met werk van De Ploeg voor de realisatie van deze activiteiten een hindernis kan zijn. Het KCDP beschrijft niet hoe het over deze kunstwerken kan beschikken. De organisatie geeft wel aan dat het Groninger Museum (GM) het initiatief onderschrijft en met het museum is ook een samenwerkingsovereenkomst gesloten, maar de Kunstraad had graag gelezen wat die samenwerking inhoudt om de betekenis ervan goed te kunnen beoordelen. Nu is niet duidelijk of het KCDP daadwerkelijk De Ploeg kunstwerken uit de collectie van het GM in bruikleen krijgt. Hier zou een intentieverklaring of toelichting van het GM zelf de aanvraag sterker maken. Ook andere samenwerkingspartners en de genoemde voorbeelden van musea waar het KCDP zich aan spiegelt overtuigen niet omdat samenwerkingen onvoldoende worden toegelicht en de aard van de genoemde organisaties wezenlijk anders is dan wat het KCDP, uitgaande van de aanvraag, zal zijn. De Kunstraad is van mening dat het KCDP meer het karakter van een presentatie instelling heeft dan van een museum. Hij is bovendien van mening dat het gebruik van de naam De Ploeg voor verwarring kan zorgen. Er zijn nog steeds kunstenaars actief onder deze

naam (Groninger Kunstkring De Ploeg), samenwerking of afstemming daarmee is niet beschreven. De Kunstraad is van mening dat de aanvragers zich de impact van het gebruik van deze naam onvoldoende lijken te realiseren.

Er is een professioneel artistiek-inhoudelijk team samengesteld, dat werkt aan de ontwikkeling van een programma. Met de genoemde namen van eigentijdse kunstenaars laat men volgens de Kunstraad zien goed op de hoogte te zijn van de hedendaagse beeldende kunst. Binnen deze discipline vindt hij het een beloftevol initiatief. Op de gekozen locatie in de gemeente Het Hogeland kan dit een welkome nieuwe speler zijn. De realisatie moet echter nog van start gaan, het KCDP heeft nog geen ervaring op kunnen bouwen en de Kunstraad vindt de onderbouwing van de plannen matig, concrete informatie ontbreekt op onderdelen. Daarmee ontbreekt volgens hem nu nog een voldoende sterke basis.

Bedrijfsmatige gezondheid

De Kunstraad beoordeelt het criterium bedrijfsmatige gezondheid als goed.

De begroting is volgens de Kunstraad sterk opgezet en voldoende toegelicht. Hij heeft wel enkele kanttekeningen. Het financieel overzicht is nog redelijk conceptueel, in die zin dat dit niet onderbouwd is met ervaringsgegevens, maar het KCDP heeft een haalbaarheidsonderzoek laten uitvoeren en met een duidelijke risicoanalyse toont het kunstcentrum zich goed bewust van de risico's. Het KCDP voert verschillende fondsen op, maar de stand van zaken is nog niet duidelijk, aanvragen moeten nog ingediend worden of zijn nog in behandeling. Dat is een risico voor de realisatie dat men op een haalbare manier ondervangt door in de jaarbegroting met scenario's te werken.

Hoe samenwerkingsverbanden vorm gaan krijgen en of die bedrijfsmatig wat op zullen leveren is nog niet uitgekristalliseerd.

Het publiciteitsplan beschrijft drie doelgroepen met daarbij passende strategieën en communicatiemiddelen. Het laat volgens de Kunstraad een realistisch publieksbereik zien. Het KCDP wil er ook zijn voor amateurs en de lokale bevolking. Activiteiten die daaraan bijdragen zijn globaal beschreven, maar hoe het KCDP concreet de verbinding met deze doelgroep wil realiseren blijkt niet uit de aanvraag. Op basis van het beschreven programma vindt de Kunstraad de toegankelijkheid van de activiteiten en wat de impact op deelnemers en publiek zal zijn nog niet goed te beoordelen.

De governance code en Code Fair Practice zijn goed uitgewerkt, daarmee laat het KCDP zien dat de organisatie het belang daarvan erkent en er professioneel mee omgaat. Het KCDP wil "radicaal plaats geven aan geluid van onderaf" en daarmee voorbeeld stellend zijn op het gebied van diversiteit en inclusie. Dat is een mooi streven en de Kunstraad is geïnteresseerd in de uitwerking. Het KCDP toont zich divers in artistieke keuzes, maar richt zich daarbij ook nog op voor de hand liggende namen van kunstenaars en organisaties.

Maatschappelijke betekenis

De Kunstraad beoordeelt het criterium maatschappelijke betekenis als goed.

De Kunstraad is van mening dat het Kunstcentrum De Ploeg van betekenis kan zijn voor de provincie en bij kan dragen aan beleidsstrategieën *Overal cultuur* en *Thuis in Groningen*. Het KCDP ziet zichzelf als een verbinder, tussen stad en ommeland. Volgens de Kunstraad kan het centrum ook van betekenis zijn voor de relatie tussen cultuur en toerisme omdat het centrum op die plek een duidelijke aanvulling op bestaand aanbod is. Met de beoogde participatieve manier van werken en aandacht voor cultuuronderwijs ziet de Kunstraad ook zeker aansluiting bij de strategie *Samenleven met cultuur*. De historische gebouwen, relatie met het Groninger landschap en aandacht voor De Ploeg leveren een overtuigende bijdrage aan erfgoed, ruimtelijke kwaliteit en landschap zoals bedoeld in *Thuis in Groningen*.

Conclusie

Een voorwaarde om voor subsidie in aanmerking te komen, is het behalen van een voldoende beoordeling (minimaal een 6) op de criteria artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit én bedrijfsmatige gezondheid. Omdat het criterium artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit als matig (5) is beoordeeld, komt Kunstcentrum De Ploeg niet in aanmerking voor subsidie van de provincie Groningen.

Landgoed Fraeylemaborg

Gevraagd bedrag: € 225.000,- (provincie)

Geadviseerd bedrag: € 225.000,- (provincie)

Inleiding

Stichting Landgoed Fraeylemaborg heeft als missie om de cultuurhistorische waarden van Landgoed Fraeylemaborg te behouden en ontwikkelen, in combinatie met een daarop afgestemd scala aan functies en activiteiten, voor een zo breed mogelijk publiek. De organisatie vindt het daarbij belangrijk de natuur te beschermen en de biodiversiteit op het landgoed te bevorderen. De kernactiviteiten van Landgoed Fraeylemaborg zijn: het in stand houden, beheren en verder ontwikkelen van museum Landgoed Fraeylemaborg; het openstellen en toegankelijk maken van het landgoed voor een zo breed mogelijk publiek; het bevorderen van onderzoek naar en het delen van kennis over het landgoed. De kerncollectie van de Fraeylemaborg bestaat uit drie thematische deelcollecties: de historische inboedel van de Fraeylemaborg; een aanvullende collectie voorwerpen die qua type, stijl en periode bij de borg passen; het werk van de schilder Gerrit van Houten, zijn familie en hun collectie.

Artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit

De Kunstraad beoordeelt het criterium artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit als voldoende.

De Kunstraad vindt de lokale en regionale betekenis van Landgoed Fraeylemaborg sterk. Zoals de Kunstraad ook in het vorige advies schreef is de Fraeylemaborg een van de oudste en best bewaarde borgen in Groningen. Het indrukwekkende erfgoed vormt een bijzondere combinatie met het achtergelegen park, wat ervoor zorgt dat de lokale en regionale aantrekkingskracht van het landgoed groot is.

De afgelopen jaren heeft de organisatie grootse plannen onderzocht voor de realisering van een nieuw paviljoen voor grote exposities. Het grote prijskaartje dat aan deze plannen hing heeft de organisatie ertoe genoopt om pas op de plaats te maken en de plannen voorlopig af te blazen. Dit getuigt volgens de Kunstraad van realisme. Het is in zijn ogen positief dat de organisatie zich weer meer richt op zijn kerntaak: het beheer, het onderhoud en de ontsluiting van het landgoed. In 2022 is er een nieuwe conservator aangetreden, in 2023 een nieuwe directeur. De Kunstraad is op zichzelf positief over de vakdeskundigheid van beiden, al komt deze in de nieuwe plannen nog niet helemaal uit de verf. Zo vindt de Kunstraad het opvallend dat pas in 2024 een presentatieplan zal worden ontwikkeld. Het had in zijn ogen voor de hand gelegen als dit plan in samenhang was ontwikkeld met de aanvraag die nu voorligt. Een aantal vertrekpunten vindt de Kunstraad in aanzet interessant. Zo is de Kunstraad nieuwsgierig naar de positionering van de borg in een breder nationaal, Europees en koloniaal perspectief. Hoe dit concreet tot uitdrukking komt in programma's en tentoonstellingen wordt echter niet helemaal duidelijk. Ook de precieze invulling van de programmering, waarvoor de aanstaande restauratie van het park een belangrijke kapstok vormt, had een concretere vertaling in het plan kunnen vinden. Het is daarnaast niet helemaal duidelijk wat nu precies de criteria en artistieke uitgangspunten zijn op basis waarvan de tentoonstellingen vorm krijgen. Artistiek-inhoudelijk ogen de plannen naar mening van de Kunstraad weinig vernieuwend. Waar de zeggingskracht van de borg en het park naar mening van de Kunstraad evident zijn, lijkt dat vooralsnog in mindere mate te gelden voor het tentoonstellingsprogramma.

De Kunstraad is positief over de manier waarop Landgoed Fraeylemaborg samenwerkt met tal van samenwerkingspartners. Dit doet het op het gebied van erfgoed, maar bijvoorbeeld ook door connecties te maken met andere landgoederen. De komende jaren gaat Fraeylemaborg een mooie samenwerking aan met Kielzog uit Hoogezand door samen programma's te ontwikkelen die passen bij de tentoonstellingen en activiteiten op het landgoed, al is nog niet duidelijk hoe dit er concreet uitziet. De Kunstraad is positief over de vele samenwerkingen met onderwijspartijen, waarmee de Fraeylemaborg ook een duidelijke cultuureducatieve rol vervult.

Bedrijfsmatige gezondheid

De Kunstraad beoordeelt het criterium bedrijfsmatige gezondheid als voldoende.

De ingediende begroting vindt de Kunstraad helder en voldoende toegelicht. De activiteiten in het meerjarenbeleidsplan zijn duidelijk te herleiden in de begroting. De beoogde financieringsmix is naar mening van de Kunstraad voldoende divers. Fraeylemaborg werkt met een kleine, compacte organisatie, waarin een belangrijke rol is weggelegd voor de vele vrijwilligers. De organisatie bestaat uit een goede mix van ervaren en meer recent aangetreden medewerkers.

Landgoed Fraeylemaborg heeft een aantal goede samenwerkingen, die zich richten op een gedeeld belang. Zo zijn er met betrekking tot het tuinonderhoud samenwerkingen met scholen en een zorgboerderij, en wordt er samengewerkt met verschillende cultuurhistorische organisaties die de marketingkracht van Fraeylemaborg versterken. Fraeylemaborg weet jaarlijks grote bezoekersaantallen te trekken, met name naar het park achter de borg. In het plan staan een aantal voornemens geformuleerd op het gebied van communicatie en marketing, zoals een nieuwe website en een nieuwe huisstijl. Maar de plannen daarvoor staan nog in de kinderschoenen. Niettemin weet Fraeylemaborg goed wie haar doelgroepen zijn, doet regelmatig publieksonderzoek en slaagt erin die doelgroepen jaarlijks in grote getalen naar de borg te halen. Het is positief dat voor de marketing intensief wordt samengewerkt met Marketing Groningen en Ontdek Midden-Groningen.

De manier waarop Landgoed Fraeylemaborg omgaat met de Governance Code Cultuur wordt op zichzelf helder toegelicht. Het wordt de Kunstraad echter niet helemaal duidelijk hoe de verschillende stichtingen die gelieerd zijn aan het landgoed zich precies tot elkaar verhouden. In 2024 voert de stichting een zelfscan uit, de uitkomsten daarvan zijn nog ongewis. Wat betreft fair practice wordt helder omschreven hoe de organisatie omgaat met het beloningsbeleid. Voor de vaste medewerkers wordt de Museum cao gevolgd en wordt het vrijwilligersbeleid uitvoerig omschreven. Dit legt in de ogen van de Kunstraad een stevige basis onder de organisatie. Wat betreft de Code Diversiteit & Inclusie vallen er in de ogen van de Kunstraad nog stappen te zetten voor Landgoed Fraeylemaborg. De organisatie geeft aan dat laagdrempeligheid hoog in het vaandel staat, maar op welke manier de culturele diversiteit binnen zowel de organisatie als het programma geborgd, wordt in de aanvraag weinig concreet gemaakt. In het plan staat dat wordt aangesloten bij het Ketikoti festival in Hoogezand, maar het wordt niet helder welke activiteiten Fraeylemaborg op dat vlak zelf initieert.

Maatschappelijke betekenis

De Kunstraad beoordeelt het criterium maatschappelijke betekenis als zeer goed.

Landgoed Fraeylemaborg heeft in de ogen van de Kunstraad een uitstekende aansluiting bij de verschillende provinciale beleidsstrategieën. In de eerste plaats is er een duidelijke aansluiting bij de strategie *Samenleven met cultuur*. De Fraeylemaborg is zeer sterk geworteld in de regio. Met een zeer laagdrempelige programmering en sterke verbinding met het dorp Slochteren stimuleert de organisatie verschillende lagen van de samenleving om deel te nemen aan cultuur, ook voor mensen voor wie dat minder vanzelfsprekend is. Met een heel breed en fijnmazig activiteitenprogramma, dat tevens extra inkomsten genereert, is de Fraeylemaborg aansprekend voor een heel breed publiek. Verder levert de organisatie een sterke bijdrage aan de strategie *Overal cultuur*, onder andere door de onlosmakelijke verbinding tussen cultuur en toerisme. De sterke relatie met erfgoed zorgt bovendien voor een duidelijke aansluiting bij de beleidsstrategie *Thuis in Groningen*.

Conclusie

Op basis van bovenstaande overwegingen adviseert de Kunstraad de provincie Groningen de gevraagde bijdrage te verlenen, mits voldoende budget beschikbaar is.

Luthers Bach Ensemble

Gevraagd bedrag:	€ 30.000,- (gemeente)	€ 25.000,- (provincie)
Geadviseerd bedrag:	€ 30.000,- (gemeente)	€ 25.000,- (provincie)

Inleiding

Het Luthers Bach Ensemble is gevestigd in de Lutherse Kerk in de stad Groningen. Het ensemble is in 2006 opgericht door artistiek leider, dirigent en organist Tymen Jan Bronda. Het bestaat uit een orkestgezelschap van professionele musici en professionele en semi-professionele vocalisten (het kleinkoor). Zowel het kleinkoor als het orkest treden ook zelfstandig op. Het Luthers Bach Ensemble werkt met een vaste kern van musici die vanaf de jaren negentig (veelal) zijn opgeleid aan de conservatoria van Den Haag en Amsterdam. Daarnaast heeft de organisatie met de Lutherse Bach Academie (LBA) een (amateur) projectkoor waar zangers zich voor ieder project kunnen aanmelden en na een auditie mee mogen doen. Per jaar verzorgen het ensemble en de academie rond de dertig concerten in Nederland en daarbuiten. Het Luthers Bach Ensemble wil de waarde van barokmuziek en in het bijzonder de muziek van Bach voor nu en in de toekomst levendig houden. Dit doet zij op basis van een historisch geïnformeerde uitvoeringspraktijk.

Artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit

De Kunstraad beoordeelt het criterium artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit voor zowel de gemeente als de provincie als goed.

Het Luthers Bach Ensemble heeft in de ogen van de Kunstraad een heldere missie. Het wil de barokmuziek, in het bijzonder die van Bach, levend houden en toegankelijk maken voor een zo breed mogelijk publiek. Volgens de Kunstraad heeft het Luthers Bach Ensemble een duidelijke onderscheidende positie in het noordelijke culturele landschap. Het is het enige ensemble in het noorden dat zich specifiek richt op oude muziek, de muziek uit de barok en van Bach in het bijzonder. De uitvoeringskwaliteit van het Luthers Bach Ensemble is naar de mening van de Kunstraad van hoog niveau. Het ensemble werkt samen met uitstekende solisten en gerenommeerde dirigenten, die vervolgens weer masterclasses geven die ook toegankelijk zijn voor het amateurkoor dat het Luthers Bach Ensemble onder haar hoede heeft.

Hoewel de keuze voor het repertoire wat traditioneel en behoudend oogt, heeft de Kunstraad waardering voor de manier waarop het Luthers Bach Ensemble de ervaring van de bezoekers verlevendigt door met eenvoudige ensceneringen te werken. Daarmee laat het ensemble enige mate van vernieuwing zien die bijdraagt aan de zeggingskracht van de voorstellingen voor het beoogde publiek. Met simpele ingrepen slaagt het Luthers Bach Ensemble erin om een verbinding te leggen tussen de oude muziek en het heden. Daarmee weet het ook jongere doelgroepen aan te spreken: volgens de eigen cijfers is 20 procent van de bezoekers jonger dan 27 jaar oud. In de komende jaren wil het Luthers Bach Ensemble nog nadrukkelijker inzetten op verjonging van het publiek, bijvoorbeeld door componist Geerten Liefing een eigentijds stuk over oorlogsgeweld te laten schrijven. De Kunstraad waardeert de ambitie om de brug te slaan naar een jongere generatie. De Kunstraad vindt het in dat licht ook een interessant idee om te gaan werken met een programmaraad. Hoe die raad precies wordt samengesteld is nog niet uitgekristalliseerd in de aanvraag, maar de Kunstraad hoopt dat het Luthers Bach Ensemble dit idee aangrijpt om daadwerkelijk nieuwe perspectieven bij het ensemble naar binnen te brengen. Overigens merkt de Kunstraad op dat in de aanvraag niet altijd duidelijk wordt welke artistieke overwegingen ten grondslag liggen aan cross-overs die gemaakt worden met andere disciplines, zoals de literatuur en de schilderkunst. De culturele samenwerkingen die het Luthers Bach Ensemble aangaat zijn op zichzelf helder, maar lijken in eerste instantie een wat instrumenteel karakter te hebben en zijn nog weinig verrassend.

Bedrijfsmatige gezondheid

De Kunstraad beoordeelt het criterium bedrijfsmatige gezondheid voor zowel de gemeente als de provincie als goed.

Het Luthers Bach Ensemble heeft een beknopte, maar voldoende inzichtelijke begroting ingediend die aansluit bij het activiteitenplan. Met relatief weinig middelen weet het orkest veel te realiseren. De organisatie is in de afgelopen jaren gestaag gegroeid en zet ook in de komende jaren in op verdere bestending en groei, onder andere door meer opvoeringen te doen. De financieringsmix is in de ogen van de Kunstraad voldoende gespreid. Hij is positief over het aandeel eigen inkomsten dat de organisatie weet te genereren via kaartverkoop. Het Luthers Bach Ensemble schetst verder een duidelijk beeld van de eigen organisatie en maakt goed duidelijk wat het nodig heeft om de beoogde continuïteit en lichte groei in de komende jaren te realiseren.

De visie op communicatie en marketing had in de ogen van de Kunstraad scherper kunnen worden uitgewerkt. De Kunstraad vindt het positief dat Luthers Bach Ensemble nadrukkelijk inzet op het bereiken van nieuwe, jongere publieksgroepen. Het is echter niet helemaal duidelijk hoe het daar aansluiting bij vindt. De eerdergenoemde programmaraad kan hierin mogelijk een rol spelen. Zij kunnen ook fungeren als ambassadeurs en diversiteit nog meer vergroten. Hoe dit alles precies vorm krijgt had grondiger kunnen worden uitgewerkt. Luthers Bach Ensemble had duidelijker kunnen aangeven hoe de activiteiten precies aansluiten op de verschillende doelgroepen die het opvoert, en hoe die zich kwantitatief vertalen in beoogde publieksaantallen.

Luthers Bach Ensemble geeft duidelijk aan hoe het de drie codes probeert te borgen binnen de organisatie. De Kunstraad merkt wel op dat de uurtarieven voor het vaste team erg bescheiden zijn en mogelijk op gespannen voet staan met fair pay.

Maatschappelijke betekenis

De Kunstraad beoordeelt het criterium maatschappelijke betekenis voor zowel de gemeente als voldoende en voor de provincie als ruim voldoende.

De Kunstraad merkt op dat Luthers Bach Ensemble zelf niet expliciet refereert aan de provinciale of gemeentelijke beleidsstrategieën. Er is een bescheiden aansluiting bij de gemeentelijke beleidsstrategie *Ruim baan voor talent en vernieuwing*. Die komt tot uitdrukking in het werken met een jonge programmaraad, de organisatie van masterclasses en samenwerkingen met het Prins Claus Conservatorium en Academie Minerva. De Kunstraad ziet op provinciaal niveau met name aansluiting bij de beleidsstrategie *Thuis in Groningen* vanwege de binding met het erfgoed in Groningen in de vorm van lokale kerken. Het Luthers Bach Ensemble verbindt op natuurlijke wijze klinkend erfgoed met het cultureel erfgoed van de provincie. Voor het overige vindt de Kunstraad de maatschappelijke betekenis van het Luthers Bach Ensemble bescheiden.

Conclusie

Op basis van bovenstaande overwegingen adviseert de Kunstraad de gemeente en de provincie Groningen de gevraagde bijdrage te verlenen, mits voldoende budget beschikbaar is.

Museum Klooster ter Apel

Gevraagd bedrag: € 210.250,- (provincie)

Geadviseerd bedrag: € 210.250,- (provincie)

Inleiding

Museum Klooster ter Apel (MKA) is gehuisvest in een middeleeuws plattelandsklooster. Het gebouw en de tuin zijn de belangrijkste onderdelen van de collectie. Er zijn weinig oorspronkelijke objecten bewaard gebleven. Met een vaste opstelling, tijdelijke presentaties en uiteenlopende activiteiten wil de organisatie de klooster- en kerkgeschiedenis van Groningen vertellen en het verhaal van het kloosterleven uitdragen. Het museum zet daarbij apps, VR en hologrammen in. Museum Klooster ter Apel besteedt aandacht aan de maatschappelijke relevantie van het klooster en koppelt de rust en stilte van het vroegere kloosterleven aan heden en toekomst waar contemplatie opnieuw van betekenis is.

Artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit

De Kunstraad beoordeelt het criterium artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit als ruim voldoende.

Museum Klooster ter Apel positioneert het eigen museum goed in een context van historische museumkloosters. Met het activiteitenprogramma blijft het museum dicht bij het historisch verhaal van het klooster. Dat levert een herkenbaar plan met heldere activiteiten op die thematisch ruim voldoende aansluiten bij de signatuur van het museum. De Kunstraad vindt die programmering ook nog wat traditioneel. De beschreven activiteiten dragen zeker bij aan het aanbod in zuidoost Groningen, maar kunnen een meer onderscheidend profiel krijgen als er een sterkere relatie met de beschreven kernwaarden wordt gerealiseerd. De impact moet nog blijken, maar de Kunstraad verwacht meer zeggingskracht van het programma als MKA ook een duidelijke vertaalslag naar het heden en de toekomst kan maken. De kunsttentoonstellingen kennen een nog wat klassieke opstelling en komen volgens de Kunstraad sterker uit de verf als deze ook meer in relatie tot het gebouw en de omgeving gepresenteerd worden.

Het concept van een 'slow museum' vindt de Kunstraad een goede en duidelijke keuze. Het idee om mobiele telefoons te weren en niet in te zetten op digitale middelen voor communicatie noemt hij interessant en passend bij dit museum. Het sluit aan bij het beleven van de stilte zoals voor een klooster gebruikelijk was. Dat concept kan meer diepgaand uitgewerkt en verder vertaald worden naar vragen van een hedendaags publiek. Tegelijk vraagt het ook om een sterk concept voor communicatie als het museum digitale mogelijkheden, die goed aansluiten bij doelgroepen als jongeren, niet wil gebruiken. De meerwaarde van de unieke locatie biedt mogelijkheden voor activiteiten gericht op filosofie en herbezinning als yoga en retraite, zoals ook benoemd in de aanvraag. Dat mag duidelijker geagendeerd worden de komende jaren.

De activiteiten worden door een team met vakdeskundigheid uitgevoerd. De Kunstraad is van mening dat men doet waar men goed in is en daarbij duidelijke keuzes maakt. Daarmee is het advies van 2020, om tot de kern te komen, ter harte genomen. Met een nieuwe directeur, die een bewezen visie op het verbinden van hedendaagse perspectieven met historie heeft, en voorbeelden van eerdere succesvolle activiteiten (zoals de heksen tentoonstelling, met aandacht voor de positie van vrouwen), geeft het ruim voldoende vertrouwen in de realisatie.

Museum Klooster ter Apel heeft eerder onderzoek gedaan naar de vraag van het publiek en daar wil men in de inrichting van het museum rekening mee houden. De Kunstraad vindt dat een goed uitgangspunt om bestaand publiek aan zich te binden. Het museum streeft ook naar een breder publiek en wil met name ook mensen uit de eigen omgeving beter bereiken. Het heeft daarnaast een, nog voorzichtig geformuleerde, landelijke ambitie. Hoe het museum daar op in wil

zetten is niet heel duidelijk, maar met bestaande relevante samenwerkingspartners op diverse terreinen zoals erfgoed en toerisme is er ruim voldoende perspectief en vertrouwen in de haalbaarheid hiervan.

Bedrijfsmatige gezondheid

De Kunstraad beoordeelt het criterium bedrijfsmatige gezondheid als ruim voldoende.

De begroting is realistisch en goed toegelicht, daarmee is de basis in orde. Met onder meer substantiële eigen inkomsten uit verhuringen en van donateurs is er een goede financieringsmix. In relatie tot de ambities op het gebied van publieksbereik vindt de Kunstraad het budget voor marketing laag. Het museum vraagt meer subsidie voor digitaliseren en vernieuwing van de vaste presentatie en uitbreiding van het team. Dat past bij de ambities die het museum presenteert. Het museum wordt gerund door een kleine organisatie. Die is ondernemend in samenwerkingen die kunnen bijdragen aan een betere bedrijfsvoering (zoals met lokale horeca en de Coöperatie Samenwerkende Musea Groningen). De Kunstraad vindt dat een verstandige strategie, die ook aansluit bij de ambitie voor meer bezoekers.

Op het gebied van de toepassing van de codes heeft het museum duidelijke stappen gezet. Men werkt aan een betere pensioenregeling en beloningsbeleid volgens cao om meer conform de Fair Practice Code te werken. Door in te zetten op tactiliteit en de presentatie multi-sensorisch te maken, richt men zich op meer toegankelijkheid, met name voor mensen met een beperking. Daarbij worden ook de eigen vrijwilligers meegenomen in bijvoorbeeld doventaal. De Kunstraad vindt dat een goed initiatief. Museum Klooster ter Apel kiest hier voor een specifieke en eigen toepassing van het thema inclusie. Er zijn volgens de Kunstraad nog mogelijkheden om de blik qua diversiteit en inclusie te verruimen. Zo is de aandacht voor de rol van vrouwen vooral vanuit westers perspectief ingestoken en zou het museum meer proactief kunnen inzetten op meer diversiteit in de samenstelling van het bestuur. Er is duidelijk vooruitgang geboekt voor wat betreft professionalisering en daarmee is er een goede basis voor uitvoering van de voorliggende plannen. Het gevraagde subsidiebedrag past daarbij.

Maatschappelijke betekenis

De Kunstraad beoordeelt het criterium maatschappelijke betekenis als ruim voldoende.

Het museum benoemt de verschillende strategische beleidsdoelen en beschrijft *Samenleven met cultuur* vooral in relatie tot publieksbereik. De samenwerking met het COA en aandacht voor het ontsluiten van het museum voor mensen met een beperking zijn mooie voorbeelden van initiatieven die bij die beleidsdoelstelling aansluiten. Er zijn plannen op het gebied van educatie die in de ogen van de Kunstraad vooral van lokaal belang zijn en hij adviseert hier samenwerking met K&C op te pakken. Met het unieke ensemble van een religieus monument en monumentaal groen, draagt het museum duidelijk bij aan de ruimtelijke kwaliteit en beleving van cultuurhistorie, en ook voor de vrijetijdseconomie zoals bedoeld in *Overal cultuur*. Het archeologisch en bouwhistorisch onderzoek en het uitdragen van de geschiedenis sluiten aan bij *Thuis in Groningen*. Het Museum Klooster ter Apel heeft ruim voldoende aandacht voor maatschappelijke thema's. De aansluiting bij specifieke provinciale beleidsdoelstellingen kan het volgens de Kunstraad nog duidelijker onderbouwen.

Conclusie

Op basis van bovenstaande overwegingen adviseert de Kunstraad de provincie Groningen de gevraagde bijdrage te verlenen, mits voldoende budget beschikbaar is.

Museum Menkemaborg

Gevraagd bedrag: € 235.000,- (provincie)

Geadviseerd bedrag: € 235.000,- (provincie)

Inleiding

De Stichting Museum Menkemaborg is een 17^e/18^e eeuwse authentiek ingerichte borg met verschillende opstallen, tuinen, grachten en een singel. Sinds 1927 is de borg open als museum voor publiek. Tegenwoordig wil Museum Menkemaborg het adellijke leven uit de tijd van het ontstaan van dit complex laten zien. Met een meerstemmige presentatie en inclusieve programmering zet het museum in op verbinding en wil het actueel en toegankelijk zijn. Voor een jong publiek zijn er cultuur-educatieve programma's. Tenslotte bereikt de borg met evenementen bezoekers uit de eigen omgeving.

Artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit

De Kunstraad beoordeelt het criterium artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit als ruim voldoende.

Museum Menkemaborg presenteert met het beleidsplan een missie en visie waarin de organisatie beschrijft verdere stappen te willen zetten in de ontwikkeling van de borg en de museumfunctie. Een terugblik laat zien dat er in de afgelopen periode op verschillende manieren is gewerkt aan vernieuwing en zichtbaarheid. Daaruit blijkt volgens de Kunstraad dat zijn advies van 2020 ter harte is genomen. Het museum geeft met een SWOT analyse in het huidige beleidsplan een beeld van waar de organisatie staat. Deze analyse geeft volgens de Kunstraad een goede aanzet voor verdere ontwikkeling. De uitwerking van hoofddoelstellingen, die betrekking hebben op het beheer van de borg, groen en tuinen en de museale functie, is professioneel gedaan. De Kunstraad waardeert het dat het verhaal van de bewoners van de Menkemaborg meer diepgang krijgt door ook aandacht aan het verhaal van het personeel te besteden. Meer inspelen op de behoeften van de bezoeker door het leven in de borg aanschouwelijker te maken, bijvoorbeeld door immersiever te programmeren en geur, geluid en andere zintuigen prikkelende elementen in te voeren, vindt de Kunstraad een sterke keuze. Deze voornemens zijn echter nog niet ver uitgewerkt, maar het activiteitenplan 2025 geeft een goede indruk van de beoogde tentoonstellingen, educatieve programma's en activiteiten. De Kunstraad ziet daarin aansprekende voorstellen zoals de dierententoonstelling. Alles bij elkaar blijft het karakter van de activiteiten echter behoudend en zou het naar de mening van de Kunstraad meer mee mogen bewegen met actuele ontwikkelingen. In potentie ziet hij goede mogelijkheden om een breder publiek te bereiken, maar begrijpt ook de beperkingen van de borg in fysieke zin. Meer ruimte in de kamers realiseren door het aantal objecten te beperken is een goede eerste stap. Het museum wil het ruimtegebrek structureel compenseren met een nieuw op te leveren cultuurhistorisch centrum in de Tocamaheerd. Dat vindt de Kunstraad een mooi initiatief, echter de oplevering daarvan is op zijn vroegst in 2026 dus effecten daarvan zijn nu nog lastig te beoordelen.

Een nieuw aangestelde directeur brengt museale ervaring mee. Dat komt de vakdeskundigheid van de organisatie ten goede volgens de Kunstraad. Er is een structurele relatie met het Groninger Museum en de Kunstraad vraagt zich af of de samenwerking met het Groninger Museum, eigenaar van het gebouw en de collectie, niet meer kan betekenen. Uit de aanvraag blijkt niet welke competenties en activiteiten door de samenwerkingspartner worden opgepakt en ondersteund, dat kan sterker tot uitdrukking komen.

De Kunstraad ziet ook grote oorspronkelijkheid, vooral in de architectuur en inrichting. Het goed gerestaureerde en onderhouden ensemble heeft grote zeggingskracht. Sterke evenementen, die verbonden zijn met de borg, dragen daar ook aan bij en kunnen nieuwe doelgroepen aanspreken. Ook de aandacht voor actuele thema's, in relatie tot de borg, zijn in dat verband van betekenis, verwacht de Kunstraad.

Bedrijfsmatige gezondheid

De Kunstraad beoordeelt het criterium bedrijfsmatige gezondheid als voldoende.

De meerjarenbegroting is helder, voldoende gespecificeerd en toegelicht. De financiële risico's voor Museum Menkemaborg zijn groot, zoals de organisatie zelf ook aangeeft in een uitgebreide risicoanalyse met beheermaatregelen. Dat getuigt van bewustzijn. Voor een jaarlijks tekort van ongeveer € 50.000,- geeft de organisatie geen dekking, de Kunstraad vindt dit een risico voor de realisatie van het meerjarenplan. Het beheer en onderhoud van het vastgoed is een zware last en de Kunstraad vindt het niet juist als dat ten koste van de publieksprogrammering zou gaan.

De samenwerking met Groninger Museum is, net als op het inhoudelijke vlak, ook financieel onduidelijk. De meerwaarde van deze constructie blijkt onvoldoende uit de aanvraag, de Kunstraad ziet geen gedeelde activiteiten of overhead en vraagt zich af wat de mogelijkheden op dit vlak zijn.

De marketingstrategie is voldoende helder beschreven en gaat vooral over hoe Museum Menkemaborg communicatiemiddelen inzet. Een analyse van het publieksbereik of ambities voor de komende periode zijn mager beschreven. Het aanbod in evenementen is wel goed verbonden met de (inhoud) borg en omgeving en de gezamenlijke positionering met Waddemusea is sterk.

Museum Menkemaborg is zich bewust van de culturele codes en uit de reflectie daarop blijkt ook een zelfbewustzijn voor de ontwikkeling die nog nodig is. Zo is er aandacht voor de governance en heeft de organisatie zich aangemeld voor een zelfscan van Cultuur + Ondernemen. De organisatie past fair pay toe. De inzet op meerstemmigheid in presentaties zoals aandacht voor sociale klassen en slavernijverleden is nadrukkelijk onderdeel van de plannen. Een inzet op personeel en publiek met betrekking tot diversiteit en inclusie is slechts summier beschreven.

Maatschappelijke betekenis

De Kunstraad beoordeelt het criterium maatschappelijke betekenis als goed.

Museum Menkemaborg beschrijft de activiteiten van het museum (museale presentatie, tentoonstellingen, publicatie, educatie en evenementen) onder de noemer *Thuis in Groningen*. De Kunstraad vindt dat de borg zeker een goede bijdrage levert aan deze beleidsstrategie. Vanuit het beheer en onderhoud van het ensemble, maar ook de collectie en ontsluiting van de verschillende onderdelen is er betekenis voor de Collectie Groningen en het erfgoed en landschap. De bijdrage van het totale ensemble aan de ruimtelijke kwaliteit overlapt daarmee en sluit aan bij *Overal Cultuur*.

Met activiteiten als de deelname aan *Reizend erfgoed*, waar met objecten zorginstellingen in de omgeving worden bezocht, bereikt men bewoners die niet of nauwelijks kunnen deelnemen. Met evenementen die plaatsvinden op het terrein van Museum Menkemaborg bereikt de borg bewoners uit de omgeving. Op die manier levert de organisatie ook een goede bijdrage aan *Samenleven met cultuur*.

Conclusie

Op basis van bovenstaande overwegingen adviseert de Kunstraad de provincie Groningen om de gevraagde bijdrage te verlenen, mits voldoende budget beschikbaar

Museum Nienoord

Gevraagd bedrag: € 222.000,- (provincie)

Geadviseerd bedrag: € 222.000,- (provincie)

Inleiding

Museum Nienoord (Stichting Nationaal Rijtuigmuseum en Borg Nienoord) bestaat uit een borg met historische collectie en beschikt over een grote collectie rijtuigen van nationaal belang. Borg en rijtuigmuseum vertellen het verhaal van de geschiedenis van het Westerkwartier aan de hand van 4 verhaallijnen: de borg en haar bewoners, de geschiedenis van het rijtuig als vervoermiddel, de geschiedenis van de veenontginning en krijgs- en cultuurgeschiedenis. Dat doet het museum met een cultureel programma met exposities, voorstellingen en activiteiten zoals lezingen.

Artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit

De Kunstraad beoordeelt het criterium artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit als goed.

Er is waardering voor het geheel van borg, park en rijtuigmuseum. De organisatie presenteert een overtuigende missie en visie en heeft een sterke positionering in de regio. De Kunstraad vindt dat er optimisme uit de inhoudelijke plannen spreekt, de activiteiten zijn helder verwoord.

De rijtuigencollectie is een bijzonder en uniek onderdeel waarmee het museum zich onderscheidt. Museum Nienoord gaat goed met de mogelijkheden van die collectie om en gebruikt hem in een doordachte variatie aan onderwerpen die aansluiten bij de verhaallijnen. Ook zorgt het museum voor aansprekende verbindingen van heden en verleden. Bijvoorbeeld door reizen als fenomeen te zien en daarbij het gebruik van fossiele brandstoffen tegen het licht te houden in vergelijking met de mest in de straten ten tijde van de koetsen. Met de transformatie van het depot in volwaardige museumzalen laat Museum Nienoord een interessante vernieuwing zien. De erfgoedinstelling zorgt er met een toekomstgerichte manier van presenteren voor om bestaande bezoekers te blijven aanspreken en ook nieuw publiek te bereiken. De signatuur van Museum Nienoord wordt nog steeds voor een groot deel bepaald door de rijtuigencollectie, maar het museum is inmiddels meer en heeft een goede balans tussen de verschillende onderdelen gevonden. Met een gevarieerd en gelaagd programma dat voor de komende jaren goed is uitgewerkt ligt er een interessante propositie die voor een gevarieerd publieksbereik kan zorgen.

Museum Nienoord neemt verschillende publieksactiviteiten op het landgoed mee in de beschrijving van het programma, maar uit de aanvraag wordt niet goed duidelijk hoe deze zich verhouden tot de artistiek-inhoudelijke uitgangspunten en waar verantwoordelijkheid voor keuzes ligt (bijvoorbeeld bij de Draaiorgeldag).

Het team is professioneel en vakdeskundig, ook op het specifieke gebied van rijtuigen. Er is aandacht voor deskundigheidsbevordering bij de vrijwilligers. Museum Nienoord benoemt veel samenwerkingen, vooral in de eigen sector, die volgens de Kunstraad een realistisch beeld van het uitgebreide netwerk van het museum geven.

Bedrijfsmatige gezondheid

De Kunstraad beoordeelt het criterium bedrijfsmatige gezondheid als voldoende.

De meerjarenbegroting op zich is helder volgens de Kunstraad. Museum Nienoord heeft goede verdienmogelijkheden met onder meer verhuur van ruimtes en semi commerciële activiteiten en benut die ook. Daarmee is er een realistische financiersmix. De begroting sluit echter niet goed aan op het activiteitenplan. De aanvraag laat een grote hoeveelheid aan activiteiten zien. Die vormen een integraal onderdeel van het totale plan, maar komen niet allemaal duidelijk terug in de begroting. De Kunstraad mist de beoogde incidentele subsidies en vindt de meerjarenbegroting

daarom geen goede weergave van de totale kosten en baten van de organisatie. Ook de werkelijke verhouding tussen overhead en activiteiten is niet helemaal duidelijk. Desondanks vindt hij de begroting met een verhoging van de gevraagde subsidie voldoende toegelicht.

De hoeveelheid aan plannen getuigt van een ondernemende houding, maar zorgt ook voor toenemende werkdruk. De organisatie anticipeert daar niet op door inhoudelijke keuzes te maken, maar wil structureel uitbreiden om toenemende werkdruk op te vangen. De Kunstraad mist een duidelijke toelichting op hoe Museum Nienoord die fte's wil inzetten, voor welke functies en op welke manier dat bijdraagt aan verlichting van de werkdruk. In de aanvraag benoemt Museum Nienoord diverse samenwerkingspartners waarmee de organisatie op het landgoed in de uitvoering van evenementen en activiteiten op relevante aspecten samenwerkt. Het is te verwachten dat dat bijdraagt aan een efficiënte werkwijze. Concrete effecten van de verschillende samenwerkingen op bedrijfsmatig gebied beschrijft Museum Nienoord niet duidelijk.

Men zet in op groeiend publieksbereik en vertaalt dat ook in de begroting. Met de opening van het vernieuwde depot in zicht acht de Kunstraad dat realistisch. Met marketing per project laat het museum echter kansen liggen, een overkoepelende strategie kan volgens de Kunstraad bijdragen aan een groter effect. Ook hier kan samenwerking met partners worden ingezet om bijvoorbeeld het publieksbereik te vergroten.

De culturele codes worden toegepast en gebruikt als hulpmiddel om het functioneren van de eigen organisatie tegen het licht te houden. Daarbij toont de organisatie zich bewust van stappen die nog te zetten zijn. Er is een meewerkend bestuur met een langere zittingstermijnen dan de Governance Code Cultuur aanraadt. De Kunstraad vindt dat niet wenselijk, maar de afwijking is door de aanvrager afdoende toegelicht.

Maatschappelijke betekenis

De Kunstraad beoordeelt het criterium maatschappelijke betekenis als goed.

Museum Nienoord haakt inhoudelijk overtuigend aan bij de beleidsstrategieën van de provincie. Er is een duidelijke relatie met de lokale gemeenschap, die bijvoorbeeld blijkt uit de samenwerking met schakelklassen waarmee Museum Nienoord nieuwe Nederlanders bereikt. In de samenwerking met het Ambachtencentrum stimuleert Museum Nienoord tot deelname zoals bedoeld in *Samenleven met cultuur*. Ook de aandacht die de organisatie heeft voor cultuureducatie, met zorgvuldige programma's voor po, vo en hbo/wo, past daarbij.

Het ensemble van gebouwen en parkomgeving vormen een aansprekend monument in een toeristisch interessant gebied. Het vertelt het cultuurhistorische verhaal van het Westerkwartier (ontwikkeling van het landschap, veenontginning) en verbindt cultuur met toerisme door routes nav tentoonstellingsthema's zoals Borgen en Steenhuizen in het Westerkwartier aan te bieden. Met de verschillende attracties in het familiepark draagt Museum Nienoord als geheel bij aan de vrijetijdseconomie en is van betekenis voor *Overal cultuur*. Met de cultuurhistorische collecties, met name de nationale rijtuigen collectie is het uniek en van betekenis voor *Thuis in Groningen*.

Conclusie

Op basis van bovenstaande overwegingen adviseert de Kunstraad de provincie Groningen om de gevraagde bijdrage te verlenen, mits voldoende budget beschikbaar is.

Museum Stad Appingedam

Gevraagd bedrag: € 78.000,- (provincie)
Geadviseerd bedrag: € 0,- (provincie)

Inleiding

Het Museum Stad Appingedam (MSA) is gehuisvest in twee aaneengesloten historische panden in het centrum van Appingedam. Met de collectie richt het museum zich op de cultuurgeschiedenis van de regio Fivelingo en de stad Appingedam. Vanuit de middeleeuwse stadsontwikkeling legt men een focus op topografie en stadsontwikkeling. Het museum presenteert de geschiedenis en gekozen thema's in een vaste opstelling, met tijdelijke exposities, publicaties en educatieve activiteiten. De vernieuwing van de vaste opstelling is als afzonderlijk project in een bidbook beschreven en kent een afzonderlijke financiering. Daarnaast exploiteert MSA een historische kalkoven.

Artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit

De Kunstraad beoordeelt het criterium artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit als matig.

Het Museum Stad Appingedam is van oudsher een belangrijke speler in het museale landschap in de provincie Groningen. De ligging van het museum in een cultuurhistorisch bijzondere regio en huisvesting in waardevolle, oude panden zorgen voor een zeer gunstige context. De Kunstraad ziet daarmee veel kansen, de zeggingskracht van de historische panden is groot en het verhaal van de stad Appingedam en regio Fivelingo is zeker het vertellen waard. Het MSA kan deze positie volgens hem beter benutten. De aanvraag beschrijft een visie en missie. De Kunstraad vindt deze erg algemeen en mist een duidelijke aansluiting ervan op de activiteiten. Topografie en stadsontwikkeling noemt het museum als speerpunten, de Kunstraad vindt die onderwerpen zeker interessant en een permanente expositie waard, maar een duidelijke beschrijving van hoe het specifieke karakter van deze speerpunten tot uitdrukking komt in de programmering mist de Kunstraad in de aanvraag.

Digitalisering van de collectie is opgepakt, ook maakt het museum meer gebruik van digitale middelen bij de presentatie, dat is positief, maar heeft naar de mening van de Kunstraad nog niet het gewenste effect. De huidige presentatie oogt volgens hem verouderd en hij vindt verdergaande vernieuwing van de inrichting en publiekspresentatie essentieel voor de toekomst van dit museum. Het museum onderkent de noodzaak tot vernieuwing en heeft daarvoor in 2022 een bidbook gemaakt. De Kunstraad vindt het bidbook kwalitatief nog ontoereikend uitgewerkt. Ook hierin kan, net in het beleidsplan, de visie scherper geformuleerd. Een impressie van de beoogde uitstraling, inrichting en tuin wordt beschreven. De Kunstraad mist een visuele vertaling en is van mening dat afbeeldingen de beschreven impressie overtuigender hadden kunnen ondersteunen. Daarmee is het fundament onder de plannen dun en komt de beoogde vernieuwing onvoldoende tot uitdrukking. Activiteiten in de periode 2025-2028 laten nog weinig samenhang met de vernieuwing, die het museum in diezelfde periode wil uitvoeren, zien. Er is weliswaar een betrokken team, maar dat is ook beperkt in capaciteit en lijkt daarmee kwetsbaar. Op basis van het voorliggende plan is er een matig vertrouwen dat het MSA dit waar kan maken. Veel aandachtspunten komen overeen met opmerkingen uit het advies van de Kunstraad van vier jaar geleden. Hij ziet echter te weinig ontwikkeling.

Het museum noemt aansprekende samenwerkingspartners, met name musea in Auriich (Duitsland) zijn interessant vanwege de inhoudelijke verbanden. De invulling van deze en andere samenwerkingen zijn summier toegelicht. Mogelijkheden voor samenwerking en het delen van vakdeskundigheid biedt volgens de Kunstraad goede aanknopingspunten om stappen vooruit te zetten in de organisatie.

Bedrijfsmatige gezondheid

De Kunstraad beoordeelt het criterium bedrijfsmatige gezondheid als matig.

De exploitatiebegroting van het MSA voor de periode 2025-2028 is volgens de Kunstraad realistisch. Deze toont een behoudende financieringsmix vanwege een groot aandeel subsidie en relatief weinig eigen inkomsten. De grote achterban van donateurs is positief, maar in het laag eigen verdienvermogen ziet de Kunstraad een risico omdat hierdoor de indruk ontstaat dat stijgende kosten (zoals het tegemoetkomen aan de uitgangspunten van fair pay) alleen gedekt kunnen worden met een hogere subsidie bijdrage.

MSA heeft de ambitie om nieuwe en bredere doelgroepen te bereiken. Daarvoor zijn er hoge verwachtingen van de realisatie van de presentatievernieuwing, zowel qua bezoekersaantallen als inkomsten. De Kunstraad vindt die verwachtingen onvoldoende realistisch, de uitvoering van dat plan is op het moment van de aanvraag nog onvoldoende geborgd en er ontbreekt een concreet back-up plan mochten de inkomsten voor het vernieuwingsplan tegenvallen. De begroting laat slechts een bescheiden budget voor reclame en advertenties zien en de Kunstraad vraagt zich af of de inzet van deze traditionele middelen, in combinatie met een gebruikelijke inzet op social media, het juiste effect heeft op bereik van nieuwe doelgroepen. Er is met een registratie van bezoekers en hun herkomst een goede stap gezet en samenwerking met stadspromotie is positief. Maar daarnaast is een duidelijke marketing strategie van belang om het publieksbereik duurzaam te verbeteren. Die ontbreekt in de aanvraag.

Er zijn goede mogelijkheden voor inhoudelijke versterking en samenwerking in de backoffice, waar het museum ook gebruik van maakt bijvoorbeeld met het Muzeaquarium. Andere partners die volgens de Kunstraad relevant zijn zoals Museum aan de mist hij in de aanvraag, maar kunnen bijdragen aan de uitvoering van activiteiten door MSA.

De stappen die MSA heeft gezet op het gebied van implementatie van de codes zijn summier beschreven. In het kader van Fair Practice is een workshop gevolgd en voor een eerlijk beloningsbeleid is een hogere post op de begroting opgenomen, MSA geeft aan de richtlijnen voor fair pay te volgen, maar het blijkt niet duidelijk uit de aanvraag op welke grondslag personeelskosten worden betaald. Behalve een praktische ingreep met betrekking tot de toegankelijkheid van het MSA blijkt er geen duidelijke aanpak van het onderwerp diversiteit en inclusie uit het programma of samenstelling van het personeel. De Kunstraad vindt dat het museum op het gebied van de codes nog stappen kan zetten.

Maatschappelijke betekenis

De Kunstraad beoordeelt het criterium maatschappelijke betekenis als matig.

Het Museum Stad Appingedam reflecteert niet expliciet op de bijdrage aan de beleidsstrategieën. Maar het toont volgens de Kunstraad ambitie in de betekenis die het wil hebben met name voor de lokale bevolking en scholen. De leidraad voor het programma 'dit gaat over mij' is daar een goed voorbeeld van en kan aansluiten bij Samenleven met Cultuur. De aanvraag is op deze onderdelen echter matig onderbouwd, zo worden wel doelstellingen genoemd maar legt MSA zelf geen duidelijke relatie met dit beleidsdoel van de provincie. MSA zegt aan te sluiten bij het Verhaal van Groningen en refereert aan de Collectie Groningen. Daarmee kan het bijdragen aan de doelstellingen van de beleidsstrategie Thuis in Groningen. De doorvertaling van deze doelstelling in de museale visie en programmering in de aanvraag vindt de Kunstraad echter mager.

Conclusie

Een voorwaarde om voor subsidie in aanmerking te komen, is het behalen van een voldoende beoordeling (minimaal een 6) op de criteria artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit én bedrijfsmatige gezondheid. Omdat zowel het criterium artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit als het criterium bedrijfsmatige gezondheid als matig (5) zijn beoordeeld, komt het Museum Stad Appingedam niet in aanmerking voor subsidie van de provincie Groningen.

Museum Wierdenland

Gevraagd bedrag: € 86.000,- (provincie)

Geadviseerd bedrag: € 86.000,- (provincie)

Inleiding

Museum Wierdenland is een archeologisch en cultuurhistorisch museum, gelegen in een natuurpark en wierdengebied. Het museum presenteert zichzelf als ecomuseum (in ontwikkeling), een concept waarbij een museum integraal onderdeel van het landschap en zijn bewoners wil zijn. Met een vaste collectie opstelling, wisseltonstellingen en (educatieve) activiteiten gericht op archeologie, cultuur en natuur laat het museum de regionale geschiedenis en ontwikkeling zien. Onder de noemer *Poort naar de Wierden* verbindt het de verschillende onderdelen.

Artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit

De Kunstraad beoordeelt het criterium artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit als zeer goed.

Met verbinding van archeologie, cultuur (waaronder ook hedendaagse kunst) en (wierden)landschap onderscheidt het museum zich, het brengt de verschillende onderdelen inhoudelijk goed samen. Het activiteitenplan sluit naadloos aan op de missie en visie. De programmering is afwisselend en het museum zoekt steeds naar nieuwe en eigentijdse manieren om de verschillende activiteiten te presenteren. Het aanbod is toegankelijk en steeds goed geïntegreerd in de drie pijlers (archeologie, landschap en cultuur). De mogelijkheden van de omgeving en de collectie benut Museum Wierdenland goed en met die inzet van het landschap als onderdeel van het programma maakt het museum de onderwerpen daadwerkelijk beleefbaar. De keuze voor heemplanten in de wierdentuin is daar volgens de Kunstraad een aansprekend voorbeeld van.

Met wisseltonstellingen zoekt Museum Wierdenland verbreding en verdieping en weet op die manier steeds nieuwe doelgroepen naar het museum te trekken.

Het is uniek als archeologisch museum en heeft daarmee een goede positie verworven. Met een kleine staf levert het goede prestaties. Een voorbeeld daarvan is de bijzondere samenwerking die Wierdenland aangaat met het Rijksmuseum voor Oudheden uit Leiden voor de expositie Etrusken, pracht en macht. Het onderschrijft in de ogen van de Kunstraad de kwaliteit en professionaliteit van Museum Wierdenland.

Met aandacht voor uitgangspunten van ecomusea als sociale cohesie en participatie van publiek staat het museum volgens de Kunstraad midden in de samenleving en huidige tijd. Het groeiend aantal bezoekers bevestigt de koers.

Museum Wierdenland kiest voor doelgerichte samenwerking en heeft relevante partners in het museale veld, maar werkt ook samen met lokale ondernemers en het onderwijs. Innoverend in de cultuureducatie is dat het museum een educatief programma maakte met de basisschool Op Wier, en niet slechts voor deze school. Daarmee heeft het museum volgens de Kunstraad een goed en relevant netwerk en werkt het op een open manier samen aan sociale cohesie in de omgeving. Voorbeelden van activiteiten uit voorgaande jaren zoals tentoonstellingen gebaseerd op het thema dicht bij huis illustreren dat op een goede manier.

Bedrijfsmatige gezondheid

De Kunstraad beoordeelt het criterium bedrijfsmatige gezondheid als goed.

De meerjarenbegroting is helder, duidelijk toegelicht en sluit goed aan op het activiteitenplan. Er is een evenwichtige financieringsmix met inkomsten uit verschillende fondsen, entree, winkel en horeca. Museum Wierdenland vraagt een verhoging van de subsidie van de provincie. De Kunstraad vindt de noodzaak van het hogere bedrag voldoende onderbouwd. Professionalisering van educatieprogramma's, uitbrei-

ding personeel en toepassen fair pay zijn terecht en bieden een stevige basis voor verdere ontwikkeling. Desondanks komt het museum elk jaar op een klein tekort uit, maar kan dat ondervangen met inzet uit de eigen reserve. De Kunstraad is van mening dat een tekort niet nodig is en verwacht dat het mogelijk moet zijn om inkomsten te verhogen.

Museum Wierdenland werkt op inhoud efficiënt samen met verschillende kennisinstituten en compenseert daarmee op een slimme manier het gebrek aan eigen vaste professionals als conservatoren en tentoonstellingsmakers. De samenwerking met musea, in het samenwerkingsverband Groninger Waddenmusea, gebeurt op verschillende niveaus waaronder een sterke gezamenlijke publiciteitscampagne. De marketing met onder meer een aanbod van arrangementen die aansluiten bij de onderwerpen van de wisseltonstellingen zijn succesvol, bijvoorbeeld in het bereiken van toeristen. De inzet op marketing wil het museum nog verbeteren met een meer gedifferentieerde inzet in communicatie. De Kunstraad mist daarbij een aansluiting op specifieke doelgroepen, die worden niet genoemd. In het verband van de samenwerkende Waddenmusea denkt men ook aan het delen van personeel, bijvoorbeeld voor de technische dienst. De Kunstraad vindt dat logische stappen die op een goede manier bijdragen aan een efficiënte bedrijfsvoering. Tenslotte werkt het museum ook samen met inwoners en lokale ondernemers. Alles bij elkaar levert het volgens de Kunstraad veel op.

Met een nieuwe huisstijl timmert het museum op een goede manier aan de weg, onder meer met een campagne in de stad Groningen is het steeds meer zichtbaar.

De codes zijn benoemd en summier toegelicht. In het kader van fair pay is de Kunstraad kritisch, hij vindt het 'zoveel mogelijk' volgen van de cao musea niet helder. Hij signaleert ook een te hoge werkdruk op sommige onderdelen, dat past niet bij de uitgangspunten van de code Fair Practice. Dit kan voor risico's zorgen. De Kunstraad verwacht dat de organisatie hier de komende jaren invulling aan geeft.

Maatschappelijke betekenis

De Kunstraad beoordeelt het criterium maatschappelijke betekenis als zeer goed.

Museum Wierdenland geeft aan bij te dragen aan alle provinciale beleidsstrategieën: *Samenleven met cultuur*, *Overal cultuur* en *Thuis in Groningen* en beschrijft eigen speerpunten en activiteiten die aansluiten bij deze strategieën. De Kunstraad ziet een goede bijdrage aan *Samenleven met cultuur* door de manier waarop het museum de verbinding opzoekt met bewoners en organisaties uit de eigen omgeving. Bijvoorbeeld met laagdrempelige activiteiten als *Winterverhalenmiddag*. Wierdenland verzorgt educatieve activiteiten voor het onderwijs. Volgens de Kunstraad kan dat sterker worden ingebed door samenwerking met K&C aan te gaan.

In de arrangementen speelt het museum in op de trend dat toeristen komen voor een totaalbeleving. Samenwerking met Waddenmusea speelt daar een belangrijke rol in en draagt op een goede manier bij aan de verbinding van cultuur en toerisme en de vrijetijdseconomie zoals bedoeld in *Overal cultuur*. Met de insteek op Poort naar Wierdenland en ontsluiting van de archeologische collectie en het oudste cultuurlandschap van Nederland, draagt het museum op betekenisvolle wijze bij aan *Thuis in Groningen*.

Conclusie

Op basis van bovenstaande overwegingen adviseert de Kunstraad de provincie Groningen om de gevraagde bijdrage te verlenen, mits voldoende budget beschikbaar is.

MuzeeAquarium

Gevraagd bedrag: € 40.000,- (provincie)

Geadviseerd bedrag: € 0,- (provincie)

Inleiding

Het MuzeeAquarium combineert een museum, zeeaquarium en oorlogsbunker. Met een cultuur- en natuurhistorische opstelling laat het de geschiedenis van Delfzijl zien, daarnaast zijn er wisseltentoonstellingen. Het museum organiseert ook activiteiten als lezingen en workshops, die aansluiten bij de thema's van het tentoonstellingsprogramma.

Artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit

De Kunstraad beoordeelt het criterium artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit als matig.

De Kunstraad ziet in het MuzeeAquarium een bijzondere samenvoeging van verschillende onderdelen, allen met een maritieme oriëntatie. Deze combinatie geeft het museum een unieke signatuur en heeft potentie, maar het museum doet daar nog te weinig mee. MuzeeAquarium presenteert een visie waarin men de verschillende elementen toelicht, maar beschrijft daarin nog geen betekenisvol overkoepelend kader voor de verschillende collecties en veelheid aan activiteiten. Een programmering die onvoldoende samenhangt met de visie maakt de positionering van het museum minder sterk. Een duidelijke koers met focus en scherpe doelstellingen zijn volgens de Kunstraad van belang en kunnen bijdragen aan een helderder profiel. Het aquarium met levende vissen is aansprekend, maar de presentatie van de cultuur- en natuurhistorische collectie oogt volgens hem nog traditioneel. Het museum is zich bewust van de noodzaak om de presentatie te actualiseren. De manier waarop dat nu wordt gerealiseerd door de vrijwilligers met veel oog voor de reacties en wensen van het publiek, vindt de Kunstraad een mooi voorbeeld van bottom up werken. Het is echter ook nog weinig doordacht en lijkt vooral ingegeven door de (beperkte) mogelijkheden.

Bij de uitvoering van activiteiten werkt het museum goed samen met lokale partijen. Een initiatief als de Dinodag (Bodemschattendag) is aansprekend, maar ook hierbij kan een sterkere aansluiting bij de eigen collectie gezocht worden, zodat het meer onderscheidend is en bijdraagt aan het profiel van het museum. Op het gebied van samenwerking binnen de eigen discipline laat het museum volgens de Kunstraad nog veel kansen onbenut. Een relatie met het Waddencentrum wordt genoemd, maar uit de aanvraag blijkt niet duidelijk hoe het museum deze of andere samenwerkingen invult, waar afstemming is en hoe het MuzeeAquarium zich verhoudt tot andere cultuurhistorische centra. Het museum zou zich volgens de Kunstraad duidelijker kunnen positioneren.

Bedrijfsmatige gezondheid

De Kunstraad beoordeelt het criterium bedrijfsmatige gezondheid als voldoende.

De Kunstraad beoordeelt de organisatie als financieel gezond. De begroting is voldoende helder. Met een slimme aanpak weet MuzeeAquarium een diverse financieringsmix te realiseren, onder meer met goede eigen inkomsten uit verhuur. De begroting kent echter weinig ontwikkeling en de Kunstraad vindt een toename in inkomsten uit entreegelden niet sterk onderbouwd. Hij ziet wel een risico in de afschrijvingssystematiek, activa lijken hoger dan ze in werkelijkheid zijn omdat afschrijvingen en reserveringen niet in het liquiditeitenoverzicht terug te vinden zijn. Een toelichting daarop ontbreekt.

De organisatie is klein en richt zich vooral op het in stand houden van het bestaande museum. Het plan voor 2025 is slechts op hoofdlijnen beschreven en ook voor de daaropvolgende jaren lijkt nog weinig duidelijk. Het is wel positief dat men met een Raad van Advies werkt om aanvullende expertise te leveren.

De bezoekersaantallen zijn goed en uit een bezoekersanalyse blijkt dat een substantieel deel daarvan uit toeristen bestaat. Het is jammer dat het aantal lokale bezoekers beperkt is. Men zegt daar op in te zetten en met een eerdere actie via een supermarkt laat het museum een frisse aanpak zien die aan groei van lokale bezoekers kan bijdragen. Een duidelijke marketingstrategie voor het totale aanbod ontbreekt nog en het budget voor marketing en pr is relatief laag in relatie tot de ambities van het museum. De Kunstraad vindt de stap van 20.000 naar 25.000 bezoekers niet overtuigend onderbouwd, hij heeft twijfel bij de haalbaarheid ervan omdat het museum zich vooral baseert op een stijgende lijn door de jaren heen en gerichte acties om een dergelijke groei actief te bewerkstelligen niet beschreven zijn.

De organisatie is consciëntieus bezig met implementatie van de culturele codes en heeft de afgelopen periode daarin stappen gemaakt. Men legt een relatie met de maatschappelijke betekenis ervan, dat is positief. Mogelijkheden voor verdere ontwikkeling ziet de Kunstraad nog in het aangeven van een duidelijke basis voor het beloningsbeleid en diversiteit kan in de programmering beter zichtbaar worden.

Maatschappelijke betekenis

De Kunstraad beoordeelt het criterium maatschappelijke betekenis als voldoende.

Het MuzeeAquarium reflecteert niet expliciet op de strategische beleidsdoelen van de provincie, maar de manier waarop het museum dicht bij het lokale publiek staat is van betekenis voor *Samenleven met cultuur*. Men ontvangt ook veel toeristen en verbindt cultuur met toerisme, dat levert een bijdrage aan *Overal cultuur*. De Kunstraad ziet waarde in de verschillende deelcollecties en de digitalisering daarvan in relatie tot de Collectie Groningen en *Thuis in Groningen*. Het museum zou de cultuurhistorische betekenis en eigen positie in dat verband duidelijker mogen toelichten.

Conclusie

Een voorwaarde om voor subsidie in aanmerking te komen, is het behalen van een voldoende beoordeling (minimaal een 6) op de criteria artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit én bedrijfsmatige gezondheid. Omdat het criterium artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit als matig (5) is beoordeeld, komt het MuzeeAquarium niet in aanmerking voor subsidie van de provincie Groningen.

Noorderlicht

Gevraagd bedrag:	€ 240.000,- (gemeente)	€ 180.000,- (provincie)
Geadviseerd bedrag:	€ 240.000,- (gemeente)	€ 180.000,- (provincie)

Inleiding

Noorderlicht ziet zichzelf als een internationale presentatie-instelling voor geëngageerde makers uit de hele wereld, die gebruikmaken van het fotografische medium en in dialoog gaan met het publiek. Noorderlicht wil inzicht in en betrokkenheid bij artistieke, maatschappelijke verhalen stimuleren over wat mensen raakt en beroert. Het fotografische kijken is daarbij het vertrekpunt, de beeldcultuur het werkveld en Noord-Nederland de thuisbasis. Noorderlicht stelt dat fotografische kijken selecteert, kadreert, focust, verdiept en verrijkt. Volgens haar is fotografie het meest gedemocratiseerde medium in onze beeldcultuur en bij uitstek geschikt om mensen stil te laten staan bij de hectische wereld om ons heen. De pijlers voor de komende jaren worden gevormd door de *Noorderlicht Studio*, *Noorderlicht On Tour* en de *Noorderlicht Biënnale*. Centrale thema's in de komende jaren zijn artificiële intelligentie en de invloed van algoritmes op onze levens.

Artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit

De Kunstraad beoordeelt het criterium artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit voor zowel de gemeente als de provincie als zeer goed.

De Kunstraad is positief over de manier waarop Noorderlicht zich in de afgelopen jaren heeft ontwikkeld. Noorderlicht biedt een relevant platform voor actuele ontwikkelingen binnen de fotografie, waarbij artistieke verbeeldingskracht op een overtuigende manier wordt verbonden aan urgente maatschappelijke thema's. De organisatie speelt daarbij zowel een producerende als een presenterende rol, waarbij met name de biënnale internationaal ook in hoog aanzien staat. De Kunstraad vindt de missie en visie van Noorderlicht krachtig en de daaraan verbonden drie pijlers helder. Hoewel de thema's voor de komende biënnales diepgravender hadden kunnen worden uitgewerkt, vindt de Kunstraad het een prikkelend idee om in de biënnales van 2025 en 2027 vanuit zowel dystopisch als utopisch perspectief het licht te schijnen op technologische ontwikkelingen als algoritmes en AI. Deze ontwikkelingen hebben niet alleen maatschappelijk grote impact, maar slaan ook terug op het medium fotografie zelf. De Kunstraad waardeert de open benadering waarop Noorderlicht het medium fotografie benadert. De organisatie heeft nadrukkelijk oog voor de grenzen van het medium en hoe het zich beweegt richting bijvoorbeeld video, digitale kunst en VR in het bijzonder. Zowel inhoudelijk als artistiek spreekt uit het plan een sterke toekomstgerichte blik. De Kunstraad heeft veel vertrouwen in de vakdeskundigheid van de betrokken makers en (gast)curatoren. Het is daarbij sterk dat Noorderlicht ook jonge curatoren begeleidt, die daarmee de kans krijgen te proeven aan het vak en die tegelijkertijd met een focus op nieuwe presentatievormen zorgen voor kennisontwikkeling binnen Noorderlicht. In het algemeen maakt Noorderlicht helder inzichtelijk hoe het tot artistieke keuzes komt.

Noorderlicht heeft met de biënnale, de studio-activiteiten en de tour door de regio en het land een sterk en fijnmazig programma, dat in de ogen van de Kunstraad grote zeggingskracht heeft voor zowel professionals als een algemeen publiek. Met *Noorderlicht on Tour* en de *Noorderlicht Biënnale* verbindt de organisatie een breed publiek aan de meest recente ontwikkelingen binnen de fotografie en schijnt het via de beeldmakers een nieuw licht op urgente thema's, die in ieders leven een rol spelen. Daarnaast spreekt Noorderlicht met haar educatieprogramma ook een jongere doelgroep aan, waarbij het de relevante *Visual Thinking Methode* hanteert. De Noorderlicht Studio is aan de andere kant een aansprekende plek voor talentontwikkeling en experiment, waarmee Noorderlicht de fotografie-community in het noorden versterkt en een duidelijke bijdrage levert aan de ontwikkeling van zowel individuele makers en curatoren, als het medium zelf. Tot slot werkt Noorderlicht samen met een diverse lijst aan partners. Via samenwerkingen met culturele partners als Grand Theatre, Peerd Theater, Kunstpunt en Noordwoord worden kruisbestuivingen met andere disciplines verkend en gestimuleerd.

Bedrijfsmatige gezondheid

De Kunstraad beoordeelt het criterium bedrijfsmatige gezondheid voor zowel de gemeente als de provincie als ruim voldoende.

Na het wegvallen van landelijke subsidie in de afgelopen periode heeft Noorderlicht de organisatie en financiën onder de loep moeten nemen en in de kosten moeten snijden. In de ogen van de Kunstraad is Noorderlicht hier goed mee omgegaan. Noorderlicht heeft een heldere kijk op haar eigen organisatorische ontwikkeling en financiële positie. Hoewel het weerstandsvermogen in de ogen van de Kunstraad nog enigszins bescheiden is, oogt de financiële positie van de organisatie voldoende gezond. De ingediende begroting is helder en sluit goed aan bij de beoogde activiteiten. Wel ontbreekt een overtuigende risicoanalyse. Zo is het niet duidelijk hoe Noorderlicht ermee omgaat als beoogde structurele subsidies niet of gedeeltelijk worden gehonoreerd. De grote afhankelijkheid van subsidies vormt in dat licht een zeker risico. In algemene zin ziet de Kunstraad mogelijkheden voor een meer gespreide financieringsmix. Met name de inkomsten uit kaartverkoop ogen bescheiden in relatie tot de omvang van de organisatie en de hoeveelheid bezoekers die Noorderlicht trekt. De Kunstraad vindt het een goede zaak dat Noorderlicht het aandeel eigen inkomsten in de komende periode wil verhogen door nadrukkelijk in te zetten op de kapitalisering van de maatschappelijke en culturele waarde van het festival, via onder andere sponsoring, een VIP-programma en workshops.

Noorderlicht heeft in de ogen van de Kunstraad een duidelijke visie op governance. Er wordt uitvoerig gereflecteerd op de manier waarop de organisatie vormgeeft aan de principes uit de Governance Code Cultuur. Gezien de omvang van de organisatie vindt de Kunstraad het een goede zaak dat Noorderlicht in de komende periode wil overstappen van een bestuursmodel naar een raad-van-toezicht-model. Verder heeft de organisatie een duidelijke visie op fair practice en toont het zich daarin ook zelfbewust. Zo heeft de organisatie in 2023 naar aanleiding van een zelfscan tarieven verhoogd. Het is niet duidelijk of er ook een vertrouwenspersoon aan de organisatie verbonden is. Dit is een aandachtspunt. In het plan wordt voldoende aandacht besteed aan de borging van diversiteit en inclusie binnen de organisatie, het programma, het publiek en de partners.

De Kunstraad is positief over de visie van Noorderlicht op communicatie en marketing. Noorderlicht heeft een duidelijk beeld van de verschillende doelgroepen die het bedient. De verschillende onderdelen van de programmering sluiten goed aan bij specifieke doelgroepen. De beoogde middelenmix oogt daarbij passend om al die doelgroepen te bereiken.

Maatschappelijke betekenis

De Kunstraad beoordeelt het criterium maatschappelijke betekenis voor zowel de gemeente als de provincie als goed.

Hoewel Noorderlicht niet expliciet refereert aan de gemeentelijke en provinciale beleidsstrategieën ziet de Kunstraad een duidelijke aansluiting heeft bij de beleidsstrategie *Samenleven met cultuur* voor zowel gemeente als provincie. Zo werkt Noorderlicht samen met tal van maatschappelijke organisaties, zoals Humanitas en diverse WIJ-teams in de stad Groningen. Op die manier brengt Noorderlicht diverse groepen mensen naar haar tentoonstellingen en biënnale, die normaal gesproken minder snel in aanraking komen met cultuur. Daarnaast is Noorderlicht met rondreizende tentoonstellingen aanwezig op verschillende plekken in de stad en provincie Groningen. Wel had in de aanvraag beter kunnen worden gespecificeerd welke activiteiten nu precies waar plaatsvinden en het aandeel provinciale activiteiten op het totaal. Verder draagt Noorderlicht in samenwerking met het BPD Cultuurfonds bij aan het agenderen van relevante maatschappelijke thema's, zoals de gaswinning. Hoewel het nog niet zeker is, hoopt Noorderlicht deze samenwerking in de nieuwe beleidsperiode te continueren. Ook met de cultuureducatieve activiteiten levert Noorderlicht een bijdrage aan *Samenleven met cultuur*.

Conclusie

Op basis van bovenstaande overwegingen adviseert de Kunstraad de gemeente en de provincie Groningen de gevraagde bijdrage te verlenen, mits voldoende budget beschikbaar is.

Noordgedacht

Gevraagd bedrag: € 19.000,- (provincie)
Geadviseerd bedrag: € 19.000,- (provincie)

Inleiding

Stichting Noordgedacht zet zich in voor behoud en overdracht van de Noord-Nederlandse cultuur en het cultureel erfgoed. Daarnaast ondersteunt of initieert ze projecten die de leefbaarheid van Noord-Nederland vergroten. Het door de stichting georganiseerde *Noordgedacht* brengt klassieke muziek en natuur bij elkaar in een driedaags festival in en om natuurgebied 't Roegwold in Midden-Groningen. Het festival vindt jaarlijks plaats in een weekend in september. Op vrijdag en zaterdag zijn er onder de noemer *Roegge Vogels* lezingen, concerten, excursies en films te zien die alles te maken hebben met de natuur van 't Roegwold. Op zondag staat tijdens *Noordgedacht* de muziek centraal, met concerten uitgevoerd op vier verschillende (buiten)locaties. Het festival wil een hoogwaardig aanbod met zowel gerenommeerde musici als jong talent uit de regio presenteren, en met muzikale verhalen, muziektheater en crossovers een breed publiek op laagdrempelige wijze kennis laten maken met klassieke muziek.

Artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit

De Kunstraad beoordeelt het criterium artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit als ruim voldoende.

Noordgedacht heeft zich in korte tijd bewezen als sympathiek, kleinschalig en goed georganiseerd festival in een bijzonder vogelgebied in Midden-Groningen. Op laagdrempelige wijze kan een breed publiek kennismaken met verschillende vormen van klassieke muziek op unieke speellocaties. Het zijn naar mening van de Kunstraad met name de bijzondere plek en de toegankelijke sfeer die het festival met groeiende bezoekersaantallen tot dusver een eigen signatuur geven.

Het plan biedt voldoende zicht op de opbouw en inhoud van het festival, al is dit voornamelijk gebaseerd op eerdere edities, en nog niet op een specifieke invulling voor komende jaren. De organisatie kiest voor een aantal vaste onderdelen en programmeert in de breedte. Het programma van eerdere jaren is kwalitatief goed, maar wekt wel de indruk van alles wat te zijn, waarbij disciplines wat toevalligerwijs lijken te worden gecombineerd. De musici en makers zijn technisch van niveau, met landelijk bekendere namen evenals aandacht voor talenten uit de regio. Van vernieuwende of innoverende activiteiten is naar mening van de Kunstraad niet zozeer sprake.

Het festival heeft in zijn optiek echter veel potentie om zich artistiek-inhoudelijk sterker te onderscheiden, door de relatie tussen het bijzondere natuurgebied en de muziek verder te verdiepen. *Roegge Vogels* en Noordgedacht lijken nu als twee losse onderdelen naast elkaar te bestaan, maar de natuur zou in de optiek van de Kunstraad ook meer leidend kunnen zijn in de wijze waarop Noordgedacht wordt geprogrammeerd. Speellocaties en artistieke inhoud kunnen sterker aan elkaar verbonden worden. De Kunstraad mist nu een heldere visie op wat er waarom op welke plek geprogrammeerd wordt. Door natuur en muziek nog sterker aan elkaar te verbinden kan naar zijn mening zowel de zeggingskracht voor het publiek als de positionering van het festival binnen het culturele veld verder worden versterkt. Ook meer structurele artistiek-inhoudelijke samenwerkingen kunnen hieraan bijdragen, naast de paar geëigende samenwerkingspartners die Noordgedacht nu al heeft.

Bedrijfsmatige gezondheid

De Kunstraad beoordeelt het criterium bedrijfsmatige gezondheid als ruim voldoende.

De organisatie geeft een eerlijke en praktische reflectie op het eigen functioneren tot dusver, waarbij er naar mening van de Kunstraad sprake is van een vakbekwame organisatie waar men al doende leert. De plannen voor komende periode ogen

bedrijfsmatig realistisch en passend, en de eveneens hanteerbare begroting sluit hier helder op aan. Er is sprake van een bescheiden maar gezond eigen vermogen en een diverse financieringsmix met een grote betrokkenheid van zowel de gemeente Midden-Groningen als de regionale marketingorganisatie Ontdek Midden-Groningen. Deze laatste draagt bij in uren en springt in bij tegenvallende inkomsten. In hoeverre deze samenwerking structureel is vastgelegd, is de Kunstraad niet duidelijk.

Met 750 bezoekers in 2023 is Noordgedacht een zeer kleinschalig en daarmee in verhouding ook kostbaar festival. Dat het dit ook wil blijven vindt de Kunstraad gezien het kwetsbare natuurgebied en de intieme sfeer van het festival begrijpelijk, maar tegelijkertijd ziet het wel mogelijkheden voor verdere groei. De visie van de organisatie hierop had naar zijn mening scherper gekund. Ten aanzien van de marketing zijn er goede contacten met lokale, regionale en landelijke media, maar mist de Kunstraad een meer doordachte en doelgroep gesegmenteerde strategie en middelenmix.

Noordgedacht reflecteert naar mening van de Kunstraad op afdoende, maar wel tamelijk algemene wijze op de culturele codes. In relatie tot de governance wekt de aanvraag de indruk dat Stichting Noordgedacht voornamelijk als penvoerder voor Noordgedacht optreedt. De Kunstraad had graag wat meer gelezen over de rol van het stichtingsbestuur, de werkwijze en afspraken, en de verdere ambities van de stichting. De toepassing van de Fair Practice code vindt de Kunstraad nog wat kwetsbaar ogen. De organisatie geeft aan eerlijke vergoedingen te bieden, maar noemt hierbij geen cao of honoreringsrichtlijnen, en vermeldt dat de organisatie bij tegenvallende inkomsten meer vrijwilligerssuren zal draaien. Een beperkt aantal vrijwilligers krijgt een vergoeding, de overige vrijwilligerssuren wordt als gekapitaliseerde bijdrage opgevoerd. Met betrekking tot de Code Diversiteit en Inclusie spreekt uit het plan een inclusieve grondhouding, en Noordgedacht geeft aan zich op mensen uit alle lagen van de samenleving te richten. De Kunstraad waardeert deze ambitie maar vindt de inspanningen die het festival hiervoor verricht nog tamelijk beperkt, en vooral intentioneel van aard, zoals het wegnemen van financiële drempels voor minima.

Maatschappelijke betekenis

De Kunstraad beoordeelt het criterium maatschappelijke betekenis als ruim voldoende.

Noordgedacht benoemt zelf geen specifieke provinciale beleidsstrategieën, maar de Kunstraad is van mening dat het festival zowel bijdraagt aan *Overal Cultuur* als ook aan – zij het in mindere mate – *Samenleven met Cultuur* en *Thuis in Groningen*. Het festival vormt een waardevolle aanvulling op het relatief beperkte culturele aanbod in de regio Midden-Groningen en draagt daarmee op kleine schaal bij aan de leefkwaliteit van dit gebied. Vrijwilligers en bezoekers komen via het festival met elkaar in contact en er wordt domein overstijgend samengewerkt met onder andere natuurbeheerders, boeren en lokale leveranciers. Het festival wil een nieuw publiek in aanraking brengen met klassieke muziek. Of dit ook lukt wordt nog niet onderbouwd met een bezoekersanalyse. Zoals gezegd vindt de Kunstraad dat Noordgedacht zijn inspanningen ten aanzien van het bereiken van een divers publiek wat overtuigender had kunnen uitwerken. Zo kent de gemeente Midden-Groningen een sociaal en cultureel diverse bevolkingssamenstelling waartoe Noordgedacht zich actiever zou kunnen verhouden.

Wel overtuigend vindt de Kunstraad de wijze waarop het festival van betekenis is voor de ontsluiting van en betrokkenheid bij het bijzondere landschap van 't Roegwold. Door bewuste locatiekeuzes te maken in de omgeving van 't Roegwold ontstaat er een integratie van cultuur en natuur waarbij het publiek (en de musici) zich bewust worden van de plekken, de historie, de cultuur en het landschap. Omdat een deel van het publiek uit de stad Groningen komt en een deel van buiten de provincie draagt het festival ook bij aan verbinding tussen stad en Ommeland en tussen cultuur en toerisme.

Conclusie

Op basis van bovenstaande overwegingen adviseert de Kunstraad de provincie Groningen de gevraagde bijdrage te verlenen, mits voldoende budget beschikbaar is.

Noordpool Orkest

Gevraagd bedrag:	€ 40.000,- (gemeente)	€ 40.000,- (provincie)
Geadviseerd bedrag:	€ 40.000,- (gemeente)	€ 40.000,- (provincie)

Inleiding

De Stichting Noordpool Orkest is een multi-inzetbaar orkest dat zich met een interessante mix van laagdrempelige programmering en eigenzinnige projecten in stad en ommeland aan een breed publiek presenteert. Het Noordpool Orkest brengt experimentele innovatieve lichte muziek waarbij veel ruimte is voor nieuwe, niet-westerse invloeden. Het orkest bespeelt concertzalen en festivals in Groningen en de rest van Nederland.

Artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit

De Kunstraad beoordeelt het criterium artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit voor zowel de gemeente als de provincie als zeer goed.

De Kunstraad is van mening dat het Noordpool Orkest een heldere visie presenteert op wendbaarheid ten opzichte van muziekstijlen, maar ook op het klankbeeld dat op het podium wordt gebracht in de combinatie van akoestisch en versterkt geluid. Die visie werkt het orkest duidelijk uit langs 4 inhoudelijke lijnen. Het Noordpool Orkest opereert op het snijvlak van klassieke muziek, lichte muziek, jazz en andere kunstvormen, de leus "alles behalve klassiek" past daar goed bij. Het orkest gaat flexibel om met een grote diversiteit in genres en draagt bij aan interdisciplinaire voorstellingen. Daarbij is er een goede balans tussen voorspelbaarheid (main stream) en experiment, dat bijdraagt aan innovatie en verbreding van het genre. Het geeft het orkest volgens de Kunstraad een grote oorspronkelijkheid. De aanvraag getuigt van enthousiasme en ontwikkeling, maar niet alle claims zijn onderbouwd. De Kunstraad had graag voorbeelden gezien van bijvoorbeeld de inzet van ongebruikelijke instrumenten (zoals toepassing van software in de orkestrale setting).

Er is een klein vakdeskundig team met grote kennis, de musici spelen op hoog niveau en brengen divers talent uit verschillende muziekdisciplines en muziekscenes bij elkaar.

Het publieksbereik is goed en er is een sterke aanwezigheid online, dat onderschrijft de zeer goede zeggingskracht. Met de verschillende soorten muziek bereikt men ook verschillende publieksgroepen, maar deze doelgroep segmentatie is vrij algemeen verwoord. Met de programmaliijn Expeditie zet het orkest duidelijk in op experiment en vernieuwing. Het Noordpool Orkest werkt samen met relevante partners op het gebied van kunsteducatie. Met deelname aan lectoraat Muziek en Context (RUG), voedt het orkest de vernieuwing in de orkestsector, dat verdient lof volgens de Kunstraad.

Bedrijfsmatige gezondheid

De Kunstraad beoordeelt het criterium bedrijfsmatige gezondheid voor zowel de gemeente als de provincie als goed.

De begrotingssystematiek is degelijk, de meerjarenbegroting, activiteitenbegroting en het activiteitenplan sluiten goed op elkaar aan. De financiële paragraaf past bij de ambities, dat getuigt van realiteitszin. De Kunstraad constateert dat het Noordpool Orkest deelneemt aan Jazz te gast en vraagt aandacht voor mogelijke overlap van subsidies.

Er is een goede financieringsmix met veel eigen inkomsten (waarvan een groot deel uit kaartverkoop) en een bescheiden aanspraak op publiek geld. De beheerslasten zijn laag. Men kiest voor een strategie om voorzichtig te groeien en geleidelijk meer weerstandsvermogen op te bouwen. Dat getuigt volgens de Kunstraad van zorgvuldig handelen en vindt hij prijzenswaardig. Het heeft volgens de Kunstraad echter ook een gering risico dat tegenslagen niet altijd goed opgevangen kunnen worden.

Het orkest gaat zelf niet uitgebreid in op een marketingstrategie, de mogelijkheden bekijkt het per activiteit en speelt zo goed in op de kansen. Er is (inter)nationale ambitie en daarvoor zet men in op tweetalige communicatie, in Nederlands en Engels. De Kunstraad vraagt zich af of deze aanpak toereikend is om dat doel te bereiken.

De governance is beknopt beschreven. De inzet van een ATANA trainee is goed en laat zien dat het orkest op dit gebied stappen wil zetten. Het werken met uitsluitend freelancers maakt de organisatie kwetsbaar en kan de continuïteit van de bedrijfsvoering in gevaar brengen. Men kiest in het kader van fair pay voor een eerlijke verdeling van beschikbare middelen, dat getuigt van solidariteit, maar vraagt ook blijvend commitment van de deelnemers. Dit is volgens de Kunstraad een risico en hij rekent erop dat het orkest de gewenste eerlijke betaling van loon en honoraria op korte termijn beter kan borgen. Dat het orkest langs de inhoudelijke lijnen van de muziek en muzikale partners andere deelnemers en doelgroepen bereikt en zo aan een inclusief beleid werkt, vindt hij slim en prijzenswaardig.

Maatschappelijke betekenis

De Kunstraad beoordeelt het criterium maatschappelijke betekenis voor zowel de gemeente als de provincie als goed.

De Kunstraad ziet die betekenis vooral terug in de bijdrage aan *Ruim baan voor talent en vernieuwing*. Het orkest beschrijft een beknopte maar duidelijke strategie voor talentontwikkeling. De bijdrage aan deze doelstelling voor het onderdeel vernieuwing komt verder goed tot uitdrukking in de programmering waar ruime aandacht van het orkest voor nieuwe makers zoals arrangeurs en componisten is.

Met cultuureducatie, zoals de ontwikkeling van de app Virtual Orchestra voor het voortgezet onderwijs, is er een bijdrage aan *Samenleven met cultuur*. Er is een sterke binding van het orkest met de regio, vanuit een strategische positie in de stad Groningen. De vestiging op de Kunstwerk bevordert de samenwerking met de daar aanwezige partners.

Conclusie

Op basis van bovenstaande overwegingen adviseert de Kunstraad zowel de gemeente als de provincie Groningen de gevraagde bijdragen te verlenen, mits voldoende budget beschikbaar is.

Noordstaat

Gevraagd bedrag:	€125.000,- (gemeente)	€ 55.000,- (provincie)
Geadviseerd bedrag:	€ 125.000,- (gemeente)	€ 55.000,- (provincie)

Inleiding

Noordstaat is een plek voor de ontwikkeling van noordelijk hiphop-talent. De focus ligt daarbij op artiesten met een verhaal over wie ze zijn en waar ze vandaan komen. Deze talenten vormen samen een nieuwe generatie cultuurmakers. Noordstaat ondersteunt hen met trajecten voor starters, maar ook met optredens bij gerenommeerde festivals als Noorderzon en Eurosonic-Noorderslag. De organisatie heeft haar basis in poppodium Simplon in Groningen. In Friesland trekt het op met Popfabryk, het productiehuis voor Friese popcultuur. Noordstaat verbindt en verknoopt zich met andere culturele spelers en creatieve start-ups in het Noorden, met als doel de ontwikkelkansen en representatie van hiphop-artiesten te vergroten. Noordstaat is er voor talent in de verschillende disciplines; muziek, dans, sport, graffiti, spoken word en interdisciplinair. Noordstaat onderscheidt vier typen activiteiten voor makers: Connecting & Community, Verdieping, Productontwikkeling, Presentatie en Programmering.

Artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit

De Kunstraad beoordeelt het criterium artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit voor zowel de gemeente als de provincie als goed.

Uit het ingediende plan spreekt een sterke artistieke visie. Noordstaat heeft de coronaperiode gebruikt om de eigen organisatie onder de loep te nemen en het aanbod te stroomlijnen en ontwikkeltrajecten beter te structureren. Dit komt in het plan overtuigend tot uitdrukking. Met een veelzijdig programma levert Noordstaat in de ogen van de Kunstraad een belangrijke bijdrage aan de ontwikkeling van noordelijk hiphop-talent. Met de multidisciplinaire benadering die hiphop zo eigen is begeleidt Noordstaat aanstormend talent op individueel en groepsniveau volgens het binnen hiphop leidende principe 'each one teach one'. Dat doet Noordstaat met een indrukwekkend palet aan vakdeskundige coaches die voor een deel ook weer afkomstig zijn uit de eigen talenten-poule. Noordstaat is er kortom in geslaagd om een sterke community op te bouwen. Daarmee neemt de organisatie naar mening van de Kunstraad een stevige positie in. In het noorden bestaat geen vergelijkbare organisatie die zich op deze schaal en in deze omvang bijdraagt aan de ontwikkeling van hiphoptalent.

De Kunstraad is van mening dat Noordstaat een overtuigend, fijnmazig programma heeft opgezet dat sterk is toegespitst op de ontwikkelvraag van de deelnemende talenten. De organisatie faciliteert in 1-op-1 en groeps-coaching, meet-ups en expedities voor de community, maar bijvoorbeeld ook 'boostercamps' om in gezamenlijkheid aan een artistiek product te werken. Door ook actief in te zetten op de ontwikkeling van concrete artistieke producten en die te presenteren tijdens eigen evenementen, via samenwerkingsproject NOORD en door samenwerkingen met verschillende podia en festivals zorgt Noordstaat bovendien dat talenten waardevolle ervaring op relevante podia opdoen. Daarmee draagt Noordstaat in de ogen van de Kunstraad bovendien bij aan de verrijking en vernieuwing van het cultuuraanbod in Groningen. Door ook nog cultuureducatie te verzorgen op scholen levert Noordstaat een belangrijke bijdrage aan de keten van talentontwikkeling in Groningen.

Hoewel de Kunstraad positief is over de artistieke kwaliteit van het aanbod van Noordstaat is het wel van mening dat de organisatie in de aanvraag nadrukkelijker had kunnen reflecteren op de wijze waarop het talenten selecteert en op de vraag wanneer het een ontwikkeltraject als succesvol beschouwt. Is dat als talent bijvoorbeeld optreedt tijdens Eurosonic-Noorderslag, of kan succes ook zijn als een maker meer onder de radar een eigen label opzet? In de ogen van de Kunstraad ligt in de aanvraag relatief veel nadruk op het gesubsidieerde segment van de cultuursector en de klassieke poppodia. De vraag is of de discipline daarmee voldoende recht wordt gedaan.

Bedrijfsmatige gezondheid

De Kunstraad beoordeelt het criterium bedrijfsmatige gezondheid voor zowel de gemeente als de provincie als ruim voldoende.

De Kunstraad vindt de meegestuurde begroting helder, realistisch en voldoende onderbouwd. De financiële positie van Noordstaat oogt bovendien stabiel. Zoals de organisatie schrijft zijn de risico's bovendien beperkt omdat er weinig vaste lasten zijn. Daardoor is de organisatie in het geval van financiële tegenvallers relatief flexibel en kan het bijvoorbeeld afschalen in de programmering. Het is daarbij positief dat de samenwerking met Simplon, waar Noordstaat is gevestigd, zorgt voor een efficiëntere bedrijfsvoering. De Kunstraad vindt de financieringsmix voldoende gespreid, al leunt deze relatief zwaar op overheidssubsidies. Gezien de aard van de activiteiten vindt de Kunstraad dit overigens te billijken. Het is naar mening van de Kunstraad een goede zaak dat aan deelnemers een bijdrage wordt gevraagd voor deelname aan activiteiten en ontwikkeltrajecten. Ook zijn er aanvullende inkomsten via bijvoorbeeld de samenwerking met Popfabryk en via scholen. Noordstaat heeft een helder beeld van hoe het zich in de komende jaren wil ontwikkelen. De wens om de rol van zakelijk leider te scheiden van die van artistiek leider vindt de Kunstraad voldoende onderbouwd.

Kritischer is de Kunstraad op de geschetste communicatie- en marketingaanpak. Deze oogt summier. Noordstaat omschrijft via welke middelen het met de community communiceert, maar op welke manier nieuw talent geworven wordt dat zich buiten het eigen blikveld bevindt, wordt in de aanvraag onvoldoende duidelijk. Een overtuigende meer overkoepelende communicatiestrategie ontbreekt in de aanvraag.

De drie codes worden door Noordstaat onderschreven, maar de toepassing ervan wordt in de aanvraag relatief summier toegelicht. Wat betreft de Governance Code Cultuur valt het op dat Noordstaat werkt met een Raad van Commissarissen die werkt volgens het Raad-van-Toezicht-model. De reden hiervoor wordt in de aanvraag niet toegelicht, maar de rolverdeling tussen de Raad van Commissarissen en de directie wordt wel helder toegelicht. Hoewel een meer integrale visie op fair practice ontbreekt (de aanvraag gaat bijvoorbeeld niet in op sociale veiligheid) laat Noordstaat in de aanvraag wel zien dat het recht doet aan de principes van fair pay, onder andere door aansluiting bij de cao Kunsteducatie en andere relevante richtlijnen in de sector. Verder vindt de Kunstraad het opvallend dat een overtuigende visie op diversiteit en inclusie ontbreekt in het plan. Uit de activiteiten van Noordstaat en de mensen met wie de organisatie werkt blijkt dat het culturele diversiteit omarmt. Er zijn echter ook andere manieren om inclusief te zijn. Hier kan de organisatie nog een stap zetten. Noordstaat positioneert zichzelf in The Culture en als onderdeel van de diasporische gemeenschap, maar het maakt weinig duidelijk op welke manier het concreet beleid voert op het vlak van diversiteit en inclusie.

Maatschappelijke betekenis

De Kunstraad beoordeelt de maatschappelijke betekenis voor de gemeente als goed en voor de provincie als ruim voldoende.

Hoewel Noordstaat niet uitgebreid reflecteert op de gemeentelijke en provinciale beleidsstrategieën, vindt de Kunstraad dat het plan vooral aansluit op de gemeentelijke beleidsstrategie *Ruim baan voor talent en vernieuwing*. Zoals eerder in dit advies omschreven staat talentontwikkeling aan de basis van alles wat Noordstaat doet. Het begeleidt aanstormend hiphop-talent richting een professionele carrière als maker binnen de verschillende sub-disciplines die de hiphop rijk is. Het doet dat met een gedegen en op maat gemaakt talentontwikkelingsprogramma. Wel had de aanvraag zoals gezegd meer inzicht kunnen geven in de kaders en criteria op basis waarvan Noordstaat talent selecteert.

Vanuit provinciaal perspectief is de Kunstraad van mening dat Noordstaat een bijdrage levert aan de strategische beleidsprioriteit *Samenleven met cultuur* omdat de organisatie zich richt op autodidact hiphop-talent uit stad en ommeland dat minder aansluiting heeft binnen de reguliere kunstvakopleidingen.

Conclusie

Op basis van bovenstaande overwegingen adviseert de Kunstraad de gemeente en de provincie Groningen de gevraagde bijdrage te verlenen, mits voldoende budget beschikbaar is.

NP3

Gevraagd bedrag: € 125.000,- (gemeente)

Geadviseerd bedrag: € 125.000,- (gemeente)

Inleiding

De stichting NP3 is een platform voor professionele kunstenaars van alle leeftijden. De organisatie beheert drie locaties in de stad: een presentatie- en onderzoeksruimte RE:Search:Gallery, MOBi, een (mobiele) containerkunsthof met grote buitenruimte op het Suikerterrein en eMMa:de Rem Koolhaas Videobusstop met interactief multimedia-programma. Binnen 3 pijlers namelijk onderzoek en innovatie, talent en samenwerken presenteert NP3 onderzoekende, vernieuwende kunst en richt zich daarbij op actuele thema's. Het resultaat is een grote diversiteit aan projecten en activiteiten variërend van een klassieke 'white cube' tentoonstelling tot een buitenproject voor eco-tuinliefhebbers.

Artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit

De Kunstraad beoordeelt het criterium artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit als ruim voldoende.

De Kunstraad ziet in NP3 een organisatie die voortdurend onderzoekt en reflecteert op structuren en systemen in de kunstwereld en op de relatie van deze kunstwereld met actuele vraagstukken. NP3 denkt vanuit de kracht van kunst zelf, dat maakt het tot een innoverende omgeving waar cross-overs en multidisciplinair werken vanzelfsprekend zijn. Het activiteitenprogramma sluit aan bij die missie, visie en zelf benoemde pijlers. NP3 stelt in haar programma het creatieve proces van de kunstenaar centraal en garandeert deelnemers maximale experimenteer- en ontwikkelvrijheid. De Kunstraad vindt dat uitgangspunt een sterk gegeven, de resultaten zijn steeds origineel en actueel en bewijzen dat NP3 er serieus mee aan de slag is. Hij mist in de aanvraag echter een duidelijke eigen artistieke visie op curatorschap en inhoudelijke uitgangspunten voor de invulling van activiteiten zoals het ontwikkeltraject LABitat.

NP3 is binnen de kunstwereld een pionier op het gebied van duurzaamheid en hergebruik. Het project re:de:construct noemt de Kunstraad daarvan een onderscheidend en aansprekend voorbeeld. Het onderzoeksproject waarvoor kunstenaars worden uitgenodigd om bestaande of vernietigde kunstwerken een nieuwe context of vorm te geven is echter mager uitgewerkt. Op de plannen voor met name MOBi Square Garden is in de aanvraag een toelichting gegeven, de Kunstraad had graag ook meer gelezen over het programma op de andere locaties.

De organisatie bereikt een goede mix van jonge, pas afgestudeerde kunstenaars en al meer gevestigde namen en is van betekenis voor talentontwikkeling van met name lokale kunstenaars. Dat laat NP3 volgens de Kunstraad goed zien met het regelmatig terugkerende project Young Grunn Artist, een ontwikkel- en coachingstraject voor geselecteerde kunstenaars waarin NP3 samenwerkt met het Groninger Museum en de Gerrit van Houten stichting.

De werkwijze is zeker aansprekend voor de kunstwereld en wordt met goede vakdeskundigheid uitgevoerd, maar heeft ook een wat in zichzelf gekeerd karakter. Resultaten van onderzoek en innovatie en inzichten die deelnemers opdoen, deelt NP3 niet heel expliciet met het publiek. De vormgeving van de communicatie, zoals de website is weliswaar eigenzinnig, maar volgens de Kunstraad niet erg uitnodigend voor een potentieel publiek zonder al te veel voorkennis. De organisatie is daardoor naar buiten toe minder herkenbaar en heeft een wat besloten karakter. Dat maakt de drempel voor het publiek naar de mening van de Kunstraad hoog. De bescheiden stem die NP3 wil zijn is waardevol, maar de organisatie mag beter en breder zichtbaar zijn.

De Kunstraad constateert dat NP3 sterke connecties met relevante, maar voor de hand liggende samenwerkingspartners (zoals Minerva en het Groninger Museum) onderhoudt. De pilot met Grand Theatre voor het opzetten van de online research en presentatieruimte GAZILLA, waarbij digitale techniek wordt ingezet, is een verrijking en getuigt van een brede blik, maar is nog in een pril stadium.

Bedrijfsmatige gezondheid

De Kunstraad beoordeelt het criterium bedrijfsmatige gezondheid als ruim voldoende.

De begroting is helder en voldoende duidelijk onderbouwd. Budgetten voor overhead en activiteiten zijn in balans, met een duidelijke begrotingspost voor kunstenaars-honoraria. Dat is positief. NP3 neemt de Fair Practice code in acht, dat heeft een stijging van overheadkosten tot gevolg die vertaald is in een hogere subsidieaanvraag. Dat is voldoende onderbouwd. De Kunstraad kan de keuze van NP3 om geen landelijke subsidie aan te vragen volgen, maar vindt het toch jammer dat de organisatie de kans om meer rijksgeld naar Groningen te halen niet aangrijpt.

Samenwerking is één van de drie pijlers van NP3 en leidt tot goede inhoudelijke en praktische verbindingen met uiteenlopende partners die steeds in dienst staan van de missie van NP3. De organisatie noemt daarbij ook verschillende doelgroepen, maar dat zijn vooral doelgroepen uit de kunstwereld zelf en een al in kunst geïnteresseerd publiek. De Kunstraad is van mening dat het publieksbereik nu redelijk klein is en mist in de aanvraag een marketingplan of concrete visie op verbreding van de doelgroep. Dat onderstreept de niet zo open houding. Hij vindt dat NP3 op dat gebied ambitieuzer mag zijn door inzet op een meer gerichte doelgroep benadering te tonen.

Het bestuur van NP3 is enigszins eenzijdig samengesteld qua achtergrond (afkomstig uit het hoger onderwijs en de kunstwereld). Er is een duidelijke visie op diversiteit en inclusie die doorwerkt in de programmering en samenstelling van het team, dat is zichtbaar in de hoeveelheid nationaliteiten van betrokkenen. Meer aandacht voor diversiteit in maatschappelijke achtergrond mist nog. Ook in het programma en publiek is volgens de Kunstraad meer mogelijk op het gebied van diversiteit en inclusie.

Maatschappelijke betekenis

De Kunstraad beoordeelt het criterium maatschappelijke betekenis als ruim voldoende.

NP3 reflecteert zelf niet expliciet op de beleidsstrategieën van de gemeente Groningen. De Kunstraad vindt het duidelijk dat NP3 bijdraagt aan de beleidsstrategie *Ruim baan voor talent en vernieuwing* door de manier waarop de organisatie zich structureel inzet voor de ontwikkeling van kunstenaars. Ook het project *Young Grunn Artist* is een stimulans voor jonge Groninger kunstenaars en draagt bij aan deze beleidsstrategie. NP3 besteedt ruim aandacht aan educatie. Zo gaat NP3 met kunstenaar Marit Westerhuis een samenwerking met eco-oloog en studenten van het MBO Terra aan in het project Dolmen, in de MOBi Square Garden. Met educatie in het algemeen, en met name voor mbo draagt NP3 bij aan *Samenleven met Cultuur*. Tenslotte is het programmeren op verschillende locaties, ook in de openbare ruimte (eMMa Rem Koolhaas Videobusstop en MOBi op Suikerterrein), een bijdrage aan *Overal Cultuur* die in de plannen ruim voldoende tot uitdrukking komt.

Conclusie

Op basis van bovenstaande overwegingen adviseert de Kunstraad de gemeente Groningen om de gevraagde bijdrage te verlenen, mits voldoende budget beschikbaar is.

Oorlogs- en Verzetscentrum Groningen

Gevraagd bedrag:	€ 53.965,- (gemeente)	€ 20.986,- (provincie)
Geadviseerd bedrag:	€ 53.965,- (gemeente)	€ 20.986,- (provincie)

Inleiding

De centrale doelstelling van de Stichting Oorlogs- en Verzetscentrum Groningen (OVCG) is het levend houden van de herinnering aan de Tweede Wereldoorlog en de bezettingstijd in stad en provincie Groningen. De organisatie beheert en ontsluit een collectie met regionaal erfgoed uit de periode 1940-1945. Daarmee besteedt OVCG als documentatie- en informatiecentrum structureel aandacht aan deze periode, onder meer met activiteiten als stadswandelingen en publicaties, maar ook educatieve projecten gericht op het onderwijs. Daarbij is het OVCG zich bewust van actuele ontwikkelingen en zet het in op verbinding van heden en verleden. In de komende periode staan educatie en voorlichting centraal.

Artistieke kwaliteit

De Kunstraad beoordeelt het criterium artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit voor zowel de gemeente als de provincie als goed.

Gevestigd in het pand van RHC Groningen Archieven, presenteert het OVCG zich als kruispunt van expertise en ervaring met betrekking tot de Tweede Wereldoorlog. Het heeft een centrale functie in professionele activiteiten in stad en ommeland rondom dit onderwerp. De Kunstraad vindt dat het OVCG daarmee een duidelijk profiel heeft. Missie, visie en activiteiten sluiten goed op elkaar aan. Het onderwerp heeft een vanzelfsprekende zeggingskracht, het OVCG draagt dat met een gevarieerd en trefzeker activiteitenprogramma uit. Het centrum houdt de activiteiten aansprekend door de geschiedenis te verbinden met de actualiteit en kiest daarbij volgens de Kunstraad voor toegankelijke vormen. De plannen voor 'verstripping' van een non-fictieboek over de bevrijding van Groningen met een koppeling aan de oorlog in Oekraïne is daar een goed voorbeeld van. Ook onderzoekt het centrum nieuwe technologieën zoals AR en VR als alternatief voor ooggetuigenverslagen om het verhaal van de oorlog levend te houden. Dat sluit volgens de Kunstraad goed aan bij de belevingswereld van jonge doelgroepen. Door de relatie van het thema met de actualiteit weet de organisatie ook nieuwe doelgroepen zoals vluchtelingen en mensen met diverse culturele achtergronden te bereiken. Dat is heel positief.

Het centrum beschikt over een uitgebreide collectie objecten en documenten waarvan het behoud in samenwerking met Groninger Archieven (voor documenten) en Museum aan de A (voor objecten) professioneel is geborgd. Het OVCG zet actief in op het verwerven van items en breidt zo de collectie uit. De Kunstraad vraagt zich af of en hoe de organisatie die groeiende collectie kan blijven beheren. Hij acht de capaciteit en expertise van het centrum zelf daarvoor niet toereikend genoeg. Of de Groninger Archieven en Museum aan de A zich, naast de opslag, ook voor het beheer van een groeiende collectie willen inzetten, blijkt niet uit de aanvraag. De vakdeskundigheid van het OVCG leunt sterk op één persoon, daarin ziet de Kunstraad een risico. Het bestuur werkt mee en er zijn vrijwilligers, maar van die laatste groep is niet inzichtelijk gemaakt wat de expertise is. Studenten zijn wisselend betrokken en werken vaak aan specifieke (stage- of studie)opdrachten. Zij bieden daarmee echter geen structurele capaciteit.

Er is een fijnmazig en veelzijdig netwerk van partners en instellingen waarmee de OVCG Groningen samenwerkt zoals onderwijsinstellingen voor stages en educatie. Met de Folklingestraat Synagoge is een expositie over 80 jaar bevrijding gepland. De Kunstraad vindt dat relevante samenwerkingen.

Bedrijfsmatige gezondheid

De Kunstraad beoordeelt het criterium bedrijfsmatige gezondheid voor zowel de gemeente als de provincie als voldoende.

De meerjarenbegroting laat een organisatie zien die grotendeels afhankelijk lijkt van (structurele) subsidies van gemeente en provincie Groningen met relatief veel kosten voor overhead. De eigen inkomsten uit publieksactiviteiten zijn zeer beperkt en acties om een meer duurzame derde geldstroom te genereren, bijvoorbeeld door het opzetten van een vriendengroep, vindt de Kunstraad niet concreet genoeg beschreven om te overtuigen. Hij mist een activiteitenbegroting en vindt de financiering van geplande projecten niet inzichtelijk. Het is niet duidelijk hoe de gevraagde subsidie daar aan bijdraagt of wat verwachte eigen inkomsten uit deze projecten zijn (bijvoorbeeld van de verkoop van stripboeken uit de 'verstripping' van De bevrijding van Groningen). Uit de jaarrekening blijkt dat incidentele middelen van kleinere fondsen in de financiering van die activiteiten een rol spelen. Dit betekent echter ook onzekerheid over de uitvoering van toekomstige projecten. Deze zouden naar de mening van de Kunstraad beter zichtbaar in de meerjarenbegroting geborgd moeten zijn.

De Kunstraad vindt OVCG sterk in communicatie, die goed is afgestemd op de beoogde doelgroepen.

Samenwerking op verschillende gebieden levert efficiëntie op. Zeker de relatie met Groninger Archieven, waarmee men huisvesting en administratieve functies deelt, is een goede verbinding. Ook in de uitvoering van activiteiten, bijvoorbeeld in samenwerking met de Folklingestraat Synagoge, vult men elkaar praktisch en inhoudelijk goed aan.

De kleine organisatie kent een bestuur-directie-model met een meewerkend bestuur. Dat vindt de Kunstraad niet ideaal, vanwege de werkdruk die dat ook op een bestuur kan leggen, maar logisch vanwege de omvang van het OVCG. De Kunstraad is van mening dat de organisatie de code Fair Practice op belangrijke onderdelen matig toepast. De beschikbare capaciteit staat volgens hem niet in verhouding tot de omvang van het gepresenteerde programma. De uitvoering van alle plannen legt daarom een te grote druk op het kleine team. De OVCG erkent dit knelpunt en beschrijft maatregelen om uitvoering van het programma waar te kunnen maken zoals het elders onderbrengen van de collecties en versmallen van de kerntaak. Deze maatregelen zijn te prijzen, maar de Kunstraad is van mening dat dit nog geen afdoende oplossing biedt. Met deze aanvraag (zowel inhoudelijk als financieel) blijft de organisatie volgens hem kwetsbaar met risico's voor de werkdruk en uitvoerbaarheid van de plannen. Op het gebied van diversiteit is er voldoende aandacht voor publiek en programmering.

Maatschappelijke betekenis

De Kunstraad beoordeelt het criterium maatschappelijke betekenis voor zowel de gemeente als de provincie als goed.

De Kunstraad is van mening dat de bijdrage die OVCG levert aan *Samenleven met cultuur* overtuigend is. Met educatieve projecten zoals het jaarlijkse project Tweede Wereldoorlog Dichterbij en lesmateriaal bereikt OVCG basisscholen en de onderbouw van middelbare scholen in de gemeente en provincie Groningen. Daarmee realiseert OVCG een betekenisvolle bijdrage aan deze beleidsstrategie, zeker ook vanwege de samenwerkingsverbanden met verschillende musea in de provincie die OVCG duurzaam wil onderhouden. Met stadswandelingen, in samenwerking met de synagoge, wordt het publiek meegenomen in het historische verhaal (Open Joodse Huizen | Huizen van Verzet). Dat draagt bij aan ontsluiting van cultuurhistorie (gemeente) en verbinding van cultuur en toerisme (provincie) zoals bedoeld in *Overal cultuur*.

De specifieke collectie levert een goede bijdrage aan de beleidsstrategie *Thuis in Groningen*. Deze collectie wordt op professionele wijze beheerd en is digitaal ontsloten als onderdeel van de Collectie Groningen. De collectie wordt goed ingezet voor studiedoel-einden en is beschikbaar voor tentoonstellingen door OVCG zelf of als in bruiklenen door andere organisaties.

Conclusie

Op basis van bovenstaande overwegingen adviseert de Kunstraad de gemeente en de provincie Groningen om de gevraagde bijdragen te verlenen, mits voldoende budget beschikbaar is.

Openluchtmuseum Het Hoogeland

Gevraagd bedrag: € 180.000,- (provincie)

Geadviseerd bedrag: € 180.000,- (provincie)

Inleiding

Museum Het Hoogeland (statutaire naam Openluchtmuseum Het Hoogeland) laat met 20 historische gebouwen (onder andere woningen en schoolgebouwen) het 'gewone' leven van de vroegere bewoners van het Noord-Groningse platteland in de 19^e eeuw zien. Deze panden vormen de kern van het museum, dat later is uitgebreid met bijpassende objecten (zoals een TBC huisje, een molen). Daarnaast beschikt museum Het Hoogeland over een collectie roerend goed met betrekking tot de geschiedenis van de Groningse arbeider en het dorpsleven. Doel van de organisatie is om deze te bewaren en te presenteren. De komende jaren gaat het openluchtmuseum meer de nadruk leggen op de ontwikkelingen die bewoners van het platteland sinds de 19^e eeuw hebben doorgemaakt en wil het met een vernieuwde presentatie van historische thema's bezoekers een duurzame beleving bieden waarmee die de samenhang tussen verleden, heden en toekomst kunnen ervaren. Met een randprogramma van onder meer lezingen en debatten biedt het museum meer verdieping.

Artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit

De Kunstraad beoordeelt het criterium artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit als goed.

Het openluchtmuseum en de huidige museumopstelling oogt wat traditioneel, maar het Openluchtmuseum Het Hoogeland werkt aan verandering van die realiteit. Met de vernieuwing van het Gasthuis laat de organisatie met het thema *Armoede vroeger en nu* op een aansprekende manier zien wat het daarbij ook voor de overige gebouwen op het museumterrein voor ogen heeft. De Kunstraad is positief over de plannen voor de toekomst zoals beschreven in de aanvraag, daarmee slaat het museum volgens hem een goede koers in. Door de koppeling van kennisrijke historische thema's aan vergelijkbare hedendaagse onderwerpen als armoede, energie, en die te plaatsen in een historische setting ontstaat een aansprekende combinatie van vroeger en nu. Met een benadering vanuit verschillende invalshoeken weet het museum rond een enkel object als een kleerhangertje een persoonlijk verhaal te schetsen, maar vertelt het ook een groter verhaal als context rondom het persoonlijke en enkele object. De presentatie raakt op die manier zowel aan de actualiteit als aan de persoonlijke leefwereld van de bezoeker. De Kunstraad vindt dat een sterk concept met zeggingskracht dat veel impact kan hebben op het publiek. Dat het museum met deze stapsgewijze vernieuwing een groter en breder publiek kan aanspreken, vindt de Kunstraad dan ook realistisch. De aantrekkingskracht van een multimediale ontsluiting die Het Hoogeland daarbij inzet, heeft zich inmiddels in andere openluchtmusea al bewezen.

Het museum trekt voornamelijk een traditioneel museumpubliek en zet zich daarnaast succesvol in om scholen te betrekken bij het aanbod. Daarnaast is Het Hoogeland een samenwerking met de Kunstkerk Warffum aangegaan voor de ontwikkeling van een project voor het vmbo. De activiteiten in de Kunstkerk vullen de presentaties in het museum aan. Daarmee speelt het museum goed in op de jongere doelgroep.

Het museum werkt op inhoudelijk vlak samen met relevante partijen. Zo zijn Groninger Archieven en het Groninger Museum betrokken geweest bij de nieuwe presentatie in het Gasthuis. Daarvoor zijn ook gesprekken gevoerd met maatschappelijke organisaties zoals de Voedselbank. Het museum legt daarmee een goede basis voor de verdere vernieuwing van de inrichting van de overige panden. Met verschillende andere regionale musea als Borg Museum Verhildersum en het Visserijmuseum Zoutkamp werkt Het Hoogeland samen in het digitaliseringsproject *Onze Spullen*: een website met beelden en verhalen over oude gebruiksvoorwerpen en werktuigen. Ook dat kan volgens de Kunstraad op een goede manier bijdragen aan een breder publieksbereik. Museum Het Hoogeland heeft een professioneel team met goede vakdeskundigheid.

Bedrijfsmatige gezondheid

De Kunstraad beoordeelt het criterium bedrijfsmatige gezondheid als voldoende.

De meerjarenbegroting is op hoofdlijnen duidelijk en kent een redelijke financie-ringsmix, maar is summier toegelicht. De activiteitenbegroting is uitgesplitst naar hoofdcategorieën en sluit aan bij de opzet van het activiteitenplan. Er is geen risico-paragraaf, maar het museum kan bij tegenvallende inkomsten terugvallen op een behoorlijke algemene reserve.

Samenwerking met het oog op onder meer collectieontsluiting en toerisme is goed en efficiënt. Het museum werkt daarvoor samen met relevante partners als de Coöperatie Sterke Musea, Erfgoedpartners en de Nederlandse Museumvereniging. Samenwerking op het gebied van publiciteit als deelnemer aan het samenwerkingsverband Groninger Waddemusea is volgens de Kunstraad succesvol. Dat het museum het marketingbeleid wil versterken op basis van onderzoek is positief, maar de Kunstraad vindt het zorgelijk dat een eigen marketingstrategie van het museum en een begrotingspost voor pr en communicatie nog niet zijn ingevuld. Vooral in relatie tot de nieuwe plannen die gericht zijn op een groter bereik is dat relevant. Het bereik is nu nog eenzijdig vanuit de aanbodkant benaderd. Daarmee vindt de Kunstraad het publieksbereik onderbelicht.

Het museum gaat summier in op de culturele codes en kan zich op dit punt nog verbeteren. De organisatie werkt nog aan het invoeren van de museum cao en is bezig met een functieboek. Daarmee heeft het voldoende aandacht voor fair pay, maar staat realisatie mogelijk pas eind 2025 op de agenda. De Kunstraad vindt de acties van het museum op dit gebied achterlopen op de werkelijkheid van een professionele organisatie, maar heeft vertrouwen in de uiteindelijke realisatie. De kleine staf vervult veel rollen en daarmee ontstaat het risico dat functies teveel door elkaar gaan lopen. Een verdergaande scheiding van taken zal de organisatie naar de mening van de Kunstraad ten goede komen. Diversiteit komt terug in de programmering van bijvoorbeeld het thema armoede. Ook betreft het museum kinderen van vluchtelingen bij de tentoonstelling over WOII. Bij de herinrichting is letterlijk sprake van het verlagen van drempels, ook dat draagt volgens de Kunstraad bij aan inclusiviteit.

Maatschappelijke betekenis

De Kunstraad beoordeelt het criterium maatschappelijke betekenis als goed.

Het museum geeft aan met zijn collectie, presentatie en activiteiten aan te sluiten bij de beleidsstrategieën *Samenleven met cultuur* en *Overal cultuur*.

Door de manier waarop het museum de relatie met maatschappelijke thema's wil leggen draagt het lokaal bij aan de sociale cohesie in Noord-Groningen. Met educatieve activiteiten en het betrekken van vrijwilligers stimuleert het museum deelname aan cultuur. Deze elementen dragen volgens de Kunstraad ook bij aan *Samenleven met cultuur*. Dat geldt eveneens voor de horeca van het museum, die als ontmoetingsplek voor het dorp onafhankelijk van het museum toegankelijk is. Voor *Overal cultuur* speelt de ruimtelijke kwaliteit van het openluchtmuseum, dat onderdeel van het dorp is, een rol.

Met de collectie, verhalen en activiteiten draagt het tenslotte ook op een overtuigende manier bij aan *Thuis in Groningen* omdat het een deel van het Verhaal van Groningen presenteert.

Conclusie

Gelet op bovenstaande overwegingen adviseert de Kunstraad de provincie Groningen de gevraagde subsidie te verlenen, mits voldoende budget beschikbaar is.

Oude Groninger Kerken

Gevraagd bedrag:	€ 100.000,- (gemeente)	€ 205.000,- (provincie)
Geadviseerd bedrag:	€ 0,- (gemeente)	€ 0,- (provincie)

Inleiding

De Stichting Oude Groninger Kerken (SOGK) is een organisatie met een honderdtal monumentale kerken in bezit. Als Professionele Organisatie voor Monumentenbehoud zet de stichting zich in voor behoud van deze kerken door middel van restauratie en herbestemming. Daarnaast organiseert de stichting activiteiten in en rondom de kerken zodat de kerken gebruikt worden en om draagvlak en maatschappelijke betekenis van de monumenten te borgen. De komende periode wil SOGK inzetten op beheer van groen, met name op kerkhoven en in tuinen rond monumenten, verduurzaming van het erfgoed, educatie en culturele programmering in de Akerk.

Artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit

De Kunstraad beoordeelt het criterium artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit voor de gemeente als matig, voor de provincie als ruim voldoende.

De Kunstraad noemt de Stichting Oude Groninger Kerken een belangrijke speler op het gebied van monumentenzorg. Een organisatie die bovendien goed geoutilleerd is voor zijn kerntaak, de instandhouding van religieus erfgoed. De nadruk ligt daarbij op kerken in de provincie Groningen. De betekenis van deze activiteiten voor Groningen staat volgens de Kunstraad niet ter discussie. De aanvraag geeft een helder beeld van de missie, visie en het profiel van SOGK.

SOGK noemt in de aanvraag een groot aantal activiteiten. Met een aantal specifieke thema's richt de organisatie zich op de hele provincie. Zoals 'Kennis en educatie', in te vullen door de op te richten Groninger Kerken Academie. Kennisoverdracht naar nieuwe generaties vindt de Kunstraad een belangrijk element dat bij kan dragen aan draagvlak voor instandhouding van monumentaal erfgoed. Daarbij is aandacht voor een goede afstemming met bestaande erfgoedorganisaties voor zover die overlappende en/of aanvullende activiteiten uitvoeren, zoals die van de Monumentenwacht en Steunpunt Cultureel Erfgoed, van belang. Ook de zorg voor verduurzaming is waardevol en getuigt van realiteitszin. SOGK benoemt aansprekende voorbeelden van activiteiten zoals het gebruik van dekens en voetstoofjes als alternatief voor verwarmingsinstallaties. Beheer en instandhouding van kerkhoven en groen is relevant, maar ook een integraal onderdeel van het in stand houden van een kerkgebouw. De Kunstraad vindt de thema's duurzaamheid en groen aansprekend, maar mist een duidelijke toelichting op hoe dit zich verhoudt tot al bestaande (reguliere) kernactiviteiten van SOGK.

Voor de gemeente Groningen zet de organisatie in deze aanvraag prominent in op de Akerk als cultureel podium met de ambitie zich daarmee als culturele instelling te positioneren naast al bestaande culturele podia in de stad. Dat roept bij de Kunstraad echter vragen op. Het past volgens hem in een trend om met meer respect voor het historisch religieus monument te programmeren, maar een duidelijke motivatie voor deze ambitie ontbreekt. De organisatie verwijst naar een 'visiedocument Akerk voor alle stadgers – de deuren gaan weer open!' van ontwerpgroep Musica Mundana. Dat document is echter niet aan de aanvraag toegevoegd. Het inhoudelijk programma is slechts op hoofdlijnen beschreven. De Kunstraad kan op deze manier niet beoordelen of het aanbod onderscheidend en aanvullend is op het bestaande aanbod in de stad. Hij heeft op basis van de aanvraag een matig vertrouwen in de zeggingskracht en oorspronkelijkheid van dit deel van de aanvraag. De vakdeskundigheid van de Stichting Oude Groninger Kerken als curator en programmeur van de Akerk blijkt onvoldoende uit de aanvraag, men noemt alleen Noorderlicht als partner. De Schoolkerk Garmerwolde is

volgens de Kunstraad een mooi initiatief. De uitgangspunten zijn goed, maar mager uitgewerkt. Zo is niet voldoende duidelijk welke partners concreet betrokken zijn. De noodzaak om als SOGK dit initiatief te nemen is ook voor deze activiteit naar zijn mening niet overtuigend onderbouwd.

Bedrijfsmatige gezondheid

De Kunstraad beoordeelt het criterium bedrijfsmatige gezondheid voor zowel de gemeente als de provincie als matig.

De Kunstraad leest in deze aanvraag enerzijds een verzoek om voortzetting van het bedrag van de provincie van € 105.000,- voor werkzaamheden met betrekking tot instandhouding en een aanvulling daarop van € 100.000,- voor investeringen in duurzaamheid, kennis en educatie en groen. Anderzijds is er een verzoek van € 100.000,- aan de gemeente voor inhoudelijke activiteiten zoals de culturele programmering in de Akerk en educatieve activiteiten in de Schoolkerk Garmerwolde. De aansluiting van deze activiteiten op de gevraagde subsidies en begroting vindt de Kunstraad niet helder. Er is een post doelsubsidies, maar de gevraagde subsidies van gemeente en provincie worden in de activiteitenbegroting niet vermeld. De Stichting presenteert een begroting met een omvangrijk tekort dat als 'te financieren' is opgenomen en de hier gevraagde subsidies overstijgt. Welke inspanning SOGK concreet doet om dit tekort te dekken is niet helder toegelicht. SOGK geeft aan dat financiering van een activiteit rond moet zijn voordat plannen worden uitgevoerd en dat men op basis van beschikbare middelen keuzes maakt. Daarmee is voor de Kunstraad nog niet inzichtelijk waar prioriteiten liggen en waar men de gevraagde subsidies specifiek aan besteedt. Wat de risico's kunnen zijn is beknopt beschreven.

Er is een algemene strategie voor communicatie en promotie, SOGK richt zich daarmee op een breed spectrum van doelgroepen en werkt met een merkstrategie aan een betere beeldvorming. Beoogde resultaten zijn algemeen beschreven, de Kunstraad had bijvoorbeeld voor de Akerk graag meer specifieke informatie gelezen in het plan.

Men onderschrijft de culturele codes en handelt daarnaar, maar is zich ook bewust van mogelijkheden voor verbetering (zo heeft SOGK zich aangesloten bij ATANA). Dat is positief.

Maatschappelijke betekenis

De Kunstraad beoordeelt het criterium maatschappelijke betekenis voor zowel de gemeente als voor de provincie Groningen als ruim voldoende.

SOGK reflecteert in de aanvraag niet expliciet op de beleidsstrategieën. Maar met de Groninger Kerken Academie en aandacht voor groen en duurzaamheid levert het een betekenisvolle bijdrage aan de ruimtelijke kwaliteit zoals bedoeld in *Overal cultuur (provincie)*. Dat heeft ook een uitstraling voor het aanbod in de openbare ruimte (*Overal cultuur – gemeente*). De potentie van de plannen is zeker ruim voldoende voor een bijdrage aan Samenleven met cultuur (zowel provincie als gemeente). Daarbij ziet de Kunstraad vooral betekenis in de educatieve activiteiten en maatschappelijke insteek van de Schoolkerk Garmerwolde. Maar hij vindt ook het openhouden van de kerken van belang. Omdat deze gebouwen steeds in het hart van een dorp staan, versterkt het de leefbaarheid in de provincie.

Conclusie

Een voorwaarde om voor subsidie in aanmerking te komen, is het behalen van een voldoende beoordeling (minimaal een 6) op de criteria artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit én bedrijfsmatige gezondheid. Omdat het criterium artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit voor de gemeente Groningen als matig (5) is beoordeeld, en de bedrijfsmatige gezondheid voor zowel de gemeente als de provincie Groningen als matig (5) is beoordeeld, komt de Stichting Oude Groninger Kerken niet in aanmerking voor subsidie van de gemeente noch van de provincie Groningen.

Pictura

Gevraagd bedrag:	€ 55.000,- (gemeente)	€ 15.000,- (provincie)
Geadviseerd bedrag:	€ 0,- (gemeente)	€ 0,- (provincie)

Inleiding

De stichting Kunstlievend Genootschap Pictura (Pictura) is gehuisvest in een monumentaal pand aan het Martinikerkhof en beschikt daar over verschillende kleinere expositieruimtes en een grote zaal. Pictura heeft als vereniging een lange geschiedenis en werkt sinds enkele jaren aan een herpositionering en professionalisering. Pictura richt zich vooral op beeldende kunst, met een sterke nadruk op schilderkunst. Daarbij is er aandacht voor Groninger kunsthistorie door exposities van 20^e - eeuwse Groninger kunstenaars, voor jong talent zoals afstudeerders van Academie Minerva en het Frank Mohr instituut alsook voor midcareer kunstenaars. Op die manier volgt Pictura een driesporenbeleid. Binnen die sporen legt Pictura de nadruk op midcareer kunstenaars en wil zich zo onderscheiden. Er is een bescheiden randprogramma met publieksactiviteiten als lezingen en concerten om ontmoeting en uitwisseling van ideeën te stimuleren.

Artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit

De Kunstraad beoordeelt het criterium artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit voor zowel de gemeente als de provincie als matig.

Met de focus op midcareer kunstenaars uit gemeente en provincie Groningen, heeft Pictura volgens de Kunstraad een goede keuze gemaakt voor een relevante niche in het culturele veld. Ook de verbinding die Pictura tussen de verschillende 'sporen' in haar beleid wil bewerkstelligen heeft naar zijn mening potentieel betekenis. Pictura werkt echter de manier waarop het deze onderlinge relaties tussen kunstgeschiedenis, midcareer kunstenaars en jong talent wil laten ontstaan niet duidelijk uit, het blijven losse onderdelen in de programmering. Ook mist de Kunstraad in de aanvraag een duidelijke artistieke visie en een beschrijving van concrete inhoudelijke doelen waarmee de organisatie keuzes zou kunnen onderbouwen. Van het meerjarig programma zijn alleen de activiteiten voor 2025 summier uitgewerkt. De Kunstraad vindt daarvan de uitwisseling met kunstenaars uit Duitsland interessant en had graag meer gelezen over de motivatie voor dit programmaonderdeel. Voorbeelden van activiteiten als *La Primavera* zijn naar de mening van de Kunstraad nog redelijk traditioneel en niet verrassend. Hij ziet daarbij vooral een presentatie van het wat klassiekere veld in de hedendaagse beeldende kunst en mist aansprekende namen. Het jaarlijks terugkerend programma krijgt zo nog weinig zeggingskracht en draagt matig bij aan een eigen signatuur van Pictura. In een stad als Groningen, met veel beeldend kunstenaars, verdient ook de midcareer kunstenaar een plek. De Kunstraad leest in de aanvraag echter weinig inzet op het bereiken van kunstenaars van buiten het eigen netwerk van Pictura.

Pictura presenteert zich als een Groninger instelling en heeft ook volgens de Kunstraad een goede naamsbekendheid en staat van dienst. Uit de voorliggende aanvraag blijkt echter te weinig vakdeskundigheid bij de huidige organisatie. Pictura werkt met een tentoonstellingscommissie en wil pas afgestudeerde kunsthistorici een kans geven. Het ontbreekt in de aanvraag echter aan een duidelijke visie op curatorschap of profiel van de beoogde nieuwe medewerkers. De Kunstraad mist een inhoudelijke grondslag en is er op basis van het ontbreken van concrete informatie op deze onderdelen onvoldoende van overtuigd dat Pictura een sterke basis kan leggen voor het realiseren van haar ambities.

Bedrijfsmatige gezondheid

De Kunstraad beoordeelt het criterium bedrijfsmatige gezondheid voor zowel de gemeente als de provincie als matig.

De begroting maakt als gevolg van de wens te professionaliseren een flinke sprong ten opzichte van voorgaande jaren. De begrotingsposten sluiten volgens de Kunstraad echter onvoldoende aan op de activiteiten en zijn matig onderbouwd. De begroting is daarmee geen goede onderbouwing voor de subsidieaanvraag. Het geraamde bedrag per expositie is beperkt, dat getuigt van een heel bescheiden ambitie op dat vlak. Bovendien zijn de vergoedingen voor kunstenaars slechts op hoofdlijnen gespecificeerd, daardoor is niet duidelijk of het alleen om honoraria gaat of dat er ook materiaalkosten zijn opgenomen. De Kunstraad zet vraagtekens bij het verdienmodel dat Pictura hanteert. Kunstenaars krijgen (nog) geen beloning volgens de principes van fair pay, Pictura laat dat afhangen van nog aan te vragen subsidies in 2027. Bovendien betalen kunstenaars een deel van de verkoopprijs van hun werk als vergoeding in de kosten van Pictura. Dat doet volgens de Kunstraad onvoldoende recht aan het principe dat Pictura zegt zoveel mogelijk ten goede van de kunstenaars te willen zijn. Bovendien lijkt Pictura zich daarmee op te stellen als een (commerciële) galerie in plaats van een culturele stichting.

Bedrijfsmatige samenwerking en effecten voor efficiency beschrijft Pictura niet in het plan. Pictura bereikt vooral een bij de organisatie al bekend publiek en onderkent het gebrek aan jonge en nieuwe bezoekers. De organisatie wil het marketingbeleid gericht op deze doelgroepen verbeteren en laat daarvoor een onderzoek door de Hanzehogeschool uitvoeren, met name gericht op effectiever gebruik van social media. Dat vindt de Kunstraad een goed initiatief dat in de komende beleidsperiode resultaat kan hebben. Verder beschrijft Pictura geen duidelijke doelgroepen of hoe het inzet op een breder publieksbereik, er is geen overtuigende marketingstrategie.

Pictura realiseert zich de noodzaak om meer te professionaliseren op het gebied van governance en heeft de eerste stappen op dat gebied gezet, onder meer door de vereniging om te zetten in een stichting. Fair practice wordt beschreven, maar nog onvoldoende waargemaakt. Voor diversiteit en inclusie vraagt de Kunstraad meer diepgang in de uitwerking, juist met de wat traditionele doelgroepen die Pictura nu bereikt is een visie op alle aspecten van de code Diversiteit & Inclusie relevant. De Kunstraad waardeert de inzet van het bestuur om Pictura te vernieuwen, maar is ook van mening dat de huidige organisatie daar nog niet sterk genoeg voor is.

Maatschappelijke betekenis

De Kunstraad beoordeelt het criterium maatschappelijke betekenis voor zowel de gemeente als de provincie als matig (5).

Pictura geeft aan als organisatie al sinds 1832 'thuis in Groningen' te zijn, maar gaat niet expliciet op de beleidsstrategieën in. Dat onderstreept volgens de Kunstraad de wat in zichzelf gekeerde houding van de organisatie die op dit moment nog niet ver genoeg lijkt zich al te presenteren als een volwaardige presentatie instelling voor beeldende kunst.

Pictura draagt daarom maar op een beperkte manier bij aan *Samenleven met cultuur*. De Kunstraad ziet mogelijkheden, bijvoorbeeld in de lezingen waarmee Pictura verdieping wil stimuleren, maar deze elementen zijn nog te weinig uitgewerkt om te kunnen spreken van een concrete bijdrage aan *Samenleven met cultuur*. Presentatie op vernieuwende wijze, aan een breed publiek zoals bedoeld in *Thuis in Groningen* behoort tot de mogelijkheden, maar is nu nog niet aan de orde. De focus ligt op midcareer kunstenaars. Ook voor deze groep kunstenaars acht de Kunstraad het van belang nog aandacht aan talentontwikkeling te besteden, Pictura gaat daar echter niet op in.

Conclusie

Een voorwaarde om voor subsidie in aanmerking te komen, is het behalen van een voldoende beoordeling (minimaal een 6) op de criteria artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit én bedrijfsmatige gezondheid. Omdat zowel het criterium artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit als het criterium bedrijfsmatige gezondheid als matig (5) is beoordeeld, komt Pictura niet in aanmerking voor subsidie van de gemeente noch van de provincie Groningen.

Poëziepaleis

Geraagd bedrag:	€ 43.160,- (gemeente)	€ 15.000,- (provincie)
Geadviseerd bedrag:	€ 43.160,- (gemeente)	€ 15.000,- (provincie)

Inleiding

Het Poëziepaleis wil zoveel mogelijk kinderen en jongeren in aanraking brengen met poëzie. Daartoe reikt het docenten instrumenten aan en biedt het schrijftalent begeleiding en uitdagingen. De landelijk werkende, maar vanuit de stad Groningen opererende stichting is ervan overtuigd dat door leerlingen met poëzie in aanraking te brengen, docenten veel meer doen dan werken aan taalvaardigheid. De stichting stelt dat poëzie bijdraagt aan kennis van de wereld. Dat het goed is voor zelfreflectie, leesbegrip en intellectuele vorming. De twee grootste activiteiten van Poëziepaleis zijn de twee landelijke dichtwedstrijden die het organiseert: *Kinderen & Poëzie* voor basisscholen en *Doe Maar Dicht Maar* voor middelbare scholen. Daarnaast ontwikkelt Poëziepaleis lesmateriaal om docenten te helpen een brug te slaan tussen de poëzie die in de leer methode wordt aangeboden en een manier om hun leerlingen aan te zetten tot creatief schrijven. Tot slot organiseert Poëziepaleis sinds enkele jaren het *Raadgedicht*.

Artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit

De Kunstraad beoordeelt het criterium artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit voor zowel de gemeente als de provincie Groningen als ruim voldoende.

De Kunstraad heeft waardering voor de lange staat van dienst van Poëziepaleis. Met een klein team geeft Poëziepaleis op professionele wijze vorm aan haar missie om zo veel mogelijk kinderen en jongeren kennis te laten maken met poëzie. Via het educatieve programma en dichtwedstrijden als *Doe Maar Dicht Maar* en *Kinderen en poëzie* brengt Poëziepaleis kinderen op vakkundige wijze in aanraking met poëzie en kunnen ze hun dichttalent laten ontbolsteren. Veel grote namen in de Nederlandse poëzie hebben hun eerste schreden op het poëzie-pad gezet via Poëziepaleis. Haar activiteiten vormen daarmee niet alleen in Groningen een belangrijke rol in het educatieve letterenveld.

Hoewel de aanvraag gedegen is en Poëziepaleis in de afgelopen jaren heeft laten zien met haar activiteiten een breed jong publiek te kunnen bereiken, doet het ingediende meerjarenplan in de ogen van de Kunstraad ook enigszins traditioneel aan. De Kunstraad mist een overtuigende reflectie op hoe jongeren zich bewegen in een veranderende wereld en een veranderend cultuuraanbod tot zich nemen. Maar ook wordt in de aanvraag niet geschetst welke relevante ontwikkelingen er momenteel gaande zijn binnen de poëzie, of bijvoorbeeld meer aan de randen van de poëzie waar taalvernieuwing plaatsvindt, zoals binnen spoken word of hiphop. Poëziepaleis laat in de ogen van de Kunstraad te weinig zien hoe het met haar aanbod inspeelt op een veranderende wereld. Poëziepaleis consolideert het activiteitenprogramma dat het in de afgelopen jaren heeft uitgevoerd. Hoewel dit programma naar behoren lijkt te functioneren, had in de aanvraag nadrukkelijker kunnen worden gereflecteerd hoe Poëziepaleis en de jongeren die de organisatie bedient deze activiteiten evalueren en wat concreet de impact ervan is. Niettemin heeft de Kunstraad waardering voor de gedegenheid van de activiteiten. Ook de speelsheid van bijvoorbeeld het *Raadgedicht* prikkelt de verbeelding van kinderen en kan op een mooie manier een gesprek over poëzie op gang brengen. De Kunstraad vindt het bovendien positief dat Poëziepaleis met een aanvullende activiteit als Poetry by Night poëzie van jongeren naar een breder publiek brengt. De Kunstraad is daarnaast positief over de voorgenomen samenwerking met Forum voor een kinderboekenfestival. Ook laat de organisatie zien dat het samenwerkt met andere relevante partners binnen met name onderwijs en literatuur. Het heeft zowel lokaal als landelijk een stevig netwerk, wat op een goede manier bijdraagt aan de invulling van de missie.

Bedrijfsmatige gezondheid

De Kunstraad beoordeelt het criterium bedrijfsmatige gezondheid voor zowel de gemeente als de provincie Groningen als voldoende.

De Kunstraad vindt de meegestuurde begrotingen voor 2025 en de periode 2026-2028 op enkele punten na voldoende inzichtelijk. Poëziepaleis heeft in de ogen van de Kunstraad een enigszins beperkte inkomstenmix. De organisatie leunt zwaar op overheids subsidies (met name van het Letterenfonds). Aanvullende eigen inkomsten spelen op de totale begroting een bescheiden rol van betekenis. Het is de Kunstraad overigens niet duidelijk wat de "in natura gewaardeerde baten" behelzen. De Kunstraad vindt het opvallend dat er in de jaren 2025-2028 een fors bedrag is opgenomen voor fondsenwerving, terwijl de inkomsten uit aanvullende publieke of private fondsen beperkt is. In de toelichting op de begroting schrijft Poëziepaleis dat de fondsenwerving wordt ingezet voor nieuwe projecten in de provincie Groningen, maar dit wordt in de aanvraag onvoldoende toegelicht. De risicoanalyse vindt de Kunstraad niet op alle fronten overtuigend. Het is bijvoorbeeld niet duidelijk of en hoe Poëziepaleis tegenvallende inkomsten opvangt.

Wat betreft marketing en communicatie meent de Kunstraad dat Poëziepaleis zich richt op een in leeftijd duidelijk afgebakende doelgroep (kinderen en jongeren van zes tot achttien jaar, alle leerlingen PO, VO en mbo). Tegelijkertijd zijn de verschillen tussen kinderen van zes en jongeren van achttien groot, en mist de Kunstraad een gerichte marketingstrategie die wordt toegepast op de verschillende leeftijden. Marketing en communicatie loopt voor een deel via het onderwijs en de bibliotheken, maar Poëziepaleis wil de jongeren die het bedient ook direct aanspreken. Dat de organisatie er daarbij voor kiest om niet op TikTok te zitten begrijpt de Kunstraad, al is het een gemiste kans om in meer direct contact met jongeren te komen. Een overtuigende strategie en analyse van het mediagebruik van jongeren, en hoe Poëziepaleis daar in de communicatie op inspeelt, ontbreekt in de aanvraag. Ook daarin lijkt de organisatie enigszins conventioneel.

De Kunstraad vindt dat in de aanvraag voldoende aandacht wordt besteed aan de manier waarop de drie codes worden toegepast en gewaarborgd binnen de organisatie. Wel vindt de Kunstraad het opvallend dat Poëziepaleis in het meegestuurde risicoprofiel schrijft de organisatiekosten laag te kunnen houden mede door de inzet van stagiairs. De Kunstraad vindt dit een oneigenlijke benadering van de rol van stagiairs. Verder lijkt de organisatie voldoende oog te hebben voor fair practice. Poëziepaleis volgt de cao Kunsteducatie en voor medewerkers wordt voorzien in een pensioenregeling. Wat betreft de Code Diversiteit & Inclusie vindt de Kunstraad het positief dat de organisatie zowel oog heeft voor culturele diversiteit, als diversiteit op sociaaleconomisch vlak.

Maatschappelijke betekenis

De Kunstraad beoordeelt het criterium maatschappelijke betekenis voor de gemeente als ruim voldoende en voor de provincie als voldoende.

Poëziepaleis reflecteert in de aanvraag weinig expliciet op de manier waarop het aansluit bij de beleidsstrategieën van respectievelijk de gemeente en de provincie. Wat betreft de gemeente sluiten de activiteiten van Poëziepaleis in de ogen van de Kunstraad met name aan bij de gemeentelijke beleidsstrategie *Ruim baan voor talent en vernieuwing*. De Kunstraad vindt het positief dat Poëziepaleis op verschillende manieren bijdraagt aan de ontwikkeling van aanstormend poëzietalent. Aan de vernieuwing of ontwikkeling van poëzie als discipline lijkt Poëziepaleis in mindere mate bij te dragen, gezien de ogenschijnlijk nauwe en ietwat traditionele benadering van de discipline.

Wat betreft de provincie sluit Poëziepaleis voldoende aan bij de beleidsstrategie *Samenleven met cultuur*, omdat het voorziet in cultuureducatief aanbod op scholen. Niettemin is in de ogen van de kunstraad de maatschappelijke verbinding met de stad, waar het bijvoorbeeld gaat om samenwerkingen met partijen buiten het culturele domein en het versterken van de leefbaarheid, sterker dan in de provincie.

Conclusie

Op basis van bovenstaande overwegingen adviseert de Kunstraad de gemeente en de provincie Groningen de gevraagde bijdrage te verlenen, mits voldoende budget beschikbaar is.

Profound Play

Gevraagd bedrag:	€ 50.000,- (gemeente)
Geadviseerd bedrag:	€ 50.000,- (gemeente)

Inleiding

Profound Play richt zich op het zintuiglijk spel van jonge kinderen van nul tot zes jaar. Het gezelschap maakt zintuiglijke, muzikale voorstellingen en theatrale speelinstallaties waarin kunstenaars en kinderen samen de wereld onderzoeken. Profound Play maakt werk voor in het theater en voor in de natuur, die een belangrijke rol speelt in de thema's die het gezelschap aansnijdt in de voorstellingen. In alle uitingen wil Profound Play ruimte creëren om verdiept te raken in het spel. Naast de voorstellingen in het theater en in de natuur richt Profound Play zich met het Play Café op jonge makers. Door inzicht te geven in de eigen werkwijze deelt het gezelschap haar kennis en kunde met jonge makers en stimuleert hen om zich te laten inspireren door de vindingrijkheid van kinderen. In de derde plaats biedt Profound Play ouders, begeleiders en pedagogische professionals verdieping door instrumenten en kaders aan te bieden om 'verdiept spel' te herkennen, observeren en ertoe uit te nodigen. Dit doet het via communicatie- en educatiemateriaal, workshops en inspirerende content op sociale media.

Artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit

De Kunstraad beoordeelt het criterium artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit als zeer goed.

Met zijn jonge doelgroep van nul tot zes jaar en de focus op zintuiglijkheid, spel en natuur heeft Profound Play een unieke positie in het Noordelijke en zelfs landelijke theaterveld. Zowel uit het plan als de voorstellingen van Profound Play spreekt een sterke artistieke signatuur. Het plan is met zorg en aandacht geschreven, en de belevingswereld en vindingrijkheid van kinderen staat in alles wat Profound Play doet voorop. De zeggingskracht van de voorstellingen voor de jonge doelgroep is daarmee ook groot. Profound Play legt zo een basis voor interesse in en liefde voor theater op latere leeftijd. De beoogde nieuwe voorstellingen die in het plan worden omschreven, prikkelen de verbeelding. De makers schuwen daarbij gevoelige of schurende thema's niet, zonder dat de voorstellingen belerend worden.

Artistiek directeur Jasmine Hasler heeft een goede staat van dienst, en uit zowel eerdere voorstellingen als het plan zelf spreekt een grote vakdeskundigheid. Profound Play werkt ook samen met artistiek gezien sterke partners als Schweigman&, Het Houten Huis en Grand Theatre, wat zowel de kwaliteit van de voorstellingen als de artistieke ontwikkeling van de organisatie ten goede komt. Het spreekt voor Profound Play dat ze als relatief jonge organisatie ervaren partijen betreft als adviseur. Ook is het een goede zaak dat Profound Play de kennis die het heeft opgedaan met zintuiglijke voorstellingen voor de jongste doelgroepen weer overbrengt aan nieuwe generaties jonge makers. Daarmee neemt het ook een bredere verantwoordelijkheid op zich binnen het theaterveld gericht op jonge kinderen. Bovendien probeert Profound Play haar werkwijze en benadering breder dan het culturele veld te verankeren door de kennis ook over te brengen op ouders en pedagogen. De Kunstraad vindt het positief dat de organisatie zich in het publieksbereik ook nadrukkelijk richt op kinderen voor wie het minder vanzelfsprekend is om theatervoorstellingen te bezoeken. Door samenwerkingen met AZC's, GGZ en kinderopvang-organisaties bereikt het een heel divers palet aan kinderen en juist ook meer kwetsbare doelgroepen. Wel had in het plan preciezer omschreven kunnen worden hoe die samenwerkingen er concreet uitzien.

Bedrijfsmatige gezondheid

De Kunstraad beoordeelt het criterium bedrijfsmatige gezondheid als voldoende.

De activiteiten die Profound Play in de komende jaren wil realiseren borduren voort op die uit de afgelopen jaren. Dit geeft vertrouwen in de uitvoerbaarheid. Het gevraagde bedrag bij de gemeente Groningen is in lijn met de tweejarige subsidie die Profound Play momenteel via de 'Bewezen talentregeling' van de gemeente ontvangt. De gevraagde subsidie is in balans met de hoeveelheid activiteiten die de organisatie in Groningen uitvoert. De Kunstraad plaatst echter ook een aantal kritische kanttekeningen bij de begroting. In de eerste plaats heeft de meerjarenbegroting, met uitzondering van de begroting voor 2025, een wat generiek karakter. De specifieke kosten van de activiteiten die in het meerjarenplan staan omschreven voor de periode 2026-2028 zijn onvoldoende te herleiden uit de begroting en in de begroting voor 2025 zijn de personeelskosten weinig gespecificeerd. Daarnaast maakt het totale budget van Profound Play in de nieuwe periode een flinke sprong, die in het plan niet helemaal overtuigend wordt onderbouwd. Om deze groei in budget te realiseren vraagt Profound Play in de komende beleidsperiode onder andere een bedrag van € 130.000,- per jaar aan bij Fonds Podiumkunsten. De aanvraag maakt echter niet duidelijk wat er gebeurt als de subsidie van Fonds Podiumkunsten niet wordt toegekend. Een meer overkoepelende risicoanalyse ontbreekt eveneens in het plan. Dat neemt niet weg dat de Kunstraad positief is over de brede financieringsmix die Profound Play voor ogen staat.

In relatie tot de culturele codes mist de Kunstraad een scherpe reflectie op hoe Profound Play deze toepast en op welke punten het zich verder wil ontwikkelen. In relatie tot fair practice schrijft de organisatie dat het voor freelancers de tarieven van de cao Toneel en Dans volgt, maar licht het niet toe hoe fair practice voor de vaste werknemers wordt toegepast. Wat betreft de Code Diversiteit & Inclusie is duidelijk dat Profound Play zich in programma, partners en publiek nadrukkelijk richt op diverse doelgroepen die minder toegang hebben tot cultuur. Het is niet duidelijk op welke manier de organisatie diversiteit en inclusie binnen de eigen organisatie (personeel en bestuur) borgt.

Tot slot heeft Profound Play een duidelijk beeld van haar doelgroepen en hoe het die in samenspraak met maatschappelijke partners wil bereiken. De communicatie-aanpak ligt in lijn met wat de organisatie inhoudelijk wil uitdragen, bijvoorbeeld door het maken van promotiemateriaal dat uitdaagt tot spel.

Maatschappelijke betekenis

De Kunstraad beoordeelt het criterium maatschappelijke betekenis als zeer goed.

De door Profound Play benoemde beleidsstrategie *Samenleven met cultuur* sluit naadloos aan op de plannen die de organisatie voor ogen staan. Het brengt nieuwe jonge doelgroepen in aanraking met kunst en cultuur. Juist door samen te werken met partners van buiten de culturele sector, zoals de GGZ, AZC's en kinderdagverblijven brengt de organisatie kunst en cultuur ook naar groepen die daar minder snel mee in aanraking komen. Bij het maken van de voorstellingen gaat Profound Play bovendien uit van de expertise van het kind en de voorstellingen hebben nadrukkelijk een participatief karakter, wat de betrokkenheid van de jonge doelgroepen en hun ouders of begeleiders verder versterkt. Profound Play speelt de voorstellingen daarbij ook op verschillende locaties, zowel binnen als buiten in de natuur.

Ook de door Profound Play benoemde beleidsstrategie *Ruim baan voor vernieuwing* sluit goed aan bij de activiteiten zoals die in het plan zijn omschreven. De commissie vindt het prijzenswaardig dat Profound Play zich als relatief jonge theaterorganisatie, met als kernactiviteit het maken van voorstellingen, bekommert om de eigen discipline door via de Verwonderruimte en het Play Café kennis en ervaring met jonge makers te delen.

Conclusie

Op basis van bovenstaande overwegingen adviseert de Kunstraad de gemeente Groningen de gevraagde bijdrage te verlenen, mits voldoende budget beschikbaar is.

ShELFISH

Gevraagd bedrag:	€ 40.000,- (gemeente)	€ 20.000,- (provincie)
Geadviseerd bedrag:	€ 40.000,- (gemeente)	€ 20.000,- (provincie)

Inleiding

ShELFISH is een theaterorganisatie onder de artistieke leiding van acteur en regisseur Veerle van Overloop. De inhoudelijke focus van de organisatie ligt op de mentale veerkracht van kwetsbaren in een harde, neoliberale samenleving. ShELFISH zegt vanuit verschillende disciplines en perspectieven de mens die lijdt, heeft geleden of anderen om zich heen ziet lijden te belichten. Omdat alles tegenwoordig zichtbaar is stelt ShELFISH dat het niet meer een kwestie van tonen, maar van confronteren is. ShELFISH maakt naar eigen zeggen sociaal betrokken, veelvormig theater. Daarbij brengt het de realiteit samen met het theater, door de realiteit in de voorstellingen te integreren in co-creatie met sociaal-maatschappelijke partners. De organisatie werkt vanuit de stad Groningen met partners in binnen- en buitenland. ShELFISH speelt op podia en festivals voor een geëngageerd publiek en ontvangt nieuwsgierige bezoekers in haar studio.

Artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit

De Kunstraad beoordeelt het criterium artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit voor zowel de gemeente als de provincie als goed.

De Kunstraad is van mening dat ShELFISH bijzonder, poëtisch en experimenteel theater produceert. Het werk is onderzoekend, multidisciplinair en creëert op urgente wijze verbanden met andere maatschappelijke domeinen zoals de zorg. De missie en het profiel van ShELFISH zijn daarmee helder en onderscheidend. De verschillende betrokkenen hebben bovendien allemaal een lange staat van dienst in het theaterveld. Daaruit spreekt een grote vakdeskundigheid.

De Kunstraad plaatst artistiek gezien echter ook een enkele kritische kanttekening bij het plan. De aanvraag stelt nadrukkelijk de lijdende mens centraal. Dat kan gaan om vluchtelingen, maar bijvoorbeeld ook om psychisch kwetsbaren. De Kunstraad waardeert het dat ShELFISH betrokkenheid laat zien bij kwetsbare groepen in de samenleving en hen via co-creatie bij de theatrale wil betrekken. Het is de Kunstraad echter niet helemaal duidelijk hoe die co-creatie concreet vorm krijgt in het maakproces. De verhalen van de "lijdende mens" fungeren als materiaal voor de te maken voorstellingen, maar de aanvraag had uitvoeriger kunnen ingaan op de mate van zeggenschap die deze mensen hebben over de manier waarop hun verhalen worden gebruikt in de voorstellingen. Het is de Kunstraad niet helemaal duidelijk hoe wederkerig de relatie is tussen de makers van de voorstellingen en de personen waar de voorstellingen op zijn gebaseerd.

Niettemin is de Kunstraad positief over de kwaliteit van de voorstellingen, die ShELFISH zowel in de stad als in de provincie opvoert. ShELFISH werkt samen met uitstekende makers. Door nadrukkelijk de inhoud in het maakproces centraal te stellen en vanuit die specifieke inhoud na te denken over de vorm zijn de resultaten veelvormig: van een theatrale geluidswandeling tot documentair theater. Het eindresultaat is bij vlagen experimenteel en daarmee is de zeggingskracht van de voorstellingen in de ogen van de Kunstraad het sterkst voor een niche-publiek dat zich aangetrokken voelt door dit experiment.

De Kunstraad waardeert de onderzoekende manier van werken, in samenspraak met maatschappelijke partners in bijvoorbeeld de zorg of wetenschap. Het is daarbij ook positief dat ShELFISH vanuit haar werkruimte in de Oosterparkwijk het maakproces deelt met zowel professionals als het publiek. Met de zogeheten *Fish Talks* en het samenwerkingsprogramma *Oogst* wordt ingezet op kennisdeling, terwijl in het maandelijkse programma *Fish&Chips* deelnemers zelf het podium krijgen. Het is de Kunstraad echter niet duidelijk waarom er hierbij specifiek gekozen is voor de vorm van een 'voordracht'.

ShELFISH kiest er in de komende jaren voor een mix te realiseren van reprises en nieuwe voorstellingen. De nieuwe voorstellingen sluiten in de ogen van de Kunstraad artistiek-inhoudelijk naadloos aan bij de eerdere voorstellingen die het gezelschap realiseerde en passen bij de missie en visie van ShELFISH.

Bedrijfsmatige gezondheid

De Kunstraad beoordeelt het criterium bedrijfsmatige gezondheid voor zowel de gemeente als de provincie als voldoende.

ShELFISH heeft een gespecificeerde begroting voor het jaar 2025 meegestuurd die voldoende aansluit op het activiteitenplan. De organisatie maakt in de nieuwe kunstplanperiode een flinke sprong in haar begroting. De Kunstraad is van mening dat ShELFISH de beoogde groei zowel inhoudelijk als financieel sterker had kunnen onderbouwen. Dit was in het advies over de vierjarige aanvraag in 2020 ook al een kritisch punt van de Kunstraad.

De beoogde structurele bijdrage van Fonds Podiumkunsten speelt een belangrijke rol in de financieringsmix voor de komende jaren. De Kunstraad vindt het positief dat ShELFISH in de komende periode streeft naar een bredere financieringsmix, al wordt het onvoldoende duidelijk hoe de organisatie er mee omgaat als er sprake is van tegenvallende inkomsten. In meer algemene zin is de organisatie zich voldoende bewust van potentiële risico's, al had het uitvoeriger kunnen ingaan op hoe het die risico's wil beheersen.

De Kunstraad vindt de reflectie van ShELFISH op de drie codes in het plan summier. Wat betreft de Fair Practice Code vindt de Kunstraad het opvallend dat ShELFISH zegt vanaf 2025 de noodzakelijke stappen te zetten op het gebied van veilig en gezond werken en het implementeren van de basisregels van arbeidsomstandigheden, zoals de ARBO. Uit de aanvraag wordt niet duidelijk waarom de organisatie daar niet al eerder werk van heeft gemaakt.

Op de Code Diversiteit & Inclusie wordt niet expliciet gereflecteerd in de aanvraag. Niettemin wordt uit het plan duidelijk dat diversiteit en inclusie een belangrijke rol spelen in de keuzes die ShELFISH maakt, met name waar het gaat om de programmering en de partners. In hoeverre ShELFISH erin slaagt om ook een divers publiek te bereiken wordt niet helemaal duidelijk uit de aanvraag, al wordt de ambitie wel geformuleerd. Ook is niet duidelijk welke stappen ShELFISH binnen de eigen organisatie wil zetten op het vlak van diversiteit en inclusie. De plannen op het gebied van communicatie en marketing vindt de Kunstraad wel voldoende uitgewerkt.

Maatschappelijke betekenis

De Kunstraad beoordeelt het criterium maatschappelijke betekenis voor de gemeente als ruim voldoende en voor de provincie als voldoende.

De Kunstraad vindt de maatschappelijke betekenis voor de gemeente Groningen sterker dan voor de provincie. ShELFISH zegt met haar activiteiten aan te sluiten bij de gemeentelijke en provinciale beleidsstrategie *Samenleven met cultuur*. Op gemeentelijk vlak ziet de Kunstraad hier een sterkere verbinding mee dan op provinciaal niveau. ShELFISH is sterk geworteld in de stad, de Oosterparkwijk in het bijzonder. Met het maandelijkse programma *Fish&Chips* geeft de organisatie buurtbewoners het podium. Ook in de manier waarop producties worden opgezet stimuleert ShELFISH deelname aan kunst en cultuur voor groepen die daar minder snel meer in aanraking komen. Hoe de organisatie hier vanuit provinciaal perspectief vorm aan geeft wordt minder duidelijk in de aanvraag. Op gemeentelijk niveau ziet de Kunstraad ook aansluiting bij de beleidsstrategie *Ruim baan voor talent en vernieuwing* door de manier waarop ShELFISH nieuwe getalenteerde makers bij haar producties betreft.

Conclusie

Op basis van bovenstaande overwegingen adviseert de Kunstraad de gemeente en de provincie Groningen de gevraagde bijdrage te verlenen, mits voldoende budget beschikbaar is.

SIGN

Gevraagd bedrag: € 120.000,- (gemeente)

Geadviseerd bedrag: € 120.000,- (gemeente)

Inleiding

De stichting SIGN is een experimenteel interdisciplinair podium en organiseert projecten in de eigen ruimte (op een vaste plek in de stad), maar is ook op andere locaties en in de publieke ruimte zichtbaar. Het initieert de productie van nieuw werk, vooral gericht op talentontwikkeling van jonge professionele kunstenaars.

SIGN heeft een duidelijke plek in de infrastructuur voor beeldende kunst in de stad en regio en wil van nationale betekenis zijn.

Artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit

De Kunstraad beoordeelt het criterium artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit als goed.

SIGN presenteert zich als een experimenteel podium en neemt de relatie tussen mens en omgeving als uitgangspunt voor het programma. Daarmee formuleert de organisatie een brede visie. Het programma, een aantrekkelijke mix van verschillende soorten activiteiten, sluit daar goed bij aan. SIGN biedt veel ruimte aan deelnemende makers en laat in de aanvraag een grote hoeveelheid namen, plannen, projecten en activiteiten zien. De Kunstraad leest aansprekende voorbeelden die getuigen van een goed oog voor ontwikkelingen en de kansen van een meer hybride kunstpraktijk zoals de eerdere samenwerking met het *Sounds of musicfestival* en de cross-mediale samenwerking met ESNS kunstroute.

De ruimte die SIGN geeft en de grote hoeveelheid plannen vormen de kracht van SIGN, maar de Kunstraad vindt dat die kracht beter tot uitdrukking had kunnen komen in de aanvraag. Meer focus in de visie met een aanscherping van artistieke uitgangspunten en structuur in het programmaplan hadden het plan volgens hem sterker en passender bij een beeldende kunstinstantie gemaakt.

SIGN heeft een goede staat van dienst en een indrukwekkend trackrecord opgebouwd van inhoudelijk sterke en aansprekende projecten. De organisatie is flexibel en actueel. Dat is mede te danken aan de goede vakdeskundigheid van het team. Het heeft een stabiele positie in de Groningse culturele infrastructuur verworven en ook landelijke bekendheid. Dat is positief.

Met een missie voor talentontwikkeling is SIGN een belangrijk podium voor early career kunstenaars. Die missie krijgt onder meer vorm door een kunstenaar een residentie aan te bieden, met een afsluitende presentatie van het resultaat. Met deze beproefde methode bouwt de organisatie een (inter)nationaal netwerk op waar nieuwe deelnemers ook weer van kunnen profiteren. De Kunstraad waardeert de open en enthousiaste houding en DIY mentaliteit van SIGN, die draagt bij aan een goed netwerk en verbinding binnen de eigen discipline. Daarin circuleren volgens de Kunstraad wel vooral kunstenaars die aansluiten bij het profiel van SIGN. Daarom vindt hij het een positieve ontwikkeling dat SIGN artistieke versterking toevoegt met 'activaties' en co-curatoren. Dat laatste vindt de Kunstraad nog minimaal ingezet, maar kan desondanks voor verbreding zorgen. Hij vindt het een unieke manier om ook op dat vlak bij te dragen aan talentontwikkeling en daarom wel noemenswaardig.

De open houding draagt duidelijk bij aan de zeggingskracht en toegankelijkheid van SIGN. Daarbij blijft de organisatie naar buiten toe herkenbaar.

Bedrijfsmatige gezondheid

De Kunstraad beoordeelt het criterium bedrijfsmatige gezondheid als goed.

De meerjarenbegroting is summier en niet naar jaren uitgesplitst. De financieringsmix is beperkt omdat die grotendeels uit publieke subsidies bestaat en er weinig eigen inkomsten zijn. De Kunstraad ziet een risico bij een dergelijke eenzijdige inzet op overheidssubsidie, met meer eigen inkomsten of inkomsten uit private fondsen kan SIGN dat risico verkleinen. Personeelslasten beslaan een substantieel deel van de begroting, deze zijn gestegen ten opzichte van de vorige periode als gevolg van een beter beleid op het vlak van fair pay. Daarnaast betaalt SIGN ook de kunstenaars volledig volgens de uitgangspunten van fair pay, dat vindt de Kunstraad lovenswaardig. De bedragen zijn realistisch en in verhouding met de activiteitenlasten.

SIGN werkt veel samen met andere Groninger instellingen, vooral met het oog op inhoudelijke versterking. Zoals met het UMCG voor de invulling van vitrines met kunstuitingen, maar ook op organisatorisch vlak voor onderwijs en onderzoek.

Met communicatie die is afgestemd op de betreffende activiteit bereikt SIGN een bekende doelgroep van deelnemers, kenners, liefhebbers. De Kunstraad beoordeelt de bezoekersaantallen als passend bij de aard en omvang van de activiteiten, maar om een nieuw publieksbereik te realiseren is volgens hem een scherpere marketingstrategie en duidelijkere communicatie nodig.

De culturele codes worden goed nageleefd. Voorbeelden daarvan zijn dat vrijwilligers een vergoeding krijgen en er ook een externe vertrouwenspersoon is. De organisatie is al lang afhankelijk van dezelfde leiding. De Kunstraad vraagt aandacht voor continuïteit, hij vindt het belangrijk om kennis te borgen in nieuwe mensen. SIGN is zich goed bewust van zijn omgeving en positie, vanuit een open houding geeft de organisatie op een vanzelfsprekende manier invulling aan de code Diversiteit & Inclusie.

Maatschappelijke betekenis

De Kunstraad beoordeelt het criterium maatschappelijke betekenis als goed.

SIGN gaat zelf niet expliciet in op de beleidsstrategieën maar de Kunstraad is van mening dat de organisatie belangrijk is voor talentontwikkeling, onder meer met de residentie trajecten waarbij kunstenaars worden uitgenodigd te werken aan presentaties, onder begeleiding van coaches. SIGN speelt daarbij goed in op de specifieke behoefte van een individuele deelnemer en zet het eigen netwerk in om de kunstenaar verder te helpen. Ook de voortdurende aandacht voor vernieuwing in de activiteiten staat garant voor een bijdrage aan *Ruim baan voor talent en vernieuwing*.

Met projecten in de openbare ruimte, levert SIGN een bijdrage aan *Overal cultuur*. De beschreven *Ingrepen in een omgeving* uit eerdere jaren geven volgens de Kunstraad een goed beeld van wat SIGN voor de nieuwe periode kan realiseren. Vanwege het laagdrempelige karakter en, voor zover een project het toelaat, ook samenwerking met omwonenden levert SIGN een bijdrage aan *Samenleven met cultuur*.

Conclusie

Op basis van bovenstaande overwegingen adviseert de Kunstraad de gemeente Groningen om de gevraagde bijdrage te verlenen, mits voldoende budget beschikbaar is.

Stageband Jazz Orchestra

Gevraagd bedrag:	€ 16.305,- (gemeente)	€ 16.305,- (provincie)
Geadviseerd bedrag:	€ 0,- (gemeente)	€ 0,- (provincie)

Inleiding

De Stichting Stageband Jazz Orchestra (SJO) presenteert zich als vlaggenschip van de bigband scene in Noord Nederland. Het orkest speelt bestaande grensverleggende muziek, improviseert en leden van het orkest maken zelf composities. Met een zomerproject, gericht op een Gronings regionaal thema en een winterproject dat meer theateraflaat ingaat op een maatschappelijk onderwerp, presenteert SJO zich in Noord Nederland. Optredens zijn vaak in het jazzcafé van het Prins Claus Conservatorium of op podia in de stad en het ommeland. Het orkest zoekt contact met alle jazz initiatieven in Noord Nederland en wil een springplank voor jong talent zijn. SJO zet de komende periode in op professionalisering van de organisatie.

Artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit

De Kunstraad beoordeelt het criterium artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit voor zowel de gemeente als de provincie als ruim voldoende.

De Kunstraad vindt SJO een gerenommeerd orkest met een eigen signatuur. Met deze aanvraag biedt het een interessant programma waarin nieuw en eigen repertoire in dynamische uitvoeringen een grote rol speelt. De composities zijn rijk gearrangeerd en worden uitgevoerd door professionele musici. Er is grote waardering voor de vakdeskundigheid van makers en curatoren. De musici spelen muzikaal en technisch op hoog niveau, passend bij het idioom en geluid van de bigband. De Kunstraad herkent daarin echter ook een wat smalle kijk op jazz en weinig ruimte voor andere stijl opvattingen. Het orkest is zich bewust van de eigen positie en wil de zelfbenoemde introverte benadering aanpassen. De Kunstraad heeft daar waardering voor en ziet dat zo meer mogelijkheden ontstaan.

Er spreekt duidelijk enthousiasme uit de manier waarop de plannen voor de komende jaren zijn beschreven, maar met twee activiteiten, één in de zomer en één in de winter, vindt de Kunstraad het aanbod wat mager. De aandacht voor maatschappelijke thema's, zoals pandemie en dementie is verrassend. Dat thematisch denken is sterk en komt ook terug in het Zomerproject met een regionale insteek. Daarbij is ook aandacht voor streektaal, met per provincie een bekende vocalist. De Kunstraad vindt dat een aansprekende aanpak die nog meer betekenis kan krijgen door een meer vernieuwende insteek in de muziek te kiezen.

Door samenwerking met muziekscholen en het conservatorium wil SJO de keten van talentontwikkeling nieuw leven inblazen. Hoe het orkest die samenwerking invult, is volgens de Kunstraad niet helder beschreven. Daarmee blijven het te vrijblijvende intenties. Hij constateert wel dat er een goede doorstroom van bandleden is, wat ook bijdraagt aan talentontwikkeling en de betekenis van SJO in de keten van jazzmuziek.

Bedrijfsmatige gezondheid

De Kunstraad beoordeelt de bedrijfsmatige gezondheid voor zowel de gemeente als de provincie als zwak.

In vergelijking met de inhoudelijke kwaliteit vindt de Kunstraad de organisatorische kwaliteit van SJO beduidend minder. De begroting is opgebouwd rond de twee jaarlijkse grote projecten. Daarbij begroot SJO vooral middelen voor nieuwe producties en optredens en er is weinig overhead. Dat toont aan dat het orkest voor de muzikale inhoud gaat en dat siert de organisatie. Tegelijkertijd doet het naar de mening van de Kunstraad ook afbreuk aan de haalbaarheid van de plannen. De financieringsmix is zwak, er zijn beperkte inkomsten uit sponsoring en kaartverkoop. Daarmee is SJO sterk afhankelijk van subsidies. Dat is een risico en men beschrijft geen alternatief bij tegenvallende inkomsten. In relatie tot de ambitie meer publiek te bereiken is de

begrotingspost voor publiciteit bescheiden.

Zakelijke deskundigheid ontbreekt en het orkest leunt sterk op enkele leden uit de vaste kern. De SJO wil de organisatie professionaliseren en zet in op een vast aantal betaalde uren voor de dagelijkse leiding. De Kunstraad onderschrijft die wens voor professionalisering en ziet vooruitgang in de beschreven stap, maar vindt de aanvraag hierin niet voldoende overtuigend. Een meer totaal plan van aanpak met concrete stappen om op dit vlak vooruitgang te boeken ontbreekt. Daarmee ademt deze aanvraag meer die van een projectorganisatie dan van een professionele instelling met een continue programma.

De Kunstraad is van mening dat het publieksbereik niet goed is uitgewerkt. SJO heeft nog een klein bereik en timmert vanuit de muzikale inhoud duidelijk aan de weg, maar dat maakt het programma erg aanbodgericht. Er is weinig aandacht voor de beoogde doelgroep en hoe die te bereiken. De marketing van theaters waar SJO optreedt voorziet voor een deel in de publiciteit, maar het orkest mag op dit gebied zelf ambitieuzer zijn om toekomstig publieksbereik te verbeteren en zijn eigen gezicht te laten zien.

Het orkest geeft aan dat het als vanzelfsprekend aan de codes voldoet, maar gaat nauwelijks in op hoe het de codes toepast. De manier waarop Fair Practice en Diversiteit en Inclusie nu worden benoemd vindt de Kunstraad te weinig specifiek en niet heel toekomstgericht. Het is niet duidelijk waar men staat en welke stappen men nog wil zetten.

Maatschappelijke betekenis

De Kunstraad beoordeelt het criterium maatschappelijke betekenis voor zowel de gemeente als de provincie als voldoende.

De Stageband Jazz Orchestra reflecteert niet expliciet op de bijdrage aan beleidsstrategieën, maar de Kunstraad vindt de betekenis voor de provincie verrassend goed uitgewerkt, met name in de activiteiten die het orkest in Veendam wil uitvoeren en de ruimte die het biedt voor zangers in streektaal. Draagt daarmee bij aan *Samenleven met cultuur*. Ook de gekozen maatschappelijke thema's getuigen van een betrokkenheid die daarbij past. Die impact kan nog sterker zijn als SJO erin slaagt om een groter publiek te bereiken.

SJO heeft een sterke drive om nieuwe dingen uit te proberen en dat ook door te geven. Men biedt daarvoor jong talent een plek in het orkest. Op een informele manier krijgen deze talenten ondersteuning van professionals. De Kunstraad ziet dat deze werkwijze effect heeft, maar verwacht dat een doordachter traject, met meer aandacht voor de behoeften van de jonge deelnemers, nog meer kan opleveren.

Conclusie

Een voorwaarde om voor subsidie in aanmerking te komen, is het behalen van een voldoende beoordeling (minimaal een 6) op de criteria artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit én bedrijfsmatige gezondheid. Omdat het criterium bedrijfsmatige gezondheid voor zowel de gemeente als de provincie als zwak (4) is beoordeeld, komt het Stageband Jazz Orchestra niet in aanmerking voor subsidie van de gemeente noch van de provincie Groningen.

Swingin' Groningen

Gevraagd bedrag:	€ 75.000,- (gemeente)	€ 75.000,- (provincie)
Geadviseerd bedrag:	€ 0,- (gemeente)	€ 0,- (provincie)

Inleiding

De Stichting Swingin' Groningen organiseert een jazzfestival voor de stad en provincie Groningen. Het festival biedt een podium voor jazzensembles, jong talent en bigbands op verschillende locaties in de binnenstad. Daarmee trekt men een algemeen publiek dat gratis de optredens kan bijwonen. Swingin' Groningen wil zich ook in de provincie laten zien met optredens op diverse podia en een nieuwe versie van de gestopte Zomer Jazz Fietstour. Met een mix van stijlen wil de organisatie onder andere in Veendam en op erfgoedlocaties zoals in oude kerken verschillende doelgroepen bereiken.

Artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit

De Kunstraad beoordeelt het criterium artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit voor zowel de gemeente als de provincie als voldoende.

Swingin' Groningen brengt met een jazz festival jazzmuziek op een toegankelijke manier onder de aandacht, met verschillende formats en op verschillende locaties.

De artistieke kwaliteit van het programma is voldoende, met de programmering van verschillende soorten jazz artiesten. De Kunstraad vindt die programmering echter niet zo vernieuwend en verrassend als hij op basis van de titel van het plan had verwacht. Er mist een expliciete artistieke visie op het geheel. Uitgangspunten met betrekking tot stijlopvatting die de keuzes in de programmering kunnen onderbouwen worden niet benoemd. Met een mix van bekende namen en aanstormend talent is er een algemeen profiel waarbij het programma teveel leest als een opsomming. Swingin' Groningen zegt wel aanvulling op bestaand aanbod te bieden, maar maakt niet duidelijk hoe het zich onderscheidt van Groninger podia als VERA en SPOT. Het onderscheidende karakter van het festival zou van formats op verschillende locaties kunnen komen, waarin de Kunstraad enige vernieuwing ziet in vorm, maar deze zijn niet overtuigend uitgewerkt. Aansprekende elementen uit vorige edities, zoals activiteiten in Veendam komen in het huidige plan niet duidelijk terug. En of de Zomer Jazz Fietstour, die men overneemt in vorm, een vergelijkbare specifieke programmering krijgt, moet nog blijken. Daarmee is er nog maar beperkt zicht op het concrete aanbod in de provincie.

Het festival genereert in korte tijd een groot publieksbereik, dat voor veel levendigheid zorgt. Of er specifieke doelgroepen worden bereikt en wat de impact van het festival op de bezoekers is, blijft onduidelijk. Voor de plannen voor talentontwikkeling zijn goede samenwerkingspartners genoemd, zoals het Prins Claus Conservatorium en kunstencentra in de provincie. Daarmee richt Swingin' Groningen zich op een goede manier op de hele keten van talentontwikkeling. Uitwisseling tussen het festival en studenten van buitenlandse muziekopleidingen voegt daar zeker wat aan toe. Er worden echter weinig relaties beschreven met andere organisaties en instellingen in de stad.

Bedrijfsmatige gezondheid

De Kunstraad beoordeelt het criterium bedrijfsmatige gezondheid voor zowel de gemeente als voor de provincie als zwak.

De organisatie heeft een groot draagvlak onder ondernemers (horeca en mkb) in de binnenstad van Groningen en vindt daarmee een goede inbedding in de zakelijke markt, getuige het groot aantal sponsoren. Dat is positief, maar verder is de zakelijke paragraaf volgens de Kunstraad niet goed uitgewerkt. Swingin' Groningen presenteert een 'detail begroting' met het karakter van een projectbegroting. Daarmee is er geen zicht op mogelijke financiële ontwikkelingen over de hele periode. Waarom van

gemeente en provincie eenzelfde subsidiebedrag wordt gevraagd is niet onderbouwd. Er is een budget voor marketing, uit de aanvraag blijkt echter niet hoe dit wordt ingezet. In de aanvraag is geen duidelijke marketingstrategie beschreven.

In de aanvraag zegt men de verschillende programmaliijnen afhankelijk van budget te kunnen realiseren, maar programmaliijnen zijn niet aan budgetten gekoppeld dus is niet duidelijk welke keuzes de organisatie hierin zal maken. De risicoparagraaf is vrij algemeen en een verlies uit 2022 is niet toegelicht.

De organisatie reflecteert naar de mening van de Kunstraad onvoldoende op de Governance Code Cultuur. In de organisatie is geen duidelijke scheiding van uitvoering en toezicht. Daarnaast constateert de Kunstraad dat Swingin' Groningen en het conservatorium op meerdere niveaus (personeel, sponsoring en invulling programma) verbonden zijn. Hij mist een toelichting op hoe (de schijn van) ongewenste belangenverstrengeling wordt vermeden.

Maatschappelijke betekenis

De Kunstraad beoordeelt het criterium maatschappelijke betekenis voor zowel de gemeente als de provincie als voldoende.

De Kunstraad merkt op dat de aanvrager zelf niet expliciet reflecteert op de beleidsstrategieën, maar wel de aansluiting bij ambities van de provincie beschrijft. De Kunstraad ziet overlap in ambities en strategieën en daarmee voldoende maatschappelijke betekenis. In de aanloop naar het festival zijn er muzieklessen voor middelbare scholen. Kleine ensembles van die deelnemende scholen kunnen het geleerde presenteren tijdens het festival. Met dergelijke activiteiten op het gebied van cultuureducatie en de strategische samenwerkingen met kunstencentra draagt de organisatie bij aan de beleidsstrategie *Samenleven met cultuur*. Het laagdrempelig karakter van het festival en de toegankelijke activiteiten in de provincie sluiten daar eveneens bij aan. Vanwege het evenement in de openbare ruimte past het ook bij *Overal cultuur*. Talenten, afkomstig van diverse conservatoria, krijgen een podium. Daarmee geeft Swingin' Groningen een invulling aan het doorgeleiden van talent als onderdeel van *Ruim baan voor talent en vernieuwing*.

Conclusie

Een voorwaarde om voor subsidie in aanmerking te komen, is het behalen van een voldoende beoordeling (minimaal een 6) op de criteria artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit én bedrijfsmatige gezondheid. Omdat het criterium bedrijfsmatige gezondheid als zwak (4) is beoordeeld, komt Swingin' Groningen niet in aanmerking voor subsidie van de gemeente noch van de provincie Groningen.

Terug naar het begin

Gevraagd bedrag:	€ 45.000,- (provincie)
Geadviseerd bedrag:	€ 45.000,- (provincie)

Inleiding

Festival Terug naar het begin (TNHB) presenteert jaarlijks in de Groninger Kerken van Eemsdelta een diverse mix van podiumkunsten. Het festival programmeert vanuit een sterke binding met het Groninger wierdenlandschap en het religieus erfgoed daarbinnen. De artiesten, kunstenaars en samenwerkingspartners verhouden zich met hun werk tot deze specifieke context. De organisatie zegt daarbij te streven naar een inclusief kwaliteitsbegrip, door een zo breed mogelijk aanbod van de kunsten te laten zien in een omgeving waar dat niet vanzelfsprekend is. Terug naar het begin wil talentontwikkeling stimuleren door een mix te programmeren van artiesten en kunstenaars van bewezen kwaliteit en nieuwkomers die aan het begin van hun carrière staan. De organisatie wil met het festival bijdragen aan het creëren van nieuwe ontmoetingen tussen mensen met verschillende achtergronden in de breedste zin van het woord: tussen artiest en omgeving, bewoners en festivalbezoekers en tussen stad en platteland.

Artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit

De Kunstraad beoordeelt het criterium artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit als goed.

De Kunstraad is positief over de centrale missie en visie van Terug naar het begin: het verbinden van het Groninger wierdenlandschap en haar eeuwenoude kerken met een multidisciplinair cultureel festival. De manier waarop TNHB podiumkunsten combineert met landschap en religieus erfgoed heeft in de ogen van de Kunstraad grote zeggingskracht voor het publiek. In Midden-Groningen, waar het cultuuraanbod relatief beperkt is, heeft het festival dan ook een duidelijke toegevoegde waarde.

Uit de programmavoorbeelden uit het verleden en voor de komende jaren blijkt volgens de Kunstraad een duidelijke vakdeskundigheid. Het is positief dat de artistiek leider zich inhoudelijk laat bijstaan door tal van gastcuratoren. TNHB programmeert in de ogen van de Kunstraad breed en gevarieerd. Dat maakt de overkoepelende artistieke signatuur van de programmering soms wat diffuus, maar zorgt er wel voor dat een breed publiek zich aangesproken voelt door het veelzijdige programma. TNHB spreekt daarbij van een inclusief kwaliteitsbegrip, maar had scherper kunnen definiëren wat ze hieronder verstaat.

Het is bijzonder dat artiesten de ruimte krijgen om een eigen invulling te geven aan hun presentatie en zich te verhouden tot de directe context van het landschap en het religieuze erfgoed waarin hun optreden plaatsvindt. Dat leidt tot unieke en soms ook vernieuwende optredens, die alleen op die ene locatie plaatsvinden. Tegelijkertijd denkt de Kunstraad dat iets meer sturing vanuit het programmeurs- en curatorensteam, waar het gaat om de relatie tussen artiesten en de omgeving waarin ze optreden, de oorspronkelijkheid en zeggingskracht van de optredens en het festival als geheel nog sterker kunnen maken. De Kunstraad ziet in dat licht mogelijkheden voor TNHB om haar overkoepelende curatoriale en programmatische visie aan te scherpen. De Kunstraad is in dat licht overigens positief over de keuze om op de zaterdag en zondag van het festival grotendeels dezelfde programmaonderdelen te laten terugkomen. Dat zorgt voor een sterkere bedding van de artiesten in het festival, en de specifieke kerk waar ze optreden in het bijzonder.

TNHB werkt op verschillende niveaus overtuigend samen met tal van lokale en regionale partners, waardoor het festival sterk geworteld is in gemeente Eemsdelta. Zo betreft het festival kerk- en dorpscommissies als vrijwilliger en trekt het via samenwerkingen met bijvoorbeeld het Prins Claus Conservatorium, Academie Minerva en Station Noord jong talent naar de Eemsdelta.

Bedrijfsmatige gezondheid

De Kunstraad beoordeelt de bedrijfsmatige gezondheid als ruim voldoende.

De ingediende begroting had in de ogen van de Kunstraad beter gespecificeerd kunnen worden, maar in grote lijnen zijn de opgevoerde bedragen voldoende te herleiden tot de activiteiten in het plan. Er staat Terug naar het begin een goede, gevarieerde financieringsmix voor ogen.

Het festival wil de komende beleidsperiode een behoorlijke groei doormaken ten opzichte van de afgelopen jaren. Zo wordt er geïnvesteerd in marketing wat moet leiden tot een groei van 15 procent per jaar aan bezoekers, tot 4.200 in 2028. Hieruit spreekt in de ogen van de Kunstraad een sterke ambitie, die in meer algemene zin in het hele plan geproefd wordt. De organisatie wil nadrukkelijk inzetten op professionalisering en formuleert hier ook concrete plannen toe. Een voorbeeld hiervan is dat de organisatie een vriendenkring wil opzetten om zo te werken aan de opbouw van een reserve. In 2023 heeft de organisatie reeds een grote stap gezet in de professionalisering door de positie van zakelijk en artistiek leider van elkaar te scheiden.

Wat betreft de marketing en communicatie van TNHB is de Kunstraad positief. De organisatie heeft een duidelijk beeld van wie haar publiek is en hoe het dat publiek wil bereiken. Uit publieksonderzoeken blijkt dat het festival een grote trouwe achterban heeft. Het is positief dat TNHB samenwerkt met tal van lokale partners, om zo aansluiting te krijgen bij een lokaal publiek. Tegelijkertijd werkt het festival in het initiatief Gouden Rand samen met collega-festivals als Grasnapolsky en Hongerige Wolf om op regionaal niveau gezamenlijk op te trekken in de marketing, maar bijvoorbeeld ook gezamenlijk de mogelijkheden tot een samenwerking met een streekvervoerder te onderzoeken.

Wat betreft de Code Governance Cultuur merkt de Kunstraad in positieve zin op dat in het plan uitvoerig aandacht wordt besteed aan protocollen om belangenverstremming te voorkomen. Wat betreft de Fair Practice Code vindt de Kunstraad de toelichting in het plan summier. Volgens het plan worden de artiesten volgens de principes van fair pay betaald, maar is dat voor de betrokkenen binnen de organisatie nog niet mogelijk geweest en wordt de 'fair share' methode toegepast. Het wordt de Kunstraad niet duidelijk hoe TNHB met fair pay omgaat in het geval van tegenvallende inkomsten. De visie op diversiteit en inclusie is naar de mening van de Kunstraad eveneens te generiek geformuleerd.

Maatschappelijke betekenis

De Kunstraad beoordeelt de maatschappelijke betekenis als zeer goed.

Terug naar het begin heeft in de ogen van de Kunstraad een duidelijke aansluiting bij de provinciale beleidsstrategie *Overal cultuur*. Door de verschillende kerken in de diverse dorpen in gemeente Eemsdelta aan elkaar te verbinden en daarin te voorzien in hoogwaardig cultuuraanbod levert het festival ontegenzeggelijk een waardevolle bijdrage aan de ruimtelijke kwaliteit van de omgeving. Door bezoekers te verbinden met lokale horeca en overnachtingsmogelijkheden levert het eveneens een bijdrage aan de verbinding tussen cultuur en toerisme. Ook ziet de Kunstraad dat het festival zowel verbindingen legt die zeer lokaal zijn (bijvoorbeeld door het betrekken van kerken en dorpsraden) als stedelijk (via het betrekken van Groningse kunstvakopleidingen), waarmee stad en platteland aan elkaar worden verbonden.

Conclusie

Op basis van bovenstaande overwegingen adviseert de Kunstraad de provincie Groningen de gevraagde bijdrage te verlenen, mits voldoende budget beschikbaar is.

Theatergroep WAARK

Gevraagd bedrag: € 55.500,- (provincie)
Geadviseerd bedrag: € 55.500,- (provincie)

Inleiding

Theatergroep WAARK brengt sinds 1973 regelmatig speciaal voor het gezelschap geschreven of bewerkte theaterproducties op de planken van kleine en grote Groningse zalen. Deze voorstellingen worden in het Nedersaksisch/Gronings gespeeld. De theaterstukken zijn geënt op de geschiedenis van Groningen en omgeving. Wanneer het van toegevoegde waarde is, legt WAARK een verbinding met de actualiteit. WAARK heeft geen huisregisseur of vaste spelersgroep maar put uit een reservoir van regisseurs en spelers, die volgens WAARK tot de top van het Groninger amateurveld behoren. In 2025 presenteert WAARK zijn jubileumvoorstelling *Haalfmaal of de Macht van Domhaid*. Daarin zegt de organisatie een voorschot te nemen op verdere vernieuwing door in deze voorstelling ruimte te bieden aan bekende Groninger singer-songwriters en aan een folkmuziek-ensemble.

Artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit

De Kunstraad beoordeelt het criterium artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit als voldoende.

WAARK heeft in de afgelopen vijftig jaar zijn sporen verdiend als producent van theatervoorstellingen die in het Gronings worden opgevoerd. Dat WAARK op dit moment de enige theaterorganisatie is die structureel het Gronings als voertaal hanteert in zijn voorstellingen, geeft het gezelschap een unieke positie in het Groninger theaterlandschap. De Kunstraad vindt het daarbij positief dat WAARK specifiek aandacht heeft voor de Groningse cultuur en geschiedenis.

De voorstellingen worden geschreven door professionele schrijvers en vervolgens naar het toneel gebracht door ervaren regisseurs. De Kunstraad heeft voldoende vertrouwen in de vakdeskundigheid van het netwerk aan schrijvers en regisseurs dat WAARK in de verschillende voorstellingen aan zich bindt. De regisseurs werken samen met amateurspelers uit de stad en provincie Groningen, die zich via de voorstellingen verder kunnen ontwikkelen in hun spel. In die zin draagt WAARK in enige mate bij aan de talentontwikkeling, al schrijft de organisatie weinig over hoe de spelers precies worden begeleid. Het is voor de Kunstraad daardoor moeilijk in te schatten op welk niveau dit plaatsvindt.

Met toegankelijke en herkenbare verhalen treedt WAARK op in de haarvaten van de stad en provincie Groningen. In de ogen van de Kunstraad is de zeggingskracht voor het publiek daarmee groot. Tegelijkertijd wordt in de aanvraag weinig ingegaan op de concrete artistieke uitgangspunten die ten grondslag liggen aan de voorstellingen. Er ligt in de aanvraag veel nadruk op de maatschappelijke en culturele betekenis van WAARK (de nadruk op Groningse verhalen verteld in het Nedersaksisch), maar een overtuigende artistieke vertaling daarvan ontbreekt in de aanvraag. Zo is de jubileumvoorstelling *Haalfmaal of de Macht van Domhaid* geïnspireerd op *Mistero Buffo* van Dario Fo, maar wordt niet duidelijk hoe deze een artistieke vertaling naar het heden krijgt en in een Groninger context wordt geplaatst. Binnen de context van het professionele theaterveld vindt de Kunstraad de voorstellingen van WAARK niet heel vernieuwend of oorspronkelijk. De Kunstraad is er niet zonder meer van overtuigd dat WAARK met zijn wat meer traditionele insteek ook een jonger publiek kan bereiken, zoals het zegt te ambiëren. Er is weliswaar een beoogde samenwerking met NITE, maar deze is ook nog weinig uitgekristalliseerd. Het is niet helder hoe deze samenwerking artistiek-inhoudelijk vorm krijgt en hoe het participatieproces met de bewoners er precies uitziet.

Bedrijfsmatige gezondheid

De Kunstraad beoordeelt het criterium bedrijfsmatige gezondheid als voldoende.

De ingediende begroting sluit in de ogen van de Kunstraad voldoende aan op het gepresenteerde activiteitenplan en wordt bovendien goed toegelicht. Tot nu toe heeft de organisatie een projectmatige manier van werken, waarbij voor iedere voorstelling weer een nieuw financieringstraject wordt gestart en nieuwe professionals moeten worden gezocht voor de realisering van het stuk. De Kunstraad begrijpt in dat licht de wens van WAARK voor meer continuïteit. Op dit moment is het vijfkop-pige bestuur op vrijwillige basis verantwoordelijk voor het dagelijks reilen en zeilen, wat de organisatie enigszins kwetsbaar maakt. De beoogde creatief producent kan een goede rol spelen in het verstevigen van de organisatie. Wel ziet de Kunstraad de verdubbeling van het aantal voorstellingen als een forse en enigszins risicovolle ambitie voor de kleine organisatie. In de aanvraag had overtuigender kunnen worden toegelicht waarom WAARK van één productie per twee jaar, naar één productie per jaar wil gaan.

WAARK weet met zijn voorstellingen een breed publiek in de provincie Groningen te bereiken. Niettemin vindt de commissie de ideeën voor marketing en communicatie summier uitgewerkt. Een concreet uitgewerkte doelgroepenomschrijving ontbreekt in het plan, evenals een overtuigende strategie om deze doelgroepen te bereiken. WAARK omschrijft in het plan dat het de noodzaak voelt om de publieksgroepen te verbreden en werkt daartoe samen met NITE en Kielzog. Maar wat vanuit communicatie- en marketingperspectief de concrete aanpak hierin is, wordt niet helemaal duidelijk. De reflectie op de drie codes vindt de Kunstraad summier. Het driekoppige bestuur is verantwoordelijk voor de organisatie en inmiddels heeft de secretaris al twaalf jaar zitting in het bestuur, terwijl de organisatie ernaar streeft dat bestuursleden maximaal acht jaar zitting hebben in het bestuur. Wat betreft fair practice schrijft WAARK dat het zoveel mogelijk bestaande cao's volgt, maar geeft het niet aan welke cao's dat dan zijn. In algemene zin wordt uit de aanvraag onvoldoende duidelijk hoe de Fair Practice Code en de Code Diversiteit & Inclusie worden gewaarborgd binnen de organisatie.

Maatschappelijke betekenis

De Kunstraad beoordeelt het criterium maatschappelijke betekenis als goed.

De Kunstraad ziet een duidelijke aansluiting bij de provinciale beleidsstrategie *Samenleven met cultuur*. WAARK richt zich met zijn voorstellingen nadrukkelijk op mensen die doorgaans niet vanzelfsprekend in aanraking komen met kunst en cultuur. Daarin vervult WAARK een nadrukkelijke rol ten opzichte van andere gezelschappen in Groningen. Het draagt in mindere mate bij aan de overige elementen binnen deze strategie, zoals het vormgeven van cultuuronderwijs of aan samenwerkingsverbanden met andere maatschappelijke domeinen. Met de nadruk op het Nedersaksisch sluit WAARK eveneens aan bij de beleidsstrategie *Thuis in Groningen*.

Conclusie

Op basis van bovenstaande overwegingen adviseert de Kunstraad de provincie Groningen de gevraagde bijdrage te verlenen, mits voldoende budget beschikbaar is.

Veenkoloniaal Museum

Gevraagd bedrag	€ 198.000,- (provincie)
Geadviseerd bedrag	€ 198.000,- (provincie)

Inleiding

Het Veenkoloniaal Museum in Veendam toont (een deel van) de geschiedenis van de veenkolonien en de scheepvaart van Groningen. Met een vaste collectieopstelling en wisseltentoonstellingen is er aandacht voor uiteenlopende onderwerpen. De handelsbetrekkingen met landen aan de Oostzee (Baltische staten, Polen) nemen daarbij een belangrijke plaats in. Een vast kabinet in het museum is gewijd aan Anthony Winkler Prins, voormalig inwoner van Veendam. Bijzondere onderdelen van de collectie zijn een vrachtwagen Chevrolet uit 1928 en een turfschip uit 1894. Het Veenkoloniaal Museum is gehuisvest in een historisch pand, de voormalig Rijks HBS, en maakt nu deel uit van een multifunctioneel cultureel centrum.

Artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit

De Kunstraad beoordeelt het criterium artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit als goed.

Het museum heeft een gedegen tentoonstellingsbeleid waarbij de inhoudelijke uitgangspunten, collectie en activiteiten naadloos op elkaar aansluiten. Hoe het museum de eigen collecties, die bestaan uit zowel erfgoed als kunst, combineert in presentaties, vindt de Kunstraad bijzonder. Deze manier van presenteren zorgt voor originele invalshoeken. Het Veenkoloniaal Museum maakt daar goed gebruik van en weet dat aan eigentijdse onderwerpen te koppelen. Dat geeft het museum een eigen signatuur waarmee het zich onderscheidt van andere streekmusea in de provincie. De ondersteunende functie die het museum heeft voor het Kapiteinsmuseum in Pekela onderstreept de bijzondere positie van het Veenkoloniaal Museum in het regionale culturele landschap. De Kunstraad is echter ook van mening dat het museum vernieuwing moet inzetten om aansprekend te blijven en te voorkomen dat de presentatie gedateerd raakt. Het tentoonstellingsprogramma tot en met 2029 laat originele verbindingen zien, maar daarmee verbreedt men het genre niet. Er is vertrouwen in de vakdeskundigheid van de directeur en het professionele kernteam dat zij dit bekwaam kunnen oppakken, vanwege hun ervaring en bewezen staat van dienst.

Met de activiteiten richt het Veenkoloniaal Museum zich op wisselende, specifieke doelgroepen en kijkt daarbij goed naar de lokale omgeving en gemeenschap. Dat zorgt voor een gedifferentieerde benadering. Niet alle doelgroepen worden expliciet geformuleerd, maar de geplande tentoonstelling over de Turkse gemeenschap in Veendam vindt de Kunstraad een aansprekend voorbeeld. Hij is ook positief over een minder voor de hand liggende samenwerking met het Taalhuis dat een plek in het museum krijgt. Het museum heeft een open houding in samenwerkingen, getuige het grote netwerk van samenwerkingspartners waarmee men inhoudelijke expertise met gemak en vanzelfsprekendheid deelt. De verbinding met het collega museum in Riga vindt de Kunstraad daar een goed voorbeeld van.

Bedrijfsmatige gezondheid

De Kunstraad beoordeelt het criterium bedrijfsmatige gezondheid als goed.

De Kunstraad heeft vertrouwen in de begroting die het museum laat zien, deze sluit goed aan op de activiteiten. Er is een grote diversiteit in inkomsten, waaronder bijdragen van veel (regionale) bedrijven. Dat getuigt volgens de Kunstraad van goed ondernemerschap. Hij ziet ook dat er nog ruimte is om eigen inkomsten te vergroten en waardeert het dat het museum zelf aangeeft de eigen financiële positie te willen verbeteren. Daarvoor zet men onder meer in op een hogere entreprijs en

wil in plaats van veel korte tentoonstellingen, investeren in wat minder tentoonstellingen van langere duur. Dat komt de duurzaamheid ten goede en getuigt van realisme.

Samenwerking en afstemming realiseert het museum ook op bedrijfsmatig gebied, onder meer als lid van de Coöperatie Sterke Musea is er ondersteuning op gebied van bedrijfsvoering.

De open houding vertaalt zich in de goede bezoekersaantallen. Activiteiten en communicatiemiddelen sluiten aan op de beoogde bezoekers, de Kunstraad constateert dat men de eigen achterban goed kent en weet wat werkt. Hij vindt de bewuste keuze voor een focus op analoge media desalniettemin opmerkelijk en niet passend bij de omgevingsbewuste houding van het museum. Hij is van mening dat het museum kansen laat liggen door de digitale zichtbaarheid slechts beperkt in te zetten, zo kan het museum de verbinding met jonge generaties missen. Een meer onderbouwde (online) marketingstrategie kan nog voor grotere bekendheid van het museum in de regio en daarbuiten alsook voor nieuwe doelgroepen zorgen.

De Kunstraad ziet de openheid die het museum uitstraalt met het inhoudelijk programma nog niet weerspiegeld in de organisatie. Zo zijn er vertrouwenspersonen, maar deze zijn allen intern. Ook is hij van mening dat men stappen kan zetten op het gebied van governance. Het is positief dat men zich aan de Ethische code voor musea houdt. Op het gebied van fair pay zijn stappen gezet, onder meer door aan te sluiten bij de cao sociale sector om aan pensioenopbouw te voldoen. Voor wat betreft de code Diversiteit & Inclusie constateert de Kunstraad dat het museum maatschappelijk betrokken is en open staat voor verschillende doelgroepen. Met onder andere ruimte voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt en de rol die het museum speelt bij inburgering toont het zich een plek voor alle bewoners in de regio. Dat is lovenswaardig.

Maatschappelijke betekenis

De Kunstraad beoordeelt het criterium maatschappelijk belang als goed.

Het museum besteedt geen expliciete aandacht aan de provinciale beleidsstrategieën, maar de Kunstraad ziet wel degelijk dat men bijdraagt aan *Thuis in Groningen*. Met name door op een goede manier met de eigen collectie, als onderdeel van de Collectie Groningen, om te gaan en deze in te zetten voor educatie en presentatie. De uitgangspunten van *Samenleven met cultuur* komen goed tot uitdrukking in het omgevingsbewust handelen en de samenwerking met het sociaal domein. Het Veenkoloniaal Museum is laagdrempelig en stimuleert met zijn activiteiten bewust deelname van mensen met minder affiniteit voor een museum. Bovendien geeft het museum mee vorm aan cultuureducatie.

Conclusie

Op basis van bovenstaande overwegingen adviseert de Kunstraad de provincie Groningen de gevraagde bijdrage te verlenen, mits voldoende budget beschikbaar is.

Vereniging Stad en Lande

Gevraagd bedrag: € 20.000,- (provincie)

Geadviseerde bedrag: € 0,- (provincie)

Inleiding

Vereniging Stad en Lande is opgericht in 1924 en heeft van oudsher het doel om belangstellenden te informeren over de geschiedenis van de provincie Groningen. Dit is in de afgelopen honderd jaar gebeurd via publicaties, lezingen, historische bustochten, stadswandelingen et cetera. In de afgelopen twintig jaar publiceerde de vereniging over de Groningse geschiedenis in het Tijdschrift Stad & Lande en het Historisch Jaarboek Groningen. De vereniging heeft naar eigen zeggen door financiële tegenwind de uitgave van het Historisch Jaarboek moeten schrappen, maar onderzoekt nu of het in digitale vorm kan worden voortgezet met de Rijksuniversiteit Groningen. Het Tijdschrift Stad & Lande is recent getransformeerd tot een 'glossy' van 84 pagina's en heeft een oplage van 1.300. Stad en Lande spreekt de ambitie uit tot een gestage groei. Voor het tijdschrift legt Stad en Lande een verbinding met regionaal-historische musea en andere erfgoedorganisaties. In ieder nummer staat een tentoonstelling van een van de Groninger musea centraal. De organisatie zegt door teruglopende ledenaantallen en eindige reserves nu voor het eerst in haar bestaan een structurele subsidie aan te vragen bij de provincie Groningen.

Artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit

De Kunstraad beoordeelt het criterium artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit als voldoende.

De Kunstraad waardeert de missie van Vereniging Stad en Lande om de Groningse geschiedenis naar het publiek te brengen. Op zichzelf is de inhoudelijke kwaliteit van het tijdschrift voldoende. Er is een groep deskundige mensen als redacteur of schrijver betrokken bij het tijdschrift. Deze hebben veelal relevante ervaring, bijvoorbeeld als historicus aan de RUG, bij de Groninger Archieven of als curator. Daarmee is de kwaliteit van de artikelen voldoende gewaarborgd. Het is daarbij positief dat de vereniging in de komende jaren meer aandacht heeft voor immaterieel erfgoed.

Tegelijkertijd vindt de Kunstraad de aanvraag een wat naar binnen gekeerd karakter hebben. Een overtuigende visie op de zeggingskracht en de (artistieke) betekenis voor een breder en jonger publiek ontbreekt in de aanvraag. De publicatie van de vereniging is in de afgelopen jaren opnieuw vormgegeven en de inhoudelijke koers van het blad is gewijzigd, onder andere door nadrukkelijk een verbinding aan te gaan met erfgoedinstellingen in de provincie. Hoewel de aanwas van nieuwe schrijvers daarmee gegroeid is, mist de Kunstraad een overtuigende visie op de manier waarop Stad en Lande met haar activiteiten nieuwe, bredere en jongere groepen wil bereiken. Zo wordt de vraag niet gesteld of een fysiek tijdschrift de beste en meest geëigende manier is om Groningse geschiedenis aan de man te brengen. Juist door de beperkte oplage en distributie betekent dit immers dat per definitie een klein publiek wordt bereikt. Het plan gaat niet overtuigend in op mogelijkheden om online artikelen te publiceren en andere mogelijke nieuwe vormen. Hoewel het tijdschrift in vorm vernieuwd is, doet het geheel aan activiteiten en publicaties wat traditioneel aan. Het tijdschrift zelf is zowel in inhoud als vorm gedegen, maar een duidelijke eigen signatuur ontbreekt in de ogen van de Kunstraad.

Bedrijfsmatige gezondheid

De Kunstraad beoordeelt het criterium bedrijfsmatige gezondheid als matig.

De ingediende begroting vindt de Kunstraad op zichzelf helder. In het ingediende plan ligt relatief veel nadruk op de precaire situatie waarin Vereniging Stad en Lande zich bevindt. Ledenaantallen en daarmee gepaard gaande inkomsten lopen terug.

Derhalve heeft Stad en Lande besloten om het tijdschrift opnieuw vorm te geven en te stoppen met de publicatie van het papieren Historisch Jaarboek. Door de lagere inkomsten, hogere kosten en wegvallen van incidentele bijdragen vraagt het nu een aanvullende subsidie bij de provincie Groningen voor de periode 2025-2028. De Kunstraad vindt dat de vereniging voor het waarborgen van de toekomst zwaar leunt op de beoogde steun van de provincie Groningen. Hij mist een overtuigende (lange termijn)strategie om nieuwe en aanvullende inkomstenbronnen te werven. Zo vindt de Kunstraad het opvallend dat via de samenwerking met regionale musea geen aanvullende inkomsten worden gegenereerd. De publicaties in Stad en Lande dienen (deels) als alternatief voor een catalogus bij de tentoonstellingen in de provincie. De regionale musea hebben bovendien een sterke hand in de inhoud van de artikelen. Los van de vraag wat dit betekent voor de redactionele onafhankelijkheid van het blad, vindt de Kunstraad het opvallend dat de regionale musea niet in financiële zin bijdragen aan de realisering van het tijdschrift. Ook voor de hand liggende partijen als de Groninger Archieven en de RUG, die een sterk belang hebben bij het levend houden van de Groningse geschiedenis en redactioneel verbonden zijn aan Stad en Lande, dragen niet bij aan de financiering van het tijdschrift. Verder vindt de Kunstraad het opvallend dat de inkomsten uit de losse verkoop van het tijdschrift ook in de komende jaren zeer beperkt zijn. Juist de samenwerking met regionale musea biedt in zijn ogen mogelijkheden voor de losse verkoop van het tijdschrift. In het algemeen ontbreekt een overtuigende distributiestrategie voor de komende jaren bij de aanvraag. In het verlengde daarvan bevat het plan evenmin een overtuigende communicatie- en marketingaanpak. Opvallend is ook dat er geen kosten voor marketing en communicatie zijn begroot.

Organisatorisch leunt Stad en Lande sterk op vrijwilligers. De Kunstraad vindt dat uit de aanvraag onvoldoende duidelijk wordt of en hoe Stad en Lande in de komende jaren een professionaliseringsslag wil maken. In het plan wordt weliswaar gesteld dat freelancers "terecht een vergoeding vragen" voor hun werkzaamheden, maar een meer integrale visie op zowel governance als fair practice ontbreekt in de aanvraag. De commissie is kritisch op het feit dat in de aanvraag niets wordt geschreven over diversiteit en inclusie.

Maatschappelijke betekenis

De Kunstraad beoordeelt het criterium maatschappelijke betekenis als voldoende.

Stad en Lande refereert in de aanvraag niet specifiek aan provinciale beleidsstrategieën. Niettemin is het in de ogen van de Kunstraad evident dat de vereniging zich inhoudelijk het sterkst verhoudt tot de strategie *Thuis in Groningen*. Door de historische insteek en verbinding met provinciale musea heeft Stad en Lande de sterkste binding met lokaal erfgoed en de Collectie Groningen. De manier waarop deze verbindingen gelegd en gepresenteerd worden vindt de Kunstraad echter weinig vernieuwend. De maatschappelijke impact van de vereniging is mede door de beperkte oplage en spreiding van het tijdschrift beperkt.

Conclusie

Een voorwaarde om voor subsidie in aanmerking te komen, is het behalen van een voldoende beoordeling (minimaal een 6) op de criteria artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit én bedrijfsmatige gezondheid. Omdat het criterium bedrijfsmatige gezondheid als matig (5) is beoordeeld, komt Vereniging Stad en Lande niet in aanmerking voor subsidie.

Visserijmuseum Zoutkamp

Gevraagd bedrag: € 85.000,- (provincie)

Geadviseerd bedrag: € 85.000,- (provincie)

Inleiding

Visserijmuseum Zoutkamp richt zich op het behoud van materieel en immaterieel erfgoed van Zoutkamp en omgeving, waarbij de visserij en leven aan het Wad centraal staan. Het toont de geschiedenis van Zoutkamp en wil die verbinden met heden en toekomst. Het visserijmuseum maakt samen met bewoners het erfgoed toegankelijk en houdt tradities in stand en wil op die manier een centrale plek in de gemeenschap zijn als het gaat om erfgoedbeleving. Daarvoor organiseert het museum onder andere wisseltentoonstellingen, rondleidingen door het dorp en beleefactiviteiten zoals de demonstraties van visserijtechnieken en de groep garnalenpelsters en visbakkers. Het Visserijmuseum is gehuisvest in een monumentale betonningsloods en beschikt naast een collectie objecten ook over twee historische en nog varende vissersschepen.

Artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit

De Kunstraad beoordeelt het criterium artistieke en/of inhoudelijke betekenis als ruim voldoende.

De Kunstraad is van mening dat het meerjarige beleidsplan veel ambitie uitstraalt. Er is een duidelijke missie en het museum formuleert op basis daarvan een groot aantal doelstellingen voor de komende jaren. Deze sluiten aan bij het thema van visserij en maritiem leven in en rond Zoutkamp en de ontwikkeling die het museum voor ogen heeft. Inhoudelijk presenteert het plan volgens de Kunstraad een interessante mix van storytelling, publiekspresentaties en openluchtmuseum en maakt daarmee het verhaal van het leven aan het Wad aanschouwelijk. Ook de gevolgen van ontwikkelingen als de afsluiting van de Lauwerszee krijgen hier een duidelijk gezicht, dat de presentaties volgens de Kunstraad zeggingskracht geeft. Concrete cultuurhistorische objecten als een (replica van een) kalkoven en een leugenbankje, dragen daaraan bij. Het plan is nog redelijk traditioneel ingestoken en er ontbreekt ook een vertaling van de missie naar een heldere visie en focus in de kernwaarden.

De Kunstraad is van mening dat dit museum met het specifieke thema en aandacht voor de veranderingen in het verleden en huidige tijd een duidelijke positionering heeft en een onderscheidende signatuur. Dat vindt hij kansrijk voor verdere ontwikkeling, maar hij ziet ook dat om dat goed uit te voeren professionalisering nog nodig is. In de organisatie, die met uitzondering van een tijdelijke collectiebeheerder volledig uit vrijwilligers bestaat, is veel historische kennis aanwezig. Maar op museaal en organisatorisch vlak is de vakdeskundigheid nog niet stevig geborgd. Het museum weet relevante samenwerkingspartners zoals de Coöperatie Sterke Musea en Groninger Archieven goed te betrekken en heeft de ambitie nieuwe elementen te ontwikkelen.

Het verhaal van de visserij in en rond Zoutkamp wordt laagdrempelig gepresenteerd. Publieks-activiteiten zoals varen op het wad of een demonstratie garnalenpellen zijn aansprekend. De beoogde bezoekersaantallen zijn realistisch. Het museum geeft aan de jonge doelgroep beter te willen bereiken, maar betreft die doelgroep niet bij de plannen. Dat is volgens de Kunstraad een gemiste kans.

Bedrijfsmatige gezondheid

De Kunstraad beoordeelt het criterium bedrijfsmatige gezondheid als voldoende.

De meerjarenbegroting is helder en voldoende onderbouwd. De inkomsten bestaan uit een goede financieringsmix met onder meer eigen inkomsten uit verschillende publieksactiviteiten (zoals demonstraties van garnalenpelsters en visbakkers en

arrangementen met de museumschepen) en subsidies. De begroting sluit aan op de plannen en activiteiten in de komende jaren. De organisatie vraagt subsidie voor de stijging in personeelskosten, specifiek voor de aanstelling van een professionele directeur en medewerker voor communicatie en pr. Naar de mening van de Kunstraad is dat voldoende onderbouwd met de beschreven ambitie te professionaliseren. Verder is de begroting behoudend en zijn ambities voor vernieuwing nauwelijks financieel vertaald. De potentie voor meer bezoekers is nog voorzichtig begroot. Uit de jaarrekening blijkt een gezonde financiële basis en er is een behoorlijke reserve die het museum aanwendt voor een nieuwe entree en vernieuwing van de presentatie. Met een uitgebreide risicoparagraaf toont het museum zich bewust van risico's.

Het marketingbeleid is nog summier beschreven. Het museum wil nieuwe doelgroepen bereiken maar geeft geen toelichting op de keuzes of manier waarop het dat wil realiseren. In de uitvoering gaat men nog niet verder dan deelname aan de professionele campagne van de gezamenlijke Waddemusea. Met de Waddemusea onderzoekt het Visserijmuseum de mogelijkheid om een gezamenlijke technische dienst voor het onderhoud aan de gebouwen e.d. in te stellen. De Kunstraad juicht dit soort samenwerkingen toe en ziet mogelijkheden dit nog uit te breiden, bijvoorbeeld op het gebied van overhead. Dat kan het fundament voor het museum versterken.

De Kunstraad vindt de culturele codes nog te summier uitgewerkt. De aard en omvang van de organisatie zijn zodanig dat op dit gebied nog veel te verbeteren is. Het museum wil voldoen aan regels rondom goed bestuur, maar er zijn slechts beperkt acties beschreven die tot verbetering kunnen leiden (zoals aanpassing van de statuten). Het museum beschrijft een goed resultaat op diversiteit en inclusie naar aanleiding van een scan die het met betrekking tot dit onderwerp heeft laten maken. Uit de aanvraag blijkt volgens de Kunstraad echter nog niet hoe het museum invulling geeft aan een divers en inclusief beleid op de verschillende onderdelen als programma en publiek. Het museum wil de ontwikkeling van een vrijwilligersorganisatie naar professioneel museum maken en heeft volgens de Kunstraad voldoende voor ogen welke stappen het daarvoor moet zetten. Hij heeft er vertrouwen in dat met de beoogde inzet van professionals het Visserijmuseum hier een stevig fundament voor kan leggen.

Maatschappelijke betekenis

De Kunstraad beoordeelt het criterium maatschappelijke betekenis als ruim voldoende.

Het Visserijmuseum beschrijft de manier waarop het bijdraagt aan de beleidsstrategieën *Samenleven met cultuur*, *Overal cultuur* en *Thuis in Groningen*. De Kunstraad onderschrijft die bijdragen. Hij is van mening dat het Visserijmuseum op een overtuigende manier bijdraagt aan de beleidsstrategie *Thuis in Groningen*. De inzet van een collectiemedewerker draagt bij aan digitalisering en presentatie van de collectie die onderdeel van de Collectie Groningen is. Het museum heeft veel aandacht voor immaterieel erfgoed, maar ook de verbinding met archeologie en monumenten is aanwezig, bijvoorbeeld in de herbouwde kalkoven.

Het Visserijmuseum vertelt de geschiedenis en actualiteit van de visserij en maakt de veranderingen zichtbaar. Daar betreft het vrijwilligers en bewoners uit de eigen omgeving bij. De inzet op cultuureducatie met enkele vaste schoolbezoeken is nog minimaal, maar wil het museum uitbreiden. Met plannen voor verdere ontwikkeling, ook op gebied van buitenschoolse activiteiten, kan het veel betekenen voor dit gebied. Daarmee is er sprake van *Samenleven met cultuur* met name op de onderdelen 'stimuleren tot deelname' en 'versterken de leefkwaliteit in relatie tot actuele thema's'. Ook geeft het museum (mee) vorm aan cultuuronderwijs. Met de aandacht voor de historische objecten in de omgeving levert het museum ook een bijdrage aan de ruimtelijke kwaliteit en in beperkte mate aan cultuurtoerisme zoals bedoeld in *Overal Cultuur*.

Conclusie

Op basis van bovenstaande overwegingen adviseert de Kunstraad de provincie Groningen om de gevraagde bijdrage te verlenen, mits voldoende budget beschikbaar is.

Wabi Sabi

Gevraagd bedrag: € 40.000,- (provincie)

Geadviseerd bedrag: € 40.000,- (provincie)

Inleiding

Stichting Wabi Sabi stelt zich ten doel om met theater complexe maatschappelijke thema's toegankelijk te maken voor een breed publiek. Het gezelschap onder leiding van regisseur Maarten Smit doet dit door beeldende, multidisciplinaire voorstellingen te maken op basis van journalistiek en documentair materiaal, in samenwerking met kunstenaars, ervaringsdeskundigen en experts. Via fysiek theater wil Wabi Sabi de verborgen schoonheid en de kracht laten zien van de imperfecte, kwetsbare mens. Het gezelschap werkt per productie in een cyclus van drie jaar. In het eerste jaar vindt journalistiek onderzoek plaats, gevolgd door een theatrale presentatie. In het tweede jaar wordt de voorstelling ontwikkeld en maakt het een tour door de noordelijke provincies. In het derde jaar volgt een landelijke tournee. Voor de periode 2025-2028 staan de producties *Contra* (2025), *Filewolgen* (2027), *Hier valt niets te halen* (reprise) en *De dood en het meisje* (2028) op het programma.

Artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit

De Kunstraad beoordeelt het criterium artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit als goed.

Wabi Sabi heeft zich met de voorstellingen *Hier valt niets te halen* (2021) en *TERECHT* (2023) bewezen als talentvol jong gezelschap met een zeer professionele werking. De vakdeskundigheid van regisseur Maarten Smit en de andere professionele betrokkenen vindt de Kunstraad groot. Actuele sociaal-maatschappelijke thema's worden vanuit gedegen vooronderzoek vertaald in breed aansprekende multidisciplinaire voorstellingen. In deze voorstellingen kiest Wabi Sabi voor een poëtische en humorvolle benadering van de thematiek en zet daarbij een intrigerende mix van disciplines op doeltreffende wijze in.

Het uitgebreide journalistieke onderzoek waarin Wabi Sabi in samenwerking met ervaringsdeskundigen en professionele experts het thema van een voorstelling uitdiept, vindt de Kunstraad getuigen van een grote maatschappelijke betrokkenheid. Het resulteert in voorstellingen met zowel een sterke zeggingskracht voor bij de thematiek betrokken doelgroepen, maar weet daarnaast ook een breder publiek te raken en tot nadenken aan te zetten. Dat het uiteindelijke werk door alle spelers en makers in gezamenlijkheid op de vloer wordt ontwikkeld, vraagt naar mening van de Kunstraad om een grote vakdeskundigheid van de betrokkenen. Deze open werkwijze van het gezelschap is – met name landelijk gezien – misschien niet uniek, maar Wabi Sabi weet in zijn vorm te overtuigen, bevestigen ook de lovende recensies en positieve bezoekersreacties.

Het plan voor de komende periode is helder en biedt voldoende zicht op aansprekende producties. Het gezelschap kiest daarbij opnieuw voor relevante thema's die het breed benadert vanuit een eigen invalshoek. De Kunstraad ziet dat Wabi Sabi met geëigende landelijke partners samenwerkt, maar mist wel een overtuigende reflectie op de positie die het gezelschap binnen het culturele veld van Groningen wil innemen. Waarom het gezelschap nu definitief voor Assen als vestigingsplaats heeft gekozen en welke rol het daarvandaan in Groningen wil spelen, wordt niet toegelicht.

Bedrijfsmatige gezondheid

De Kunstraad beoordeelt het criterium bedrijfsmatige gezondheid als ruim voldoende.

Hoewel een toelichting ontbreekt, geeft de ingediende meerjarenbegroting 2025-2028 voldoende zicht op de opbouw van baten en lasten. De Kunstraad is artistiek-inhoudelijk positief over de zorgvuldige werkwijze waarmee de voorstellingen tot stand

komen, en concludeert dat dit logischerwijs leidt tot relatief hoge voorbereidingskosten die de voorstellingen kostbaar maken. In de aanvraag ontbreekt een jaarrekening en Wabi Sabi geeft in zijn risicoparagraaf aan dat er geen eigen vermogen is. Dit laatste vindt de Kunstraad voor een jong gezelschap begrijpelijk, maar het maakt de financiële positie van de organisatie wel kwetsbaar. Positief vindt hij dat Wabi Sabi door middel van coproduceren zorgt voor enige vorm van risicospreiding, maar een toelichting op en onderbouwing van de gekapitaliseerde bijdrage van de partners ontbreekt.

Met betrekking tot de publieksinkomsten zijn de bezoekersaantallen naar eigen zeggen nog lastig in te schatten vanwege de relatieve onbekendheid van het gezelschap buiten de noordelijke provincies.

Het plan biedt nog geen zicht op een voorlopige speellijst of toelichting met welke theaters het gezelschap al contacten heeft. In 2027 speelt Wabi Sabi alleen op locatie bij Vis à Vis in Almere en is dat jaar niet in de theaters te zien. Dit vindt de Kunstraad vanuit zowel Gronings perspectief jammer maar ziet hierin ook een risico voor een startend gezelschap dat nog een vast publiek moet opbouwen.

De organisatie heeft helder voor ogen wie het wil bereiken. De wijze waarop het gezelschap vanuit de inhoud steeds nieuwe doelgroepen aan zich verbindt is naar mening van de Kunstraad voorbeeldstellend. Voor de marketing van de uiteindelijke voorstellingen is Wabi Sabi grotendeels afhankelijk van de theaters en festivals waar het speelt.

Ten aanzien van de culturele codes toont Wabi Sabi zich assertief. Naast korte maar heldere visies op de codes heeft de stichting een KPI-model ontwikkeld dat inzicht biedt in de mate waarop verschillende elementen uit de codes worden toegepast. Jammer vindt de Kunstraad dat het genoemde plan van aanpak voor het implementeren van de aspecten die de stichting nog niet toepast, niet in de aanvraag is opgenomen.

Maatschappelijke betekenis

De Kunstraad beoordeelt het criterium maatschappelijke betekenis als voldoende.

Wabi Sabi geeft in zijn aanvraag aan een bijdrage te leveren aan de provinciale beleidsstrategieën *Samenleven met Cultuur en Overal Cultuur*. In relatie tot *Samenleven met Cultuur* is de Kunstraad van mening dat Wabi Sabi zich een zeer maatschappelijk betrokken gezelschap toont dat op overtuigende wijze de inspirerende werking van theater inzet om actuele maatschappelijke thematiek bespreekbaar en invoelbaar te maken. Door samenwerking met partners van buiten de sector weet het gezelschap steeds nieuwe publieksgroepen te stimuleren tot cultuurdeelname. Omdat Wabi Sabi zijn voorstellingen vanaf heden zal maken vanuit standplaats Assen, zullen het maakproces en de maatschappelijke verbindingen die het gezelschap aangaat zich naar verwachting van de Kunstraad in toenemende mate richten op de Drentse context, maar in het plan worden wel enkele Groningse maatschappelijke partners genoemd. Daarnaast wil Wabi Sabi komende periode jaarlijks een aantal schoolvoorstellingen spelen waarmee het een bijdrage levert aan kwalitatief cultuuronderwijs in de provincie.

De beleidsstrategie *Overal Cultuur* vindt de Kunstraad minder overtuigend tot uiting komen in de aanvraag. Het aantal speelbeurten in de provincie is gering, waarbij in 2027 zelfs geen enkele voorstelling plaatsvindt in Groningen. Wat betreft locaties lijkt het gezelschap hoofdzakelijk in theaters en op festivals te spelen. Als gevolg vindt hij de bijdrage die Wabi Sabi met zijn voorstellingen aan de ruimtelijke kwaliteit, de verbinding tussen cultuur en toerisme en tussen stad en Ommeland levert, voornamelijk zeer beperkt.

Conclusie

Op basis van bovenstaande overwegingen adviseert de Kunstraad de provincie Groningen de gevraagde bijdrage te verlenen, mits voldoende budget beschikbaar is.

WERC

Gevraagd bedrag: € 80.000,- (gemeente)

Geadviseerd bedrag: € 80.000,- (gemeente)

Inleiding

WERC is een digitaal kunstcollectief bestaande uit Olav Huizer, Jelle Valk en Joachim Rümke. Voor de komende jaren heeft WERC de volgende ambities: het ontwikkelen van autonoom digitaal werk dat lokaal, nationaal en internationaal te zien is; het definiëren van wat digitale kunst is en het Groningse netwerk uitbreiden door internationaal gerenommeerde kunstenaars naar Groningen te halen; gezamenlijk met de Groningse kunstsector vooruitstrevende technieken onderzoeken en met digitale innovaties een nieuw publiek bereiken; beginnende digitale kunstenaars begeleiden in hun praktijk met residenties in WERC's studio en hen koppelen aan het netwerk van WERC. De artistieke lijnen die WERC in de komende jaren uitzet bewegen zich rond de thema's natuur en licht, publieke digitale ruimte en theater en videogames. Naast het eigen autonome werk en de faciliterende rol voor het digitale cultuurveld in Groningen, doet WERC ook werk in opdracht voor diverse culturele instellingen in Groningen.

Artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit

De Kunstraad beoordeelt het criterium artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit als goed.

WERC heeft in de ogen van de Kunstraad een unieke positie in het Groningse culturele veld. De organisatie is een cruciale spil in het Groningse digitale culturele veld, waar verder weinig organisaties zich specifiek op richten. WERC is al anderhalf decennium een actieve speler binnen de digitale cultuur in Groningen. De vakdeskundigheid van het collectief staat in de ogen van de Kunstraad buiten kijf.

Met eigen werk en werk in opdracht maakte het collectief de afgelopen jaren al naam in Groningen, maar in de loop der jaren is WERC ook steeds meer verantwoordelijkheid gaan nemen voor de ontwikkeling en infrastructuur van het digitale culturele veld in Groningen. De Kunstraad ziet dit als een positieve beweging. In de komende jaren zet WERC met een prikkelend en samenhangend programma in op verdere versterking van het digitale cultuurdomein in Groningen. De organisatie brengt relevante internationale kunstenaars naar Groningen voor een artist talk, en versterkt zo het internationale netwerk van (veelal jonge) digitale makers in Groningen. Met de voorgestelde onderzoeksperiodes, waarin WERC in samenspraak met experts en partners technologische innovaties onderzoekt, draagt het bij aan de kennisontwikkeling en kennisdeling voor jonge makers, studenten en het bredere culturele veld. Dit onderzoek is gekoppeld aan de ontwikkeling van autonome werken die WERC produceert. Het is naar mening van de Kunstraad een goede zaak dat WERC de processen achter de totstandkoming van haar projecten deelt met een geïnteresseerd publiek, en binnen die processen verdieping en kennisontwikkeling organiseert. Dit proces van kennisdeling is zorgvuldig ingericht. De Kunstraad is eveneens positief over de residenties die WERC binnen de eigen studio organiseert voor jonge professionals. WERC heeft het netwerk en de faciliteiten in huis om jong talent te verbinden aan opdrachtgevers en te begeleiden in het realiseren van projecten. Wel vraagt de Kunstraad zich af in hoeverre kunstenaars binnen deze residency voldoende ruimte krijgen om zich ook op hun eigen autonome werk en ontwikkeling te richten. De Kunstraad is hoe dan ook zeer positief over de rol die WERC speelt in het digitale cultuurveld, de manier waarop het haar praktijk openstelt voor een publiek en deze verbindt met verschillende relevante makers en organisaties in het veld. Ook de bij uitstek multidisciplinaire aanpak daarin wordt daarin geprezen.

Ook met de eigen autonome werken is WERC een voorhoedespeler binnen het Groningse digitale cultuurveld. Het autonome werk van WERC is sterk technologisch

gedreven, waarbij de inhoudelijke en conceptuele kant van de werken soms enigszins overschaduwd worden. Dit gaat in de ogen van de Kunstraad enigszins ten koste van de ontwikkeling van een eigen artistieke signatuur. Niettemin zijn de autonome projecten van WERC binnen het Groningse veld onderscheidend, al is dat op landelijk niveau minder het geval.

Bedrijfsmatige gezondheid

De Kunstraad beoordeelt het criterium bedrijfsmatige gezondheid als voldoende.

De begroting voor 2025 is goed gespecificeerd en toegelicht. De begroting 2025-2028 sluit daarop aan en is eveneens voldoende inzichtelijk. De financieringsmix is voldoende. De uitkoop en verkoop van de eigen autonome werken vormt een aanzienlijke eigen inkomstenbron. Wel vindt de Kunstraad het opvallend dat er geen inkomsten worden gegenereerd uit de activiteiten die WERC organiseert. Hij begrijpt dat WERC de drempel van de eigen evenementen laag wil houden, maar enige inkomsten uit ticketverkoop en/of baromzet had in de ogen van Kunstraad niet misstaan, zeker omdat er ook bijzondere internationale gasten van hoog niveau worden uitgenodigd.

De Kunstraad constateert dat de baten en lasten (ten opzichte van de jaarrekening 2023) zeer sterk toenemen. Een belangrijke reden die WERC daarvoor opvoert is dat het een zakelijk leider wil aanstellen en voor een dag in de week een productiemedewerker. Niettemin verklaart dat niet de grote stijging van de personele lasten van WERC. In dat licht vindt de Kunstraad ook weinig inzichtelijk hoe de vof en stichting zich organisatorisch en financieel tot elkaar verhouden. De commerciële opdrachten van WERC lopen via de vof en de drie leden van het collectief worden via de vof uitbetaald. Hoewel de inkomsten van de vof voor een deel ten gunste lijken te komen van de stichting, vindt de Kunstraad dat WERC meer inzicht had moeten bieden over de manier waarop de geldstromen tussen stichting en vof lopen.

De Kunstraad vindt het positief dat WERC uitvoerig reflecteert op de drie codes. Los van de kritische kanttekeningen over de verhouding tussen de vof en de stichting, lijken de principes van de Governance Code Cultuur en de Fair Practice Code goed te zijn gewaarborgd. Er is een onafhankelijk bestuur en voor de honoraria van de verschillende betrokkenen wordt gewerkt met verschillende richtlijnen binnen de sector. Wat betreft de Code Diversiteit & Inclusie valt het op dat de nadruk van WERC ligt op een betere representatie van vrouwen in het digitale domein. De Kunstraad vindt het op zichzelf positief dat WERC zich hier hard voor maakt, maar vindt het ook een wat nauwe benadering van diversiteit en inclusie.

WERC geeft in de aanvraag voldoende inzicht in de marketing- en communicatie-aanpak die het in de komende jaren voor ogen staat. De Kunstraad vindt het positief dat de organisatie een meer integrale, minder projectgedreven, aanpak voor ogen staat. WERC maakt voldoende duidelijk op wie het zich richt en hoe het de verschillende doelgroepen wil bereiken.

Maatschappelijke betekenis

De Kunstraad beoordeelt het criterium maatschappelijke betekenis als goed.

Zoals WERC zelf ook schrijft in de aanvraag sluit de gemeentelijke beleidsstrategie *Ruim baan voor talent en vernieuwing* goed aan bij de activiteiten van WERC. Vernieuwing zit in het DNA van de organisatie. WERC is continu bezig met het onderzoek naar innovatieve technologieën en de toepassing daarvan binnen de kunsten, maar ook door de verbinding met andere maatschappelijke domeinen. WERC heeft daarbij een scherp oog voor de ontwikkeling van talent, onder andere door de residenties die het biedt. Jonge, getalenteerde makers krijgen de kans om onder de hoede van WERC hun talent verder te ontplooiën en daarbij ook aan het netwerk van WERC worden verbonden. De aanvraag geeft minder inzicht in hoe dat talent na de periode bij WERC verder wordt doorgeleid binnen de sector.

Conclusie

Op basis van bovenstaande overwegingen adviseert de Kunstraad de gemeente Groningen de gevraagde bijdrage te verlenen, mits voldoende budget beschikbaar is.

X_YUSUF_BOSS

Gevraagd bedrag: € 87.300,- (gemeente)

Geadviseerd bedrag: € 87.300,- (gemeente)

Inleiding

De stichting X_YUSUF_BOSS (X_Y_B) is een dansgezelschap uit Groningen rondom de choreograaf Mohamed Yusuf Boss. X_Y_B wil meerstemmige perspectieven zichtbaar, invoelbaar en deelbaar maken door middel van creatieve processen. Het gezelschap werkt daarbij vanuit de invalshoek 'ubuntu' en de hiphopcultuur en -filosofie.

De groep werkt elk jaar vanuit een overkoepelend maatschappelijk thema met drie terugkerende formules: HIDDEN, met projecten en uitwisseling met een buitenlands gezelschap en lokale gemeenschappen, BODIES, gericht op jongeren en talentontwikkeling en Voorstellingen met een multidisciplinaire dansproductie voor het vlakke-vloertheater. De onderdelen kennen een logische samenhang.

Artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit

De Kunstraad beoordeelt het criterium artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit als zeer goed.

De Kunstraad vindt X_YUSUF_BOSS een interessant gezelschap en is enthousiast over de goed uitgewerkte plannen voor de komende periode. De gekozen artistieke invalshoek is op een overtuigende manier in werkwijze, organisatie en activiteiten doorgevoerd. De voorgestelde thema's als rituelen rond verlies in WARQAD en klimaatverandering (in TO-DOBA) zijn relevant en prikkelend. Daarbij maakt X_Y_B interessante verbindingen tussen het lokale en de rest van de wereld en geeft consequent aandacht aan meerstemmigheid. Een voorbeeld is XANUUN, dat een nog niet veel verteld verhaal van cultuurproductie door jonge mensen uit de diaspora's in het VK belicht. De manier waarop de verschillende programmaonderdelen, van inhoudelijk onderzoek, het delen van ervaringen in Studio X tot aan documentatie en archivering van het eindresultaat, op elkaar aansluiten is goed. Dat X_Y_B daarbij steeds verschillende vormen kiest die op een vanzelfsprekende manier over de grenzen van een discipline heen gaan is verrassend en heeft volgens de Kunstraad een duidelijke meerwaarde. Het gezelschap wint daardoor aan herkenbaarheid, is vernieuwend en een aanvulling op bestaand aanbod.

De vakdeskundigheid en gedrevenheid van de deelnemers aan de voorstellingen staat buiten kijf. De Kunstraad ziet daarbij geen instroom van eigen talent uit andere programmaonderdelen. Dat kan volgens hem wel bijdragen aan de betekenis voor de deelnemers.

Als enige dansgezelschap dat vanuit een grote eigenheid en doorleefde kennis van hiphop en andere diasporische kunstvormen werkt, is X_Y_B uniek voor Groningen. Die onderscheidende werkwijze en gekozen thema's zorgen voor een herkenbare signatuur. Daarbij maakt de grote bereidheid dit te delen met anderen X_Y_B een bijzonder gezelschap. De Kunstraad waardeert de aandacht voor educatie, specifiek gericht op het mbo. Daarmee is impact op een jong publiek mogelijk. Een voorbeeld is de schoolvoorstelling *Under pressure*, in samenwerking met De Steeg, over mentale gezondheid.

De verschillende programmaonderdelen sluiten goed aan bij de beschreven doelgroepen en hun leefwereld. De gekozen thema's gaan over hen, worden in hun eigen taal gebracht en hebben daarmee grote zeggingskracht.

Door ook op alternatieve plekken zoals Roodkopje en Braai te werken, begeeft X_Y_B zich in de (nacht)club cultuur. Dat biedt kansen om een ander publiek te bereiken en nieuwe manieren van participatie te realiseren. De Kunstraad had daar graag meer over gelezen. Per thema noemt X_Y_B uiteenlopende organisaties en partners. Dat lijken passende en relevante samenwerkingspartners, maar er is niet toegelicht waarom men juist voor deze partners kiest. De keuzes lijken daarom wat willekeurig. Uitwisseling met makers in Nederland die met een vergelijkbare aanpak werken wordt terloops genoemd, dit mag meer aandacht krijgen. Het kan interessant zijn volgens de Kunstraad omdat het wellicht mogelijkheden biedt voor nieuwe samenwerkingen.

Bedrijfsmatige gezondheid

De Kunstraad beoordeelt het criterium bedrijfsmatige kwaliteit als ruim voldoende.

X_YUSUF_BOSS heeft de ambitie zich door te ontwikkelen tot een professionele organisatie die meer is dan een projectorganisatie en daarmee een structurele plek in het ecosysteem verdient. De gemeentelijke subsidie wordt ingezet voor professionalisering en verschillende activiteiten zoals BODIES en de voorstellingen. De begroting is uitgesplitst naar de verschillende elementen en sluit daarmee goed aan op het activiteitenplan, maar de Kunstraad plaatst wel enkele kanttekeningen. Hij mist een duidelijke toelichting en specificatie op een aantal onderdelen, zoals op de inzet in aantal uren en honoraria, marketing en educatieve activiteiten. De voorstelling met De Steeg ziet hij niet terug in de begroting. De financieringsmix is goed en zorgt voor een spreiding van risico mochten niet alle fondsaanvragen worden toegekend. De aanvrager reflecteert zelf niet op risico's en beschrijft geen alternatieven bij tegenvallende inkomsten. Mogelijkheden voor particuliere fondsen kunnen wellicht meer worden benut. In de coproducties, zoals WARQAD en *Nothing runs like a Deer* is de bijdrage van de aanvrager en coproducent gelijk. Dat roept de vraag op of dit in verhouding staat tot ieders mogelijkheden. Van sommige coproducerende gezelschappen verwacht de Kunstraad dat zij een stevige financiële basis hebben en ook een hogere bijdrage zouden kunnen leveren.

De identiteit van X_Y_B is sterk en kan naar de mening van de Kunstraad ook ingezet worden voor de marketingstrategie. Het marketingplan bij de aanvraag is niet erg uitgebreid. De organisatie weet de doelgroep evengoed prima te bereiken en heeft daar voor de voorstellingen in theaters, ook de juiste partners voor. Met aandacht voor online en offline media bereikt men voldoende publiek. De Kunstraad vindt de aanvulling op offline communicatie met een randprogramma een goede aanpak omdat dit verder gaat dan informeren. Er is op die manier ook aandacht voor ontmoeting, uitwisseling en meedoen, dat voor meer impact zorgt.

De organisatie is transparant en open, maar geeft een summiere reflectie op de culturele codes en noemt nog geen concrete doelen in dat verband. X_Y_B voldoet aan fair pay door op basis van de cao Toneel en Dans en vaste afspraken met zzp'ers te betalen. Een inclusieve werkwijze is in de aard van deze organisatie besloten. Diversiteit komt vooral tot uitdrukking in culturele achtergronden bij programma, personeel en publiek. De organisatie is zich bewust van mogelijkheden om de situatie verder te verbeteren. De Kunstraad heeft daar vertrouwen in.

Maatschappelijke betekenis

De Kunstraad beoordeelt het criterium maatschappelijke betekenis als goed.

De manier waarop X_Y_B werkt sluit volgens de Kunstraad goed aan bij *Samenleven met cultuur*. X_YUSUF_BOSS wil vanuit het hiphopprincipe van 'each one teach one' kansenongelijkheid tegengaan en biedt een laagdrempelige omgeving waar jongeren de ruimte krijgen om te groeien. Het gezelschap zet kunst en cultuur in om maatschappelijke impact te hebben en slaagt daar volgens de Kunstraad goed in. Door scholen en wijken in te trekken en een brug tussen podiumkunst en andere domeinen te slaan, weet X_Y_B te verbinden en straalt het uit dat kunst van en voor iedereen is. De Kunstraad vindt de aanpak van *Nothing runs like a Deer* een goed en creatief voorbeeld hoe een relatie tussen stad en platteland kan worden gemaakt en actuele thema's met elkaar verbonden worden (in dit geval de bestorming van het Capitool en demonstraties van boeren met tractoren in Groningen). De activiteiten dragen ook op een goede manier bij aan *Ruim baan voor talent en vernieuwing*. X_YUSUF_BOSS weet jongeren te inspireren zich te ontwikkelen op het gebied van kunst.

Conclusie

Op basis van bovenstaande overwegingen adviseert de Kunstraad de gemeente Groningen om de gevraagde bijdrage te verlenen, mits voldoende budget beschikbaar is.

Zummerbühne

Gevraagd bedrag: € 100.000,- (provincie)

Geadviseerd bedrag: € 100.000,- (provincie)

Inleiding

Zummerbühne heeft als doelstelling om Groningen op de kaart te zetten door het ontwikkelen en produceren van grootschalige professionele muziektheaterproducties met landelijke uitstraling, jaarlijks op een andere plek in de provincie en met medewerking van de lokale en regionale gemeenschap. Het wil voorstellingen maken met als onderwerp een thema dat Groningers raakt, raakt aan Groningen en onderdeel is van de Groninger identiteit. Voor iedere voorstelling wordt een nieuwe theatertekst, nieuwe muziek en een nieuw decor ontwikkeld, op een locatie in het Groninger landschap die zich inhoudelijk aan de voorstelling verbindt. Zummerbühne heeft een kleine eigen organisatie die de artistieke en zakelijke koers uitzet en bewaakt. Voor elke voorstelling stelt de organisatie een nieuw projectteam op dat de uitvoering ter hand neemt. Iedere voorstelling biedt plek aan minimaal 60 professionele cultuurmakers en 100 amateurs uit de regio. Met zijn voorstellingen wil Zummerbühne jaarlijks 25.000 bezoekers bereiken.

Artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit

De Kunstraad beoordeelt het criterium artistieke en/of inhoudelijke kwaliteit als ruim voldoende.

Zummerbühne heeft met een combinatie van Groningse verhalen, bijzondere uitvoeringslocaties en artistieke teams van topkwaliteit een succesformule gevonden. Dat de organisatie met haar producties Groningers een gevoel van trots en collectieve verantwoordelijkheid wil geven vindt de Kunstraad inspirerend. Landelijk gezien is de artistieke vorm van groots muziektheater op locatie met een mix van bekende professionals en amateurs uit de omgeving niet uniek, maar Zummerbühne heeft met de voorstellingen Hollands Hoop en Ripperda wel laten zien hier op overtuigende wijze uitvoering aan te geven binnen de specifieke Groningse context. De verbindingen tussen onderwerp, locatie, vorm en uitvoering vindt de Kunstraad scherp gekozen en wekken vertrouwen voor de schaal van grootte waarop wordt gespeeld.

De voorgenomen adaptatie van de Graanrepubliek lijkt wederom een garantie voor succes. Positief vindt de Kunstraad echter ook dat Zummerbühne daarnaast kiest voor nieuwe eigen verhalen, waarbij het actuele en gevoelige thema's als gaswinning en migratieproblematiek niet schuwt. Voor iedere productie stelt Zummerbühne een zowel sterk als breed aansprekend team van gerenommeerde en bekende regisseurs, schrijvers, acteurs, musici en vormgevers samen. Hoewel de voorgestelde namen overtuigen en vertrouwen bieden in de kwaliteit, mist de Kunstraad wel een toelichting waarom Zummerbühne voor deze (combinaties van) mensen kiest. Ook biedt het plan nog weinig zicht op het artistieke concept van iedere voorstelling en ontbreken artistieke uitgangspunten ten aanzien van bijvoorbeeld regie, dramaturgie, muziek en vormgeving.

Zummerbühne heeft in korte tijd een bijzondere plek ingenomen binnen het Groningse cultuurbestel. De organisatie geeft zelf aan nadrukkelijk samen te werken met bestaande gezelschappen, theaters en festivals in de regio. Op welke wijze dit gebeurt wordt de Kunstraad uit het plan echter niet helemaal duidelijk. Dat Zummerbühne zich ten doel stelt per voorstelling minimaal 100 amateurs uit de regio mee te laten doen als acteur, koorzanger of muzikant vindt de Kunstraad zeer lovenswaardig en bijdragen aan de zeggingskracht voor het lokale publiek. Wel had het graag gelezen op welke manier de amateurs begeleid worden en hoe de samenwerking tussen professionals en amateurs in de voorbereiding vormt krijgt.

Bedrijfsmatige gezondheid

De Kunstraad beoordeelt het criterium bedrijfsmatige gezondheid als voldoende.

De meerjarenbegroting voor 2025-2028 is op hoofdlijnen helder. De grootschalige locatieproducties met omvangrijke bezetting en de grote namen waarmee gewerkt wordt maken de voorstellingen zeer kostbaar. Daartegenover staat dat Zummerbühne de toegangsprijs voor zijn voorstellingen zo laag mogelijk wil houden om een zo breed mogelijk publiek te kunnen bereiken. Dit resulteert in een relatief grote subsidieafhankelijkheid voor een type productie dat zich op een aantal vlakken laat vergelijken met commercieel aanbod. Naast een aanvraag bij het Fonds Podiumkunsten leunt de begroting sterk op Toukomstgelden. Zummerbühne geeft aan dat indien deze gelden niet opnieuw worden toegekend, de toegangsprijzen met gemiddeld € 15 zullen stijgen. Of de organisatie in dit geval blijft uitgaan van eenzelfde publieksbereik, en hoe het in dat geval de minder draagkrachtige inwoners van Groningen wil bereiken, wordt niet duidelijk. De Kunstraad mist een risicoparagraaf waarin deze en andere risico's worden geadresseerd en waarin de organisatie toelicht welke inhoudelijke en bedrijfsmatige keuzes het kan maken om indien nodig af te schalen. Ook biedt de aanvraag geen zicht op de huidige financiële positie van de organisatie.

Het marketingplan van Zummerbühne is professioneel en getuigt naar mening van de Kunstraad van een heldere strategie en aanpak. De organisatie heeft scherp voor ogen wie het wil bereiken en zet hiervoor een breed pakket aan middelen in en creëert slimme marketing partnerschappen. De beoogde bezettingsgraad van minimaal 80% acht de Kunstraad zeker realistisch gezien de enorme publieke belangstelling bij eerdere voorstellingen. Hij vindt in dat licht het begrote marketingbudget van € 170.000 erg fors.

Zummerbühne reflecteert niet expliciet op de wijze waarop het invulling aan de culturele codes geeft. De organisatie geeft aan de Governance Code Cultuur te volgen. In dat licht merkt de Kunstraad op dat de artistiek leider van Zummerbühne tevens artistiek en algemeen directeur van het Noordpool Orkest is en Zummerbühne hier actief mee samenwerkt. Dit is niet noodzakelijk een probleem, maar vraagt naar mening van de Kunstraad wel om transparantie over de werkwijze en afspraken binnen deze samenwerking, ook richting de toekomst. In relatie tot de Fair Practice Code licht Zummerbühne alleen het beloningsbeleid toe. Positief daarbij is dat fair pay goed op orde lijkt. Op welke wijze de organisatie aandacht heeft voor de andere aspecten van de code wordt niet duidelijk. Ten aanzien van diversiteit en inclusie geeft Zummerbühne aan een voortrekkersrol in de regio te willen vervullen door oog te hebben voor een diverse samenstelling van cast en crew. Hier worden echter geen concrete doelstellingen en aanpak aan verbonden. Wel ziet de Kunstraad dat Zummerbühne zich inzet voor het vergroten van de toegankelijkheid van de voorstellingen door bijvoorbeeld samen te werken met stichting Komt dat Zien en met sociale fondsen en de Voedselbank.

Maatschappelijke betekenis

De Kunstraad beoordeelt het criterium maatschappelijke betekenis als zeer goed.

Zummerbühne benoemt zelf geen specifieke beleidsstrategieën, maar de Kunstraad vindt dat de organisatie met haar activiteiten op overtuigende wijze bijdraagt aan de provinciale beleidsstrategieën *Samenleven met cultuur*, *Overal Cultuur* en *Thuis in Groningen*. Met zijn voorstellingen kiest Zummerbühne voor verhalen die raken aan de culturele identiteit van de provincie Groningen. Het heeft daarbij aandacht voor zowel historie als actuele thematiek en voor de Groningse taal. Daarnaast zorgen de bijzondere speellocaties voor een grote betrokkenheid bij het Groninger landschap en het (natuur)erfgoed van de provincie, die dankzij de voorstellingen voor een breed publiek worden ontsloten. Zeer positief vindt de Kunstraad dat Zummerbühne daarbij nadrukkelijk een relatie aangaat met de speelomgeving. Het zorgt voor regionale economische versterking door samen te werken met lokale (lees verder >>)

bouwers en leveranciers en zorgt voor verbinding met de vrijetijdseconomie door het aanbieden van arrangementen en het promoten van de omgeving. Ook stimuleert het cultuurdeelname door het betrekken van de vele lokale amateur koorleden, muzikanten en acteurs, evenals meer dan 60 vrijwilligers die meehelpten als decorbouwer, barmedewerker of parkeerwachter. Vanaf 2024 werkt de organisatie samen met Tijd voor Toekomst waarmee zij bijdraagt aan cultuuronderwijs, naast de plek die zij biedt aan stagiairs van Noorderpoort. Samen maakt dit de regionale impact van Zummerbühne groot. Het evenement zorgt voor reuring en trots en draagt daarmee bij aan de leefkwaliteit van het Ommeland. Een kleine kanttekening plaats de Kunstraad bij de ambitie om jaarlijks een blijvende podiumkunstenlocatie te creëren waar ook na Zummerbühne concerten en voorstellingen geprogrammeerd kunnen worden. Dit vindt de Kunstraad wel erg ambitieus en onvoldoende onderbouwd.

Conclusie

Op basis van bovenstaande overwegingen adviseert de Kunstraad de provincie Groningen de gevraagde bijdrage te verlenen, mits voldoende budget beschikbaar is.

Bijlagen

Overzicht van instellingen met een achtjarige toekenning (Categorie I)

Een overzicht van de Cultuurpijlers, Kernfuncties en Steunfuncties die een 8-jarige toekenning hebben ontvangen voor de periode 2021-2028 en Ontwikkelinstanties die vooraf geoormd zijn door de gemeente Groningen. In het advies van de Kunstraad ook wel 'Categorie I' instellingen genoemd.

Provinciale en gemeentelijke Cultuurpijlers

- Eurosonic Noorderslag
- Het Houten Huis
- Groninger Museum
- NITE
- Club Guy & Roni
- Noord Nederlands Orkest
- Noorderzon
- NOORDWOORD

Gemeentelijke cultuurpijlers

- Grand Theatre
- Kunstpunt Groningen
- Simplon / VERA

Kernvoorziening gemeente

- Forum Groningen
- SPOT Groningen
- VRIJDAG
- Kunst & Cultuur

Steunfuncties provincie

- Biblionet
- Centrum Groninger Taal en Cultuur
- Erfgoedpartners
- Kunst & Cultuur
- Steunpunt Cultureel Erfgoed (Libau)
- Monumentenwacht
- VRIJDAG

Ontwikkelinstanties gemeente

- Centrum voor Kunst en Cultuur (Haren)
- Museum aan de A

Samenstelling adviescommissie en bestuur Kunstraad

Korte biografieën van alle betrokken adviseurs zijn te vinden op www.kunstraadgroningen.nl.

Preadviseurs

Toos Arends
 Joke Bosch
 Regina Broersma
 Mariëtte Dölle
 Lisa Donia
 Marcel Duzink
 Hans Elbersen
 Onno Falkena
 Gerdie Klaassen
 Renger Koning
 Daniëlle Lokin
 Jonathan Offereins
 Bert Oling
 Alex Pitstra
 Stina van der Ploeg
 Peter Propstra
 Lisa Smithson
 Merlijn Torensma
 Jellie Tiemersma (adviseur bedrijfsvoering en culturele codes)

Integrale commissieleden

Otto Berg (technisch voorzitter)
 Wim Boetze
 Janpier Brands
 Ton van Gool
 Helma Hoving
 Jacob Lekkerkerker
 Paulo Martina
 Carla Mulder
 Akmar Nijhof
 Florian Weigl

Ondersteuning

Auke Kranenborg (secretaris)
 Laura van Oord (secretaris)
 Marianne Vaessen (secretaris)
 Carol van Gelder (projectondersteuner)

Samenstelling bestuur

Irene Louwrier (voorzitter)
 Bram Verhave (penningmeester)
 Johan Kolsteeg
 Joël Darius (aspirant bestuurslid ATANA)
 Om de schijn van belangenverstrengeling te voorkomen, heeft bestuurslid Nina Thunnissen zich volledig uit deze cultuurnota-adviesing onttrokken.

Vanuit het bureau van de Kunstraad is de totstandkoming van dit advies begeleid door Robine de Koff, directeur en administratief ondersteund door Antje van der Meulen, secretaris incidentele subsidiebudgetten.

Colofon

Dit advies is een uitgave van de
Kunstraad Groningen.

Samenstelling

Kunstraad Groningen

Vormgeving

Eva Ooms – Grafische vormgeving

Kunstraad Groningen

Martinikerkhof 13
9712 JG Groningen
Tel: 06 23083195

www.kunstraadgroningen.nl
info@kunstraadgroningen.nl